

Załącznik do Uchwały nr 4/2019
Komitetu Sterującego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego
Powiatu Inowrocławskiego
z dnia 3 września 2019 r.

STRATEGIA OBSZARU ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO

Gmina
Dąbrowa Biskupia

Gmina
Gniewkowo

Gmina
Janikowo

Gmina
Kruszwica

Gmina
Pakość

Gmina
Rojewo

Gmina
Złotniki Kujawskie

Inowrocław, wrzesień 2019 r.

Spis treści

1.	WPROWADZENIE.....	3
2.	DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA	5
2.1.	Zasięg Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego 5	
	Powiat Inowrocławski.....	5
	Gmina Kruszwica.....	6
	Gmina Gniewkowo	6
	Gmina Janikowo	7
	Gmina Pakość	7
	Gmina Złotniki Kujawskie	8
	Gmina Dąbrowa Biskupia	9
	Gmina Rojewo.....	9
2.2.	PRZESTRZEŃ	10
2.3.	SPOŁECZEŃSTWO	38
2.4.	GOSPODARKA.....	105
2.5.	PODSUMOWANIE DIAGNOZY	115
2.6.	WNIOSKI z DIAGNOZY	116
2.7.	ANALIZA SWOT	121
3.	TERYTORYALNY WYMIAR WSPARCIA.....	124
4.	CELE ROZWOJOWE	133
5.	PRIORYTETY INWESTYCYJNE.....	145
6.	TRYB i ZASADY NABORU PROJEKTÓW	161
7.	LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ ORAZ INSTRUMENTY REALIZACJI.....	165
8.	WSKAŹNIKI DO OSIĄGNIĘCIA w OBSZARZE	274
9.	SYSTEM WDRAŻANIA i MONITOROWANIA.....	282
10.	KONSULTACJE SPOŁECZNE STRATEGII.....	284
	SPIS TABEL.....	288
	SPIS WYKRESÓW	289
	ZAŁĄCZNIKI DO DIAGNOZY	
	ZAŁĄCZNIKI DO STRATEGII	

1. WPROWADZENIE

W nowej perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020, polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego będzie realizowana przy wsparciu środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Możliwe formy jej realizacji w układzie terytorialnym będą odbywały się zgodnie z założeniami polityki terytorialnej przyjętymi 4 lutego 2015 r. przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na czterech poziomach:

- poziom wojewódzki(obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie(tzw. ZIT wojewódzki),
- poziom regionalny i subregionalny - obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z ich obszarami powiązаныmi z nimi funkcjonalnie (OSI miast regionalnych/subregionalnych),
- poziom ponadlokalny(powiatowy) - obejmuje obszar powiatu ziemskiego(Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego),
- poziom lokalny- rozwój w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS).

W ramach tzw. Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, inicjatorem i koordynatorem przedsięwzięć na obszarze ORSG jest Starosta, który podejmuje działania na rzecz stworzenia warunków dla współpracy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego. Współdziałanie powiatu oraz pozostałych jednostek terytorialnych z obszaru powiatu odbywa się w ramach porozumienia, którego sygnatariuszami są przedstawiciele powiatu oraz poszczególnych gmin wiejskich i miejskich.

Samorząd powiatowy jest nie tylko inicjatorem rozwoju lokalnego, ale i jego animatorem, który integruje środowisko lokalne: samorządy, przedsiębiorców, Trzeci Sektor, lokalne środowiska opiniotwórcze.

Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego identyfikuje i zawiera charakterystykę specyfiki ORSG, wskazuje kierunki rozwoju oraz najważniejsze priorytety inwestycyjne. Dokument stanowi narzędzie informowania, wdrażania, koordynowania i kontroli w odniesieniu do procesu rozwojowego. Strategia identyfikuje i formułuje problemy ważne dla ORSG wraz ze wskazaniem sposobów ich rozwiązywania lub łagodzenia oraz cele rozwojowe. Strategia zawiera listę przedsięwzięć finansowanych zarówno w ramach polityki terytorialnej w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego jak również z uwzględnieniem innych źródeł finansowania.

W ramach Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego realizowane będą zadania, które odpowiadają na zidentyfikowane problemy i potrzeby. Zadania muszą być zgodne z założeniami Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020.

Strategia powstała przy współpracy sygnatariuszy porozumienia na rzecz rozwoju ORSG oraz instytucji i jednostek organizacyjnych działających na jego terenie, w oparciu o wyniki przeprowadzonych spotkań, konsultacji społecznych oraz złożonych przez potencjalnych beneficjentów fiszek projektowych. Opracowując Strategię Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego wykorzystano dokumenty przygotowane przez Powiat Inowrocławski oraz Gminy wchodzące w skład ORSG, dane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz ogólnodostępne informacje na temat Powiatu i Gmin.

Strategia składa się z ośmiu rozdziałów:

- Diagnoza społeczno-gospodarcza – obejmuje charakterystykę rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu z podziałem na poszczególne obszary z uwzględnieniem problemów i potencjałów oraz wniosków.
- Terytorialny wymiar wsparcia – przedstawia główne problemy rozwojowe, uwarunkowania i potencjały Powiatu Inowrocławskiego odnosząc się do poszczególnych priorytetów inwestycyjnych, które przewidują zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego.
- Cele rozwojowe – wskazuje cele rozwojowe strategiczne oraz operacyjne, które uwzględniają założenia innych dokumentów strategicznych.
- Priorytety inwestycyjne – zawiera tabelę przedstawiającą logikę interwencji, która wskazuje metody realizacji celów, zasięg terytorialny oraz rezultaty w postaci planowanych do osiągnięcia wskaźników.
- Tryb i zasady naboru projektów – zawiera omówienie zasad i trybu naboru projektów do Strategii.
- Lista przedsięwzięć oraz instrumenty realizacji – obejmuje listę złożonych przedsięwzięć oraz problemy i potencjały z podziałem na listę podstawową i rezerwową oraz listę projektów komplementarnych.
- Wskaźniki do osiągnięcia w obszarze – lista i opis wskaźników wyznaczonych do osiągnięcia w danym obszarze.
- System wdrażania i monitorowania – opisuje zasady wdrażania i monitorowania działań ujętych w Strategii.

2. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

2.1. Zasięg Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego

Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego stanowi obszar współpracy Powiatu Inowrocławskiego oraz siedmiu jednostek samorządu terytorialnego, będących sygnatariuszami porozumienia zawartego 10 października 2014 r.

Zgodnie z zapisami Porozumienia strony deklarują wolę współpracy w szczególności w zakresie:

- 1) promowania partnerskiego modelu współpracy;
- 2) wzmocnienia powiązań pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego tworzącymi Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego;
- 3) wspólnego diagnozowania problemów i barier rozwojowych dla całego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego;
- 4) aktywnego współdziałania w opracowywaniu i realizacji projektów finansowanych ze środków zewnętrznych.

Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego tworzą cztery gminy miejskie: Kruszwica, Gniewkowo, Janikowo, Pakość oraz trzy gminy wiejskie: Złotniki Kujawskie, Dąbrowa Biskupia, Rojewo. Miasto Inowrocław oraz gmina wiejska Inowrocław tworzą Obszar Strategicznej Interwencji.

Powiat Inowrocławski

Powiat inowrocławski zajmuje powierzchnię ok. 1225 km² położoną nad górną Notecią w południowo-zachodniej części Kujaw¹. Większy jego fragment pokrywają żyzne obszary, które od początku V w. p.n.e. poddawano procesowi intensywnego osadnictwa.

Powiat inowrocławski zajmuje południową część województwa kujawsko-pomorskiego. Jest typową równiną wznoszącą się przeciętnie od 80 do 90 m n.p.m., której 10% powierzchni pokrywają lasy, zaś 77% stanowią użytki rolne.

Powiat należy do największych w województwie kujawsko-pomorskim pod względem liczby mieszkańców (ok. 164 tys. mieszkańców), a zarazem do najgęściej zaludnionych (134 osoby na 1 km²). Powiat charakteryzuje się dużym potencjałem społecznym i gospodarczym oraz wielofunkcyjnością. Podwaliny gospodarki tworzy ponad 13 tys. różnej wielkości podmiotów gospodarczych, wśród których dominujące branże stanowią: przemysł chemiczny, metalowy, poligraficzny, meblarski i rolno-spożywczy oraz usługowy.

Atutem Powiatu Inowrocławskiego są: duże zainteresowanie inwestorów zagranicznych (powiat skupia 6% ogółu podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w województwie), uzdrowisko w Inowrocławiu, jako jedno z największych i najbardziej znanych w kraju, dośrodkowy układ komunikacyjny, gleby wysokiej jakości – największy producent żywności w regionie (wysokotowarowe rolnictwo, warzywnictwo), obecność wysoko specjalistycznych produktów turystycznych (Pakość, Kruszwica, Jezioro Gopło), możliwość zagospodarowania Zbiornika Pakoskiego, korzystne położenie wobec siedzib województwa,

¹ Strategia Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego do 2020 r., s. 4.

dobra dostępność w transporcie kolejowym, silne zurbanizowanie, w tym dobra dostępność do mediów a także bogate dziedzictwo kulturowe Kujaw².

Problemami są: deficyt wody dla rolnictwa jako zagrożenie dla w pełni efektywnej gospodarki rolnej, tradycyjnie wysokie bezrobocie, wysokie wskaźniki zanieczyszczeń na tle innych powiatów. Największym akwenem wodnym jest historyczne jezioro Gopło (2125 ha), klasyfikowane równocześnie jako największy naturalny zbiornik wodny województwa kujawsko-pomorskiego.

Największe miasto powiatu, Inowrocław łączy dwie funkcje, przemysłową i uzdrowiskową. Licząca dziś 75 tys. mieszkańców historyczna stolica Kujaw jest znaczącym ośrodkiem przemysłowo-usługowym, komunikacyjnym, oświatowym, kulturalnym, a od 1875 r. także kuracyjnym.

Gmina Kruszwica

Pod względem zajmowanej powierzchni można ją zaliczyć do największych gmin regionu. Zajmuje powierzchnię 26.349,07 ha, czyli ok. 263 km². Na terenie gminy znajduje się 30 sołectw, na które składa się 58 miejscowości. Liczba ludności na koniec roku 2013 zamieszkująca Gminę wynosiła 19 607 osób. w Gminie Kruszwica wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 74,8 osób/km². Największy udział w użytkowaniu terenu Gminy posiadają użytki rolne – 21 186,12 ha (80,4% ogólnej powierzchni Gminy). Użytki leśne zajmują powierzchnię 1 216,83 ha, co stanowi zaledwie 4,6%. Większą powierzchnię niż użytki leśne zajmują zarówno grunty pod wodami – 1 844,41 ha (7,0%) oraz grunty zabudowane i zurbanizowane – 1 520,62 ha (5,8%). 25% powierzchni gminy objęte jest obszarem chronionym NATURA 2000.

Gmina Kruszwica jest gminą o charakterze przemysłowo-rolniczym. Duży udział gruntów ornych w stosunku do całej powierzchni gminy stwarza dobre warunki dla funkcjonowania rolnictwa. Szczególnie dobrze rozwinięty jest także przemysł, który związany jest głównie z przetwórstwem rolniczym.

Gmina Gniewkowo

Gmina Gniewkowo leży w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego. Gmina liczy 15.050 mieszkańców, gęstość zaludnienia to 84 os/km². Struktura gruntów gminy to: użytki rolne, 112.48 ha, co stanowi 63% powierzchni gminy, lasy i grunty leśne to 45.55 ha, co stanowi 25% powierzchni, pozostałe grunty to 21.38 ha, które stanowią 12% powierzchni gminy. Przez teren gminy oraz miasta Gniewkowo przebiega droga krajowa nr 15 Trzebnica-Ostróda.

Gmina Gniewkowo jest gminą miejsko-wiejską o charakterze przemysłowo - rolnym. Największe firmy z sektora rolno-spożywczego funkcjonujące na terenie Gminy to: "Bonduelle" S.A. zajmujący się przetwórstwem warzywnym, Zakłady Przetwórstwa Cykorii "Cykoria" S.A. Wierchosławice oraz nowo rozpoczęta inwestycja „Warzywa Groblewskich”.

Gmina Gniewkowo posiada duże możliwości rozwoju turystyki. O dużym potencjale w tej dziedzinie przesądzają: dogodne położenie komunikacyjne, bliskość Torunia i Inowrocławia,

²Załącznik do Uchwały Nr 27/952/14 z dnia 2.07.2014 r. Zasięg Terytorialny Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego stanowiących integralną część polityki terytorialnej w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2014-2020.

występowanie dużych kompleksów leśnych i obszarów chronionych; niewielki stopień degradacji środowiska naturalnego, zbiorniki wody stojącej i ciekawe obiekty kultury materialnej. Potencjalni turyści mają do dyspozycji kilka szlaków turystycznych.

Na terenie gminy budownictwo letniskowe to przede wszystkim domki działkowców zrzeszonych w ramach Pracowniczych Ogródków Działkowych POD SIŁA i POD GNIEWKO. Prowadzeniem gospodarki leśnej zajmuje się Nadleśnictwo Gniewkowo, które chroni bogaty ekosystem. Na terenie gminy zinwentaryzowano łącznie 31 drzew uznanych jako pomniki przyrody.

Nieopodal miasta znajdują się jeziora w Michałowie, Zajezierzu i Suchatówce. Drzewa w gniewkowskich lasach pamiętają również smutne losy zamordowanych przez hitlerowców 4 tys. Polaków i Żydów w latach 1939-1943, o czym przypomina obelisk oraz 8 mogił zbiorowych.

Gmina Janikowo

Gmina Janikowo jest gminą miejsko-wiejską z przewagą ludności miejskiej (ludność miejska stanowi 67% populacji). Gmina jest położona w południowo – zachodniej części powiatu inowrocławskiego.

Powierzchnia gminy wynosi 92,3 km², z tego prawie 10 km² (950,42 ha) przypada na miasto Janikowo. Na terenie wiejskim utworzono 12 sołectw. Liczba ludności gminy Janikowo wynosi 13 609 osób. Użytki rolne stanowią 80% powierzchni gminy, lasy-1,5%, pozostałe grunty-11,1%. Obszar gminy charakteryzuje się wysokim poziomem stabilizacji demograficznej. Zauważalne zmiany demograficzne nie mają charakteru istotnych zmian. Na terenie gminy wybudowana została w 2011 roku obwodnica miasta Janikowo, która umożliwia łatwy dojazd do terenów inwestycyjnych. Odległość od węzłów autostradowych to 58 km od węzła autostradowego A1 pod Toruniem oraz 80km do węzła autostradowego A2 w Koninie.

Na terenie gminy znajduje się Jezioro Pakoskie, o długości 14,5 km, które leży w dorzeczu Noteci. Brzegi jeziora zostały zadrzewione i przystosowane dla potrzeb turystów i wędkarzy. Jezioro stanowi potencjał do uprawiania sportów wodnych oraz rekreacji. Na Jeziorze Pakoskim organizowane są Motorowodne Mistrzostwa Świata i Europy pod nazwą WaterFestival Janikowo.

Janikowo znajduje się na trasie głównych magistrali kolejowych Poznań – Toruń - Olsztyn i Poznań - Bydgoszcz - Gdańsk.

Na terenie miasta Janikowo funkcjonuje Międzynarodowe Centrum Promocji Dialogu, Współpracy Kulturalnej i Edukacji, której celem działalności jest upowszechnianie znajomości dorobku kulturowo-cywilizacyjnego narodów Świata, promowanie dialogu międzycywilizacyjnego.

Gmina Pakość

Powierzchnia Gminy Pakość zajmuje 86,5 km². Na terenie gminy znajduje się 17 miejscowości i 12 sołectw. Liczba mieszkańców to 9 862 osób. Gęstość zaludnienia w gminie to 114 os/km². w strukturze gruntów gminy dominują użytki rolne, które stanowią prawie 77% powierzchni gminy, lasy zaledwie 3,4% powierzchni, łąki i pastwiska, które stanowią ponad 9% ogólnej powierzchni gminy. Bardzo urodzajne czarne ziemie zajmują 33% powierzchni ogólnej gleb. Na terenie gminy aż 2/5 stanowią gleby klas I-IIIa, a same tylko

klasy III przekraczają połowę powierzchni gruntów. Bardzo mały jest udział gruntów słabo przydatnych.

Gmina Pakość ma w przeważającej części charakter rolniczy. Cechą charakterystyczną gminy jest powszechne występowanie w dolinie Noteci piasków i żwirów rzecznych, które są podstawą dobrze rozwiniętego wydobywania tych surowców. Na terenie Gminy na dużą skalę prowadzi się eksploatację kruszyw naturalnych – piasków i żwirów. Rocznie w Wojdalu eksploatuje się około 1 mln ton kruszyw, a w Ludkowie – około 0,5 mln ton. Łącznie jest to 1/10 całego wydobycia w województwie.

Gmina należy do obszarów o małej wartości przyrodniczej. Pomniki przyrody i użytki ekologiczne (sześć bagien w dolinie Noteci i w rejonie Łącka) to obiekty o bardzo niskiej kategorii ochrony. Przez gminę przepływa rzeka Noteć, która obecnie nie ma żadnego znaczenia transportowego oraz turystycznego. Stanowi część tak zwanej Wielkiej Pętli Wielkopolskiej (zwanej także Pętlą Wielkopolsko– Kujawską). Na terenie gminy leży północna część Jeziora Pakoskiego. Występują również zatopione wyrobiska eksploatacyjne.

Niezwykle duże znaczenie ma unikatowość i wartość kulturowa XVII - wiecznej Kalwarii Pakoskiej – będącej najważniejszym potencjałem kulturowym gminy. Kalwaria Pakoska jest jednym z najbardziej znanych ośrodków religijno–pielgrzymkowych w północnej części kraju. Jest objęta ochroną w randze parku kulturowego. Podkreślić przy tym należy, iż jest to rzadka forma ochrony – jak dotąd w całym kraju funkcjonuje tylko ponad 20 tego typu form ochrony. Gmina Pakość znajduje się na Szlaku Piastowskim.

Gmina Złotniki Kujawskie

Gmina Złotniki Kujawskie zajmuje 13.556 ha powierzchni. Jest gminą rolniczą, charakteryzującą się wysoką jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Liczba ludności w gminie wynosi 9170 mieszkańców. Gmina charakteryzuje się dobrym położeniem geograficznym, zapewniającym łatwą komunikację z dużymi miastami regionu. Przez gminę przebiega zarówno droga krajowa jak i wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Dobra jest również dostępność środków komunikacji publicznej: PKS, PKP – przez gminę przebiega linia kolejowa. w zakresie ogólnodostępnej bazy noclegowej gmina dysponuje dwoma obiektami z bazą noclegową w Tucznie i w Złotnikach Kujawskich.

Na całym obszarze gminy przeważają gleby o dobrej i bardzo dobrej klasie bonitacyjnej. Istnieją gospodarstwa w gminie, w których uprawa roli jest podstawą utrzymania. Rolnictwo zostało zdominowane przez uprawę zbóż. w hodowli zwierząt gospodarskich najwyższy odsetek zajmuje bydło i trzoda chlewna. Na terenie gminy funkcjonuje 575 gospodarstw rolnych, z czego 573 to gospodarstwa indywidualne, zajmujące 10.623 ha użytków zielonych. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 19,39 ha.

Na terenie gminy znajdują się 28 miejscowości. 21 spośród nich to sołectwa. Gmina Złotniki Kujawskie posiada warunki do rozwoju funkcji turystycznej. Tereny gminne cechują się walorami przyrodniczo-krajobrazowymi takimi jak: zbiorowiska leśne, ukształtowanie terenu spowodowane rzeźbą polodowcową, na którą składają się pagórki morenowe, rynny jeziorne i doliny cieków, sieć jezior w miejscowości Tucznio, Lisewo Kościelne, Leszcze, liczne pomniki przyrody oraz obiekty posiadające wartości historyczno-kulturowe.

Gmina Dąbrowa Biskupia

Powierzchnia Gminy Dąbrowa Biskupia wynosi 14.744 ha. Na terenie gminy mieści się 28 miejscowości i 20 sołectw. Liczba mieszkańców wynosi 5179 osób. Gęstość zaludnienia w Gminie Dąbrowa Biskupia to 35,6 osób/km². Największy udział w strukturze gruntów gminy stanowią użytki rolne – 10.744 ha. Dominują tu gleby średniej i słabej jakości. Grunty orne zajmują 9.518 ha, łąki 621 ha, pastwiska 581 ha, lasy 2.806 ha, wody 141 ha, drogi 351 ha, torowiska kolei wąskotorowej 30 ha, zabudowania stanowią 247 ha, nieużytki 301 ha, sady 54 ha, zieleń 9 ha, użytki kopalne 1 ha, inne 2 ha, powierzchnie wyrównawczą stanowi 55 ha.

Gmina Dąbrowa Biskupia ma charakter rolniczy. Na uwagę zwraca duża liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w zakresie „rolnictwo, leśnictwo” (57 podmiotów). Wynika to ze specyficznych form zatrudnienia w przedsiębiorstwach (gospodarstwach) zajmujących się produkcją rolną. Struktura rodzajów działalności wg wybranych sekcji PKD to handel, naprawy samochodów, transport, magazynowanie i budownictwo. w zachodnio - północnej części Gminy w 1994 roku ustanowiony został Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich, który obejmuje okolice Rejny, Niemojewa i Radojewic – łącznie 1700 ha, pozostała część należy do Gminy Inowrocław. Na terenie Nadleśnictwa utworzone zostały dwa rezerваты: rezerwat faunistyczny „Balczewo” - z łęgowiskami ptactwa błotnego i wodnego - zajmujący powierzchnię 24,4 ha oraz rezerwat florystyczny „Rejna”, zaliczany do rezerwatów leśno-stepowych - ze stanowiskami wisienki karłowatej – zajmujący powierzchnię 5,8 ha. w kompleksie leśnictwa Rejna i Balczewo, w części zachodniej lasów, funkcjonuje także ścieżka turystyczna z odpowiednią infrastrukturą. z inicjatywy Nadleśnictwa Gniewkowo utworzonych zostało 12 użytków ekologicznych: bagna o pow. od 0,23 ha do 23,6 ha.

W gminie Dąbrowa Biskupia wzdłuż drogi wojewódzkiej 252 znajdują się tereny zlokalizowane w miejscowościach Pieranie, Radojewice, Pieczyska i Bąkowo o powierzchni około 50 ha z przeznaczeniem na działalność gospodarczą o charakterze przemysłowym, usługowym i parki fotowoltaiczne.

Powyższe grunty są własnością Agencji Nieruchomości Rolnych i są wpisane do studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Gmina Rojewo

Gmina Rojewo jest jedną z najmniejszych gmin województwa kujawsko-pomorskiego o powierzchni 120 km². Liczba ludności to 4755 osób. w gminie jest 28 miejscowości. Administracyjnie gmina jest podzielona na 17 sołectw. Dominującym działem gospodarki w gminie jest rolnictwo usytuowane w południowej części gminy, gdzie występują czarne ziemie kujawskie. Północna część gminy to głównie lasy iglaste przyciągające grzybiarzy. w strukturze gruntów na terenie gminy dominują grunty orne i sady, które stanowią 67km², lasy stanowią 25km², trwałe użytki zielone zajmują 20 km², grunty rolne pod zabudowę stanowią 2 km². Gmina Rojewo jest położona w centrum województwa blisko dużych ośrodków miejskich, jakimi są Bydgoszcz, Toruń, Inowrocław, co pozwala mieszkańcom korzystać z dorobku gospodarczego, kulturowego i bazy sportowo-rekreacyjnej tych miast. Mieszkańcy gminy często dojeżdżają do pracy, uczelni i obiektów kultury w sąsiadujących gminach i miastach.

Położenie geograficzne, sieć szlaków komunikacyjnych, potencjał intelektualny mieszkańców, tereny uzbrojone z możliwością przyłączy do sieci infrastruktury technicznej sprzyja to inwestowaniu na terenie gminy. Władze gminy przygotowały 15 ha terenów pod inwestycje w miejscowości Jezucka Struga z uchwalonym planem zagospodarowania przestrzennego. Tereny te są przeznaczone na cele usługowo-przemysłowo-handlowe i wyposażone w media wraz z dojazdem drogą asfaltową.

Na terenie gminy jest zarejestrowanych 180 podmiotów gospodarczych i około 530 gospodarstw rolnych. Głównymi zakładami przemysłowymi w gminie są biogazownia w Liszkowie, ubojnia drobiu i zakład utylizacyjny w Jezuckiej Strudze, piekarnia w Rojewie. w miejscowości Żelechlin zbudowano dwie elektrownie wiatrowe. w dziedzinie obsługi ruchu turystycznego zbudowany został stylowy dwór biesiadny. Władze gminy w roku 2014 zainwestowały około 2 mln zł w infrastrukturę drogową, kanalizacyjną i wodociągową.

2.2. PRZESTRZEN

Transport i Komunikacja

Powiat Inowrocławski charakteryzuje się dogodnym położeniem w sieci komunikacyjnej kraju. Na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się sieć dróg kategorii krajowej, wojewódzkiej, powiatowej i gminnej. Łącznie dróg kategorii powiatowej jest 126. Przez teren powiatu inowrocławskiego przebiega 10 dróg kategorii wojewódzkiej oraz trzy drogi krajowe: nr 15, nr 25, nr 62.

Ogólna długość dróg miejskich administrowanych przez Powiat wynosi 47,524 km. Są to drogi na terenie miast: Inowrocław – 35,588 km, Pakość – 1,414 km, Janikowo – 8,250 km i Kruszwica – 2,272 km. Nawierzchnie jezdni tych dróg są w większości bitumiczne. Drogi te posiadają w swoim przekroju pas jezdni, chodniki i zieleni.

Pomimo wysokich nakładów inwestycyjnych Powiatu na infrastrukturę drogową w latach 2007-2013 nadal stopień degradacji nawierzchni ulic jest duży. Niezadawalający i zły stan techniczny posiada 37,97% (około 13,514 km) administrowanych przez Powiat nawierzchni. Nawierzchnie na większości ulic zostały wykonane wiele lat temu. w wyniku działania warunków atmosferycznych, stałego wzrostu natężenia ruchu samochodowego, wzrostu obciążenia (duże samochody o ponadnormatywnej masie) proces ten ulega przyspieszeniu.

Najlepszy stan techniczny dróg powiatowych występuje w Kruszwicy – ponad 92,5% dróg posiada stan techniczny dobry lub zadawalający. Jedynie 7,5% posiada stan niezadawalający. Najgorszy stan techniczny dróg powiatowych występuje w Janikowie, gdzie ponad 45% dróg powiatowych posiada stan niezadawalający lub zły. Stan dobry lub zadawalający posiada 55% dróg powiatowych. w Pakości stan dobry lub zadawalający posiada 83% dróg powiatowych a stan niezadawalający 17% dróg powiatowych.

Tabela 1. Drogi w powiecie inowrocławskim

Miejscowość	Udział nawierzchni bitumicznej w nawierzchni dróg	Udział dróg o dobrym stanie technicznym w ogólnej dł. dróg gminnych
Kruszwica	98,75%	19,86%
Rojewo	98,5%	20%

Pakość	98,5%	23,62%
Gniewkowo	89,31%	29,93%
Dąbrowa Biskupia	50,74%	34,10%
Inowrocław	b.d.	b.d.
Złotniki Kujawskie	b.d.	b.d.
Janikowo	b.d.	80%

Źródło: Informacje z gmin, stan na 31.12.2014 r.

Długość dróg zamiejskich administrowanych przez Powiat wynosi 487,699 km. Drogi powiatowe zamiejskie posiadają 96,71% nawierzchni bitumicznych. Najlepiej pod tym względem sytuacja kształtuje się w gminie Kruszwica – 98,75%, Rojewo – 98,67% i Pakość – 98,5%, najslabiej w gminie Gniewkowo 89,31%.

Wśród dróg powiatowych zamiejskich jest 10 dróg o nawierzchniach brukowych, gruntowych, tłuczniowych i żwirowych, o łącznej długości 15,998 km. Na przeważającej części dróg powiatowych położona jest nawierzchnia bitumiczna 471,701 km. Szerokość jezdni waha się od 3,50 m do 7,00 m.

W ostatnich latach znacznej poprawie uległ stan techniczny dróg zamiejskich układu podstawowego. w porównaniu do roku 2007 zwiększyła się liczba kilometrów dróg o dobrym stanie technicznym, natomiast zmniejszyła się liczba kilometrów dróg o niezadawalającym i złym stanie technicznym. Wg stanu na 2014 rok stan dobry posiada 46,42% dróg zamiejskich układu podstawowego (w 2007 roku było to zaledwie 5,73%), stan zadawalający 2,25%, natomiast stan niezadawalający i zły 43,64% dróg (w roku 2007 było to 65,14%).

Drogi gminne na terenie powiatu charakteryzują się w większości niezadawalającym i złym stanem technicznym. Szczególnie wysoki jest odsetek dróg o nawierzchni gruntowej. Najlepszy stan techniczny dróg gminnych występuje w gminie Janikowo – 80% dróg posiada stan techniczny dobry lub zadawalający a 20% stan niezadawalający lub zły. Najgorzej sytuacja wygląda w gminie Rojewo, gdzie 80% dróg stanowią drogi gruntowe, 20% dróg posiada stan techniczny dobry.

W gminie Kruszwica stan techniczny dobry lub zadawalający posiada 19,86% dróg gminnych, stan niezadawalający lub zły posiada 26,77% dróg, natomiast 53,37% dróg posiada nawierzchnię gruntową.

W gminie Gniewkowo stan techniczny dobry lub zadawalający posiada 29,93% dróg gminnych, stan niezadawalający lub zły posiada 3,26% dróg, natomiast 66,81% dróg posiada nawierzchnię gruntową.

W gminie Pakość stan techniczny dobry lub zadawalający posiada 23,62% dróg gminnych, stan niezadawalający lub zły posiada 14% dróg, natomiast 62,38% dróg posiada nawierzchnię gruntową.

W gminie Dąbrowa Biskupia stan techniczny dobry lub zadawalający posiada 34,10% dróg gminnych, stan niezadawalający lub zły posiada 15,9% dróg, natomiast 49,26% dróg posiada nawierzchnię gruntową.

W gminie Złotniki Kujawskie stan techniczny dobry lub zadawalający posiada 25,93% dróg gminnych, stan niezadawalający lub zły posiada 1,3% dróg, natomiast 72,77% dróg posiada

nawierzchnię gruntową.

Istotnym problemem w obszarze infrastruktury drogowej na terenie powiatu jest ograniczona dostępność do dróg ekspresowych. Bezpośrednio przez powiat inowrocławski nie przebiega żadna droga ekspresowa. Najbliższa wybudowana droga ekspresowa S-10 (relacji docelowej Szczecin-Płońsk) znajduje się 34 km od miasta Inowrocław i 15 km od granicy powiatu (powiatu inowrocławskiego z powiatem bydgoskim) – stanowi obwodnicę Bydgoszczy. Ta sama droga ekspresowa stanowi obwodnicę Torunia - znajduje się w odległości około 33 km od miasta Inowrocławia i 12 km od granicy powiatu.

Problemem jest również wysokie natężenie ruchu w miastach. Przebiegające przez teren powiatu inowrocławskiego trzy drogi krajowe i dziesięć dróg wojewódzkich determinują wysokie natężenie ruchu, zwłaszcza ciężkich pojazdów. Każdego roku również rośnie liczba zarejestrowanych pojazdów.

Według danych GUS w 2012 r. w powiecie zarejestrowanych było 97 835 pojazdów. w porównaniu do roku 2009 odnotowano wzrost o 14,3%. Podczas przeprowadzonego w 2010 r. generalnego pomiaru ruchu drogowego badano natężenia ruchu zarówno dla dróg krajowych jak i wojewódzkich powiatu. **Najbardziej obciążone ruchem są odcinki dróg krajowych w Inowrocławiu, gdzie zanotowano nawet ponad 20 tys. pojazdów na dobę (DK nr 15).**

Konieczna jest budowa obwodnic miast powiatu: Inowrocławia w ciągu drogi krajowej nr 15, Kruszwicy w ciągu drogi krajowej 62, Pakość oraz Gniewkowo. Szczególnie ważna jest budowa obwodnicy miasta Inowrocławia, które posiada status miasta uzdrowiskowego. Co istotne, budowa obwodnicy została już rozpoczęta³.

W dalszym ciągu konieczna jest poprawa stanu technicznego dróg lokalnych, w szczególności zamiejskich, co przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz podejmowanie działań na rzecz zapewnienia dostępności do dróg ekspresowych.

Sieć ścieżek rowerowych na terenie ORSG tworzy 29,3 km ścieżek, w tym w gminie Gniewkowo –18 km, gminie Kruszwica 6,3 km, gminie Pakość – 2,5 km, gminie Złotniki Kujawskie – 1,3 km, gminie Janikowo – 1,2 km (dane uzyskane z Gmin). Na terenie gminy Dąbrowa Biskupia oraz Rojewo brak jest ścieżek rowerowych.

Problemem jest brak spójnego systemu ścieżek rowerowych jako elementu rozwoju m.in. turystyki, który przyczyniłby się do poprawy spójności przestrzennej oraz społeczno-gospodarczej powiatu, w tym również obszarów wiejskich.

Na terenie ORSG długość ścieżek rowerowych jest niewystarczająca. z kolei istniejące ścieżki rowerowe nie są ze sobą połączone. Uniemożliwia to przejechanie z jednej gminy do drugiej w jednym ciągu ścieżki rowerowej. Szczególnie uwidacznia się to w ruchu turystycznym, co stanowi istotną barierę. Brak sieci ścieżek rowerowych także na terenach wiejskich ogranicza bezpieczeństwo i komfort życia mieszkańców, możliwość dojazdu do pracy, instytucji publicznych. Ponadto brak infrastruktury dla ruchu rowerowego uniemożliwia zrównoważony rozwój systemu transportu.

Konieczna jest budowa sieci dróg rowerowych łączących miejscowości na obszarze gmin oraz budowa sieci dróg rowerowych łączących gminy na terenie powiatu i gminy z sąsiednich powiatów.

³ Budowa obwodnicy miasta Inowrocławia została rozpoczęta wiosną 2015 r. Planowane zakończenie budowy obwodnicy (I etap) to 2017 r.

Rozwiązaniem zdiagnozowanego problemu jest opracowanie spójnego systemu ścieżek rowerowych w powiecie, który pozwoli na rozwój oferty turystycznej Powiatu.

W zakresie organizacji publicznego transportu drogowego, na terenie powiatu inowrocławskiego funkcjonuje 45 linii komunikacyjnych prowadzonych przez 10 przewoźników prywatnych. Łączna liczba przewiezionych pasażerów w 2013 r. wyniosła 2 585 216 osób. Łączny przebieg roczny na wszystkich liniach komunikacyjnych wyniósł 2 535 378 km.

Problemem na terenie powiatu jest niezadawalające skomunikowanie szczególnie obszarów wiejskich z największymi miastami wojewódzkimi oraz niewystarczająco rozwinięty system transportu publicznego na terenie powiatu, który stanowi poważną barierę w dostępie m.in. do rynku pracy, usług publicznych.

Konieczna jest dalsza modernizacja drogi wojewódzkiej nr 255 relacji Pakość-Strzelno oraz uruchomienie komunikacji publicznej z powiatu inowrocławskiego do aglomeracji bydgosko-toruńskiej, szczególnie z Rojewa do Solca Kujawskiego i Małej Nieszawki, miejsc o wysokiej koncentracji firm.

Problemy:

- Niezadawalający stan techniczny dróg, w szczególności dróg zamiejskich,
- Brak obwodnic miast, w szczególności Miasta Inowrocławia, Kruszwicy, Pakości i Gniewkowa,
- Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych,
- Ograniczona dostępność do dróg ekspresowych,
- Niewystarczająco rozwinięty system transportu publicznego.

Potencjały:

- Dogodne położenie w sieci komunikacyjnej, na przecięciu szlaków komunikacyjnych,
- Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych.

Wnioski:

- Budowa i modernizacja dróg lokalnych (gminnych i powiatowych),
- Budowa obwodnic miast na terenie powiatu,
- Uruchomienie komunikacji publicznej z powiatu inowrocławskiego do aglomeracji bydgosko-toruńskiej,
- Budowa ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych na terenie powiatu,
- Budowa parkingów rowerowych.

Infrastruktura środowiska

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Powiat inowrocławski dysponuje stosunkowo dobrze rozwiniętą siecią wodno-kanalizacyjną na tle kraju i regionu. Według danych GUS na koniec 2013 roku stopień zwodociągowania na terenie powiatu inowrocławskiego wynosił 94,4%, natomiast w całym województwie

kujawsko-pomorskim wynosił 91,2%, a w całym kraju 88,0%. Stopień zwodociągowania w miastach powiatu i na obszarach wiejskich jest również wyższy niż w całym województwie i kraju. w miastach na terenie powiatu do kanalizacji wodociągowej podłączonych jest 98,1% mieszkańców (w województwie jest to 96,2%, w kraju 95,5%), natomiast na terenach wiejskich 87,5% mieszkańców (w województwie 83,7%, w kraju 76,6%). Stopień skanalizowania na terenie powiatu jest również wyższy niż w całym województwie i kraju, wynosił 68,1% wobec 66,1% dla regionu i 65,1 dla kraju. w miastach na terenie powiatu stopień skanalizowania jest na podobnym poziomie jak w całym regionie i kraju, wynosi 88,8% (dla województwa 88,6%, dla kraju 87,4%). *Problemem jest niski stopień skanalizowania na terenach wiejskich, który wynosi 30% i odbiega od województwa (32,3%) oraz kraju (30,9%). Niski stopień skanalizowania na obszarach wiejskich wynika z rozproszonej zabudowy.*

W gminach powiatu najlepiej rozwinięta sieć wodociągowa występuje w gminie Janikowo (stopień zwodociągowania – 97%) i Kruszwica (stopień zwodociągowania – 94,2%). Najmniej mieszkańców podłączonych jest do sieci wodociągowej w gminie Rojewo – 78,7%.

Sieć kanalizacyjna również najlepiej rozwinięta jest w gminie Janikowo i Kruszwica. Stopień skanalizowania wynosi odpowiednio 72% i 68,2%. Najmniej mieszkańców podłączonych jest do kanalizacji w gminach wiejskich: Dąbrowa Biskupia – 24,7% oraz Rojewo – 16,6%.

W dalszym ciągu konieczny jest rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej dostosowanej do potrzeb mieszkańców.

Tabela 2 Charakterystyka sieci wodociągowo-kanalizacyjnej na terenie powiatu inowrocławskiego

Jednostka terytorialna	ogółem		w miastach		na wsi	
	wodociąg	kanalizacja	wodociąg	kanalizacja	wodociąg	kanalizacja
	2013	2013	2013	2013	2013	2013
	%	%	%	%	%	%
POLSKA	88,0	65,1	95,5	87,4	76,6	30,9
KUJAWSKO-POMORSKIE	91,2	66,1	96,2	88,6	83,7	32,3
Powiat inowrocławski	94,4	68,1	98,1	88,8	87,5	30,0
Kruszwica	94,2	68,2	98,3	91,0	90,7	48,7
Janikowo	97,0	72,0	98,8	98,4	93,2	18,2
Gniewkowo	88,6	53,3	99,2	83,6	78,3	23,9
Pakość	88,2	40,9	87,3	60,8	89,4	13,1
Złotniki Kujawskie	90,2	48,3	0,0	0,0	90,2	48,3
Dąbrowa Biskupia⁴	88,9	24,7	0,0	0,0	88,9	24,7
Rojewo⁵	78,7	16,6	0,0	0,0	78,7	16,6

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

Gmina Kruszwica

Na terenie gminy Kruszwica stopień zwodociągowania wynosi 94,2 a skanalizowania 68,2%. Problemem jest przestarzała infrastruktura wodno-kanalizacyjna wybudowana przed 1990 rokiem, która wymaga częstych remontów. Na terenie gminy Kruszwica znajdują się 3 ujęcia wody: w Kruszwicy – zbudowane w 1934 roku, a całkowicie zmodernizowane w 2011 roku, w Chełmcach zbudowane w latach 1965-67, a całkowicie zmodernizowane w 2006 roku oraz w Pieckach zbudowane w 1998 roku. *Potrzeby związane z rozbudową sieci wodociągowej na terenie gminy Kruszwica to:*

- doprowadzenie wody ze stacji uzdatniania wody w miejscowości Chełmce do mieszkańców miejscowości: Witowiczki, Witowice, Karsk, Brześć, Ostrowo, Popowo, Złotowo, Mietlica,
- częściowa wymiana sieci wodociągowej w miejscowościach Chełmce, Chełmiczki, Morgi,
- rozbudowa stacji uzdatniania wody w Pieckach o układ technologiczny, odżelaziacze i zestaw pompowy oraz doprowadzenie wody do mieszkańców miejscowości Maszenice, Gocanówko, Gocanowo, Rusinowo, Tarnówko, Kicko i Głębokie. Obecnie woda dostarczana jest przez sieć wodociągową należącą do firmy „KOM - ROL”,

⁴Dane z Gminy Dąbrowa Biskupia: wodociąg ogółem 99,84%, kanalizacja ogółem 34%, wodociąg na wsi 99,84%, kanalizacja na wsi 34%

⁵Dane z Gminy Rojewo: wodociąg ogółem 135,4%, kanalizacja ogółem 15,6%, wodociąg na wsi 135,4%, kanalizacja na wsi 15,6%

- budowa sieci wodociągowej ze stacji uzdatniania wody w Łuszczewie, gmina Piotrków Kujawski do miejscowości Ostrówek,
- częściowa przebudowa sieci wodociągowej na terenie miasta Kruszwica,
- doprowadzenie wody do nowopowstałych działek budowlanych na terenie miasta i gminy Kruszwica.

Na terenie gminy konieczna jest budowa nowych odcinków sieci kanalizacyjnych, w miejscowościach: Chełmce, Chełmiczki, Morgi, Kobylnica, Sławsk Wielki, Bachorce, Grodzko oraz w Kruszwicy.

Gmina Janikowo

Według danych GUS na koniec 2013 roku długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej wynosiła 99,8 km, natomiast długość czynnej sieci kanalizacyjnej 55,1 km. Gmina Janikowo posiada najlepiej rozwiniętą infrastrukturę wodociągową w powiecie, co ilustruje powyższa Tabela. Gmina Janikowo posiada również najwyższy stopień skanalizowania w powiecie – 72%. *Problemem jest jednak niski stopień skanalizowania na obszarach wiejskich, który wynosi zaledwie 18,2%.*

Konieczna jest budowa kanalizacji odbierającej ścieki od mieszkańców Gminy Janikowo położonych wokół Jeziora Pakoskiego w następujących miejscowościach: Dobieszewiczki, Wierzejewice, Pałuczyna, Kołodziejewo, Sosnówiec, Dębina, Dębowo, Ludzisko, Balice, Skalmierowice, Oldrzychowo i Góry.

Gmina Gniewkowo

Według danych GUS na koniec 2013 roku długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej wynosiła 156,1 km, natomiast długość czynnej sieci kanalizacyjnej 46,6 km. *Problemem jest niski stopień skanalizowania, który wynosi 53,3%, w tym na obszarach miejskich 83,6%, na obszarach wiejskich zaledwie 23,9%.*

Gmina Pakość

Według danych GUS na koniec 2013 roku długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej wynosiła 109,2 km, natomiast długość czynnej sieci kanalizacyjnej 16,5 km. Problemem jest niski stopień zwodociągowania i skanalizowania gminy. Miasto Pakość jest *najstąbiej zaopatrzonym w wodę miastem w powiecie*. Na obszarach wiejskich wskaźnik ten przekracza jednak 89%, co jest wskaźnikiem korzystnym.

Na terenie gminy Pakość również słabo rozwinięta jest sieć kanalizacyjna – stopień skanalizowania na koniec 2013 roku wynosił 40,9%, w tym na terenach wiejskich zaledwie 13,1% i jest on najniższy spośród wszystkich gmin powiatu.

Konieczna jest przebudowa kanalizacji ściekowej oraz remont sieci wodociągowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 255 relacji Pakość- Strzelno, budowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej wraz z budową nawierzchni, przebudowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Różanej w Pakości oraz program dofinansowania przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Pakość. Istotna jest również rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich gminy.

Gmina Złotniki Kujawskie

Według danych GUS na koniec 2013 roku długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej wynosiła 172,3 km, natomiast długość czynnej sieci kanalizacyjnej 72,1 km. *Obszarem problemowym Gminy jest niewystarczający stopień skanalizowania.* Gmina Złotniki Kujawskie posiada własną oczyszczalnię ścieków, którą w najbliższych latach czeka modernizacja.

Przy oczyszczalni konieczna jest budowa słonecznej suszarni osadów ściekowych wraz z magazynem wysuszonego osadu. Należy wybudować kolejne kanalizacje sanitarne oraz uzupełniać na terenach aglomeracji brakujące podłączenia.

Na pozostałych obszarach, gdzie budowa nie jest opłacalna (zabudowa rozproszona) konieczna jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Gmina nie ma takiego problemu przy sieci wodociągowej. Stopień zwodociągowania na koniec 2013 roku wynosił 90,2%. Rozbudowa sieci wodociągowej dotyczy nowo realizowanych terenów inwestycyjnych, szczególnie pod budownictwo mieszkaniowe. z zakresu ochrony jakości wód w gminie Złotniki Kujawskie zachowane są dopuszczalne standardy jakości wód, jak i wymagania normatywne dla ścieków i zanieczyszczeń odprowadzanych do wód przez gminne podmioty.

Gmina Dąbrowa Biskupia

Według danych GUS na koniec 2013 roku długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej wynosiła 165,6 km, natomiast długość czynnej sieci kanalizacyjnej - 37,6 km. Stopień zwodociągowania na terenie gminy na koniec 2014 roku wynosił 88,9%, natomiast stopień skanalizowania 24,7%. Jednakże zgodnie z danymi otrzymanymi z Gminy Dąbrowa Biskupia w dniu 26 czerwca 2015 r. stopień zwodociągowania jest większy niż w danych pozyskanych z GUS – wynosi 99,84%, zmianie uległ również stopień skanalizowania – 34%. Niski stopień skanalizowania wynika z rozproszonej zabudowy na terenie gminy. Nie ma możliwości dalszego kanalizowania gminy, ponieważ gmina nie spełnia wskaźnika aglomeracji tj. 120 osób na 1 km przesyłowy sieci kanalizacyjnej. Na terenie gminy jest zlokalizowana jedna przemysłowa oczyszczalnia ścieków (Zakłady Mięsne Viando w Radojewicach), oczyszczalnia zakładowa przy Domu Pomocy Społecznej w Parchaniu, jedna oczyszczalnia gminna – mechaniczno – biologiczna, do której dostarczane są ścieki komunalne siecią kanalizacyjną z 8 miejscowości oraz 87 oczyszczalni przydomowych i grupowych zlokalizowanych przy indywidualnych budynkach mieszkalnych oraz użyteczności publicznej.

Konieczna jest budowa nowej oczyszczalni ścieków w Dąbrowie Biskupiej lub przebudowa sieci kanalizacyjnej pod kątem przesyłu ścieków komunalnych do Gniewkowa (budowa nitki kanalizacyjnej Dąbrowa Biskupia – Lipie).

W zakresie sieci wodociągowej konieczna jest jej modernizacja – wymiana starych odcinków sieci wodociągowej zwłaszcza odcinków azbestowo-cementowych i żeliwnych na rury PCV.

Gmina Rojewo

Według danych GUS na koniec 2013 roku długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej wynosiła 135,4 km, natomiast długość czynnej sieci kanalizacyjnej 15,6 km. Stopień zwodociągowania na koniec 2013 roku wynosił 78,7%. *Dużym problemem jest niski stopień skanalizowania, który wynosi 16,6%.*

Konieczna jest budowa sieci kanalizacyjnej Rojewo- Ściborze oraz Rojewo – Liszkowo.

Podstawą do wyboru projektów w ramach RPO WK-P 2014-2020 będzie Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych w aglomeracjach od 2 tys. do 10 tys. RLM. Program zawiera wykaz aglomeracji o Równoważnej Liczbie Mieszkańców RLM > 2 000, wraz z jednoczesnym wykazem niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy, rozbudowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowy i modernizacji zbiorczych systemów kanalizacyjnych, jakie należy zrealizować w tych aglomeracjach.

Tabela 3 Aglomeracje w gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego

Nazwa aglomeracji	Gminy w aglomeracji	RLM aglomeracji zgodnie z rozporządzeniem (uchwałą) ustanawiającym aglomerację	Wielkość aglomeracji	Nazwa oczyszczalni	Uwagi
Kruszwica	Kruszwica	55 600 (28 214)*	aglomeracja powyżej 10 tys. RLM	Kruszwica (Spółka Wodno-Ściekowa w Kruszwicy)*	W 2014r. zostały podjęte działania mające na celu zmianę granic Aglomeracji Kruszwica. z terenu miasta Kruszwicy i gminy zostały wyłączone obszary nieurbanizowane, uprawiane rolniczo lub będące nieużytkami oraz obszary o luźnej zabudowie, dla których wskaźnik koncentracji jest mniejszy niż 120 osób na 1 km sieci i 90 mieszkańców na 1 km dla obszarów objętych przynajmniej jedną formą ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 14 kwietnia 2004r. o Ochronie Przyrody (Dz. U. z 2013r. poz. 527 z póź. zm.) i obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Jeziora Gopło PLH 040007 i Ostoja Nadgoplańska PB040004, znajdującego się na liście, o których mowa w art. 27 ust.1 tej ustawy tj. Natura 2000. Na tych terenach przewiduje się zastosowanie zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe oraz przydomowych podczyszczalni ścieków. Granice aglomeracji zostały wyznaczone tak, aby objąć teren o największej gęstości zaludnienia i obszary gospodarcze, których przewiduje się znaczny odpływ ścieków. *W dniu 24 kwietnia 2015r. Sejmik Województwa Kujawsko – Pomorskiego podjął uchwałę nr VI/133/15 dotyczącą wyznaczenia aglomeracji Kruszwica. Zgodnie z w/w uchwałą równoważna

					liczba (RLM) wynosi 28 214, zmianie uległa również nazwa oczyszczalni: Spółka Wodno-Ściekowa w Kruszwicy
Gniewkowo	Gniewkowo, Rojewo	(19 264)*	aglomeracja powyżej 10 tys. RLM	Gniewkowo	*Podjęto Uchwałę nr IX/161/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2015 roku w sprawie wyznaczenia aglomeracji Gniewkowo. Zgodnie z uchwałą równoważna liczba RLM 19 264.
Pakość	Barcin, Pakość, Dąbrowa	21 627	aglomeracja powyżej 10 tys. RLM	Oczyszczalnia ścieków w m. Sadłogoszcz, gmina Barcin.	Agglomeracja Pakość została uchylona Rozporządzeniem Wojewody Kujawsko - Pomorskiego Nr 37/2008 z dn. 23 października 2008 r. uchylającym rozporządzenie w sprawie wyznaczenia aglomeracji Pakość (Dz. Urz. Woj. Kuj. - Pom. nr 136/2008 poz. 2135). w dniu 30 kwietnia 2015r. Rada Miejska w Pakości podjęła uchwałę nr V/41/2015w sprawie wyrażenia opinii o projekcie uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego w sprawie wyznaczenia aglomeracji Barcin. w dniu 22 czerwca 2015 r. Sejmik Województwa Kujawsko - Pomorskiego podjął uchwałę nr IX/166/15 wyznaczającą ww. aglomerację. Aglomeracja obejmuje (w części) gminy: Barcin, Pakość i Dąbrowa.
Janikowo	Janikowo	13 750	aglomeracja powyżej 10 tys. RLM	Zakład Produkcyjny JANI-KOSODA w Janikowie	Rozporządzenie Nr 76/2006 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2006 r. Gmina Janikowo na całym obszarze stanowi 1 aglomerację pow. 10 000 RLM.
Złotniki Kujawskie	Złotniki Kujawskie	7222	aglomeracja 2-10 tys. RLM	Złotniki Kujawskie	Zgodnie z Uchwałą nr X/261/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 roku w sprawie aglomeracji Złotniki Kujawskie aglomeracja posiada 7222 RLM. W aglomeracji znajdują się miejscowości: Będzitowo, Gniewkówiec, Helenowo, Krężoły, Lisewo Kościelne,

					Mierzwin, Niszczevice, Pęchowo, Rucewko, Rucewo, Tuczo, Złotniki Kujawskie.
Dąbrowa Biskupia	Dąbrowa Biskupia	2 053	aglomeracja 2-10 tys. RLM (Gmina nie wpisuje się w dofinansowanie w zakresie gospodarki wodno - ściekowej do 2020r.)	Dąbrowa Biskupia	Aktualnie gospodarka ściekowa w Gminie Dąbrowa Biskupia opiera się o 1 aglomerację „Dąbrowa Biskupia”, RLM aglomeracji 2053, na którą składa się 8 miejscowości objętych siecią kanalizacyjną oraz 3 miejscowości, na których zachowany jest wskaźnik aglomeracji tj. 120 osób na 1 km sieci przesyłowej. Jedna z tych miejscowości jest skanalizowana za pomocą oczyszczalni przydomowych wpiętych w cztery kolektory ściekowe, celem ochrony ujęcia wody pitnej – ścieki oczyszczone wyprowadzane są poza miejscowość do Kanału Parchańskiego lub do rowów melioracyjnych. Dwie miejscowości są nieskanalizowane (funkcjonują zbiorniki bezodpływowe), ale z możliwością kanalizowania przy budowie nowej oczyszczalni o większych parametrach. Trzy miejscowości nie są objęte siecią kanalizacyjną, ale za to miejscowość Parchanie, w której zlokalizowane jest ujęcie wody pitnej została skanalizowana za pomocą oczyszczalni przydomowych wpiętych w 4 kolektory ściekowe. Aglomeracja jest obsługiwana przez 1 oczyszczalnię mechaniczno – biologiczną o przepustowości dobowej 245m³/d. Gmina Dąbrowa Biskupia zleciła panelowi eksperckiemu przeprowadzenia analizy, co do rozwiązań w zakresie gospodarki ściekowej na terenie gminy. Wstępnie zakłada się dwie koncepcje tj. : modernizację - rozbudowę istniejącej oczyszczalni

					w Dąbrowie Biskupiej (w tym przypadku nie planuje się zmiany aglomeracji) lub drugi wariant: zamknięcie oczyszczalni w Dąbrowie Biskupiej i budowa kolektora przesyłowego dla ścieków z aglomeracji Dąbrowa Biskupia do oczyszczalni ścieków Gniewkowo (Agglomeracja Gniewkowo). Realizacja w/w zadań przewidziana jest na lata 2016 - 2018. W przypadku realizacji drugiego wariantu tj. przesył ścieków do Gminy Gniewkowo, zajdzie konieczność połączenia obu w/w aglomeracji. Jest to dopiero faza wstępna projektowa.
--	--	--	--	--	---

Źródło: Informacja Gmin ORSG Powiatu Inowrocławskiego.

Gospodarka odpadami:*Odpady komunalne*

Według danych GUS na koniec 2013 roku liczba zmieszanych zebranych odpadów komunalnych wyniosła 31 711,08 ton i spadła w porównaniu do 2007 roku o 6 889,03 tony. Tendencja spadkowa odpowiada tendencji dla całego województwa kujawsko-pomorskiego, w którym odnotowano spadek zebranych odpadów komunalnych z 489 860,07 ton w 2007 roku do 442 235,07 ton w 2013 roku. w poniższej tabeli przedstawiono informacje o zbiorce odpadów komunalnych zmieszanych na terenie powiatu inowrocławskiego w latach 2007-2013.

Tabela 4 Zmieszane odpady komunalne zebrane na terenie powiatu inowrocławskiego.

Jednostka terytorialna	Ogółem						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	t	t	T	T	t	t	t
Polska	9569619,07	9353923,21	9264627,49	9180194,28	8843480,26	8575433,11	8198782,18
Województwo Kujawsko-Pomorskie	489860,07	485112,72	484396,27	465172,99	474365,15	465155,92	442235,07
Powiat inowrocławski	38600,11	39649,55	39913,37	38100,67	36781,07	33441,24	31711,08
Dąbrowa Biskupia	437,20	375,90	516,96	591,40	592,28	469,32	374,55
Gniewkowo	3794,19	3654,84	4195,78	3795,80	3910,26	2719,96 ⁶	2535,86 ⁷
Janikowo	3307,03	3025,56	3011,58	2934,13	3025,85	2720,86	2344,47
Kruszwica	2505,42	3651,40	3565,16	3587,33	3465,52	3090,97	2325,70
Pakość	1857,54	1317,65	1689,93	1949,34	1511,24	1407,96	1808,13
Rojewo	301,57	245,00	289,66	386,80	422,80	471,37	450,58
Złotniki Kujawskie	264,10	350,46	288,78	448,22	474,42	613,27	1004,76

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 2013 r.

⁶ Dane Gminy Gniewkowo: 2012 – 2 465,40

⁷ Dane Gminy Gniewkowo: 2013 – 2 531,00

Według Planu Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2012-2017, z perspektywą na lata 2018-2023 Powiat Inowrocławski podzielony został pomiędzy dwa regiony gospodarki odpadami komunalnymi: 5 Region Bydgosko-Toruński i 6 Inowrocławski. Do 1 stycznia 2016 r. funkcjonować będą te dwa regiony, natomiast od 1 stycznia 2016 r. tj. od uruchomienia Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów (ZTPOK) dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego Region 5 (Bydgoski) i Region 7 (Toruński) zostaną połączone w Region 5 (Bydgosko-Toruński), co zapewni strumień odpadów dla ZTPOK.

Problemem w obszarze gospodarki odpadami na terenie powiatu jest brak punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w gminach: Janikowo, Złotniki Kujawskie, Dąbrowa Biskupia.

Konieczna jest budowa kompostowni odpadów zielonych z terenów komunalnych i ogrodów oraz punktu przeładunkowego składowania odpadów segregowanych w gminie Janikowo.

Odpady przemysłowe

Na terenie powiatu inowrocławskiego rośnie liczba odpadów przemysłowych. Według informacji pochodzących z Banku Danych Lokalnych w 2013 r. wytworzono i składowano 955,1 tys. ton odpadów, w 2007 roku było to 835,1 tys. ton odpadów. Tendencja wzrostowa jest również zauważalna w całym województwie kujawsko-pomorskim, w którym na koniec 2013 r. wytworzono 4605,6 tys. ton odpadów wobec 2584,4 tys. ton w 2007 roku. Najwięcej odpadów wytworzono w gminie Kruszwica – 369,6 tys. ton oraz w gminie Janikowo – 228,3 tys. ton. Na pograniczu gmin Pakość i Janikowo znajdują się bardzo duże wylewiska-składowiska odpadów przemysłowych z zakładów chemicznych Janikosoda (jest to jeden z największych tego typu obiektów w północnej części kraju).

Odpady azbestowe

Na terenie powiatu zinwentaryzowano w sumie 2 385 901 m² tj. ok. 28 321,31 Mg wyrobów azbestowych. Wg „Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023” na terenie województwa kujawsko-pomorskiego na koniec 2010 r. zinwentaryzowano do unieszkodliwienia 287 394,2 Mg wyrobów zawierających azbest.

Tabela 5 Ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na terenach gmin powiatu inowrocławskiego

Gmina	m ²	Mg
Pakość	207604	2287
Rojewo	200968	2210,6
Janikowo	144160	2162,41
Złotniki Kujawskie	106404	1170,4
M. Inowrocław	51532	721
gm. Inowrocław	378058,5	4622,507

Dąbrowa Biskupia	219619,5 ⁸	3294,3 ⁹
Gniewkowo	601992 ¹⁰	6621,9 ¹¹
Kruszwica	475562,76	5231,19
Razem	2385901	28321,31

Źródło: Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Powiatu inowrocławskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019.

W celu eliminowania wyrobów azbestowych na terenie powiatu inowrocławskiego konieczna jest likwidacja płyt azbestowych z pokryć dachowych na budynkach komunalnych i indywidualnych w gminach na terenie powiatu. Wpłyne to m.in. na poprawę efektywności energetycznej na terenie powiatu inowrocławskiego oraz w dalszej perspektywie poprawi bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców.

W dalszym ciągu problemem jest niewystarczająca infrastruktura gospodarki odpadami na terenie powiatu inowrocławskiego.

Konieczne jest przystosowanie składowiska odpadów komunalnych w Giebni(gm. Pakość) do przyjmowania zmieszanych odpadów komunalnych. w tym celu niezbędna jest budowa zakładu przetwarzania odpadów.

Konieczna jest również kontynuacja działań na rekultywowanym składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w obrębie geodezyjnym Stanomin (monitoring poeksploatacyjny, pielęgnacja nasadzeń i konserwacja elementów małej architektury na ścieżce edukacyjnej itp.).

Sieć gazowa

Powiat inowrocławski posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą sieć gazową na tle regionu. Według danych GUS na dzień 31 grudnia 2013 r. długość czynnej sieci gazowej w powiecie inowrocławskim wyniosła 348 244 m, długość czynnej sieci przesyłowej 145 729 m, natomiast długość czynnej sieci rozdzielczej to 202 515 m. Wskaźnik sieci gazowej rozdzielczej na 100 km² wynosił 16,5 km wobec 15,7 km dla całego województwa, znacznie odbiega natomiast od wskaźnika dla całego kraju (38,3 km). Bardzo słabo rozwinięta jest sieć gazowa na terenach wiejskich – wskaźnik sieci gazowej rozdzielczej na 100 km² wynosi zaledwie 1,6 km, wobec 3,3 km dla regionu oraz 22,5 km dla całego kraju. Najlepiej rozwinięta sieć gazowa występuje w gminie Pakość oraz Janikowo. Wskaźnik sieci gazowej rozdzielczej na 100 km² w gminach wynosi odpowiedni 25,1% oraz 20,1%. *Najgorzej sytuacja wygląda w gminach wiejskich: Dąbrowa Biskupia i Rojewo.*

⁸Dane Gminy Dąbrowa Biskupia: 264178m² zgodne z uchwałą Nr IV/26/2015 Rady Gminy Dąbrowa Biskupia z dnia 29 stycznia 2015 r. zmieniającej Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dąbrowa Biskupia na lata 2013-2032.

⁹Dane Gminy Dąbrowa Biskupia: 4550,11Mg zgodne z uchwałą Nr IV/26/2015 Rady Gminy Dąbrowa Biskupia z dnia 29 stycznia 2015 r. zmieniającej Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dąbrowa Biskupia na lata 2013-2032.

¹⁰ Dane Gminy Gniewkowo: 381 531m²

¹¹ Dane Gminy Gniewkowo: 4 225,096 Mg

Według danych GUS Bank Danych Lokalnych na dzień 31 grudnia 2013 r. 54,9% mieszkańców powiatu inowrocławskiego korzystało z sieci gazowej, w tym w miastach 80,9% mieszkańców a na obszarach wiejskich 6,9%. w gminach powiatu najwięcej mieszkańców korzysta z sieci gazowej w gminie Janikowo – 59,8% oraz Pakość – 52,9%, najmniej mieszkańców korzysta z instalacji gazowej na obszarach wiejskich: w Gminie Dąbrowa Biskupia – 0,1%, Rojewo 0,1%.

Tabela 6 Korzystający z sieci gazowej w gminach powiatu inowrocławskiego

Jednostka terytorialna	ogółem	w miastach	na wsi
	2013	2013	2013
	%	%	%
Polska	52,4	72,3	22,0
Województwo kujawsko-pomorskie	44,8	72,2	3,6
Powiat inowrocławski	54,9	80,9	6,9
Dąbrowa Biskupia¹²	0,1	0,0	0,1
Gniewkowo	38,9	62,3	16,3
Janikowo	59,8	89,1	0,1
Kruszwica	48,4	89,9	13,0
Pakość	52,9	88,6	3,1
Rojewo¹³	0,1	0,0	0,1
Złotniki Kujawskie	9,0	0,0	9,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

Dane wskazują, iż problemem jest ograniczona dostępność sieci gazowej na terenach wiejskich, w szczególności na tle kraju.

Konieczna jest rozbudowa sieci gazowej na obszarach wiejskich. Problemem jest również niewystarczająco rozbudowana sieć gazowa szczegółowa.

Sieć energetyczna

Sieć stacji energetycznych oraz linii przesyłowych na terenie powiatu inowrocławskiego jest dobrze rozbudowana. Według danych GUS Bank Danych Lokalnych liczba odbiorców energii elektrycznej oraz zużycie energii na terenie powiatu systematycznie w ostatnich latach wzrasta. Na koniec 2013 r. liczba odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu wyniosła 55 049 osób (w roku 2007 było to 52 968 osób). Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w roku 2013 wyniosło 659,7 kWh, w 2007 r. 626 kWh.

¹²Dane Gminy Dąbrowa Biskupia: ogółem – 0,0, w miastach – 0,0, na wsi – 0,0

¹³Dane Gminy Rojewo: ogółem – 0,0, w miastach – 0,0, na wsi – 0,0

Tabela 7 Zużycie energii elektrycznej w miastach na terenie powiatu inowrocławskiego

Jednostka terytorialna	energia elektryczna w miastach	
	na 1 mieszkańca	na 1 odbiorcę (gosp. dom.)
	kWh	kWh
Polska	759,8	1858,8
Województwo Kujawsko-Pomorskie	656,2	1699,5
Powiat inowrocławski	595,8	1612,1
Dąbrowa Biskupia	0,0	0,0
Gniewkowo	605,7	1812,9
Janikowo	556,8	1683,4
Kruszwica	598,6	1640,6
Pakość	593,9	1844,7
Rojewo	0,0	0,0
Złotniki Kujawskie	0,0	0,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

W dalszym ciągu problemem jest niedostateczne zaopatrzenie w energię elektryczną na obszarach wiejskich. Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca na wsi w roku 2013 wyniosło 272,2 kWh. Poniżej przedstawiono informacje na temat zaopatrzenia w energię elektryczną gospodarstw domowych z terenu powiatu inowrocławskiego w latach 2007-2013.

Tabela 8 Energia elektryczna w powiecie inowrocławskim w latach 2007-2013

energia elektryczna w gospodarstwach domowych	jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	ogółem							
	szt.	52968	52762	52764	52439	52418	54998	55049
	na wsi							
	szt.	15081	15100	15186	15157	15197	15601	15614
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	ogółem							
	MWh	103132	106830	107881	111219	110141	109374	108226
	na wsi							
	MWh	42131	43125	43548	45038	44827	45404	44650
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca	ogółem							
	kWh	626,0	650,0	657,3	671,5	667,0	664,2	659,7
	na wsi							
	kWh	255,7	262,4	265,3	271,9	271,5	275,7	272,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 2013 r.

W dalszym ciągu problemem jest niedostateczne zaopatrzenie w energię elektryczną na obszarach wiejskich (gmina Dąbrowa Biskupia, Rojewo, Złotniki Kujawskie), co stanowi barierę w dostępności dla mieszkańców, jak również w rozwoju przedsiębiorczości.

Konieczne jest podejmowanie działań na rzecz reelektryfikacji obszarów wiejskich.

Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna

Powiat inowrocławski charakteryzuje wysoka efektywność energetyczna, w szczególności dobrze rozwinięta energetyka wiatrowa. Powiat inowrocławski posiada dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej. Znajduje się w II strefie energetycznej wiatru, tj. w warunkach korzystnych, charakteryzujących się średnioroczną prędkością wiatru 3÷4 m/s. Występująca na tym obszarze energia wiatru mieści się w granicach 1000÷1250 kWh/m²/rok.

Na koniec 2013 r., w powiecie inowrocławskim znajdowało się 85 elektrowni wiatrowych o mocy nominalnej 49,685 MW. Najwięcej elektrowni wiatrowych znajduje się w gminie Pakość – 26, Kruszwica – 23, Dąbrowa Biskupia – 12 oraz Gniewkowo – 3. Aktualnie również toczą się postępowania administracyjne w sprawie lokalizacji na terenie gmin kolejnych elektrowni wiatrowych.

Tabela 9 Istniejące elektrownie wiatrowe na terenie Gminy Kruszwica

Nr kolejny farmy	Łączna liczba turbin	Łączna moc [MW]	Lokalizacja turbin/farmy		Liczba turbin na działce	Dane techniczne	
			Nr dz. ew.	Obręb ew.		Wys. masztu [m]	Śr. wirnika [m]
1.	3	450 kW	20/1	Chełmce	3	30	b.d.
2.	2	300 kW	20/2	Chełmce	2	30	b.d.
3.	1	150 kW	20/2	Chełmce	1	30	b.d.
4.	5	950 kW	202/1	Sukowy	5	28,7 – 1 szt., 32,5 – 4 szt.	23 – 1 szt. 25 – 4 szt.
5.	4	1000 kW	28/3 i 32/2	Sokolniki	4	40	b.d.
6.	2	4 MW	9	Karczyn	2	125	90
7.	2	4 MW	204/1	Sławsk Wielki	2	125	90
8.	2	4 MW	204/1	Sławsk Wielki	2	125	90
9.	1	2 MW	20/12	Polanowice	1	125	90
10.	1	1000 kW	284/2	Chełmce	1	70	54
Łączna ilość turbin elektrowni wiatrowych					23	x	x

Źródło: dane uzyskane z Urzędu Gminy Kruszwica

Na terenie powiatu inowrocławskiego pozyskiwana jest również energia z biomasy. Od 2009 r. w Liszkowie, w gminie Rojewo funkcjonuje największa w Polsce biogazownia. Moc znamionowa instalacji to 2,1 MW. Biogazownia może produkować rocznie 7 400 000 m³ biogazu, z którego można wytworzyć 10 900 MW energii elektrycznej (1,2 MW/h) oraz 23 000 MW ciepła. Biogazownia spotykała się jednak z dużymi problemami eksploatacyjnymi i protestami mieszkańców, ze względu na uciążliwe zapachy. Po zmianie użytkownika biogazowni, która nastąpiła we wrześniu 2012 r. wszystkie procesy technologiczne są rygorystycznie przestrzegane, nawet kosztem zmniejszenia liczby wytwarzanej energii elektrycznej. Obecnie moc elektryczna przy pełnym obciążeniu wynosi 1,063 MW, ale średnia produkcja miesięcznie to około 850 MWh.

W trakcie budowy są:

- biogazownia w Szarleju o mocy 1,6 MW (docelowo 3,2 MW),
- biogazownia w Radojewicach o produkcji rocznej 800 000 m biogazu oraz 1 500 MW prądu elektrycznego i 2 600 MW energii cieplnej,
- biogazownia rolnicza w Lipiu o mocy elektrycznej 0,5 MW.

Od października 2008 r. w Zakładzie „Struga” S.A. w miejscowości Jezuicka Struga funkcjonuje również produkcja tzw. „zielonej” energii elektrycznej z odpadów pochodzenia zwierzęcego. Zakład ten jest „pionierem” w produkcji tego typu energii w Polsce. Energia wytwarzana to 33 600 MWh, która w specjalnej turbinie przekształcana jest w energię elektryczną. Część tej energii wykorzystywana jest w procesie technologicznym na własne potrzeby, natomiast 15 000 do 20 000 MW energii elektrycznej rocznie jest sprzedawana do ENEA Operator Sp. z o.o.

Zgodnie z kierunkami Polityki energetycznej Polski do 2030 roku, udział odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii powinien wynosić co najmniej 15% do 2020 roku.

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza w powiecie inowrocławskim jest tzw. emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności człowieka. Naturalne procesy zachodzące w przyrodzie mają znaczenie marginalne i w niewielkim stopniu oddziałują na jakość powietrza. Wśród substancji emitowanych przez zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie powiatu przeważają zanieczyszczenia charakterystyczne dla procesu spalania paliw do celów energetycznych i technologicznych, czyli dwutlenek siarki, tlenki azotu, dwutlenek węgla i pyły.

Analiza danych statystycznych wskazuje na systematyczny spadek w ostatnich latach emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu inowrocławskiego. Emisja zanieczyszczeń pyłowych spadła w 2013 roku w porównaniu do roku 2008 o 538 ton, natomiast emisja zanieczyszczeń gazowych spadła o 7020 ton. w tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe informacje na temat emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w 2013 roku.

Tabela 10 Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w 2013 r.

Obszar	Emisja zanieczyszczeń w tysiącach ton			Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w %	
	Pyłowe	Gazowe		pyłowe	gazowe bez CO ₂
	Ogółem	Ogółem	w tym SO ₂		
Powiat inowrocławski	1,0	2.146,2	9,8	99,5	0,6
Województwo kujawsko-pomorskie	3,4	7.938,9	19,3	99,3	36,3

Opracowanie: Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich, Starostwo Powiatowe w Inowrocławiu na podstawie: Ochrona Środowiska 2014, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2014 r.

Raport Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska za 2013 r.¹⁴ wskazuje, iż największa emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z procesów technologicznych w województwie kujawsko-pomorskim występuje w powiatach: inowrocławskim, świeckim, znińskim oraz we Włocławku. Powiat inowrocławski zajmuje pierwsze miejsce w regionie pod względem wielkości technologicznych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

Konieczna jest dalsza poprawa efektywności energetycznej na terenie powiatu oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych na terenie powiatu, m.in. poprzez budowę, rozbudowę i przebudowę infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (np. energia wiatrowa, wodna, słoneczna, geotermalna).

W latach 2007-2013 zarówno Powiat jak i Gminy ORSG realizowały inwestycje w zakresie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, zwłaszcza szkół, Szpitala, urzędów gmin, świetlic. Nie były to działania kompleksowe wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Konieczna jest dalsza poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu, głównie w domach pomocy społecznej i w Szpitalu oraz w gminach: Kruszwica, Pakość, Dąbrowa Biskupia, Złotniki Kujawskie, Gniewkowo, a także w sektorze mieszkaniowym. Konieczna jest również wymiana energooszczędnego oświetlenia ulicznego na terenie miasta i gminy Janikowo a także realizacja Programu dofinansowania zakupu i montażu ekologicznych źródeł ciepła oraz zakupu i montażu instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii w Pakości. Potrzeby gmin w zakresie poprawy efektywności energetycznej ujęto w Załączniku nr 1 do Diagnozy, Tabela 20.

Dla realizacji działań w zakresie ograniczenia emisji CO₂ do atmosfery oraz poprawy efektywności energetycznej, gminy ORSG powinny dysponować planami gospodarki niskoemisyjnej, które powinny obejmować: sektor publiczny, budynki mieszkalne, przedsiębiorstwa oraz transport.

¹⁴ Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku, Bydgoszcz 2014 r.

Tabela 11 Plany Gospodarki Niskoemisyjnej w gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego

Gmina	Stan prac nad planami gospodarki niskoemisyjnej
Kruszwica	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kruszwica został przyjęty Uchwałą Nr XVI/183/2016 Rady Miejskiej w Kruszwicy z dnia 28 stycznia 2016r.
Gniewkowo	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Gniewkowo, podjęty uchwałą Rady Miejskiej w Gniewkowie XXIX/141/2016 z dnia 28 września 2016 r.
Janikowo	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Janikowo na lata 2016-2020 + przyjęty Uchwałą Nr XVIII/143/2016 Rady Miejskiej w Janikowie z dnia 30.08.2016 r , oraz Uchwałą Nr XXIV/211/2017 Rady Miejskiej w Janikowie z dnia 26.05.2017 r.
Pakość	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pakość został przyjęty uchwałą Nr XX/225/2017 Rady Miejskiej w Pakości z dnia 30 marca 2017 r.
Złotniki Kujawskie	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Złotniki Kujawskie został przyjęty Uchwałą Nr XIX/141/2016 Rady Gminy Złotniki Kujawskie z dnia 15 lipca 2016 r.
Dąbrowa Biskupia	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Dąbrowa Biskupia przyjęty Uchwałą Nr IX/52/2015 Rady Gminy Dąbrowa Biskupia z dnia 16 września 2015r. w sprawie przyjęcia „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Dąbrowa Biskupia”.
Rojewo	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Rojewo przyjęty Uchwałą Nr XXIII/130/2016 Rady Gminy Rojewo z dnia 13 października 2016 r. w sprawie przyjęcia "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rojewo".

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Problemy:

- Niewystarczająco dostosowana do potrzeb mieszkańców sieć wodno-kanalizacyjna,
- Słabo rozwinięta sieć gazowa szczegółowa,
- Niedostateczne zaopatrzenie w energię elektryczną na obszarach wiejskich,
- Braki w zakresie infrastruktury technicznej dotyczącej gospodarki odpadami,
- Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Potencjały:

- Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej,
- Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć wodociągowo-kanalizacyjna na tle regionu,
- Dobrze rozwinięta sieć gazowa przesyłowa na tle regionu,

Wnioski:

- Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej,

- Budowa, rozbudowa i modernizacja gminnych i przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Budowa suszarni osadów ściekowych na terenie powiatu,
- Modernizacja stacji uzdatniania wody,
- Budowa sieci gazowej szczegółowej na terenie powiatu,
- Budowa/przebudowa sieci energetycznej,
- Budowa, rozbudowa, przebudowa infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (np. energia wiatrowa, wodna, słoneczna, geotermalna),
- Inwestycje w infrastrukturę do selektywnej zbiórki i przetwarzania odpadów: szkła, metalu, plastiku, papieru, odpadów biodegradowalnych oraz pozostałych odpadów komunalnych,
- Inwestycje w infrastrukturę do recyklingu, sortowania i kompostowania, infrastrukturę do zbiórki, przetwarzania i utylizacji odpadów niebezpiecznych,
- Instalacje do odzysku energii lub mechaniczno-biologiczne instalacje do utylizacji dla pozostałych odpadów,
- Kompleksowa modernizacja energetyczna (tzw. głęboka modernizacja oparta o system monitorowania i zarządzania energią) budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych, budynków mieszkaniowych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne,
- Działania na rzecz likwidacji azbestu,
- Wymiana oświetlenia ulicznego na oświetlenie energooszczędne.

Społeczeństwo Informacyjne

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2014 tylko 74,8% gospodarstw domowych było wyposażonych w komputery, natomiast 69,9% posiadało dostęp do Internetu¹⁵.

Powiat inowrocławski cechuje się stosunkowo niską dostępnością do szerokopasmowego Internetu. Stanowi to barierę w rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w tym w sięganiu do światowych zasobów informacji, rozwoju innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy, a także rozwoju usług publicznych oferowanych drogą elektroniczną.

Na obszarze poszczególnych gmin powiatu inowrocławskiego, zaobserwować można tzw. „białe plamy”, czyli miejsca, w których dostęp do infrastruktury teleinformatycznej jest ograniczony. Najczęściej są to tereny o niskim stopniu zurbanizowania. Według ankiety z Urzędu Komunikacji Elektronicznej najwyższy wskaźnik średniej liczby zgłoszeń o braku dostępu do Internetu na obszarze powiatu inowrocławskiego w przeliczeniu na 10 000

¹⁵http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5497/2/4/1/spoleczenstwo_informacyjne_w_polsce_2014_-_notatka.pdf

mieszkańców zanotowano w Gminie Rojewo i wynosi on 10,49. Najwięcej zgłoszeń o braku dostępu do Internetu odnotowano w Gminie Inowrocław, dla której średnia liczba zgłoszeń wynosi 8,81¹⁶. Całkowita liczba zgłoszeń na terenie powiatu inowrocławskiego wynosi 27.

Tabela 12 Średnia liczba zgłoszeń o braku dostępu do Internetu z całego powiatu inowrocławskiego w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców

Gmina	Liczba zgłoszeń	Liczba mieszkańców	Średnia liczba zgłoszeń
Inowrocław (miejska)	2	75 938	0,26
Dąbrowa Biskupia (wiejska)	0	5 153	0,00
Gniewkowo (miejsko-wiejska)	1	14 941	0,67
Inowrocław (wiejska)	10	11 346	8,81
Janikowo (miejsko-wiejska)	1	13 653	0,73
Kruszwica (miejsko-wiejska)	1	20 018	0,50
Pakość (miejsko-wiejska)	7	9 977	7,02
Rojewo (wiejska)	5	4 755	10,49
Złotniki Kujawskie (wiejska)	0	9 171	0,00

Źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej.

Część gmin z terenu powiatu inowrocławskiego tj. Gmina Kruszwica, Janikowo oraz Gniewkowo znajduje się na liście użytkowników Samorządowego Informatora SMS (SISMS).

Od 2009 roku Powiat Inowrocławski oraz gminy z terenu powiatu inowrocławskiego są partnerami kluczowego projektu pn. „Infostrada Kujaw i Pomorza - usługi w zakresie e-Administracji i Informacji Przestrzennej” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013. Projekt realizowany jest w dwóch podstawowych obszarach: e-Administracja i System Informacji Przestrzennej.

Pomimo budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego na poziomie regionalnym, w dalszym ciągu problemem na terenie powiatu pozostaje ograniczony dostęp do Internetu szczególnie na terenach wiejskich oraz niewystarczające wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w sferze kultury, turystyki, gospodarki i administracji.

Wyzwaniami są: poprawa kompetencji cyfrowych mieszkańców powiatu, zwiększenie dostępności do Internetu, w tym w szczególności wśród mieszkańców terenów wiejskich, zwiększenie aktywności i jakości korzystania z usług teleinformatycznych na terenie powiatu, zwiększenie dostępu do elektronicznych usług publicznych na terenie powiatu.

¹⁶ Urząd Komunikacji Elektronicznej,

http://www.uke.gov.pl/mapa/?lang_id=1&map_tab=1&teryt=0407

Ponadto koniecznym jest wspieranie działań na rzecz tworzenia otoczenia sprzyjającego rozwojowi e-medycyny, e-kultury, e-nauki i systemów informacji przestrzennej, poprawa efektywności zarządzania oraz upowszechniania komunikacji elektronicznej w instytucjach publicznych (np. podpis elektroniczny, elektroniczny obieg dokumentów, itp.), zmniejszenie wykluczenia cyfrowego na terenie powiatu, w tym wśród seniorów, osób niepełnosprawnych oraz dalsza poprawa i rozbudowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

Istnieje potrzeba kontynuowania działań służących poprawie i rozbudowie infrastruktury społeczeństwa informacyjnego. Konieczna jest budowa zintegrowanego systemu informacji o nieruchomościach i obiektach przestrzennych celem ich udostępniania samorządom, instytucjom, i innym jednostkom prowadzącym działania inwestycyjne.

Problemy:

- Niewystarczający dostęp do Internetu na terenach wiejskich,
- Niewystarczające wykorzystanie nowoczesnych technologii TIK w sferze usług publicznych (administracji, kultury, turystyki, zdrowia, edukacji)

Wnioski:

- Budowa/rozbudowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, w tym ułatwienie dostępu do e-usług na terenach wiejskich, miejsca publicznego korzystania z usług internetowych, budowa zintegrowanego systemu informacji o nieruchomościach i obiektach przestrzennych, itp.
- Przedsięwzięcia związane z rozwojem elektronicznych usług publicznych, szczególnie w relacjach administracja-administracja, administracja-biznes oraz administracja-obywatel, w tym projekty z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-kultury,
- Digitalizacja zasobów kulturalnych i przyrodniczych powiatu

Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie powiatu działa Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w ramach funkcjonującego w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu Stanowiska Kierowania Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu, które umożliwia kierowanie zintegrowaną akcją niesienia pomocy na obszarze powiatu, w przypadku sytuacji kryzysowej, a także działań prowadzonych dla zapobiegania skutkom kryzysu i ich usunięcia.

Zagrożenia w obszarze bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu inowrocławskiego

Zagrożenia powodziowe i meteorologiczne:

Ze względu na charakterystykę hydrologiczno-meteorologiczną, powódzie i zatopienia mogą wystąpić wzdłuż koryta rzeki *Noteć* przepływającej przez powiat w rejonie miejscowości Pakość. Spowodować ją może awaria tamy czołowej na Jeziorze Pakoskim oraz długotrwałe deszcze i spowodowany tym gwałtowny przybór wody na rzece Noteć. Powyższe przyczyny mogą spowodować częściowe zalanie lub tzw. podtopienie

miejsowości Pakość, położonej w bezpośredniej bliskości z rzeką. w przypadku awarii tamy czołowej podtopieniu ulegnie zachodnia część m. Pakość. Skutkami powodzi będzie zniszczenie budynków, nie przejezdność dróg, straty w uprawach, zagrożenia dla życia i zdrowia, zniszczenia infrastruktury komunalnej. Istnieje też prawdopodobieństwo ewakuacji osób z rejonów zagrożonych.

Zagrożenia pożarowe:

Požarami zagrożone są głównie rejony zwartych kompleksów leśnych, szczególnie w warunkach długotrwałej suszy i przy silnych wiatrach. Największe niebezpieczeństwo powstania pożarów występuje na terenie gminy Gniewkowo, Rojewo, Dąbrowa Biskupia, gmina Inowrocław w okolicach m. Balczewo, Rejna. Na obszarach zurbanizowanych, obszarami trudnymi do opanowania i szybko rozprzestrzeniającymi zagrożone są szczególnie stare części miast takich jak Inowrocław, Kruszwica, Gniewkowo, Pakość, w których dominuje gęsta zabudowa, palne elementy konstrukcji oraz połączenia budynków licznymi ciągami strychowymi. Potencjalne zagrożenie wybuchowe stanowią zbiorniki paliw płynnych, substancji łatwopalnych, wybuchowych oraz gazociągi przechodzące przez teren powiatu.

Główne zbiorniki wód podziemnych, które są dostępne na terenie powiatu mają wydajność szacowaną na 1 171 tys. m³/dobę. Najłatwiej dostępne są wody tzw. „czwartorzędowe” (975 tys. m³/d) będące na głębokości od 30 do 60 metrów. Wody „trzeciorzędowe” zalegają na głębokości około 120 metrów. **Zasobność tych zbiorników jest ograniczona, stąd konieczność budowy zbiorników małej retencji i oczek wodnych, które położone w najniższych miejscach napełniałyby się w okresie wczesnej wiosny i mogłyby służyć do deszczowania upraw w okresach bezdeszczowych. Wskazane byłoby również podpiętrzanie jezior w celu zwiększenia ich zasobów wodnych. w okresie wiosenno-letnim zatrzymaną wodę można by wykorzystać do deszczowania pól.** Mieszkańcy, którzy korzystają z własnych ujęć wody nie są zewidencjonowani, gdyż odwierty do głębokości 30 metrów na zwykłe korzystanie z wody do 5m³/d nie wymagają pozwolenia wodnoprawnego.

Na stan wód mają wpływ duże zakłady przemysłowe oraz gospodarstwa rolne, których zidentyfikowano 4461. w 2008 r. 860 gospodarstw prowadzących dużą hodowlę pobydowało płyty obornikowe i zbiorniki na gnojówkę i gnojownicę w ramach dostosowania do standardów Unii Europejskiej.

Zagrożenie od niebezpiecznych substancji chemicznych:

Na terenie powiatu inowrocławskiego nie występuje żaden zakład zaliczany zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.) i z przepisami wykonawczymi do zakładów stwarzających duże ryzyko powstania poważnej awarii przemysłowej ze względu na ilość posiadanych substancji. **Transport celowy TSP powinien odbywać się po szlakach kolejowych i drogach kołowych zapewniających właściwe standardy bezpieczeństwa i ograniczających skutki ewentualnych katastrof dla ludzi i środowiska.**

Wypadki komunikacyjne:

W latach 2007-2014 zanotowano znaczny spadek zdarzeń drogowych na terenie powiatu

inowrocławskiego. w 2014 roku na drogach powiatu inowrocławskiego odnotowano 70 wypadków i 1563 kolizje. 69 osób zostało rannych a 12 poniosło śmierć. w porównaniu do 2007 roku odnotowano spadek wypadków drogowych we wszystkich powyższych kategoriach. w 2007 roku odnotowano 105 wypadków i 2187 kolizji. 139 osób zostało rannych a 19 odniosło śmierć.

Głównymi przyczynami zdarzeń drogowych są: nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu, niedostosowanie prędkości do warunków ruchu, nieudzielenie pierwszeństwa pieszemu.

Dla zapewnienia bezpieczeństwa publicznego konieczna jest także dalsza poprawa bezpieczeństwa drogowego na terenie powiatu poprzez poprawę stanu technicznego dróg powiatowych i gminnych na terenie powiatu, uzupełnienie oświetlenia ulicznego, szczególnie doświetlenie przejść dla pieszych oraz przejazdów dla rowerów na terenie powiatu, budowę obwodnic miast powiatu oraz podejmowanie skierowanych do mieszkańców działań prewencyjnych w obszarze bezpieczeństwa publicznego.

Zagrożenia epidemiologiczne

W oparciu o analizę sytuacji epidemiologicznej w powiecie inowrocławskim w latach 2007-2014 można stwierdzić, że zagrożenie stanowią okresowo występujące nieprawidłowości w zakresie jakości wody pitnej na terenie powiatu.

Analiza przestępczości i wykrywalności przestępstw

Analiza przestępczości na terenie powiatu inowrocławskiego w latach 2007-2014 wskazuje na wyraźny spadek przestępczości i poprawę bezpieczeństwa publicznego. Jak wskazują dane Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu liczba przestępstw ogółem spadła z 4668 w 2007 roku do 3275 w 2014 roku. Jednocześnie wzrosła wykrywalność przestępstw z 64,1% w 2007 roku do 67,7 w 2014 roku.

Ochrona przeciwpożarowa

Analiza interwencji ratowniczych w poszczególnych gminach wskazuje, iż zdecydowanie największa liczba zdarzeń ratowniczych każdego rodzaju wydarzyła się w Inowrocławiu – 47% wszystkich pożarów, 38% wszystkich innych miejscowych zagrożeń, 67% alarmów fałszywych. Na terenie gminy Kruszwica jednostki ochrony przeciwpożarowej likwidowały skutki 15% wszystkich pożarów w powiecie, 15% wszystkich innych miejscowych zagrożeń, zgłoszono 7% alarmów fałszywych.

Wyposażenie Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej stanowią pojazdy gaśnicze, specjalne, operacyjne oraz kwatermistrzowskie. *Stan techniczny części pojazdów przekracza normy eksploatacji. Również stan techniczny pojazdów stanowiących wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych jest przestarzały i niedostosowany do bieżących potrzeb.*

Problemem jest w dalszym ciągu niewystarczające doposażenie jednostek służb publicznych w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym jednostek ochrony przeciwpożarowej w specjalistyczny sprzęt i pojazdy pożarnicze (w tym sprzęt do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych), Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Policji.

Konieczne jest doposażenie jednostek służb publicznych w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego (ochotnicze straże pożarne, straż pożarna, policja, WOPR, straże miejskie, ratownictwo medyczne).

Konieczne jest dalsze podejmowanie działań edukacyjnych i prewencyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego mieszkańców powiatu, w tym realizacja programów ograniczania przestępczości, przeciwdziałania narkomanii, przeciwdziałania przemocyw rodzinie, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ważnym elementem włączenia społecznego jest również podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa publicznego (w tym pomocy przedmedycznej) poprzez organizację, m.in. debat społecznych, które pozwolą na poznanie oczekiwań społecznych mieszkańców powiatu w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz wspólne wypracowanie katalogu rozwiązań zmierzających do wzrostu poczucia bezpieczeństwa.

Integralną częścią podejmowanych działań powinna być współpraca i partnerstwo samorządów, służb publicznych i organizacji Trzeciego Sektora.

Problemy:

- Niewystarczające doposażenie jednostek służb publicznych w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Wnioski:

- Doposażenie jednostek służb publicznych w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego (ochotnicze straże pożarne, straż pożarna, policja, WOPR, straże miejskie, ratownictwo medyczne).

2.3. SPOŁECZEŃSTWO

Demografia

Na dzień 31 grudnia 2014 r. powiat inowrocławski zamieszkiwało 163 167 osób, w tym 83 985 kobiet i 79 182 mężczyzn, co stanowi 7,81 % mieszkańców województwa kujawsko - pomorskiego. w 2014 r. Powiat Inowrocławski wyróżniał się najwyższą spośród wszystkich powiatów gęstością zaludnienia 133 osoby na 1 km², przy czym w samym mieście Inowrocławiu odnotowano gęstość zaludnienia na poziomie 2451 osób/1 km²).

Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego zamieszkuje 77 008 osób, w tym 39 008 kobiet i 38 000 mężczyzn. Poniżej przedstawiono liczbę ludności według płci w gminach ORSG w 2013 i 2014 r.

Tabela 13 Liczba ludności według płci w 2013 i 2014 r.

Ludność według płci					
		2013		2014	
Lp.	Jednostka terytorialna	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
1.	Polska	18 629 535	19 866 124	18 619 809	19 858 793
2.	Kujawsko-Pomorskie	1 014 225	1 078 339	1 012 878	1 077 114
3.	Powiat Inowrocławski	79475	84207	79 182	83 985
4.	Dąbrowa Biskupia	2559	2617	2 566	2 615
5.	Gniewkowo	7364	7467	7 317	7 469
6.	Janikowo	6639	6891	6 638	6 860
7.	Kruszwica	9733	10116	9 675	10 043
8.	Pakość	4821	5064	4 801	5 068
9	Rojewo	2398	2357	2 392	2 378
10	Złotniki Kujawskie	4595	4522	4 611	4 575

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Liczba mieszkańców powiatu inowrocławskiego w ciągu ostatnich lat ulega systematycznemu spadkowi. Dla porównania w 2009 roku liczba mieszkańców powiatu inowrocławskiego wynosiła 164 850 osób, co oznacza spadek w roku 2014 o 1 683 osoby. Powiat inowrocławski w 2014 r. zamieszkiwało 163 167 osoby (79 182 mężczyzn i 83 985 kobiet), w tym na terenach miejskich 74 564 osoby (35 403 mężczyzn, 39 161 kobiet), na terenach wiejskich 30 732 osoby (15 348 mężczyzn, 15 384 kobiet). w 2013 r. na terenie objętym ORSG Powiatu Inowrocławskiego mieszkało 77 143 osób, w tym 39 034 kobiet i 38 109 mężczyzn.

Tabela 14 Ludność Powiatu Inowrocławskiego na tle kraju i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2007-2014

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	3811564 1	3813587 6	3816732 9	3852986 6	3853844 7	3853329 9	3849565 9	3847860 2
Województwo kujawsko-pomorskie	2066136	2067918	2069204	2069664	2098370	2096404	2092564	2089992
Powiat inowrocławski	164571	164213	164850	164525	164965	164401	163682	163167

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Jest to tendencja odwrotna do odnotowanej w województwie kujawsko-pomorskim. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2007-2014 liczba ludności województwa kujawsko-pomorskiego wzrosła o 23 856mieszkańców.

Liczba ludności na 1 km² pozostaje na stabilnym poziomie z niewielką tendencją spadkową. Liczba kobiet na 100 mężczyzn również pozostaje na stabilnym poziomie, ale z niewielką tendencją wzrostową wskaźnika feminizacji.

Tabela 15 Gęstość zaludnienia na 1 km² w regonie i powiecie

Jednostka terytorialna	ludność na 1 km ²							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	122	122	122	123	123	123	123	123
KUJAWSKO-POMORSKIE	115	115	115	117	117	117	116	116
Powiat inowrocławski	134	134	134	135	135	134	134	133
Dąbrowa Biskupia	35	35	35	35	35	35	35	35
Gniewkowo	82	82	82	84	83	83	83	82
Janikowo	148	148	147	149	148	148	147	147
Kruszwica	76	75	75	77	76	76	76	75
Pakość	115	115	115	116	115	115	114	114
Rojewo	39	39	39	40	40	40	40	40
Złotniki Kujawskie	66	67	67	68	68	67	67	68

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

W 2014 r. saldo migracji dla Powiatu Inowrocławskiego było ujemne i wynosiło -2,75. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 osób w roku 2013 wynosiło -2,7, przy wartości -2,5 w 2012 r. i -1,7 w 2010 r. oraz średniej wojewódzkiej na poziomie -1,3 w 2013 r. Saldo migracji ogółem wyniosło - 451 osób, a w całym województwie -2645.

Wskaźnik przyrostu naturalnego w powiecie inowrocławskim przyjmuje wartości ujemne i ma nieznaczną tendencję wzrostową. Jest on niższy od średniej krajowej oraz wyższy

od średniej wojewódzkiej.¹⁷ w 2014 r. współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców powiatu wyniósł -1,4 (jeden z najniższych wśród powiatów województwa), w 2013 roku wyniósł -1,3 a w 2012 roku wyniósł - 1,2, podczas gdy współczynnik krajowy w roku 2014 to 0,0 a współczynnik województwa kujawsko-pomorskiego w 2014 również wyniósł 0,0.

W 2014 r. odnotowano 1463 żywych urodzeń oraz 1687 zgony. w 2013 r. odnotowano 1418 urodzeń oraz 1631 zgony. Najwyższy wskaźnik urodzeń żywych na terenie Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego w roku 2014 odnotowano w Gminie Kruszwica, natomiast najniższy w Gminie Rojewo i Dąbrowa Biskupia. w 2013 r. najwyższy wskaźnik znajdował się w Gminie Gniewkowo a najniższy w Gminie Rojewo. Liczba zgonów w powiecie inowrocławskim w ostatnich latach kształtuje się na podobnym poziomie. Największą liczbę zgonów w roku 2013 i 2014 odnotowano w Gminie Kruszwica, natomiast najniższą w Gminie Rojewo. w gminach miejsko-wiejskich liczba urodzeń żywych w 2013 r. wynosiła: Kruszwica- 144, Gniewkowo- 145 ,Pakość- 88, natomiast w gminach wiejskich: Złotniki Kujawskie- 77, Rojewo-51, Dąbrowa Biskupia-63, natomiast w 2014 r.:Kruszwica- 184, Gniewkowo- 134 ,Pakość- 82, natomiast w gminach wiejskich: Złotniki Kujawskie- 82, Rojewo-49, Dąbrowa Biskupia-49.

Tabela 16 Liczba urodzeń i zgonów w Polsce, regionie i na terenie powiatu inowrocławskiego w latach 2007-2014

Urodzenia								
Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA	387873	414499	417589	413300	388416	386257	369576	375160
KUJAWSKO-POMORSKIE	21814	23253	23059	22596	20971	20764	19853	20031
Powiat Inowrocławski	1590	1645	1754	1650	1548	1481	1418	1463
Zgony								
Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POLSKA	377226	379399	294940	378478	375501	384788	387312	376467
KUJAWSKO-POMORSKIE	20327	20027	20389	20453	19663	20436	20485	20028
Powiat Inowrocławski	1667	1668	1657	1686	1670	1674	1631	1687

Źródło. Główny Urząd Statystyczny.

¹⁷Załącznik nr 2 do diagnozy, Tabela 6 Wskaźnik liczby urodzeń żywych, zgonów oraz przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 2009-2014 – dane powiatu inowrocławskiego na tle kraju, regionu i powiatów województwa kujawsko-pomorskiego

Wskaźnik liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców Powiatu Inowrocławskiego na koniec 2014 roku wynosił zaledwie 9% i jest jednym z najniższych w regionie¹⁸.

Wskaźnikiem obrazującym obecne trendy demograficzne jest wskaźnik zawieranych małżeństw i rozwodów. Od roku 2008 obserwuje się systematyczny spadek liczby zawartych małżeństw na terenie powiatu inowrocławskiego. w 2008 zawarto 1166 małżeństw, podczas gdy w roku 2012 było to 853 małżeństwa, a w 2014 r. tylko 788. Liczba rozwodów w powiecie inowrocławskim w latach 2006-2014 wykazywała tendencję spadkową z 341 w roku 2006 przez 288 w roku 2010, w 2014 r. była to wartość 325. w 2011 roku liczba ta znacząco wzrosła do poziomu 414, natomiast w 2012 roku spadła do poziomu 340 rozwodów.

W ostatnich latach obserwuje się zmiany w strukturze wiekowej ludności świadczące o starzeniu się mieszkańców województwa. Na koniec 2014 r. liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17. roku życia (383,2 tys. osób) zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. roku o 0,6%. w 2014 r. w województwie kujawsko-pomorskim mieszkało 316,3 tys. osób w wieku od 0 do 14 lat, co oznacza o 1,1% mniejszą populację dzieci niż przed rokiem i o 22,4% mniejszą niż w 2000 r.

Tabela 17 Struktura wiekowa wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie	Struktura wieku ludności			Wskaźnik obciążenia demograficznego ¹⁹
	Przedprodukcyjny	Produkcyjny	Poprodukcyjny	
	%			
Powiat inowrocławski	17,2	64,3	18,5	55,5
Woj. kujawsko-pomorskie	19,3	63,3	18,4	58,1
Polska	18,0	63,0	19,0	58,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS na 2014r.

Powiat Inowrocławski cechuje się większym udziałem ludności w wieku produkcyjnym niż województwo. Posiada również mniej osób w wieku przedprodukcyjnym. Skutkiem takiej sytuacji jest wskaźnik obciążenia demograficznego wynoszący 55,5, który jest niższy niż dla województwa – 58,1 oraz kraju – 58,8.

Prognozy zmian liczby ludności wskazują, że w 2035 roku liczba mieszkańców województwa zmniejszy się o 8,5% czyli 177,8 tyś. osób w stosunku do liczby ludności w końcu roku 2011. Przewiduje się, że do 2035 r. w miastach województwa kujawsko-pomorskiego ubędzie 15,2% ludności w stosunku do 2011 r., natomiast na terenach wiejskich

¹⁸ Załącznik nr 2 do diagnozy, Tabela 6 Wskaźnik liczby urodzeń żywych, zgonów oraz przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 2009-2014 - dane powiatu inowrocławskiego na tle kraju, regionu i powiatów województwa kujawsko-pomorskiego

¹⁹ Załącznik nr 2 do diagnozy, Tabela 7 Wartość współczynnika obciążenia demograficznego wśród powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2009-2014

spodziewany jest w tym czasie wzrost liczby ludności o 1,8%. Zmiany te spowodują spadek wartości wskaźnika urbanizacji w województwie z 60,4% do 56,0% w 2035 r.

Powiat Inowrocławski zgodnie z prognozą demograficzną do 2035 r. pozostanie w dalszym ciągu najbardziej zurbanizowanym powiatem w województwie kujawsko-pomorskim, przy czym udział ludności miejskiej spadnie z 65,3% w 2011 r. do 63,9% w 2035 r. (tj. o 1,4 proc.).²⁰

Analiza prognozowanych zmian liczby ludności według grup wieku wskazuje, że w latach 2011-2035 we wszystkich miastach na prawach powiatu i w miastach wszystkich powiatów województwa nastąpi wzrost wskaźnika starości. Powiat Inowrocławski należy do obszarów, w których do 2035 r. przypadając będzie relatywnie najwięcej osób w wieku 60+/65+ do liczby dzieci i młodzieży do lat 19.

Tabela 18 Prognoza demograficzna dla Powiatu Inowrocławskiego

	Ogółem	0-14	15-64	65 i więcej	Mężczyźni	Kobiety
2015	160506	23531	112166	24809	77455	83051
2020	157378	23651	104257	29470	75841	81537
2025	153264	22032	97389	33843	73768	79496
2030	147878	19292	93011	35575	71080	76798
2035	141693	16810	88957	35926	68100	73593

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Zgodnie z prognozą opracowaną przez Główny Urząd Statystyczny liczba ludności Powiatu Inowrocławskiego będzie sukcesywnie zmniejszać się i w 2035 r. osiągnie 86,19% stanu obecnego tj. 141.693 osoby. z prognozowanych 160.506 osób w 2015 r. liczba mieszkańców spadnie do 157.378 w 2020 r., 153.264 w 2025 r. i 147.878 osób w 2030 r. Nastąpi wzrost liczby osób w wieku 65 i więcej o 44,8%, natomiast spadek odnotowany będzie w grupie osób w wieku 0-14 o 40% i grupie 15-64 o 26,1%. Liczba kobiet przewyższać będzie liczbę mężczyzn o 8,1%.

Prognozy demograficzne zarówno dla Polski jak i województwa kujawsko-pomorskiego wskazują na ogólne starzenie się społeczeństwa. Trend ten również występuje w powiecie inowrocławskim, który charakteryzuje się:

- Najwyższą odnotowaną w 2014 r. wśród powiatów ziemskich wartością współczynnika obciążenia demograficznego, liczonego jako liczba ludności w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (wartość 107,7, znacznie przewyższająca średnią wojewódzką 100,4). Najniższą wartość współczynnika odnotowano natomiast w powiecie toruńskim - 64,1.

- Jednym z 3 najniższych wartości wskaźnika liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców (wartość 9,0, niższa od średniej wojewódzkiej 9,6), niższe wartości odnotowano w powiecie brodnickim - 11,1 oraz grudziądzkim - 11,3.

²⁰Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, „Prognoza demograficzna w województwie kujawsko-pomorskim do 2035 r. dla ludności miejskiej i wiejskiej”, Bydgoszcz 2013 r.

- Jednym z najniższych wskaźników przyrostu naturalnego obliczanego jako stosunek różnicy pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. w 2014 roku dla powiatu inowrocławskiego wskaźnik wynosił -1,4 (minusowa wartość współczynnika oznacza, iż liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń, a w skali województwa wartość współczynnika wynosiła 0,00). Najniższy wskaźniki przyrostu naturalnego odnotowano w powiecie aleksandrowskim, który wynosił -3,0.

- Zgodnie z prognozowanym na 2020 rok % udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, najwyższą wartością wskaźnika wśród powiatów ziemskich (20,1%, wynik wyższy od średniej wojewódzkiej wynoszącej 19,5%)²¹. Najniższą wartością wskaźnika udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w prognozie na 2020 rok wykazał się powiat toruński, który osiągnął wartość jedynie 14,4%.

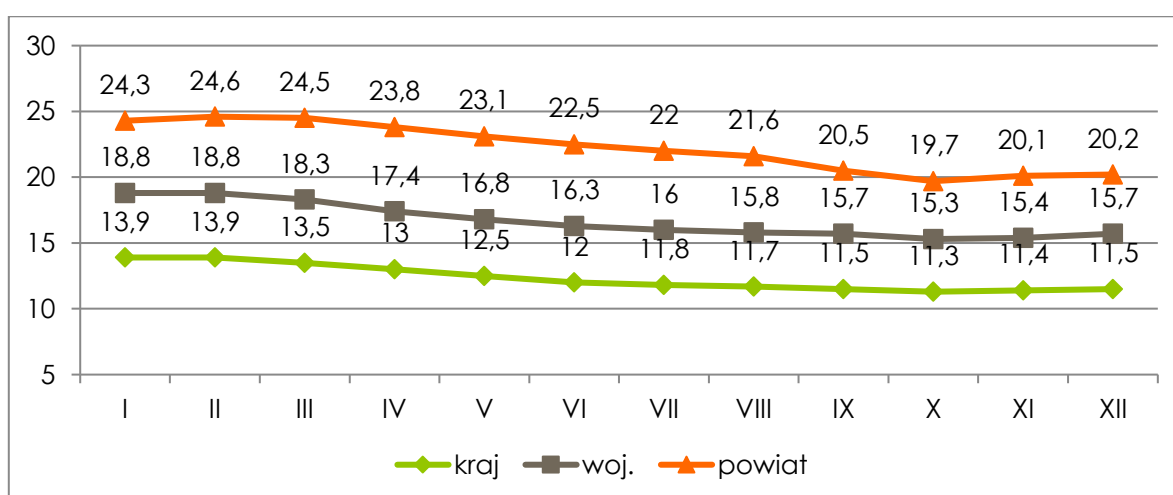
Powyższe statystyki w obszarze sytuacji demograficznej powiatu inowrocławskiego są podstawą do traktowania, jako priorytetowego obszaru, działań w zakresie budowania więzi międzypokoleniowej oraz podejmowania działań na rzecz osób starszych zarówno w zakresie pomocy społecznej, zdrowia, edukacji i rynku pracy.

Rynek pracy

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu w końcu 2014 roku stopa bezrobocia na terenie powiatu inowrocławskiego wykazywała tendencję spadkową w stosunku do danych z 2013 roku i wynosiła 20,2% w miesiącu grudniu. Powiat Inowrocławski od lat odnotowuje jedną z najwyższych wartości bezrobocia rejestrowanego na tle innych powiatów regionu.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim w końcu marca 2014 r. ukształtowała się na poziomie 18,3% (w kraju była niższa o 4,7 p. proc.).

Tabela 19 Stopa bezrobocia w kraju, w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie inowrocławskim w roku 2014

Źródło: WUP w Toruniu, www.wup.torun.pl

²¹Załącznik nr 2 do diagnozy, tabela 8 Prognoza z udziałem osób wg wieku ekonomicznego na rok 2020

Analiza stopy bezrobocia w powiecie inowrocławskim na przełomie lat 2007 – 2014 wskazuje na taką samą tendencję, jaka występowała w województwie oraz w kraju. Stopa na najniższym poziomie występowała w roku 2008, natomiast najwyższa w 2007 r.

Rok 2014 rozpoczął się ze stopą na poziomie 24,3%, a zakończył się na poziomie 20,2%. Zanotowany spadek jest znaczny bo, aż o 4,2 punkty procentowe.

Tabela 20 Stopa bezrobocia w powiecie inowrocławskim w latach 2007-2014

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2007	26,8%	26,6%	26,0%	25,6%	25,0%	24,2%	24,0%	23,3%	23,4%	23,1%	22,7%	22,3%
2008	22,1%	22,1%	21,9%	20,7%	19,6%	19,0%	18,6%	18,4%	18,3%	18,2%	18,7%	19,1%
2009	19,5%	20,7%	21,0%	21,0%	20,6%	20,2%	19,7%	19,4%	19,8%	19,9%	20,1%	21,2%
2010	21,9%	22,4%	22,1%	21,6%	21,0%	20,5%	19,8%	19,2%	19,3%	19,4%	19,9%	21,7%
2011	22,3%	22,8%	23,0%	22,8%	22,6%	21,7%	21,6%	21,0%	20,9%	20,8%	21,3%	22,2%
2012	22,9%	23,4%	23,6%	23,0%	22,6%	22,1%	21,9%	22,0%	21,9%	21,8%	22,7%	23,7%
2013	24,3%	24,8%	24,8%	24,2%	23,6%	23,2%	23,1%	23,0%	23,0%	22,8%	23,2%	23,5%
2014	24,3%	24,6%	24,5%	23,8%	23,1%	22,5%	22,0%	21,6%	20,5%	19,7%	20,1%	20,2%

Źródło: WUP w Toruniu www.wup.torun.pl

Tabela 21 Liczba osób bezrobotnych w latach 2007-2014

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2007	18731	18563	18061	17679	17142	16508	16316	15773	15591	14741	14894	14992
2008	14980	15030	14863	13787	12920	12422	12090	11966	11848	11843	12222	12614
2009	12948	13928	14134	14247	13816	13415	13030	12808	13093	13159	13380	14126
2010	14776	15193	14901	14493	13982	13595	13033	12553	12695	12768	13184	13927
2011	14610	14993	15223	15036	14828	14088	14019	13522	13394	13377	13766	14168
2012	14773	15195	15342	14837	14550	14077	13937	14405	13941	13843	14507	15269
2013	15854	16304	16238	15788	15246	14983	14812	14768	14771	14639	14953	15198
2014	15695	16002	15862	15248	14724	14238	13820	13489	12618	12005	12323	12408

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu.

Najwyższą stopę bezrobocia w powiecie zanotowano w styczniu 2007 r.- 26,8%, natomiast najniższą w październiku 2008 r. – 18,2%. Stopa bezrobocia w powiecie inowrocławskim w stosunku do województwa była wyższa ok. 5 punktów procentowych, w stosunku do kraju była wyższa ok. 10 punktów procentowych. Odstępstwo zanotowano w roku 2014 od sierpnia, w którym to stopa bezrobocia w kraju i województwie nie uległa spadkowi, natomiast stopa w powiecie spadła do poziomu 19,7%. Różnice w stopach bezrobocia były spowodowane poprawą sytuacji na lokalnym rynku pracy, nie odnoszącym się do sytuacji w kraju i w województwie.

W grudniu 2014 r. zarejestrowanych w urzędzie było 12408 osób. Najwięcej osób zarejestrowanych było w styczniu 2007 r. – 18731 osób, najmniej w październiku 2008r.- 11843 osoby.

Najwięcej osób bezrobotnych w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. zamieszkuje Miasto Inowrocław, 5569 osób tj. 44,9% ogółu wszystkich zarejestrowanych.

Znaczny procent bo, aż 24,7% kobiet zarejestrowanych to mieszkanki Inowrocławia. Najmniej osób bezrobotnych mieszka w gminie Pakość obszar wiejski 308 osób tj. 2,5% ogółu.

Poniższa tabela przedstawia liczbę bezrobotnych uwzględniającą miejsce zamieszkania w powiecie inowrocławskim.

Tabela 22 Liczba osób bezrobotnych z podziałem na miejsce zamieszkania w latach 2007-2014

L.p.	Wyszczególnienie		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Liczba bezrobotnych 2014	
			Ogółem	Ogółem	Ogółem	Ogółem	Ogółem	Ogółem	Ogółem	Ogółem	Kobiety
1	Miasto	Inowrocław	6620	5584	6377	6419	6567	7098	6872	5569	3066
2	Miasto	Gniewkowo	646	559	649	622	609	622	633	539	282
	Obszar wiejski		735	653	708	707	749	769	768	601	309
3	Miasto	Janikowo	709	637	839	710	689	728	810	630	393
	Obszar wiejski		383	347	384	370	359	405	442	342	207
4	Miasto	Kruszwica	824	736	668	721	772	850	808	658	392
	Obszar wiejski		1109	955	1032	933	918	963	995	834	468
5	Miasto	Pakość	639	524	539	547	555	580	590	493	296
	Obszar wiejski		369	307	314	336	324	353	366	308	189
6	Gmina	Dąbrowa Biskupia	486	379	452	439	445	524	480	409	212
7	Gmina	Inowrocław	1067	887	934	961	965	1062	1070	902	493
8	Gmina	Rojewo	442	360	401	380	404	425	431	361	177
9	Gmina	Złotniki Kujawskie	963	686	829	782	812	890	933	762	425
Ogółem			14992	12614	14126	13927	14168	15269	15198	12408	6909
Zamieszkali na wsi			5554	4574	5149	4908	4976	5391	5485	4519	2480

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu oraz dane BDL.

W latach 2007-2014 liczba osób bezrobotnych powiatu inowrocławskiego z prawem do zasiłku utrzymywała się na poziomie 20%. Na koniec 2014 r. zasiłek pobierało 18,2% osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Inowrocławiu.

Tabela 23 Liczba osób bezrobotnych powiatu inowrocławskiego z prawem do zasiłku w latach 2007-2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
os. bezrobotne	14992	12614	14126	13927	14168	15269	15198	12408
w tym kobiet	9202	7734	8002	7924	8258	8523	8317	6909
os. z zasiłkiem	2678	2489	3329	3252	3060	3122	2711	2260
udział %	17,8	19,7	23,6	23,3	21,6	20,4	17,8	18,2
w tym kobiet	1338	1329	1539	1669	1614	1512	1307	1127

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu.

Cechą charakterystyczną bezrobocia na terenie powiatu inowrocławskiego jest *znaczna liczba osób długotrwale bezrobotnych*. w końcu 2014 roku na terenie powiatu zarejestrowanych było 7617 osób długotrwale bezrobotnych tj. 61,4% ogółu wszystkich zarejestrowanych. Zjawisko to jest szczególnie niekorzystne gdyż wpływa na znaczny spadek motywacji do podjęcia ponownego zatrudnienia osób długotrwale pozostających bez pracy. Niepokojącą tendencją jest również wysoki udział procentowy kobiet do ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych. Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu w latach 2007-2014 wśród osób bezrobotnych dominowały kobiety i w każdym roku stanowiły one ponad 50% zarejestrowanych. Największy udział procentowy kobiet wśród osób bezrobotnych odnotowano w roku 2007 i stanowił on 61,4%, natomiast najniższy w roku 2012-55,2%. Znaczna część tej grupy to kobiety długotrwale bezrobotne- 66,1%. 42,8% ogółu zarejestrowanych kobiet stanowią kobiety po 50 roku życia. Do charakterystycznych cech lokalnego bezrobocia należy również wysoka liczba bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie- 4519 osób, co stanowi 36,4% ogółu wszystkich zarejestrowanych. w latach 2007-2014 około 35,5% wszystkich osób zarejestrowanych zamieszkuje tereny wiejskie. Najwięcej osób z terenów wiejskich zarejestrowanych było w 2007r. 5544 osoby, najmniej w 2014 r. 4 519 osób. Spośród gmin wiejskich powiatu największą grupę bezrobotnych odnotowano w gminie Inowrocław- 902 osoby i Złotniki Kujawskie- 762 osoby.

Wysoka liczba osób zarejestrowanych z terenów wiejskich spowodowana jest m in. brakiem dojazdu do odległych ośrodków przemysłowych, brakiem możliwości podjęcia pracy w miejscu zamieszkania, co spowodowane jest charakterem rolniczym gmin w powiecie inowrocławskim. 54,8% wśród osób bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie to kobiety.

Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu, w IV kwartale 2014 r. najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, co stanowi 27% ogółu wszystkich zarejestrowanych. Najmniejsza grupa to osoby po 60 roku życia, stanowiące 3% zarejestrowanych. Znaczna część osób bezrobotnych zarejestrowanych to osoby po 50 roku życia. Liczebność tej grupy wykazuje tendencję wzrostową, co zgodne jest z prognozami demograficznymi dla województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu. Dane te potwierdzają tendencję występującą na rynku pracy. Pracodawcy obawiają się zatrudniać osoby młode ze względu na brak bądź ich małe doświadczenie zawodowe, jak również pracowników po 50 roku życia ze względu na ich mniejszą wydajność.

Dane dotyczące osób bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2014 roku są niepokojące i wskazują *na wysoki udział osób, które nieprzerwanie figurują w rejestrze urzędu powyżej 24 miesięcy*. Obecnie grupa ta stanowi 27% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych tj. 3314 osób. Najmniejsza grupa to osoby zarejestrowane do 1 miesiąca, która wynosi 1014 tj. 8% ogółu. *Niepokojąca jest również liczba osób zarejestrowanych od 12-24 miesięcy, która stanowi 19% ogółu wszystkich zarejestrowanych*. Czynnikiem powodującym taką sytuację może być fakt, iż na terenie powiatu inowrocławskiego zasiłki dla osób bezrobotnych przyznawane są na 12 miesięcy. Osoby, którym przysługuje prawo do zasiłku chcą z tego prawa skorzystać do końca, dopiero po zakończeniu okresu uprawniającego do zasiłku zamierzają podjąć zatrudnienie.

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności utrzymuje się na stałym poziomie od 2007 roku. Od 2011 roku obserwowany jest nieznaczny spadek bezrobotnych osób niepełnosprawnych z 670 osób zarejestrowanych w 2011 r. do 483 w roku 2014. Liczba kobiet zarejestrowanych z orzeczeniem o niepełnosprawności również ma tendencję spadkową. w 2011 roku wynosiła 380, natomiast w 2014 roku - 251.

Jednym z głównych powodów dotyczących trudności w podjęciu zatrudnienia na terenie powiatu inowrocławskiego wśród osób bezrobotnych jest brak kwalifikacji lub posiadanie kwalifikacji nieadekwatnych do wymagań rynku pracy. Osoby takie często posiadają zawód, który nie jest już poszukiwany na rynku pracy lub mają długą przerwę w wykonywaniu zawodu, która uniemożliwia im podjęcie zatrudnienia na samodzielnym stanowisku. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu w IV kwartale 2014 roku na terenie powiatu 31% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych- 3802, to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Kolejną dużą grupą osób bezrobotnych na terenie powiatu inowrocławskiego są osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, które stanowią 30% ogółu tj. 3723 osób. Najmniejszą grupą osób bezrobotnych są osoby posiadające wykształcenie wyższe, które stanowią 7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Dane dotyczące osób pracujących w powiecie inowrocławskim na przestrzeni lat 2009-2012 w kontekście liczby osób pozostających w wieku produkcyjnym wskazują, że rok 2010 w porównaniu z rokiem 2009 charakteryzował się spadkiem liczby osób w wieku produkcyjnym z jednoczesnym wzrostem liczby pracujących osób. w roku 2011 odnotowano zupełnie odmienną tendencję, mianowicie liczba osób w wieku produkcyjnym uległa zwiększeniu przy jednoczesnym spadku liczby pracujących osób. w 2012 r. odnotowano w porównaniu z rokiem go poprzedzającym spadek liczby osób w wieku produkcyjnym z jednoczesnym wzrostem osób pracujących. Ponowny znaczny spadek osób w wieku produkcyjnym, jak również osób pracujących zanotowano w roku 2013 r.

Determinanty lokalnego bezrobocia to: niedopasowanie popytu i podaży na określony rodzaj pracy, niedopasowanie edukacyjnych wyborów zasobów ludzkich do realiów, nie tylko lokalnego rynku pracy, ale i w szerszej perspektywie, sezonowość bezrobocia uwarunkowana porami roku (budownictwo, rolnictwo, przetwórstwo), niezagospodarowanie zasobów ludzkich na terenach byłych PGR, niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zarejestrowanej populacji bezrobotnych, mała liczba wyspecjalizowanej kadry w zasobach zarejestrowanych, migracja osób do innych województw lub za granicę. z uwagi na wysoką liczbę bezrobotnych dominują oferty pracy z wynagrodzeniem minimalnym brutto. Problemem jest pogłębiający się proces pauperyzacji lokalnej ludności, wysoki udział wykluczonych społecznie, szacowany wysoki, udział osób biernych zawodowo, zarejestrowanych wyłącznie dla ubezpieczenia społecznego, brak dostatecznej liczby

inwestorów gotowych lokować znaczny kapitał, niska liczba ofert pracy dla osób bez kwalifikacji oraz powyżej 50 roku życia.

Opierając się na dostępnych danych dotyczących bezrobocia rejestrowanego, danych GUS i innych, zachodzi poważna obawa, że sytuacja na lokalnym rynku pracy nie ulegnie znaczącej poprawie. Prognozy GUS zakładają spadek liczby ludności zamieszkującej powiat do 141 tysięcy w roku 2035. Obserwując zachodzące zmiany (np. migrację za granicę lub do innych województw, ujemny przyrost naturalny), liczba ta może być zbyt optymistyczna. Ponadto zachodzące zmiany w infrastrukturze drogowej (np. autostrada A1, droga S15), większy potencjał gospodarczy pobliskich miast (Toruń, Bydgoszcz) oraz ich ośrodki szkolnictwa wyższego mogą spowodować znaczną marginalizację powiatu inowrocławskiego i trudności z przyciągnięciem inwestorów.

Pomimo dotychczas podejmowanych działań w obszarze rynku pracy zidentyfikowano następujące problemy: wysoka stopa bezrobocia oraz w dalszym ciągu utrzymujący się wysoki udział wśród osób bezrobotnych kobiet i osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (osoby po 50 roku życia, osoby bez kwalifikacji zawodowych, w tym długotrwale bezrobotne) oraz osób na terenach wiejskich, niedostateczna liczba ofert pracy szczególnie dla osób niepełnosprawnych, pogłębiający się odpływ migracyjny młodych, wykształconych i przedsiębiorczych osób z powiatu.

Konieczne jest zwiększenie zatrudnienia osób bezrobotnych, w tym: kobiet oraz osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, aktywizacja społeczno-zawodowa osób dotkniętych długotrwałym bezrobociem, realizacja programów w zakresie zatrudnienia lub samozatrudnienia dla osób bezrobotnych, w szczególności osób młodych do 24 roku życia oraz pomiędzy 25 a 30 rokiem życia, dla osób powyżej 50 roku życia, osób niepełnosprawnych, oraz zwiększenie działań w zakresie reorientacji zawodowej osób odchodzących z rolnictwa.

Należy podjąć działania ukierunkowane na wsparcie poszczególnych grup społecznych związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Konieczna jest współpraca PUP z gminami oraz z instytucjami pomocy społecznej i innymi podmiotami w zakresie przywrócenia na rynek pracy wykluczonych społecznie a także pomoc w tworzeniu spółdzielni socjalnych.

Problemy:

- Wysoka stopa bezrobocia oraz utrzymujący się wśród osób bezrobotnych wysoki udział kobiet i osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy,
- Niedostateczna liczba ofert pracy szczególnie dla osób niepełnosprawnych,
- Wysoka stopa bezrobocia na obszarach wiejskich.

Wnioski:

- Realizacja programów w zakresie zatrudnienia lub samozatrudnienia dla osób bezrobotnych, w szczególności osób młodych do 24 roku życia oraz pomiędzy 25 a 30 rokiem życia, a także dla osób powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych i kobiet,
- Rozwój mobilnych punktów aktywizacji zawodowej na obszarach wiejskich,
- Realizacja programów w zakresie zatrudnienia lub samozatrudnienia dla osób niepełnosprawnych,

- Działania na rzecz osób odchodzących z rolnictwa ukierunkowane na zmianę lub nabycie nowych kwalifikacji zawodowych.

Pomoc społeczna²²

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem według granic ubóstwa mierzony w ujęciu procentowym osób w gospodarstwach domowych poniżej granic minimum egzystencji w województwie kujawsko-pomorskim w 2013 r. wyniósł 9,6 i w ciągu ostatnich lat wykazuje tendencję wzrostową i wyniósł w roku 2010 – 6,8, w roku 2011 – 7,4, natomiast w roku 2012 – 8,3²³.

Indeks zagrożenia ubóstwem definiowany w oparciu o wskaźniki o charakterze społeczno-ekonomicznym oraz społeczno-demograficznym dla powiatu inowrocławskiego wynosi 36. Udział rodzin wielodzietnych w liczbie rodzin ogółem wynosi 15,2%, natomiast udział liczby osób niepełnosprawnych w liczbie ludności ogółem stanowi 12,7%.

Najwyższą wartość indeksu zagrożenia ubóstwem posiadają gminy wiejskie powiatu, tj. Złotniki Kujawskie- 57, Rojewo- 55, Dąbrowa Biskupia – 53 oraz gmina Inowrocław- 52. w gminach miejsko –wieskich najwyższy wskaźnik posiada Gmina Pakość-53, Gniewkowo- 50, Kruszwica- 41 oraz Janikowo-37. w mieście Inowrocławiu wskaźnik osiąga wartość jak w całym powiecie, tj. na poziomie 36. Szczegółowe wartości indeksu zagrożenia ubóstwem ujęto w Załączniku nr 4 do Diagnozy, Tabela 1.²⁴

Na terenie powiatu inowrocławskiego według stanu na 31 grudnia 2013 r. udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem wynosił 10,6% i był niższy od wskaźnika dla województwa kujawsko-pomorskiego, który stanowi 11,5%. w powiecie inowrocławskim najniższy wskaźnik udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej odnotowano w Gminie Janikowo na poziomie 10,1%, natomiast najwyższy w Gminie Złotniki Kujawskie- 14,3%.W Gminie Rojewo i Kruszwica w ciągu ostatnich lat odnotowuje się systematyczną poprawę. w Gminie Rojewo w roku 2008 wskaźnik wynosił 18,7%, natomiast w 2013 roku - 14,2%.

W Gminie Kruszwica wskaźnik w roku 2008 wynosił 7,99%²⁵, podczas gdy w 2013 roku odnotowano spadek do poziomu 5,52% wśród ludności. Wzrost udziału osób korzystających z pomocy społecznej szczególnie widoczny jest w gminach : Gniewkowo z 9,9% w 2011 r. do 11,3% w 2013 r. oraz Pakość z 11,4% w 2011 r. do 12,2% w 2013 r.

W ciągu ostatnich lat widoczny jest spadek udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem szczególnie w gminach wiejskich powiatu: Rojewo, Dąbrowa Biskupia. Tylko w gminie wiejskiej Złotniki Kujawskie odnotowano zdecydowany wzrost udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z 13,7% w 2008 r. do 14,3% w 2013 r.

²²Załącznik nr 4 do Diagnozy, Tabela 6 Pomoc społeczna w liczbach, Regionalne Centrum Rozwoju Społecznego w Toruniu, 2013 r.

²³Statystyczne Vademecum Samorządowca 2013, Województwo Kujawsko-Pomorskie, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy.

²⁴ Indeks zagrożenia ubóstwem, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Toruń 2012 r.

²⁵Dane Gminy Kruszwica.

Szczegółowe dane dotyczące liczby osób oraz udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2008-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24²⁶ Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2008-2013

Jednostka terytorialna	udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	%	%	%	%	%	%
KUJAWSKO-POMORSKIE	12,8	12,3	11,6	10,9	11,0	11,5
Powiat inowrocławski*	11,9	11,3	10,3	10,0	10,1	10,6
Dąbrowa Biskupia	20,0	18,0	16,1	15,2	15,1	13,9
Gniewkowo	11,7	11,8	10,6	9,9	10,0	11,3
Janikowo	10,3	9,4	9,2	8,8	8,7	10,1
Kruszwica	15,8	13,5	11,8	11,3	10,8	10,3
Pakość	9,9	9,8	9,3	11,4	11,0	12,2
Rojewo	18,7	17,6	16,2	14,8	14,6	14,2
Złotniki Kujawskie	18,2	16,7	13,1	13,3	13,7	14,3

*dane dotyczące powiatu inowrocławskiego odnoszą się do sumarycznych danych z gmin powiatu w zakresie pomocy społecznej realizowanej przez Ośrodki Pomocy Społecznej.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

²⁶Dotyczy tabeli 23 i 24:

Według GUS:

Kategoria: OCHRONA ZDROWIA i OPIEKA SPOŁECZNA

Grupa: ŚRODOWISKOWA POMOC SPOŁECZNA

Podgrupa: Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego

Dane zawierają rzeczywistą liczbę gospodarstw domowych, które w danym roku skorzystały ze świadczeń pomocy społecznej. Każde gospodarstwo domowe zostało ujęte tylko raz, bez względu na rodzaj i liczbę otrzymanych świadczeń oraz niezależnie od tego czy w gospodarstwie wieloosobowym świadczenie otrzymała jedna, czy więcej osób. Gospodarstwo domowe korzystające z pomocy społecznej, to takie, które otrzymało pomoc pieniężną, rzeczową lub w formie usług za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. nr 175 z późn. zmianami). Warunkiem przyznania pomocy jest zaistnienie jednego z problemów wymienionych w ustawie. w przypadku świadczeń pieniężnych podstawowym warunkiem ich przyznania jest kryterium dochodowe.

Tabela 25 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej

Jednostka terytorialna	osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	
	2012	2013
	Osoba	Osoba
KUJAWSKO-POMORSKIE	230725	240362
Powiat inowrocławski*	16603	17354
Dąbrowa Biskupia	778	721
Gniewkowo	1496	1681
Janikowo	1184	1366
Kruszwica	2156	2059
Pakość	1094	1215
Rojewo	698	675
Złotniki Kujawskie	1261	1302

*dane dotyczące powiatu inowrocławskiego odnoszą się do sumarycznych danych z gmin powiatu w zakresie pomocy społecznej realizowanej przez Ośrodki Pomocy Społecznej.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 26 Zasięg korzystania z pomocy społecznej w powiecie inowrocławskim wg ekonomicznych grup w wieku w latach 2009-2013²⁷

	2009	2010	2011	2012	2013
przedprodukcyjny	21,1	19,7	19,2	19,3	19,9
produkcyjny	9,9	9,2	9,1	9,2	9,8
produkcyjny mobilny	10,5	9,8	9,5	9,8	10,3
produkcyjny niemobilny	9,1	8,3	8,4	8,3	9,0
poprodukcyjny	5,1	4,0	3,4	3,7	4,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

W roku 2012 największą grupą korzystającą ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie powiatu były osoby w wieku przedprodukcyjnym, które stanowią 19,3 ogółu osób w tym wieku, natomiast w roku 2013 odsetek ten wynosił 19,9%.²⁸

W latach 2012-2013 głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej osobom i rodzinom przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu inowrocławskiego były: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, uzależnienia, niepełnosprawność, bezradność oraz bezdomność. Powody przyznawania pomocy społecznej są zdeterminowane sytuacją na rynku pracy.

Najpoważniejszym problemem dotyczącym podopiecznych Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie powiatu jest bezrobocie wynikające z kwalifikacji zawodowych niedostosowanych do sytuacji na rynku pracy.

²⁷Według GUS Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem. Wskaźnik według grup w wieku wyliczono jako udział korzystających w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym odpowiednio do ludności ogółem w tym wieku.

²⁸Szczegółowe dane dotyczące wszystkich powiatów województwa kujawsko-pomorskiego znajdują się w Załączniku nr 4 do Diagnostyki, Tabela 6 Zasięg korzystania z pomocy społecznej w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego wg ekonomicznych grup w wieku w latach 2009-2013

Destrukcyjne działanie zjawiska bezrobocia powoduje u podopiecznych ośrodków pomocy społecznej bierność, niską samoocenę, brak wiary we własne siły oraz generuje kolejne problemy społeczne: ubóstwo, uzależnienia, problemy opiekuńczo-wychowawcze. Konsekwencją tych procesów jest marginalizacja rodzin w społeczeństwie. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu wspólnie z samorządami gminnymi oraz z samorządem powiatowym w latach 2007-2014 realizowały szereg programów mających na celu aktywizację społeczno-zawodową bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Pomimo realizacji dotychczasowych projektów, brakuje kompleksowego wsparcia dla osób wykluczonych społecznie.

Problemem na terenie powiatu jest również wysoka liczba osób objętych wsparciem z pomocy społecznej z powodu bezdomności zagrażająca wykluczeniu społecznemu, szczególnie w gminie Kruszwica, Pakość oraz Gniewkowo.

W latach 2012 r. – 2015 r. na terenie ORSG według informacji z gmin, najwyższą liczbę osób objętych wsparciem z pomocy społecznej z powodu bezdomności, odnotowano w gminach Kruszwica, Pakość oraz Gniewkowo. Według informacji z gmin w 2014 r. w Kruszwicy pomocą objęto 16 osób, w Pakości – 19 osób, a w Gniewkowie 9 osób. w 2015 r. w gminie Pakość liczba osób objętych wsparciem z pomocy społecznej z powodu bezdomności wynosi 25, w gminie Kruszwica 12 osób, a w gminie Gniewkowo 10 osób. Natomiast według ogólnopolskiego badania osób bezdomnych przeprowadzonego w nocy z 21/22 stycznia 2015 r. zdiagnozowano w gminie Kruszwica i Pakość po 3 osoby, a w Gminie Gniewkowo 8 osób przebywających w miejscach nieprzystosowanych do zamieszkania²⁹. Sytuację pozostałych gmin powiatu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 27 Liczba osób bezdomnych na terenie gmin ORSG Powiatu Inowrocławskiego

Gmina	Liczba bezdomnych wg informacji gmin			
	2012	2013	2014	2015
Kruszwica	20	22	16	3 (9) ³⁰
Pakość ³¹	11	10	19	25
Janikowo	7	6	5	8 ³²
Gniewkowo	11	12	9	10
Złotniki Kujawskie ³³	5 (9)	6 (8)	4 (6)	4 (6)
Dąbrowa Biskupia	4	3	2	2
Rojewo	0	0	0	1 ³⁴

Źródło: Opracowanie Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu na podstawie danych z gmin powiatu inowrocławskiego

²⁹ Informacja Wydziału Polityki Społecznej w Bydgoszczy (ogólnopolskie badanie bezdomności 21-22 01. 2015 r.) otrzymana 24.09.2015 r.

³⁰ Na terenie Gminy Kruszwica przebywały 3 osoby bezdomne, a 9 osób z terenu gminy przebywało w schroniskach dla bezdomnych.

³¹ Dane na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2014 r. dla Gminy Pakość.

³² Przyjęto wartość 8, gdyż OPS Janikowo przyznał pomoc dla 8 osób bezdomnych z czego 2 osoby były w 1 rodzinie. Zjawisko bezdomności w Gminie Janikowo od 2012 r. utrzymuje się na podobnym poziomie. w ocenie gminy zjawisko to nie wymaga podjęcia działań w kierunku budowy schroniska na tym terenie. w okresie zimowym pojawiają się trudności ze znalezieniem wolnych miejsc w schronisku na terenie Inowrocławia. w związku z tym bezdomni kierowani są do placówek znajdujących się w innym powiecie.

³³ Liczba rodzin (liczba osób)

³⁴ W latach 2012-2014 nie zarejestrowano na terenie gminy Rojewo żadnej osoby bezdomnej. w roku 2015 jedna osoba (mężczyzna), została skierowana do Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn im. Św. Brata Alberta w Inowrocławiu. Koszt pobytu w placówce ponosił tutejszy Ośrodek.

Problemem w gminach ORSG, w szczególności w gminie Pakość, Kruszwica i Gniewkowo są niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla osób o niskim statusie ekonomicznym, w tym również dla osób bezdomnych, przebywających w schroniskach oraz nieposiadających żadnego miejsca pobytu. Potrzebę budowy mieszkalnictwa socjalnego determinuje również duża liczba rodzin posiadających wyroki eksmisyjne ze wskazaniem do lokalu socjalnego.

Tabela 28 Zasoby mieszkaniowe i potrzeby mieszkańców gmin ORSG Powiatu Inowrocławskiego

Gmina	Mieszkania	Liczba			
		2012	2013	2014	2015
Kruszwica ³⁵	mieszkania socjalne	4	4	4	4
	oczekujący na mieszkania socjalne	5	16	14	8
	mieszkania komunalne w zasobie gminy	370	367	362	391
	liczba złożonych wniosków złożonych na mieszkanie komunalne	70	70	101	116
Pakość ³⁶	mieszkania socjalne	9	9	9	9
	oczekujący na mieszkania socjalne	30	28	31	15* 33**
	mieszkania komunalne w zasobie gminy	232	222	213	210
	liczba złożonych wniosków złożonych na mieszkanie komunalne	77	54	54	54
Gniewkowo	mieszkania socjalne	34	34	34	34
	oczekujący na mieszkania socjalne	28	29	28	28
	mieszkania komunalne w zasobie gminy	360	358	339	329
	liczba złożonych wniosków złożonych na mieszkanie komunalne	84	90	74	51 (dane do dnia 31.08.2015)
Złotniki Kujawskie	mieszkania socjalne	14	16	17	39
	oczekujący na mieszkania socjalne	1	7	5	9
	mieszkania komunalne w zasobie gminy	92	90	89	89
	liczba złożonych wniosków złożonych na mieszkanie komunalne	25	20	21	24
Dąbrowa	mieszkania socjalne	0	0	0	0

³⁵Dane na dzień 25.09.2015 r.

³⁶Dane na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2014 r. dla Gminy Pakość

* Liczba rodzin oczekujących na lokale socjalne – Dane Urzędu Miejskiego w Pakości

** Liczba rodzin z wyrokami eksmisyji z prawem do lokalu socjalnego – Dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Biskupia	oczekujący na mieszkania socjalne	0	0	0	0
	mieszkania komunalne w zasobie gminy	16	15	15	14
	liczba złożonych wniosków złożonych na mieszkanie komunalne	4	3	3	1
Janikowo	mieszkania socjalne	19	19	20	20 ³⁷
	oczekujący na mieszkania socjalne	2	43	18	22
	mieszkania komunalne w zasobie gminy	933	904	883	880
	liczba złożonych wniosków złożonych na mieszkanie komunalne	30	32	29	20
Rojewo	mieszkania socjalne	4	3	3	3
	oczekujący na mieszkania socjalne	2	3	3	4
	mieszkania komunalne w zasobie gminy	46	46	46	46
	liczba złożonych wniosków złożonych na mieszkanie komunalne	4	4	5	1

Źródło: Opracowanie Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu na podstawie danych z gmin powiatu inowrocławskiego.

Największa liczba mieszkań komunalnych znajduje się w zasobie gminy Janikowo (w 2015 roku - 880 mieszkań komunalnych). Natomiast najmniej mieszkań komunalnych posiada gmina Dąbrowa Biskupia, w 2015 r. było ich jedynie 14. Najwięcej mieszkań socjalnych posiada Gmina Złotniki Kujawskie (39) i Gniewkowo (34). Najlepiej sytuacja przedstawia się w Gminie Dąbrowa Biskupia, gdzie co prawda nie ma żadnego mieszkania socjalnego, ale też nie ma zapotrzebowania na takie mieszkania.

Potrzeby w zakresie dalszego rozwoju budownictwa socjalnego zgłosiły gminy: Pakość, Kruszwica oraz Gniewkowo. w zasobie gminy Pakość w 2015 r. znajduje się wyłącznie **9 lokali socjalnych**, a kolejka oczekujących w tej chwili wynosi **15 rodzin**. Dodatkowo **33 rodziny** mają wyroki eksmisji z przydzieleniem lokalu socjalnego. w zasobie gminy Kruszwica w 2015 r. znajdują się 4 mieszkania socjalne, natomiast liczba osób oczekujących na mieszkanie wynosi 8. Problemem jest niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych w stosunku do liczby osób oczekujących na lokale socjalne. w zasobie gminy Gniewkowo od 2012 roku liczba mieszkań socjalnych utrzymuje się na niezmiennym poziomie i wynosi 34, natomiast osób oczekujących na mieszkania socjalne w 2015 r. jest 28.

Konieczna jest budowa lokali socjalnych, komunalnych i mieszkań chronionych w gminie Pakość, Kruszwica i Gniewkowo celem zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych dla osób o niskim statusie ekonomicznym, w tym również dla osób bezdomnych, przebywających w schroniskach oraz nieposiadających żadnego miejsca pobytu. Pozwoli to również gminom

³⁷W OZPS za 2014 r. wykazano na 2015 rok 21 mieszkań. Zgodnie z wyjaśnieniami do OZPS były to dane prognostyczne. Dla potrzeb strategii podano aktualne dane wg. Stanu na dzień 30.06.2015 r.

na realizację podstawowych zadań ustawowych, w szczególności w odniesieniu do osób bezdomnych poprzez zawieranie Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności.

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE w INOWROCŁAWIU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu sprawuje nadzór nad działającymi placówkami poradnictwa specjalistycznego, rodzinnego oraz ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej.

Do Ośrodka Interwencji Kryzysowej zgłaszają się najczęściej osoby nie będące klientami ośrodków pomocy społecznej. Od stycznia do grudnia 2014 roku z pomocy Ośrodka skorzystało 814 osób, wobec których podjęto 1718 interwencji. Najczęstszym źródłem kryzysu podobnie jak w ubiegłych latach jest: przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna i ekonomiczna - 126, rozwoły - 116, długi - 110, konflikty małżeńskie i w konkubinacie - 94, konflikty rodzinne - 58, wydarzenia traumatyczne - 39, walka o odzyskanie władzy rodzicielskiej - 35, żałoba - 21, bezrobocie - 21, problemy dorastania - 19, ubóstwo - 12, eksmisje - 10.

Wyraźnie wzrasta liczba osób borykających się z: problemami emocjonalnymi - 114, problemami wychowawczymi i dorastania - 111, alkoholizmem (współuzależnienie) - 74, zaburzeniami psychopatologicznymi, psychicznymi - 29, choroby terminalne - 25, osoby stosujące przemoc - 15.

Tabela 29 Liczba osób dotkniętych przemocą korzystających ze wsparcia Ośrodka Interwencji Kryzysowej

Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy OIK	2010	2011	2012	2013
Liczba interwencji (dotyczy przemocy)	239	313	712	633
Liczba rodzin dotkniętych przemocą	116	136	77	133
Liczba osób w rodzinie	361	466	221	347
Liczba osób którym udzielono pomocy	126	147	146	142
Liczba kobiet	109	135	124	131
Liczba mężczyzn	1	2	3	1
Liczba dzieci	16	10	19	10

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu.

W latach 2009-2013 odnotowano wzrost zjawiska przemocy na terenie powiatu. w porównaniu do 2009 r. widoczny jest wyraźny wzrost liczby rodzin dotkniętych przemocą, z 92 w 2009 r. do 231 w 2013 r. oraz liczby osób w rodzinie z 296 w 2009 r. do 846. Niepokojącym zjawiskiem jest liczba dzieci dotkniętych przemocą. w porównaniu do 2009 r., w 2013 r. odnotowano wyraźny wzrost o ponad 37%. Wzrasta również liczba rodzin, w których występuje problem alkoholowy oraz liczba zawiadomień do Policji i Sądu (Załącznik nr 4 do Diagnozy- Tabela 3).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi również działania związane z kompleksową organizacją, a także koordynacją rodzinnych pieczy zastępczych. w latach 2007-2014 corocznie przy pomocy Centrum na terenie powiatu powstawało około 200 rodzin zastępczych.

Na terenie powiatu inowrocławskiego funkcjonuje siedem placówek opiekuńczo-wychowawczych z 96 miejscami statutowymi.

Powiat Inowrocławski jako pierwszy w województwie kujawsko-pomorskim spełnił standardy dotyczące instytucjonalnej pieczy zastępczej wytyczone ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Tak małe placówki pozwalają na stworzenie rodzinnej atmosfery, umożliwiają również opiekunom i wychowawcom poświęcenie większej ilości czasu każdemu dziecku. Placówki nr 1, 2, 3, 4, 5, i 8 mieszczą się w budynkach jednorodzinnych. Placówka nr 6 w Jaksicach, w której przebywają najmłodsze dzieci mieści się w wielofunkcyjnym budynku, natomiast placówka nr 7 dzieli swoją siedzibę z Ośrodkiem Wspierania Dziecka i Rodziny w Inowrocławiu. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywają osoby w wieku od 3 do 25 roku życia, a większość z nich przebywa w pieczy zastępczej dłużej niż 1 rok.

Problemem są: niskie kompetencje wychowawcze i niewystarczające umiejętności do pełnienia roli rodzicielskich, skutkujące utrzymującą się wysoką liczbą dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Corocznie kilkadziesiąt rodzin (rodziców) ma ograniczoną przez sąd władzę rodzicielską poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. w większości przypadków rodzice wcześniej objęci są nadzorem kuratora rodzinnego i opieką asystenta rodziny. w roku 2014 r. w pieczy zastępczej przebywało łącznie 415 dzieci, w trakcie procesu usamodzielnienia było 150 osób.

Powiat zabezpiecza potrzeby wszystkich rodzin zgodnie z obowiązującymi przepisami, jednak należałoby zwiększyć liczbę zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych szczególnie w celu umieszczenia w nich najmłodszych dzieci, aby stworzyć im warunki zbliżone do rodziny naturalnej. w tym celu poszukuje się kandydatów na rodziców zastępczych.

W powiecie planuje się utworzenie w każdym roku przynajmniej jednej rodziny zawodowej. Konieczna jest kontynuacja działań w zakresie budowy na terenie powiatu kolejnych małych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Placówki takie zapewniają całodobową, kompleksową opiekę swoim wychowankom, zajęcia wychowawcze, korekcyjne, rekompensują także braki w wychowaniu w rodzinie, a także przygotowują do życia społecznego, kształcą i podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej czy zastępczej.

W powiecie inowrocławskim wśród osób niepełnosprawnych dużym problemem jest bezrobocie oraz starzejące się społeczeństwo. Na koniec 2014 r. w PUP w Inowrocławiu zarejestrowanych było 12.408 osób, w tym 6.909 kobiet i 5.499 mężczyzn, 483 to osoby niepełnosprawne. Powiatowy Zespół Orzekania o stopniu niepełnosprawności w roku 2014 wydał 3187 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, w tym 588 dla osób przed 16 rokiem życia. z pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie skorzystało 1550 osób niepełnosprawnych. Działania w zakresie rehabilitacji zawodowej oraz rehabilitacji społecznej w latach 2007-2014 zawarto w Załączniku nr 4 (Tabela 4) do Diagnozy.

Konieczna jest rehabilitacja społeczna, aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, pomoc w pozyskiwaniu pracy oraz stworzenie możliwości przekwalifikowania się, a także doksztalcanie.

Z uwagi na fakt, iż najczęstszą przyczyną niepełnosprawności były choroby narządu ruchu i neurologiczne jako priorytetowe należy uznać pomoc osobom niepełnosprawnym w likwidacji barier architektonicznych m. in. poprzez budowę podjazdów do budynków, poszerzanie drzwi wejściowych, przystosowanie toalet, zakładanie poręczy, wytyczanie miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych, dostosowywanie przejść i zakładanie sygnalizacji dla niepełnosprawnych pieszych.

Na terenie powiatu inowrocławskiego funkcjonuje pięć domów pomocy społecznej z 436 miejscami, które stanowią instytucjonalną formę opieki skierowaną do osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności. Są to: Dom Pomocy Społecznej w Inowrocławiu dla osób w podeszłym wieku, Dom Pomocy Społecznej w Ludzisku- dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, Dom Pomocy Społecznej w Parchaniu- dla osób przewlekłe psychicznie chorych, Dom Pomocy Społecznej w Tarnówku - dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, Dom Pomocy Społecznej w Warzynie- dla osób przewlekłe psychicznie chorych.

Problemem jest w dalszym ciągu niewystarczająca do potrzeb infrastruktura pomocy społecznej. Konieczna jest realizacja działań służących poprawie funkcjonowania, infrastruktury działających na terenie powiatu placówek pomocy społecznej, w tym likwidacji barier architektonicznych. Niezbędny jest zakup środków transportu, doposażenie, modernizacja oraz rozbudowa obiektów pomocy społecznej a także likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych. Konieczne jest wyposażenie placówek pomocy społecznej w nowoczesny sprzęt a także poprawa jakości świadczonych usług poprzez dostosowanie infrastruktury do obecnych standardów oraz zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz poprawa bezpieczeństwa mieszkańców domów pomocy społecznej.

Funkcjonujące na terenie powiatu domy pomocy społecznej stanowią wsparcie dla osób starszych i chorych. *Prognozy demograficzne zarówno dla Polski jak i województwa kujawsko-pomorskiego wskazują na ogólne starzenie się społeczeństwa. Biorąc pod uwagę prognozowany na 2020 r. % udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, Powiat Inowrocławski wyróżnia się najwyższą wartością wskaźnika wśród powiatów ziemskich (20,1% wynik wyższy od średniej wojewódzkiej wynoszącej 19,5%). Dotychczasowa oferta pomocy i opieki nad osobami starszymi na terenie powiatu jest w dalszym ciągu niewystarczająca.*

Konieczne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na wsparcie instytucjonalne dla osób starszych – domy dziennego pobytu, kluby dziennego pobytu, usługi komercyjne w tym zakresie.

Niezbędny staje się rozwój pomocy społecznej, a także dostępność do opieki paliatywnej czy geriatricznej. Ważnym elementem jest zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych, dalszy rozwój usług opiekuńczych, a przede wszystkim zwiększenie ich różnorodności oraz zachowanie równowagi pomiędzy stacjonarną pomocą a usługami opiekuńczymi. Dodatkowo w opiekę nad seniorem powinna być włączona rodzina, nawet wtedy, gdy osoba starsza przebywa w instytucji świadczącej wsparcie.

Konieczna jest także społeczna edukacja przywracająca ludziom starszym właściwe im miejsce w społeczeństwie, szacunek i godność.

Na terenie powiatu inowrocławskiego funkcjonują również podmioty ekonomii społecznej: „Inowrocławska Spółdzielnia Socjalna” mająca siedzibę w miejscowości Łojewo, Spółdzielnia Socjalna „Rozeta” mieszcząca się w Chlewiskach, w gminie Dąbrowa Biskupia oraz spółdzielnia „Twoje Smaki” w Inowrocławiu. Na terenie powiatu inowrocławskiego działają dwa Kluby Integracji Społecznej z 20 zarejestrowanych na terenie województwa kujawsko pomorskiego: Klub Integracji Społecznej „Aktywni w Klubie” mieszczący się w Inowrocławiu oraz Klub Integracji Społecznej Fundacji „Ekspert-Kujawy” w Inowrocławiu. z Klubów Integracji Społecznej mogą korzystać osoby wykluczone i marginalizowane społecznie, zwłaszcza: bezrobotni, uchodźcy, bezdomni, uzależnieni po okresie leczenia, niepełnosprawni w tym chorzy psychicznie

i upośledzeni umysłowo. Udział w zajęciach Klubu Integracji Społecznej umożliwia odbudowanie umiejętności w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych, a także w podniesieniu kwalifikacji zawodowych. Na terenie powiatu inowrocławskiego działa jedno z czterech zarejestrowanych w regionie Centrum Integracji Społecznej mające siedzibę w Łojewie. Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy wspólnie z Polskim Towarzystwem Ekonomicznym realizuje projekt pn. „Kujawsko-Pałuckie Centrum Ekonomii Społecznej” na terenie trzech powiatów: żnińskiego, inowrocławskiego i mogileńskiego. Ponadto działa Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej Fundacji Ekspert- Kujawy.

Na terenie powiatu działa również Warsztat Terapii Zajęciowej w Inowrocławiu, który jest placówką opiekuńczą zapewniającą instytucjonalną pomoc osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy oraz możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej. Warsztat ma na celu przywrócenie osób niepełnosprawnych społeczeństwu poprzez kształtowanie w nich zdolności współżycia z innymi oraz dostosowania się i radzenia sobie w środowisku, w którym żyją.

Od 2000 r. w Janikowie działa Środowiskowy Dom Samopomocy dla 38 osób przewlekle psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo.

Od 2014 r. w Kruszwicy funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy, ośrodek wsparcia, który wykonuje zadania zlecone gminie w zakresie świadczenia usług opiekuńczych dla osób przewlekle psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo oraz wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych. Dom przeznaczony jest dla 50 osób z zaburzeniami psychicznymi.

W Gniewkowie w 2015 r. uruchomiono Środowiskowy Dom Samopomocy, dzienny ośrodek wsparcia dla 38 osób dorosłych, przewlekle psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo oraz dla osób wskazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych³⁸.

Na terenie ORSG Powiatu Inowrocławskiego rozwija się oferta pomocowa świadczona przez Ośrodki Pomocy Społecznej, m.in. w zakresie kontraktu socjalnego, poradnictwa specjalistycznego, asystentury rodzinnej oraz usług opiekuńczych.

KONTRAKT SOCJALNY

W 2014 roku w gminach powiatu inowrocławskiego zawarto kontrakty socjalne m.in. z klientami OPS lub innych ośrodków, z wyjątkiem Gminy Janikowo. Najwięcej kontraktów socjalnych zawarto w gminie Gniewkowo, gdzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podpisał 52 kontrakty, dzięki czemu tą formą wsparcia objętych było 56 osób. w Gminie Złotniki Kujawskie pracownicy socjalni pracowali w 2014 r. metodą kontraktów w 50 rodzinach. w Gminie Pakość zawarto 45 kontraktów socjalnych. w Gminie Rojewo zostały zawarte 34 kontrakty socjalne realizowane przez uczestników projektu systemowego Ośrodka, natomiast w Gminie Dąbrowa Biskupia zawarto 10 kontraktów socjalnych. Gminy deklarują dalszą potrzebę realizacji kontraktów socjalnych.³⁹

PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

³⁸ Charakterystyka infrastruktury wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego zawiera załącznik nr 4 do diagnozy Społeczeństwo – Pomoc Społeczna Tabela nr 11.

³⁹ Załącznik nr 4 - SPOŁECZEŃSTWO- POMOC SPOŁECZNA Tabela 7 Kontrakt socjalny w gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego

W 2014 r. w każdej gminie powiatu inowrocławskiego prowadzone było poradnictwo specjalistyczne. Gmina Dąbrowa Biskupia realizuje poradnictwo prawne poprzez zatrudnienie radcy prawnego, z którego porad mieszkańcy korzystają nieodpłatnie raz w tygodniu. w gminie Pakość liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa wyniosła ogółem 100 osób, którym zorganizowano wsparcie w zakresie poradnictwa: medycznego - 4 , psychologicznego - 36 osób, zawodowego i rodzinnego - 51, prawnego - 10, socjalnego - 42. w gminie Kruszwica istnieje możliwość skorzystania z pomocy specjalisty pracy socjalnej, psychologa, prawnika i lekarza psychiatry (z tych form pomocy skorzystały łącznie 44 osoby), ponadto w ramach zadań Zespołu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udzielono pomocy 116 osobom. Na terenie Gminy Gniewkowo w 2014 roku objęto wsparciem 31 rodzin (96 osób), wsparcia udzielano w Punkcie Konsultacyjnym dla Ofiar oraz Sprawców Przemocy Domowej. Udzielono również pomocy prawnej i psychologicznej, a Stowarzyszenie „Cordis” pomagało osobom uzależnionym. w Gminie Janikowo udzielono wsparcia 81 rodzinom (228 osób). Każda Gmina planuje rozwijać poradnictwo specjalistyczne na swoim terenie.⁴⁰

ASYSTENTURA RODZINNA

W gminach powiatu inowrocławskiego w 2014 r. realizowano asystenturę rodzinną, z wyjątkiem Gminy Dąbrowa Biskupia i Rojewo. Gmina Dąbrowa Biskupia wykazała, iż asystent rodziny zostanie zatrudniony w miarę potrzeby (przewiduje się zatrudnienie 1 asystenta). w pozostałych gminach od 2015 r. pracują asystenci rodziny, którzy będą udzielali wsparcia. Gminy: Pakość, Gniewkowo, Kruszwica, Janikowo oraz Złotniki Kujawskie zatrudniały 1 asystenta rodziny.⁴¹

USŁUGI OPIEKUŃCZE

W gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego w 2014 r. realizowano usługi opiekuńcze. w gminie Dąbrowa Biskupia usługi prowadzone są w formie pomocy sąsiedzkiej lub w razie konieczności mieszkańcy umieszczani są w domach pomocy społecznej. w gminie Rojewo w 2014 r. 4 mieszkańców objętych było pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. w gminie Pakość w 2014 r. 27 osób z zaburzeniami psychicznymi zostało objętych wsparciem w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. w gminie Złotniki Kujawskie realizowano usługi opiekuńcze. w gminie Kruszwica usługi opiekuńcze prowadzi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej za pośrednictwem opiekunów domowych. w roku 2014 liczba podopiecznych wynosiła 21, ponadto z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 11 podopiecznych. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewkowie świadczy usługi opiekuńcze dla osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych. w 2014 r. z usług opiekuńczych skorzystało 26 osób. Ośrodek realizuje również pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania. Usługi świadczone są dla osób dorosłych i dzieci. Tą formą pomocy w 2014 roku objętych zostało 15 osób. w gminie Janikowo usługi opiekuńcze prowadzi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej za pośrednictwem opiekunów domowych. w 2014 r. liczba podopiecznych wynosiła: 43 rodziny. Usługi specjalistyczne dla osób

⁴⁰Załącznik nr 4 - SPOŁECZEŃSTWO- POMOC SPOŁECZNA Tabela 8 Poradnictwo specjalistyczne w gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego

⁴¹Załącznik nr 4 - SPOŁECZEŃSTWO- POMOC SPOŁECZNA Tabela 9Asystentura rodzinna w gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego

z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania realizuje firma zewnętrzna (w 2014 r. - 13 podopiecznych). Gminy ORSG zgłaszają potrzebę kontynuacji działań w zakresie usług opiekuńczych. Charakterystykę usług opiekuńczych w gminach ORSG oraz potrzeby w tym zakresie prezentuje Tabela - Usługi opiekuńcze w gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego - Załącznik nr 4 do Diagnostyki - SPOŁECZEŃSTWO- POMOC SPOŁECZNA.⁴²

W obszarze pomocy społecznej zidentyfikowano następujące bariery rozwojowe: niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie, niewystarczającą ofertę pomocy i opieki nad osobami starszymi, wysoka liczba osób objętych wsparciem z pomocy społecznej z powodu bezdomności zagrażająca wykluczeniu społecznemu, niewystarczające zasoby lokalowe dla osób o niskim statusie ekonomicznym oraz osób bezdomnych, niewystarczające umiejętności do pełnienia roli rodzicielskiej, utrzymująca się wysoka liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

W gminie Kruszwica zidentyfikowanymi problemami są bezdomność, problemy społeczno-zawodowe osób o niskim statusie przygotowania zawodowego oraz niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla osób o niskim statusie ekonomicznym z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych. Konieczna jest także poprawa dostępu do usług społecznych poprzez utworzenie Centrum Wsparcia Rodziny. Centrum pełnić będzie funkcję domu dziennego pobytu dla osób starszych oraz świetlicy opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

W gminie Janikowo wśród problemów w obszarze pomocy społecznej należy wskazać niewystarczającą liczbę pomieszczeń w siedzibie ośrodka pomocy społecznej, brak możliwości swobodnego prowadzenia spotkań interdyscyplinarnych, indywidualnych rozmów z klientami, brak miejsca na organizację wsparcia w postaci darów żywnościowych, brak lokalu dla wsparcia dziennego osób starszych, brak wolontariatu działającego na rzecz opieki nad osobami starszymi, bierność klientów pomocy społecznej, małe zaangażowanie tej grupy osób w rozwiązywaniu własnych problemów, zagrożenia patologiami społecznymi – przemoc, przemoc w rodzinie, narkomania, alkoholizm, uzależnienia od hazardu, lekomania.

Konieczna jest poprawa warunków lokalowych ośrodka pomocy społecznej, utworzenie klubu/domu dziennego pobytu dla osób starszych, zwiększenie/pozyskanie dodatkowych środków na realizację zadań w obszarze pomocy instytucjonalnej dla osób starszych, stworzenie sieci usług w zakresie opieki domowej, utworzenie lokalnych klubów pracy, wdrożenie programów w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym⁴³.

W zakresie rozwoju oferty pomocowej warto byłoby rozważyć zwiększenie dostępu dla usług w zakresie poradnictwa psychologicznego, rodzinnego, wychowawczego poprzez uruchomienie specjalistycznych punktów konsultacyjnych w mniejszych miastach. Potrzeba ta wynika z coraz większego zapotrzebowania na tę formę pomocy zarówno wśród osób korzystających z pomocy społecznej jak i pozostałej części mieszkańców.

W gminie Gniewkowo problemem jest długotrwałe korzystanie społeczeństwa z przyznanych świadczeń, uzależnienie się od udzielanej pomocy, zbyt małe środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną, asystentów i opiekunów rodziny oraz brak domu dziennego pobytu dla osób starszych i samotnych.

⁴² Załącznik nr 4 - SPOŁECZEŃSTWO- POMOC SPOŁECZNA Tabela 10 Usługi opiekuńcze w gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego

⁴³ Rozwiązaniem problemu uzależnień może być planowana budowa Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień w Inowrocławiu, które będzie obsługiwać mieszkańców powiatu inowrocławskiego i mieszkańców powiatów ościennych.

Konieczny jest udział w projektach i programach dających szansę na usamodzielnienie, objęcie pomocą większej liczby najbardziej potrzebujących osób oraz utworzenie i rozwój Domu Dziennego Pobytu w Gniewkowie.

W gminie Pakość wśród barier rozwojowych należy wskazać: znaczny wzrost liczby ludności starszej oraz potrzebę usług opiekuńczo – pielęgnacyjnych i finansowych, wzrost zjawiska bezdomności, brak mieszkań chronionych i lokali socjalnych, wzrost liczby osób uzależnionych.

Konieczna jest budowa wielorodzinnego budynku z lokalami socjalnymi oraz mieszkaniami chronionymi w Pakości, utworzenie i prowadzenie Domu Dziennego Pobytu i Terapii dla osób starszych w Pakości oraz wsparcie dla rozwoju komercyjnych placówek opiekuńczych dla ludności starszej. Niezbędna jest realizacja programu aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie gminy Pakość, zapobieganie patologii wśród młodzieży (narkomania, alkoholizm, przemoc⁴⁴), utworzenie centrum integracji społecznej i klubów integracji społecznej oraz rozwój szerokiego zakresu wsparcia m.in. w formie poradnictwa rodzinnego w godzinach popołudniowych w świetlicach wiejskich na terenie gminy.

W gminie Złotniki Kujawskie poważnym problemem jest brak ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i osób starszych, gdyż istniejące placówki nie zatrudniają psychiatry ani psychologa. Kolejnym problemem jest wysoki udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Konieczne jest utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Palczynie, realizacja programu przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu skierowanego dla bezrobotnych mieszkańców Tuczna i Złotnik Kujawskich, osób, które utraciły pracę z powodu likwidacji cukrowni oraz mieszkańców nowo budowanego domu socjalnego a także potrzeba szczególnego wsparcia dla rodzin borykających się z problemem opiekuńczo – wychowawczym.

W gminie Dąbrowa Biskupia problemem jest brak środowiskowego domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz brak wystarczającego wsparcia dla dzieci i młodzieży oraz rodziców mających problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Konieczne jest utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Wonorzu dla osób z zaburzeniami psychicznymi⁴⁵ oraz rozwój placówek wsparcia dziennego w formie świetlic.

W gminie Rojewo ograniczona współpraca między partnerami i instytucjami działającymi w społeczności lokalnej i poza nią oraz słabo rozwinięta infrastruktura społeczna są barierą w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Konieczne jest wykorzystanie obecnych uwarunkowań prawnych oraz możliwości poszczególnych instytucji, ścisła współpraca pomiędzy jednostkami działającymi w sferach: edukacji, ochrony zdrowia, rynku pracy, kultury i bezpieczeństwa a także potrzeba utworzenia dziennego ośrodka wsparcia dla osób starszych.

W perspektywie do 2020 r. szansą na rozwiązanie problemów społecznych zdiagnozowanych na terenie powiatu jest dostępność nowych źródeł finansowania ze środków UE na wsparcie

⁴⁴ Rozwiązaniem problemu uzależnień może być planowana budowa Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień w Inowrocławiu, które będzie obsługiwać mieszkańców powiatu inowrocławskiego i mieszkańców powiatów ościennych.

⁴⁵ Obecnie trwają prace przygotowawcze do adaptacji świetlicy wiejskiej w Wonorzu na Środowiskowy Dom Samopomocy.

instytucjonalne dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych, zależnych oraz dla osób starszych.

Konieczna jest dalsza realizacja inicjatyw ukierunkowanych na rozwój i poprawę dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz podejmowanie działań wspierających proces aktywizacji społecznej i zawodowej dla osób zagrożonych wykluczeniem (usługi informacyjne, edukacyjne, terapeutyczne, poradnictwo prawne, mieszkania chronione, mieszkania treningowe i wspomagane), a także rozwój podmiotów ekonomii społecznej. Niezbędne jest podejmowanie działań w zakresie podnoszenia kompetencji wychowawczych rodziców, nauki radzenia sobie z trudnymi zachowaniami dzieci i modyfikacje tych zachowań oraz działania w zakresie opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, w tym rozwój małych placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz realizacja programów skierowanych do rodzin zastępczych i dzieci tam przebywających, wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz osób usamodzielnianych.

Problemy:

- Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie,
- Niewystarczająca oferta pomocy i opieki nad osobami starszymi,
- Wysoka liczba osób objętych wsparciem z pomocy społecznej z powodu bezdomności zagrażająca wykluczeniu społecznemu, szczególnie w gminie Kruszwica, Pakość oraz Gniewkowo,
- Niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla osób o niskim statusie ekonomicznym, w tym również dla osób bezdomnych, przebywających w schroniskach oraz nieposiadających żadnego miejsca pobytu, zwłaszcza w gminie Kruszwica, Pakość i Gniewkowo,
- W dalszym ciągu niewystarczająca do potrzeb infrastruktura pomocy społecznej,
- Niewystarczające umiejętności do pełnienia roli rodzicielskiej,
- Utrzymująca się wysoka liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

Potencjały:

- Dobrze rozwinięta sieć samorządowych instytucji pomocy społecznej,
- Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Nowatorskie w skali kraju rozwiązania w zakresie opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej – małe placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Wnioski:

- Działania ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową osób, rodzin i grup zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- Rozwój podmiotów ekonomii społecznej,
- Wsparcie instytucjonalne dla osób starszych – domy dziennego pobytu, kluby dziennego pobytu, usługi komercyjne dla osób starszych,

- Rozwój usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych, niepełnosprawnych oraz osób niesamodzielnych,
- Budowa lokali socjalnych, komunalnych i mieszkań chronionych,
- Rozbudowa placówek pomocy społecznej, doposażenie, likwidacja barier architektonicznych, wyposażenie placówek pomocy społecznej w nowoczesny sprzęt, poprawa jakości świadczonych usług poprzez dostosowanie infrastruktury do obecnych standardów, zwiększenie dostępności komunikacyjnej, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców domów pomocy społecznej,
- Działania w zakresie podnoszenia kompetencji wychowawczych rodziców, nauka radzenia sobie z trudnymi zachowaniami dzieci i modyfikacje tych zachowań,
- Działania w zakresie opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej,
- Rozwój małych placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- Realizacja programów skierowanych do rodzin zastępczych i dzieci tam przebywających, wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz osób usamodzielnianych.

Ochrona Zdrowia

Powiat Inowrocławski to silnie rozwinięty ośrodek świadczeń specjalistycznych stacjonarnych i diagnostycznych usług zdrowotnych oraz rozbudowana infrastruktura ochrony zdrowia. Placówki służby zdrowia to dobrze wyposażony, zatrudniający specjalistów Szpital Wielospecjalistyczny im dr L. Błażka w Inowrocławiu wraz z funkcjonującą w jego strukturze przychodnią oraz podmioty opieki zdrowotnej. Jako dobrze rozwiniętą należy uznać sieć aptek oraz ratownictwo medyczne.

Według informacji pochodzących z Banku Danych Lokalnych, liczba zakładów opieki zdrowotnej na terenie powiatu na przestrzeni ostatnich lat rośnie. Najwięcej podmiotów opieki zdrowotnej zlokalizowanych jest na terenie Gminy Pakość, Gminy Gniewkowo oraz Gminy Kruszwica. w gminach Dąbrowa Biskupia oraz Złotniki Kujawskie działają dwa podmioty prowadzące działalność leczniczą.

Problemem jest niewystarczający dostęp do opieki specjalistycznej na obszarach wiejskich.

Na przestrzeni ostatnich lat liczba praktyk lekarskich podlegała wahaniom, szczególnie w latach 2011-2012. w roku 2013 r. udzielono 78 7064 porad lekarskich. Liczba aptek ogólnodostępnych maleje, z 45 w 2011 r. do 43 w 2013 r.

W 2013 r. w powiecie inowrocławskim liczba porad podstawowej opieki zdrowotnej udzielonej na 1 mieszkańca wyniosła 4,8 i była wyższa od wskaźnika dla województwa kujawsko-pomorskiego, który wynosił 4,4.

Tabela 30 Liczba podmiotów opieki zdrowotnej na terenie powiatu inowrocławskiego

Gmina	Liczba podmiotów prowadzących działalność leczniczą.
Gmina Kruszwica	4
Gmina Janikowo	3
Gmina Gniewkowo	5
Gmina Pakość	6
Gmina Złotniki Kujawskie	2
Gmina Dąbrowa Biskupia	4
Gmina Rojewo	3

Źródło: Opracowanie Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich na podstawie informacji z gmin. – 2015r.

Tabela 31 Podmioty opieki zdrowotnej

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Przychodnie							
Ogółem	42	45	47	44	49	50	52
Publiczne	8	8	7	4	5	-	-
Niepubliczne	34	37	40	40	44	-	-
Praktyki lekarskie							
w miastach	26	20	21	20	23	23	20
na wsi	2	1	2	4	4	4	5
Podstawowa opieka zdrowotna – porady	42899	897123	862446	841577	821647	769057	787064
Apteki ogólnodostępne	38	44	42	46	45	47	43
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną	4331	3732	3907	3596	3666	3498	3807

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. ludności w powiecie inowrocławskim wynosi 16,1 i kształtuje się na znacznie niższym poziomie niż wskaźnik dla województwa kujawsko-pomorskiego, który osiąga wartość 21,0. Również poniżej wartości określonych dla województwa plasują się wskaźniki liczby lekarzy dentyistów – 2,4 oraz pielęgniarek – 44,8 na 10 tys. ludności.

Dane dotyczące opieki zdrowotnej na terenie powiatu inowrocławskiego na tle województwa kujawsko-pomorskiego zostały przedstawione w Załączniku nr 5 do Diagnostyki.

W powiecie inowrocławskim na 10 tys. ludności przypada 5,4 lekarzy pracujących w podstawowej opiece zdrowotnej. Wskaźnik ten jest znacznie niższy niż w województwie, gdzie wynosi 8,9.

Sytuacja zdrowotna mieszkańców powiatu inowrocławskiego

Wskaźnik zdrowia opracowany za pomocą nowatorskiego Wskaźnika Lokalnego Rozwoju Społecznego na szczeblu powiatów jest powiązany przede wszystkim z poziomem warunków bytowych oraz strukturą demograficzną populacji. Związek z nakładami na służbę zdrowia (mierzonymi zaangażowaniem zasobów ludzkich), średnim poziomem dochodów oraz stopniem urbanizacji jest pozytywny, lecz siła korelacji jest słaba.⁴⁶ Województwo kujawsko-pomorskie z wartością wskaźnika na poziomie 49,7 plasuje się na 11 miejscu. Wskaźnik zdrowia dla powiatu inowrocławskiego wynosi 40,74.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące wskaźnika zdrowia dla powiatu inowrocławskiego na tle województwa kujawsko-pomorskiego. Przy wyznaczaniu wskaźnika posłużono się danymi za 2010 rok.

⁴⁶Źródło: Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym, Polska 2012, Rozwój regionalny i lokalny, Biuro Projektowe UNDP w Polsce, Warszawa 2012.

Tabela 32 Wskaźnik zdrowia

Obszar	Wskaźnik zdrowia – HI
Województwo kujawsko-pomorskie	49,17
Powiat inowrocławski	40,74

Źródło: Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym, Polska 2012, Rozwój regionalny i lokalny, Biuro Projektowe.

Jednym z najważniejszych elementów analizy i oceny zdrowia mieszkańców są informacje o przyczynach i częstotliwości hospitalizacji. w latach 2009-2013 w powiecie inowrocławskim odnotowano 3 232 zgony. Najwięcej z nich spowodowanych było chorobami układu krążenia 43,26%. Drugą co do udziału grupę stanowiły nowotwory (29,08%), a trzecią choroby układu oddechowego 16,86%. w przypadku chorób układu oddechowego w roku 2013 w Szpitalu Wielospecjalistycznym im dr L. Błażka w Inowrocławiu odnotowano 2 598 hospitalizacji i 117 zgonów (4,5% chorych zmarło z powodu chorób układu oddechowego).

Wysoką umieralność z powodu układu oddechowego na terenie powiatu inowrocławskiego potwierdzają dane NIZP-PZH za okres 2009-2011 oraz ocena sytuacji zdrowotnej mieszkańców powiatu inowrocławskiego przygotowana przez Szpital Wielospecjalistyczny im. dr L. Błażka w Inowrocławiu. Dane wskazują, iż w obszarze chorób układu oddechowego odnotowano najwyższą chorobowość w grupie dzieci w wieku od 0 do 5 oraz chorobowość i umieralność osób w wieku powyżej 45 roku życia. w roku 2013 wzrosła o 14% liczba hospitalizacji z powodu chorób układu oddechowego w stosunku do roku 2009.

Tabela 33 Analiza porównawcza przyczyn zgonów na skutek nowotworów, ChUK i chorób układu oddechowego na poziomie kraju, województwa kujawsko-pomorskiego oraz powiatu inowrocławskiego w latach 2010-2012

Jednostka terytorialna	Razem						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
POLSKA	377226	379399	384940	378478	375501	384788	387312
KUJAWSKO-POMORSKIE	20327	20027	20389	20453	19663	20436	20485
Powiat inowrocławski	1667	1668	1657	1686	1670	1674	1631
	nowotwory ogółem						
POLSKA	95809	95520	96157	96006	96009	98747	98931
KUJAWSKO-POMORSKIE	5604	5427	5742	5852	5491	5755	5585
Powiat inowrocławski	423	467	478	452	426	432	413
	choroby układu krążenia ogółem						
POLSKA	171372	172943	177965	174003	169872	177578	177433
KUJAWSKO-POMORSKIE	8978	9187	9145	9185	8409	9068	8882
Powiat inowrocławski	804	810	775	810	743	777	758
	choroby układu oddechowego ogółem						
POLSKA	19422	19297	20652	19333	19976	20148	22947
KUJAWSKO-POMORSKIE	1181	1074	1331	1286	1242	1219	1210
Powiat inowrocławski	111	100	125	126	137	119	109

Źródło: Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym, Polska 2012, Rozwój regionalny i lokalny, Biuro Projektowe UNDP w Polsce, Warszawa 2012.

Opieka nad dziećmi i młodzieżą

Opieka nad dziećmi i młodzieżą w powiecie inowrocławskim prowadzona jest na wysokim poziomie. Średnia liczba porad przypadających na jedno dziecko do 1 roku życia w powiecie inowrocławskim wynosi 18,6 i jest trzykrotnie wyższa od średniej wojewódzkiej. *Problemem jest w dalszym ciągu niedostosowana do aktualnych potrzeb infrastruktura opieki nad matką i dzieckiem na terenie powiatu.*

Konieczna jest kompleksowa poprawa jakości usług z zakresu opieki nad matką i dzieckiem poprzez przebudowę Oddziału Położniczego, Noworodkowego i Traktu Porodowego Szpitala Wielospecjalistycznego im dr L. Błażka w Inowrocławiu.

W powiecie inowrocławskim w 2013 r. stwierdzono schorzenia u dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat u 2 074,6 osób w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku 0-18 lat. Wskaźnik ten jest niższy niż dla województwa kujawsko-pomorskiego, który wynosi 2 462,4 osób. Dzieci i młodzież w powiecie inowrocławskim najczęściej chorują na zaburzenia refrakcji i akomodacji oka, zniekształcenia kręgosłupa, alergię – dychawicę oskrzelową oraz otyłość.

Podobna sytuacja występuje u osób w wieku 19 lat i więcej. w 2013 r. w powiecie inowrocławskim schorzenia ogółem stwierdzono u 2 595,2 osób na 10 tys. ludności w wieku 19 lat i więcej, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim u 3 806,6 osób na 10 tys. ludności w tym wieku. Wśród schorzeń u osób dorosłych na terenie powiatu inowrocławskiego dominują choroby układu krążenia, cukrzyca, choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej, a także przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa oraz przewlekłe choroby układu trawiennego.

Zdrowie psychiczne

Poważnym problemem na terenie powiatu inowrocławskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego są choroby psychiczne. Według danych GUS na koniec 2011 r. liczba ośrodków na terenie regionu to 2 z liczbą łóżek 641. Szpital Wielospecjalistyczny im. dr L. Błażka w Inowrocławiu obsługuje powiat inowrocławski oraz powiaty ościenne, tj. mogileński, żniński, radziejowski. Najbliższy ośrodek dla mieszkańców tych powiatów mieści się w Świeciu.

W Poradni Zdrowia Psychicznego w 2013 r. zatrudnionych było sześciu lekarzy psychiatrów, trzech psychologów i dwie pielęgniarki. Ogółem udzielono 15 070 porad. Wydano 74 skierowań do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych.

Dane Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności w Inowrocławiu za rok 2013 obrazują ogółem poziom zachorowań mieszkańców powiatu dotkniętych upośledzeniem umysłowym i chorobami psychicznymi. Razem wydano 3 244 orzeczeń o niepełnosprawności osobom powyżej 16 roku życia.

Z analizy danych Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności w Inowrocławiu wynika, iż wśród osób dotkniętych dysfunkcjami intelektualnymi większość stanowią osoby z chorobami psychicznymi. *Wśród osób upośledzonych umysłowo jak i dotkniętych chorobami psychicznymi najczęściej dysfunkcji orzeczono na poziomie umiarkowanym. Zarówno u osób powyżej, jak i przed 16 rokiem życia, zaburzenia intelektualne dotyczą w większości mężczyzn. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu wykazuje od lat tendencję wzrostową. w porównaniu do roku 2010 odnotowano wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi z 3 245 do 4105 w 2013 r. o blisko 26,5%⁴⁷.*

⁴⁷ Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012-2015 w powiecie inowrocławskim

Szpital

Szpital Wielospecjalistyczny im. dr Ludwika Błażka w Inowrocławiu jest jedynym wielospecjalistycznym publicznym zakładem opieki zdrowotnej w powiecie inowrocławskim zakwalifikowanym do II poziomu referencji i zapewnia wysoką jakość obsługi dla mieszkańców powiatu inowrocławskiego oraz powiatów ościennych (powiat żniński, mogileński, radziejowski). Zakresem usług dorównuje zakładom szczebla wojewódzkiego, tj. szpitalom w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku. Szpital udziela świadczeń zdrowotnych w zakresie: wielospecjalistycznego leczenia szpitalnego, ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej, ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej, badań diagnostycznych, badań profilaktycznych, promocji zdrowia.

Szpital w Inowrocławiu zapewnia świadczenia zdrowotne i związane z ich udzielaniem usługi w formie:

- Lecznictwa szpitalnego na następujących oddziałach: wewnętrznych o profilu gastroenterologicznym i endokrynologicznym, kardiologicznym z pododdziałem intensywnego nadzoru kardiologicznego i pracownią hemodynamiki, chirurgicznych z chirurgią dziecięcą, chirurgii urazowej i ortopedii, urologicznym i onkologii urologicznej, okulistycznym, laryngologicznym, neurologicznym, położniczo-ginekologicznym, noworodkowym, dziecięcym, opieki paliatywnej, rehabilitacyjnym, anestezjologii i intensywnej terapii, ratownictwa medycznego, stacji dializ;
- Ambulatoryjnej w następujących specjalnościach: alergologiczno-pulmonologicznej dla dorosłych; alergologiczno-pulmonologicznej dla dzieci; anestezjologii i leczenia bólu; chorób płuc, gruźlicy i antynikotynowej; chirurgii ogólnej; chirurgii ogólnej dla dzieci; chirurgii naczyniowej; chirurgii urazowo - ortopedycznej, wad postawy i preluksacji; chirurgii stomatologicznej; dermatologicznej; diabetologicznej; endokrynologicznej; gastroenterologicznej; kardiologicznej; laryngologicznej; okulistycznej; onkologicznej; walki z bólem i opieki paliatywnej z zespołem wyjazdowym opieki paliatywnej domowej; nefrologicznej; neurologii; neurologii dziecięcej; neurochirurgii; położnictwa i ginekologii; prolaktacji ze szkołą rodzenia; patologii noworodków i wcześniaków; psychologii; urologii; rehabilitacji; reumatologii; zdrowia psychicznego; medycyny pracy (w tym dla młodocianych);
- Ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej realizowanej za pośrednictwem: zespołów reanimacyjnych „R”, zespołów wyjazdowych „W”, zespołu wyjazdowego ogólnego, ambulatorium ogólnego;
- Diagnostycznej w zakresie badań laboratoryjnych, bakteriologicznych, serologicznych, histopatologicznych i anatomopatologicznych, cytologicznych, endoskopii gastroenterologicznej, EKG, EEG, USG, RTG, mammograficznych, tomografii komputerowej, echokardiograficznych, audiometrycznych, spirometrycznych, bronchoskopowych;
- Profilaktyki i promocji zdrowia.⁴⁸

Szpital dysponuje 519 łózkami na 18 oddziałach ze Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym oraz 13-stanowiskową Stacją Dializ. Baza infrastrukturalna Szpitala pozwala zapewnić poczucie bezpieczeństwa mieszkańcom. Współpraca z Centrum Onkologii w Bydgoszczy zapewnia opiekę

⁴⁸ Informacja Szpitala Wielospecjalistycznego im dr L. Błażka w Inowrocławiu.

onkologiczną, opartą na dobrej jakości. Rekomenduje się w perspektywie do 2020 r. rozwój Ośrodka Diagnostyki i Terapii Onkologicznej oraz Zespołu Poradni Onkologicznych w Szpitalu Wielospecjalistycznym im dr L. Błażka w Inowrocławiu.

W dalszym ciągu niewystarczająca do rosnących potrzeb mieszkańców powiatu pozostaje infrastruktura ochrony zdrowia.

W celu zaspokojenia rosnących potrzeb mieszkańców oraz wypełnienia wymogów formalno-prawnych konieczna jest dalsza rozbudowa, przebudowa oraz doposażenie Szpitala, wraz z wymianą aparatury medycznej, poprawa warunków na oddziałach, zwiększenie dostępności i jakości świadczonych usług w Bloku Operacyjnym Szpitala Powiatowego, na Oddziale Intensywnej Terapii oraz na Oddziale SOR, w Zakładzie Anatomii Patologicznej i w Zakładzie Mikrobiologii.

Ocena sytuacji zdrowia w powiecie inowrocławskim pozwoliła na wskazanie kluczowych wyzwań w tym obszarze w perspektywie najbliższych lat: *zdrowie psychiczne, opieka nad matką i dzieckiem, opieka długoterminowa, w tym geriatryczna. Problemem jest niewystarczający dostęp do opieki stomatologicznej, szczególnie na obszarach wiejskich, rehabilitacyjnej i specjalistycznej.*

Konieczne jest podjęcie działań w zakresie zwiększenia dostępu do opieki specjalistycznej, rehabilitacyjnej oraz zapewnienie opieki medycznej w szkołach i placówkach oświatowych i opiekuńczych. Konieczny jest rozwój działalności rehabilitacyjnej, kierowanej dla osób starszych i niepełnosprawnych jak i związanej z leczeniem schorzeń, leczeniem po urazach i kontuzjach.

Problemem jest również niewystarczająca liczba programów profilaktyki i promocji zdrowia oraz niska świadomość na temat potrzeby udziału w badaniach profilaktycznych wśród ludności na obszarach wiejskich. Zwiększenie zachorowalności na choroby układu krążenia i choroby nowotworowe, wysoka na tle regionu zapadalność na wirusowe zapalenie wątroby typu B i C determinują potrzebę realizacji programów profilaktyki i promocji zdrowia ukierunkowanych na rzeczywiste potrzeby zdrowotne mieszkańców powiatu oraz problemy epidemiologiczne.

Konieczna jest kontynuacja realizacji we współpracy z partnerami, z samorządami gminnymi, organizacjami pozarządowymi programów prozdrowotnych i profilaktycznych odpowiadających zidentyfikowanym potrzebom zdrowotnym mieszkańców, które powinny być systematycznie monitorowane oraz ukierunkowane na przywrócenie aktywności zawodowej.

Potrzeby w zakresie realizacji programów profilaktycznych w poszczególnych gminach ORSG zawiera Załącznik nr 5 do Diagnozy, Tabela 14.

Nierozwiązany pozostaje w dalszym ciągu problem braku Izby Wytrzeźwień, szczególnie istotny w kontekście poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu. w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu niezbędne jest utworzenie Izby Wytrzeźwień wraz z nowoczesnym Ośrodkiem Terapii Uzależnień i Interwencji Kryzysowej.

Rozwiązania i podjęcia natychmiastowej interwencji wymaga problem zdrowia psychicznego, w szczególności rozwój wsparcia instytucjonalnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi i uzależnionych. Priorytetem jest budowa Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień w Inowrocławiu. Konieczne jest utworzenie ośrodka zapewniającego leczenie specjalistyczne, a nie tylko doraźne w formule całodobowego domu.

Problemy:

- Niewystarczająca liczba programów profilaktyki i promocji zdrowia,
- Niedostosowana do aktualnych potrzeb infrastruktura opieki nad matką i dzieckiem,
- Nierozwiązany problem leczenia psychiatrycznego na terenie powiatu,
- Niewystarczająca opieka stomatologiczna, szczególnie na obszarach wiejskich,
- Brak izby wytrzeźwień,
- Niewystarczająca opieka długoterminowa, w tym geriatryczna,
- W dalszym ciągu niewystarczająca do rosnących potrzeb mieszkańców powiatu infrastruktura ochrony zdrowia.

Potencjały:

- Silny rozwinięty ośrodek świadczeń specjalistycznych stacjonarnych i diagnostycznych usług zdrowotnych oraz rozbudowana infrastruktura ochrony zdrowia na terenie powiatu inowrocławskiego,
- Dobrze rozwinięty system ratownictwa medycznego.

Wnioski:

- Ukierunkowanie leczenia na rozwiązanie aktualnych i przyszłych problemów epidemiologicznych i demograficznych,
- Realizacja partnerskich programów profilaktyki i promocji zdrowia dostosowanych do potrzeb zdrowotnych mieszkańców,
- Rozwój infrastruktury opieki nad matką i dzieckiem,
- Rozwój wsparcia instytucjonalnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi i uzależnionych,
- Budowa ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Budowa Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień,
- Działania poprawiające dostępność do opieki stomatologicznej na obszarach wiejskich,
- Wsparcie instytucjonalne dla poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu- utworzenie Izby Wytrzeźwień,
- Wsparcie instytucjonalne dla osób wymagających opieki długoterminowej,
- Rozbudowa i doposażenie podmiotów prowadzących działalność leczniczą na terenie powiatu.

Edukacja i wykształcenie

Analiza wykształcenia mieszkańców powiatu inowrocławskiego w 2011 r. wskazuje, iż społeczeństwo charakteryzuje się niskim poziomem wykształcenia. Mieszkańcy powiatu z wykształceniem wyższym stanowili 10,38% ogółu mieszkańców. Dla porównania mieszkańcy regionu to 12,2%. Największa grupa osób z wykształceniem wyższym to osoby w wieku 25-29 lat. Osoby z wykształceniem zawodowym stanowiły najliczniejszą grupę mieszkańców powiatu, tj. 23,45%, w regionie 21,89%. Drugą najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i niższym- w powiecie – 23,74%, w regionie (22,81%)⁴⁹.

W 2012 r. mieszkańcy z wykształceniem wyższym stanowili jedynie 16,4% mieszkańców regionu, co lokuje województwo na 14 pozycji w kraju. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowiły najliczniejszą grupę mieszkańców regionu (28,6%). Drugą najliczniejszą grupą to osoby z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i niższym (23,6% osób).

Opieka nad dziećmi do lat 3

Opiekę nad dziećmi w wieku do lat trzech, zgodnie z prawem, można organizować w czterech formach: żłobek, klub dziecięcy, dzienny opiekun lub niania. W żłobku zapewnia się opiekę dzieciom w wieku od 20 tygodnia życia, a w klubie dziecięcym od 1 roku życia. Na terenie ORSG istnieje bardzo mało placówek zajmujących się opieką nad dziećmi do lat 3. Jedynie w gminie Janikowo oraz Gniewkowo istnieją przedszkola z funkcjami żłobka.⁵⁰

Edukacja przedszkolna

Powiat inowrocławski dysponuje bogatą ofertą edukacyjną w zakresie kształcenia ogólnego, zawodowego i specjalnego. Na terenie powiatu inowrocławskiego dynamicznie rozwija się edukacja przedszkolna. w latach 2007-2013 z udziałem środków Unii Europejskiej na terenie gmin z terenu powiatu inowrocławskiego uruchomionych zostało łącznie 28 przedszkoli, punktów przedszkolnych⁵¹.

W roku szkolnym 2013/2014 do przedszkoli na terenie powiatu inowrocławskiego uczęszczało 6699 dzieci⁵².

Poniższa tabela prezentuje liczbę przedszkoli i punktów przedszkolnych w gminach Obszaru Społeczno-Gospodarczego oraz liczbę dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych w latach 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015.

⁴⁹Bank Danych Lokalnych – Narodowe Spisy Powszechne 2011 - Ludność

⁵⁰Dane dotyczące opieki nad dziećmi do lat 3 znajdują się w Załączniku nr 7 – Edukacja, tabela 1

⁵¹ Bank Danych Lokalnych – dane za rok 2013.

⁵² Bank Danych Lokalnych – Wychowanie przedszkolne – Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym – stan na 2013 r.

Tabela 34 Liczba przedszkoli/punktów przedszkolnych oraz dzieci uczęszczających do przedszkoli/punktów przedszkolnych w poszczególnych gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego w latach szkolnych 2012/13, 2013/2014 oraz 2014/2015

Wyszczególnienie	Liczba przedszkoli/punktów przedszkolnych		Liczba dzieci w przedszkolach/punktach przedszkolnych		
	publiczne	Niepubliczne	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Gmina Kruszwica	9 (2 przedszkola + 7 oddziałów przedszkolnych)	2 (1 niepubliczny oddział + 1 niepubliczny punkt przedszkolny)	588	599	568
Gmina Gniewkowo	6 (przedszkole + 5 oddziałów przedszkolnych)	2	528	538	471
Gmina Janikowo	1	1	216	242	234
Gmina Pakość	2	1	180	231	265
Gmina Złotniki Kujawskie	2	1	262	281	277
Gmina Dąbrowa Biskupia	3	1	141	150	155
Gmina Rojewo	1	2	53	53	49
PODSUMOWANIE	19	10	1968	2094	2019

Źródło: Opracowanie własne Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich na podstawie informacji z gmin.

Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w powiecie w 2013 r. wynosił 74,0%, natomiast w regionie był niższy na poziomie 69,2%. w porównaniu do lat poprzednich 2008-2012 jest to zmiana w powiecie inowrocławskim na poziomie 17,5 pkt. proc, podczas gdy dla regionu jest to wartość 14,5 pkt. proc⁵³.

Sfera edukacji przedszkolnej jest palącym problemem w skali całego regionu. Pomimo skutecznej interwencji środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w perspektywie finansowej UE na lata 2007-2013 problemem jest w dalszym ciągu edukacja przedszkolna i jej dostępność na terenach wiejskich oraz mniejsza aktywność zawodowa kobiet na obszarach wiejskich. *w dalszym ciągu występują braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo, wobec rosnących potrzeb w tym zakresie. w ciągu ostatnich trzech lat w gminie Pakość i Dąbrowa Biskupia liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli wzrasta, natomiast w gminie Rojewo utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Istniejące placówki nie zaspokajają potrzeb mieszkańców.*

Konieczny jest dalszy rozwój i wspieranie edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej, w tym na terenach wiejskich oraz stworzenie warunków funkcjonowania istniejących placówek lub tzw. małych form wychowania przedszkolnego. Konieczna jest budowa nowego przedszkola na terenie gminy Pakość (istniejący budynek przedszkola, ze względu na swoją konstrukcję jak i położenie, nie jest zdatny do ewentualnej rozbudowy bądź modernizacji zgodnie z wymogami

⁵³ Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

zawartymi w obowiązujących przepisach prawa) oraz utworzenie placówki opieki żłobkowej, a także budowa gminnego przedszkola w Dąbrowie Biskupiej, co pozwoli na zwiększenie liczby miejsc utworzonych w klubach dziecięcych i żłobkach. w gminie Rojewo konieczne jest utworzenie i rozwój miejsc świadczenia opieki przedszkolnej w miejscowościach: Ściborze, Rojewice i Rojewo poprzez adaptację świetlicy wiejskiej oraz sal lekcyjnych w szkołach podstawowych.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

Gminy z terenu powiatu inowrocławskiego są organem prowadzącym dla szkół podstawowych oraz gimnazjalnych. Na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się 49⁵⁴ szkół podstawowych, do których w roku szkolnym 2013/2014 uczęszczało 8703 dzieci⁵⁵. Na obszarze ORSG znajduje się 27 szkół podstawowych, do których w roku szkolnym 2013/2014 uczęszczało 4779 uczniów.

Tabela 35 Liczba szkół podstawowych oraz liczba uczniów uczęszczających do placówek szkolnych w latach 2012/2013, 2013/2014 oraz 2014/2015

Wyszczególnienie	Liczba szkół podstawowych	Liczba uczniów		
		2012/2013	2013/2014	2014/2015
	Szkoły podstawowe publiczne			
Gmina Kruszwica	7	1117	1144	1091
Gmina Gniewkowo	5	897	902	997
Gmina Janikowo	4	862	912	918
Gmina Pakość	2	625	648	533
Gmina Złotniki Kujawskie	3	508	524	527
Gmina Dąbrowa Biskupia	4	354	358	374
Gmina Rojewo	2	269	291	385
PODSUMOWANIE	27	4632	4779	4825

Źródło: Opracowanie własne Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich na podstawie informacji z gmin.

Na terenie powiatu inowrocławskiego działa 25⁵⁶ szkół gimnazjalnych, do których w roku szkolnym 2013/2014 uczęszczało 4594 uczniów⁵⁷. Na obszarze ORSG znajduje się 10 szkół gimnazjalnych, do których w roku szkolnym 2013/2014 uczęszczało 2262 uczniów.

⁵⁴ Informacja z Banku Danych Lokalnych – szkoły podstawowe ogółem 2013 r.

⁵⁵ Bank Danych Lokalnych – Szkolnictwo podstawowe – szkoły podstawowe ogółem - stan na 2013 r.

⁵⁶ Informacja z Banku Danych Lokalnych – gimnazja ogólnie 2013 r.

⁵⁷ Bank Danych Lokalnych – Szkolnictwo gimnazjalne – Gimnazja dla dzieci, młodzieży i dorosłych - stan na 2013 r.

Tabela 36 Liczba szkół gimnazjalnych oraz liczba uczniów uczęszczających do placówek w latach 2012/2013, 2013/2014, oraz 2014/2015

Wyszczególnienie	Liczba uczniów			
	Liczba szkół gimnazjalnych			
		2012/2013	2013/2014	2014/2015
Gmina Kruszwica	3	610	596	579
Gmina Gniewkowo	1	491	472	413
Gmina Janikowo	1	410	365	348
Gmina Pakość	1	252	241	244
Gmina Złotniki Kujawskie	2	324	298	285
Gmina Dąbrowa Biskupia	1	148	156	159
Gmina Rojewo	1	164	134	129
PODSUMOWANIE	10	2399	2262	2157

Źródło: Opracowanie własne Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich na podstawie informacji z gmin.

W ciągu ostatnich trzech lat w gminach na terenie powiatu inowrocławskiego liczba uczniów w szkołach podstawowych utrzymuje się na tym samym poziomie, natomiast w szkołach gimnazjalnych liczba uczniów zmniejszyła się.

Zdawalność egzaminów

W roku szkolnym 2013/2014 średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty na poziomie kraju to 25,82 pkt., w województwie kujawsko-pomorskim średni wynik to 25,02 pkt., natomiast średni wynik w powiecie inowrocławskim był zbliżony do poziomu kraju i wyniósł 25,83 pkt.⁵⁸. Najwyższy wynik, tj. 27,24 pkt. w roku szkolnym 2013/2014 uzyskali uczniowie z Gminy Kruszwica. Średnie wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w poszczególnych gminach na terenie powiatu inowrocławskiego w roku szkolnym 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 zawiera Tabela nr4w Załączniku nr 6 do Diagnozy.

Egzamin gimnazjalisty

W powiecie inowrocławskim w roku szkolnym 2013/2014 średni wynik uczniów z egzaminu gimnazjalnego z części humanistycznej z zakresu języka polskiego wynosił 63,73%, w regionie – 65%, w kraju- 68%. z części humanistycznej z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie w powiecie wynosił 56,47%, podczas gdy w regionie 58% i w kraju 59%. z części matematyczno-przyrodniczej z zakresu matematyki w powiecie osiągnął 43,76%, w regionie 45% , w kraju- 47%. z części matematyczno-przyrodniczej z zakresu przedmiotów przyrodniczych w powiecie stanowił 49,65%, natomiast w regionie- 50% i w kraju- 52%. z języka angielskiego na poziomie podstawowym wynik egzaminów na poziomie powiatu wynosił 63,70%, w regionie- 64%,w kraju- 67% , natomiast na poziomie rozszerzonym wynosi 43,11%, w regionie -42% , kraju- 46%. z języka niemieckiego na poziomie podstawowym wynosił 52,29%, w kraju- 54% i regionie-50%, natomiast na poziomie

⁵⁸ Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

rozszerzonym wynosił 97,00%⁵⁹, w kraju- 39% i w regionie- 35%. Średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych w poszczególnych gminach na terenie powiatu inowrocławskiego w roku szkolnym 2011/2012, 2012/2013 oraz 2013/2014 znajdują się w Załączniku nr 6 – Edukacja, tabela 2.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Powiat inowrocławski jest organem prowadzącym dla 11 publicznych szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe, szkoły specjalnej, 2 placówek oświatowo-wychowawczych, poradni psychologiczno-pedagogicznej, placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego oraz młodzieżowego ośrodka wychowawczego.

W latach 2011-2013 odnotowano utrzymujący się spadek liczby uczniów w powiecie inowrocławskim w przedziale 16-19. w ciągu ostatnich trzech lat w szkołach ponadgimnazjalnych zauważalny jest spadek liczby uczniów.

Tabela 37 Liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych dla których organem prowadzącym jest Powiat Inowrocławski w ciągu ostatnich trzech lat

Typ szkoły	2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	Liczba	procent	Liczba	procent	Liczba	Procent
licea ogólnokształcące	671	40%	647	45%	641	49%
Technika	723	44%	626	44%	552	42%
zasadnicze szkoły zawodowe	263	16%	158	11%	116	9%
Razem uczniów	1657		1431		1309	
Liczba oddziałów	52		43		43	

Źródło: Opracowanie własne Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich na podstawie informacji Wydziału Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu.

Porównując rekrutację przeprowadzoną w minionych trzech latach, należy zauważyć, że ustabilizował się odsetek uczniów podejmujących naukę w liceach, a także w technikach czteroletnich. Analiza naboru do klas pierwszych wykazuje nieco mniejsze zainteresowanie szkołami zawodowymi prowadzonymi przez Powiat Inowrocławski⁶⁰.

Zdawalność egzaminu maturalnego

W roku szkolnym 2013/2014 egzamin maturalny zdawało 1181 absolwentów z 12 szkół ponadgimnazjalnych, których ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu maturalnego. w roku szkolnym 2012/2013 do egzaminu maturalnego przystąpiło 1203 uczniów natomiast w roku szkolnym 2011/2012 do egzaminu maturalnego przystąpiło 1281 uczniów⁶¹.

Analizując wybierane przez uczniów przedmioty nieobowiązkowe w roku szkolnym 2013/2014 należy stwierdzić, że największym zainteresowaniem cieszyły się matematyka (rozszerzona), biologia, chemia, język angielski (rozszerzony), wiedza o społeczeństwie, geografia. w roku szkolnym 2012/2013 oraz roku szkolnym 2011/2012 największym zainteresowaniem cieszyły się

⁵⁹ Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

⁶⁰ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu Inowrocławskiego w roku szkolnym 2013/2014.

⁶¹ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu Inowrocławskiego w roku szkolnym 2013/2014.

przedmioty z wiedzy o społeczeństwie, geografii i biologii. Spośród obowiązkowych języków obcych nowożytnych zdawanych w części ustnej i pisemnej egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2013/2014, 2012/2013 oraz 2011/2012 najpopularniejszy był język angielski, następnie język rosyjski i język niemiecki.

W roku szkolnym 2013/2014, w całym województwie kujawsko-pomorskim egzamin maturalny zdało 71% uczniów. w powiecie inowrocławskim odsetek ten wyniósł 66,54%, co sytuuje powiat w środku tabeli. w roku szkolnym 2012/2013 w całym województwie kujawsko-pomorskim egzamin maturalny zdało 81,51% uczniów⁶². w powiecie inowrocławskim odsetek ten wyniósł 90%. w roku szkolnym 2011/2012 w całym województwie kujawsko-pomorskim egzamin maturalny zdało 80,5% uczniów⁶³. w powiecie inowrocławskim odsetek ten wyniósł 80%.

W roku szkolnym 2013/2014 na maturze najslabiej wypadła matematyka. Na poziomie podstawowym - obowiązkowym egzamin w województwie kujawsko-pomorskim zdało 73,50% uczniów (w kraju 75%), w powiecie inowrocławskim – 75,9% (dotyczy to szkół prowadzonych przez Powiat Inowrocławski). Zdawalność egzaminu maturalnego w szkołach ponadgimnazjalnych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Inowrocławski w latach 2011/2012, 2012/2013 oraz 2013/2014 ujęto w Załączniku nr 6, Tabela 5.

Szkolnictwo zawodowe

Na ORSG kształcenie zawodowe prowadzą: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1, 2, 3, 4, 5 w Inowrocławiu oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kruszwicy, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kościelcu, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kobylnikach, Zespół Szkół im. Marka Kotańskiego w Inowrocławiu oraz Szkoła Zawodowa w Gniewkowie.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 prowadzi kształcenie zawodowe w następujących zawodach: technik elektronik, technik analityk, technik ochrony środowiska, technik technologii żywności, technik teleinformatyk. ZSP nr 2 prowadzi kształcenie zawodowe w zawodach: technik kucharz, technik kelner, technik obsługi turystycznej, technik żywienia i usług gastronomicznych, kucharz i fryzjer. ZSP nr 3 prowadzi kształcenie zawodowe w zakresie: technik mechanik-obsługa i naprawa pojazdów samochodowych, technik elektryk, technik mechanik, technik procesów drukowania, technik pojazdów samochodowych, technik poligraf, operator obrabiarek skrawających CNC technik informatyk, mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych. ZSP nr 4 prowadzi kształcenie w zawodach: technik ekonomista, technik logistyk, technik handlowiec, sprzedawca, technik organizacji reklamy. ZSP nr 5 kształci w zakresie zawodów: technik budownictwa, technik drogownictwa, technik architektury krajobrazu, technik geodeta, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, murarz, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie. ZSP w Kruszwicy prowadzi kształcenie w zawodach: technik spedytor, technik handlowiec, technik organizacji usług gastronomicznych, technik informatyk. ZSP w Kobylnikach kształci w zawodach: technolog, technik architektury krajobrazu, technik organizacji reklamy, technik rolnik, technik weterynarii. ZSP w Kościelcu prowadzi kształcenie w zawodach: technik rolnik, technik architektury krajobrazu, technik mechanizacji rolnictwa, technik żywienia

⁶² „Sprawozdanie z egzaminu maturalnego przeprowadzonego w 2013 roku w województwie kujawsko-pomorskim”, str. 17 – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

⁶³ „Sprawozdanie z egzaminu maturalnego przeprowadzonego w 2012 roku w województwie kujawsko-pomorskim”, str. 16 – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

i gospodarstwa domowego, technik żywienia i usług gastronomicznych. ZSP im. M. Kotańskiego w Inowrocławiu kształci w zawodach: kucharz, cukiernik. Szkoła Zawodowa w Gniewkowie kształci uczniów w zawodach: sprzedawca, stolarz, kucharz, fryzjer, elektro-mechanik pojazdów samochodowych, elektryk, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych, tapicer, ślusarz, piekarz, murarz-tylnik, monter-elektronik, elektro-mechanik. Pomimo niżu demograficznego proponowane przez szkoły kierunki kształcenia cieszą się zainteresowaniem.

Centrum Kształcenia Praktycznego w Inowrocławiu realizuje zadania z zakresu przygotowania praktycznego młodzieży w formie zajęć praktycznych i pracownianych dla uczniów: Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Inowrocławiu, Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Inowrocławiu, Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 w Inowrocławiu, Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Marka Kotańskiego w Inowrocławiu, Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Kazimierza Wielkiego w Kruszwicy, Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Kościelcu.

Centrum realizuje kształcenie praktyczne w następujących zawodach: technik elektryk, technik elektronik, technik teleinformatyk, elektromechanik pojazdów samochodowych, mechanik pojazdów samochodowych, technik mechanik, stolarz, ślusarz, operator obrabiarek skrawających, technik urządzeń i systemów energii odnawialnej, technik mechanizacji rolnictwa, technik pojazdów samochodowych.

Problemem jest brak ośrodków egzaminacyjnych oraz niedostateczne wyposażenie pracowni dydaktycznych i warsztatów kształcenia praktycznego w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, które wynika bezpośrednio z wprowadzenia nowej podstawy programowej oraz zmiany wymogów OKE dotyczących wyposażenia stanowisk egzaminacyjnych.

Konieczne jest wyposażenie pracowni dydaktycznych i warsztatów kształcenia praktycznego zgodnie z wymogami nowej podstawy programowej zarówno w zawodach istniejących oraz nowych, m. in.: technik logistyk, organizacji reklamy, technika żywienia i usług gastronomicznych, technik hotelarstwa, technik cukiernik, eksploatacja urządzeń elektronicznych w zawodzie technik elektronik, użytkowanie obrabiarek skrawających w zawodzie technik mechanik, mechanik motocyklowy, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, technik operator obrabiarek skrawających, technik mechanizacji rolnictwa, murarz-tylnik, monter zabudowy i robót wykończeniowych, technik weterynarii, technik informatyk⁶⁴. Nowe kierunki kształcenia odpowiadają kluczowym branżom rozwojowym powiatu, m.in. przemysł chemiczny, metalowy i wpisują się w tzw. inteligentne specjalizacje zgodnie ze Strategią RSI WK-P.

Konieczny jest również rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych w zakresie przedmiotów zawodowych oraz kursów zawodowych dostosowanych do potrzeb pracodawców⁶⁵.

⁶⁴Zgodnie z badaniem ankietowym przeprowadzonym przez Powiat Inowrocławski w 2015 r. wśród lokalnych pracodawców w zakresie m.in. zapotrzebowania na zawody i kursy zawodowe oraz umiejętności niezbędne w procesie kształcenia i na rynku pracy oraz na podstawie wyników naboru do szkół.

⁶⁵Tamże.

Zdawalność egzaminów zawodowych

W całym kraju egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe przeprowadzono z zakresu 102 zawodów. w czerwcu 2014 r. do egzaminu zawodowego przystąpiło 128 802 absolwentów techników i szkół policealnych, w tym 107 696 absolwentów, którzy po raz pierwszy przystąpili do obu etapów egzaminu. Dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe otrzymało 70 958 absolwentów (65,9% zdających, którzy przystąpili do dwóch etapów egzaminu).

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego letnią sesję egzaminacyjną dla absolwentów techników i szkół policealnych przygotowano z zakresu 64 zawodów dla 9 699 zgłoszonych zdających. Do egzaminu przystąpiło i ukończyło zdawanie jednego lub dwóch jego etapów 8 372 zdających (86,3% wszystkich zgłoszonych) z zakresu 63 zawodów. Dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe otrzymało 5 633 absolwentów (67,3% zdających, którzy przystąpili do egzaminu i ukończyli zdawanie co najmniej jednego z jego etapów)⁶⁶.

Analiza wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w ciągu ostatnich lat wskazuje na wysoką zdawalność w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Powiat Inowrocławski. w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Jan Pawła II w Inowrocławiu dyplom otrzymało 73,91% absolwentów, w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Inowrocławiu – 76,78% absolwentów z potwierdzonymi kwalifikacjami, w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Inowrocławiu – 81,90%, natomiast w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 im. gen. Władysława Sikorskiego w Inowrocławiu – 72,8% absolwentów uzyskało dyplom.

Najwyższą zdawalność w roku szkolnym 2013/2014 w technikach odnotowano w zawodach: technik analityk, technik hotelarstwa, technik kelner, natomiast w szkołach zawodowych w zawodach: elektromechanik pojazdów samochodowych, monter instalacji i urządzeń sanitarnych oraz operator obrabiarek skrawających.

Zdawalność egzaminów zawodowych w technikach w roku szkolnym 2013/2014 w zdecydowanej większości wynosiła ponad 50% i była wyższa lub zbliżona do średniej wojewódzkiej.

Współpraca z pracodawcami

Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, dla których organem prowadzącym jest Powiat Inowrocławski współpracują z pracodawcami lokalnymi w zakresie organizacji praktycznych form nauki zawodu oraz uruchamiania nowych kierunków kształcenia.

Problemem w szkołach ponadgimnazjalnych na terenie powiatu inowrocławskiego jest w dalszym ciągu niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy. Według informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu na koniec kwietnia 2015 r. ogólna liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu inowrocławskiego wynosiła 13139 w tym liczba absolwentów wynosiła 2428 (18,48% ogólnej liczby bezrobotnych). Wśród absolwentów największą grupę stanowili absolwenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 479 osób (co stanowi 19,72% ogólnej liczby bezrobotnych absolwentów) oraz absolwenci z wykształceniem średnim zawodowym - 642 osoby (co stanowi 26,44% ogólnej liczby bezrobotnych absolwentów). Szkoły prowadzą analizę rynku pracy na podstawie monitoringu

⁶⁶ Okręgowa Komisja egzaminacyjna w Gdańsku „Sprawozdanie z egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe przeprowadzonego w sesji letniej roku szkolnego 2013/2014 dla absolwentów techników, szkół policealnych i zasadniczych szkół zawodowych z województwa kujawsko-pomorskiego”, październik 2014 r., str. 30

zawodów deficytowych i nadwyżkowych PUP oraz podejmują inicjatywy związane z uruchomieniem kierunków zawodowych zgodnie z potrzebami lokalnych pracodawców.

Tabela 38 Zawody deficytowe w 2014 r.

LP	Nazwa zawodu
1	Fakturzystka
2	Maszynista pojazdu trakcyjnego
3	Spawacz metodą TIG
4	Spawacz metodą MAG
5	Recepcjonista
6	Ustawiacz
7	Manewrowy
8	Rewident taboru kolejowego
9	Cieśla S
10	Monter rusztowań
11	Pomocniczy robotnik polowy
12	Lakiernik wyrobów drzewnych
13	Asystent nauczyciela przedszkola
14	Ekspozytor towarów (merchandiser)
15	Wulkanizator
16	Kierowca ciągnika siodłowego
17	Sortowacz
18	Frezer
19	Brukarz
20	Kierowca samochodu dostawczego
21	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych
22	Opiekunka domowa
23	Pomocniczy robotnik szklarniowy
24	Monter sieci wodnych i kanalizacyjnych
25	Spawacz metodą MIG
26	Agent ubezpieczeniowy
27	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji
28	Operator maszyn do obróbki skrawaniem
29	Meliorant
30	Pomocniczy robotnik przy konserwacji terenów zieleni

Źródło: Opracowanie Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich na podstawie Monitoringu Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Powiecie Inowrocławskim za 2014 r., Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu.

Tabela 39 Zawody nadwyżkowe w 2014 r.

LP	Nazwa zawodu
1	Technik rolnik S
2	Technik mechanik S
3	Specjalista administracji publicznej
4	Pedagog
5	Malarz-tapeciarz S
6	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych
7	Technik budownictwa S
8	Technik administracji S
9	Specjalista ochrony środowiska
10	Technik usług fryzjerskich S
11	Kucharz małej gastronomii S
12	Krawiec S
13	Stolarz budowlany
14	Piekarz S
15	Elektromechanik pojazdów samochodowych S
16	Inżynier rolnictwa
17	Technik elektryk S
18	Mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych S
19	Pielęgniarka
20	Posadzkarz S
21	Monter instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody
22	Specjalista zastosowań informatyki
23	Technik drogownictwa S
24	Technik farmaceutyczny S
25	Technik masażysta S
26	Cukiernik S
27	Ratownik medyczny S
28	Technik informatyk S
29	Aparatowy procesów chemicznych
30	Architekt

Źródło: Opracowanie Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich na podstawie Monitoringu Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Powiecie Inowrocławskim za 2014 r., Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu.

Konieczne jest zintensyfikowanie współpracy z pracodawcami w zakresie organizacji praktycznych form nauki zawodu, szczególnie staży. Należy wypracować model współpracy szkół ponadgimnazjalnych i pracodawców.

Konieczna jest także organizacja praktyk i staży dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, realizacja programów edukacyjno-zawodowych dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz systematyczne monitorowanie potrzeb rynku pracy.

Kształcenie specjalne

Na terenie powiatu inowrocławskiego kształcenie specjalne prowadzone jest głównie w Zespole Szkół im. Marka Kotańskiego w Inowrocławiu na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły zawodowej, przysposabiającej oraz w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym dla Dziewcząt im. Polskich Olimpijczyków w Kruszwicy, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa Specjalna oraz Gimnazjum Specjalne.

Tabela 40 Liczba uczniów uczęszczających do szkół specjalnych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Inowrocławski w ciągu ostatnich trzech lat

Nazwa szkoły	2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Zespół Szkół im. Marka Kotańskiego w Inowrocławiu	5	66	4	50	3,5	53
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy dla Dziewcząt im. Polskich Olimpijczyków	1	18	1	22	1,5	22

Źródło: Opracowanie własne Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich na podstawie informacji Wydziału Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia.

W roku szkolnym 2013/2014 do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej wpłynęło 2884 wniosków o indywidualną pomoc dla dzieci i młodzieży (o badania diagnostyczne, terapię, konsultacje, itp.). Wykonano: 1587 badań psychologicznych, 1611 badań pedagogicznych, 252 badania logopedyczne, 33 badania związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej. w okresie od IX 2013 do VIII 2014 r. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna wydała 348 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.

Na terenie powiatu inowrocławskiego problemem jest niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, dla uczniów niepełnosprawnych i młodzieży szczególnie uzdolnionej.

Konieczne jest wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym uczniów młodszych i niepełnosprawnych. Konieczna jest realizacja zajęć wspierających uczniów potrzebujących dodatkowej pomocy w nauce, dodatkowe zajęcia z uczniem zdolnym, organizacja wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, pomoc psychologiczna i pedagogiczna w szkołach, wspomaganie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, realizacja zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, realizacja zajęć specjalistycznych (korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym), realizacja programów stypendialnych, warsztatów, porad i konsultacji.

Komputeryzacja w szkołach

W szkołach podstawowych udział procentowy szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu w roku 2012 na poziomie kraju wyniósł 94,92%,

na poziomie regionu – 96,60%, natomiast na poziomie powiatu inowrocławskiego kształtował się na poziomie 97,87%. w szkołach gimnazjalnych udział procentowy szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu w roku 2012 na poziomie kraju wyniósł 81,79%, na poziomie regionu wyniósł 81,23 % natomiast na poziomie powiatu inowrocławskiego kształtował się na poziomie 76,19%. w szkołach ponadgimnazjalnych udział procentowy szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu w roku 2012 na poziomie kraju wyniósł 64,1%, na poziomie regionu wyniósł 56,4% natomiast na poziomie powiatu inowrocławskiego kształtował się na poziomie 59,5%.

Ważnym problemem na obszarze ORSG jest niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej), a także niewystarczający rozwój edukacji doświadczałnej.

Ważnym elementem rozwijania kompetencji kluczowych uczniów szkół na terenie powiatu, w tym w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych i stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych są dodatkowe zajęcia pozalekcyjne dla uczniów szkół na wszystkich poziomach edukacji oraz propagowanie wiedzy metodami doświadczałnymi.

Analiza problemów i potrzeb edukacyjnych szkół na terenie ORSG wskazuje na konieczność podejmowania działań zorientowanych na rozwijanie kompetencji kluczowych oraz rozwijanie umiejętności, takich jak kreatywność, innowacyjność i praca zespołowa, istotnych z punktu widzenia rynku pracy dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz dla osób dorosłych. Dotychczas zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne realizowane były w szkołach na obszarze ORSG w ramach projektów ze środków UE oraz w ramach środków własnych szkół.

Kadra pedagogiczna

Powiat Inowrocławski dysponuje wykwalifikowaną kadrą pedagogiczną. Liczba etatów nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Inowrocławski w roku szkolnym 2012/2013 wynosiła 693,24. Największą grupę stanowią nauczyciele posiadający stopień nauczyciela dyplomowanego (381,66 etatów tj. 55,05%), zaś najmniejszą nauczyciele stażysty, zaledwie 30,57 etatów (4,41%). w roku szkolnym 2013/2014 liczba etatów nauczycieli wynosiła 686,71. Największą grupę stanowią nauczyciele posiadający stopień nauczyciela dyplomowanego (397,57 etatów tj. 57,89%), natomiast najmniejszą nauczyciele bez stopnia awansu zawodowego, zaledwie 3,17 etatów.

W poszczególnych gminach z terenu powiatu inowrocławskiego liczba etatów w szkołach wynosi: w gminie Kruszwica- 255, w gminie Gniewkowo -180,95, w gminie Janikowo-142, w gminie Pakość – 99, w gminie Złotniki Kujawskie-142, w gminie Dąbrowa Biskupia- 70, w gminie Rojewo- 59.

Problemem wśród nauczycieli w dalszym ciągu są niewystarczające kompetencje zawodowe w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii.

Konieczne są działania ukierunkowane na realizację programów w zakresie podniesienia kwalifikacji/kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii, indywidualnego podejścia do ucznia.

Szkoły dla dorosłych

Kształcenie dorosłych prowadzone jest w Centrum Kształcenia Ustawicznego w Inowrocławiu. w roku szkolnym 2014/2015 , do szkół różnego typu wchodzących w jego skład, uczęszcza do klas

pierwszych 223 słuchaczy, dla których utworzono 7 oddziałów, 3 oddziały funkcjonują w formie zaocznej. Utworzono także 1 oddział Gimnazjum dla Dorosłych.

Jak wynika z Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu Inowrocławskiego w roku szkolnym 2013/2014, mniejsze w porównaniu do lat ubiegłych, zainteresowanie szkołami dla dorosłych spowodowane jest tym, iż coraz większa grupa absolwentów kończy szkoły maturalne dla młodzieży oraz wzrastającą ofertą szkół niepublicznych.

Udział osób dorosłych uczestniczących w kształceniu i szkoleniu w roku 2013 w kraju wynosił 4%, natomiast w regionie stanowił 3,8%⁶⁷.

Zdiagnozowanym problemem jest niewystarczające zainteresowanie osób dorosłych kształceniem ustawicznym.

Konieczna jest promocja kształcenia ustawicznego oraz kształcenia przez całe życie (life long learning).

Szkoły niepubliczne na terenie powiatu inowrocławskiego

Uzupełnieniem oferty edukacyjnej na terenie powiatu jest oferta szkół niepublicznych. Na terenie powiatu inowrocławskiego funkcjonują cztery szkoły niepubliczne. Zespół Szkół Zawodowych Rzemiosła, Cech Rzemiosł Różnych w Inowrocławiu prowadzi naukę w Zespole Szkół Zawodowych Rzemiosła oraz Liceum Ogólnokształcącego dla dorosłych⁶⁸. TEMPUS Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych prowadzi naukę w zawodzie: technik fryzjerstwa, technik informatyk, technik hotelarstwa, technik ekonomista, technik architektury krajobrazu, technik turystyki wiejskiej, technik gazownictwa, technik energetyk, liceum ogólnokształcące, liceum ogólnokształcące językowo-informatyczne⁶⁹. Akademia Szkolnictwa „AS” to zespół szkół: Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych⁷⁰. Zespół Szkół Katolickich im. bł. ks. Władysława Demskiego w swojej działalności edukacyjnej oferuje gimnazjum oraz liceum ogólnokształcące.

Problemami zidentyfikowanymi w obszarze edukacji na terenie powiatu są niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych na terenie powiatu, w tym brak środków finansowych na modernizację obiektów placówek oświatowych, zwłaszcza szkół podstawowych, które od 1 września 2016 r. staną się zespołami szkolno-przedszkolnymi oraz niewystarczające środki finansowe na dostosowanie szkół zawodowych do zmian podstawy programowej.

Konieczna jest rozbudowa i doposażenie bazy oświatowej na wszystkich poziomach edukacji poprzez tworzenie nowoczesnych pracowni komputerowych, specjalistycznych pracowni językowych oraz pracowni do nauki przedmiotów matematyczno-przyrodniczych przygotowujących do sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych oraz wyposażenie szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe na terenie powiatu w narzędzia informatyczne poprawiające efektywność procesu kształcenia.

Zagrożeniem dla rozwoju szkolnictwa na terenie powiatu są obok niekorzystnych uwarunkowań demograficznych zwiększająca się liczba absolwentów gimnazjów podejmujących dalszą naukę w powiatach ościennych.

⁶⁷ [http://strateg.stat.gov.pl/Home/Strateg,Obszary tematyczne -> Edukacja i wychowanie](http://strateg.stat.gov.pl/Home/Strateg,Obszary%20tematyczne-%20Edukacja%20i%20wychowanie)

⁶⁸ <http://www.szkołarzemiosla.pl/?q=content/o-szkole>

⁶⁹ http://tempus-szkola.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=2&Itemid=5

⁷⁰ <http://www.akademiaszkolnictwa.pl/pl/node/4>

Konieczne jest podejmowanie działań na rzecz opracowania systemu stypendialnego umożliwiającego wykształcenie kadr dla rozwoju gospodarczego powiatu w ramach lokalnych specjalizacji we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami. Pozwoli to na kształcenie w kierunkach i profilach, które mają szansę stać się lokalnymi specjalizacjami i może przeciwdziałać poważnemu zagrożeniu, jakim jest zwiększająca się liczba absolwentów gimnazjów podejmujących dalszą naukę w powiatach ościennych.

Problemy:

- Niewystarczające dostosowanie oferty edukacyjnej, w tym kierunków kształcenia, do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy,
- Niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej),
- Niewystarczająca oferta stypendialna dla uczniów,
- Niewystarczający rozwój edukacji doświadczalnej,
- Niewystarczające kwalifikacje/kompetencje zawodowe nauczycieli,
- Niewystarczające zainteresowanie osób dorosłych kształceniem ustawicznym,
- Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych na terenie powiatu,
- Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo,
- Brak funkcjonujących podmiotów opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz dodatkowych miejsc opieki, dziennych opiekunów i niań,
- Niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Potencjały:

- Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego,
- Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna,
- Wysokie wyniki ze sprawdzianów szóstoklasisty oraz egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w szkołach na terenie powiatu,
- Zaangażowanie szkół w życie kulturalne, sportowe i społeczne powiatu, gmin.

Wnioski:

- Zintegrowany system współpracy z przedsiębiorstwami (realizacja wysokiej jakości staży i praktyk zawodowych we współpracy z pracodawcami, rozwój kierunków kształcenia we współpracy z przedsiębiorstwami),
- Realizacja programów edukacyjno-zawodowych dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, monitorowanie potrzeb rynku pracy,

- Realizacja zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz pozalekcyjnych w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej),
- Rozwój edukacji doświadczalnej,
- Realizacja programów stypendialnych dla uczniów,
- Realizacja programów w zakresie podniesienia kwalifikacji/kompetencji zawodowych nauczycieli (w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii, indywidualnego podejścia do ucznia),
- Realizacja pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego,
- Rozbudowa i doposażenie bazy oświatowej na wszystkich poziomach edukacji (nowoczesne pracownie komputerowe, pracownie do nauki przedmiotów matematyczno-przyrodniczych specjalistyczne pracownie językowe przygotowujące do sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych),
- Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania podmiotów opieki nad dzieckiem do lat 3 – żłobków i klubów dziecięcych,
- Rozwój nieinstytucjonalnych form opieki nad dziećmi do lat 3, poprzez wsparcie dla dziennych opiekunów i niań,
- Działania ukierunkowane na istniejące formy opieki nad dziećmi do lat 3 w zakresie tworzenia dodatkowych miejsc opieki,
- Tworzenie i wsparcie placówek wychowania przedszkolnego,
- Realizacja zajęć rozwijających uzdolnienia,
- Realizacja zajęć specjalistycznych (korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym),
- Realizacja programów stypendialnych, warsztaty, porady i konsultacje,
- Promocja kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych w zakresie przedmiotów zawodowych oraz kursów zawodowych jako nowy sposób zdobywania kwalifikacji zawodowych.

KULTURA i OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Działania z zakresu wspierania i rozwoju kultury oraz ochrony dziedzictwa kulturowego uznać należy za kluczowe z punktu widzenia podnoszenia poziomu wiedzy i świadomości kulturalnej mieszkańców oraz budowania tożsamości lokalnej. Ich realizacja, wybór odpowiednich inicjatyw adekwatnych do potrzeb mieszkańców przyczynia się do wzrostu poczucia przynależności do „małej ojczyzny”. Buduje się pozytywne relacje między mieszkańcami, krzewi się postawy lokalnego patriotyzmu, kultywuje się lokalne tradycje. Powiat Inowrocławski wspiera finansowo, organizacyjnie i merytorycznie instytucje kultury oraz inicjatywy kulturalne na terenie powiatu.

Powiat Inowrocławski to silne tradycje kulturowe i historyczne Kujaw, z którymi związane są Przywołówki dyngusowe oraz Orszak Kozy zapustnej. Ważną rolę w kultywowaniu tradycji kujawskich na terenie powiatu inowrocławskiego odgrywają koła gospodyń wiejskich. w powiecie

inowrocławskim działa 35 aktywnych kół gospodyń wiejskich. Poza ORSG w gminie wiejskiej Inowrocław działa ponadto Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Gminy Inowrocław, skupiające łącznie około 140 członkiń w 17 kołach. Koła Gospodyń Wiejskich uczestniczą w przedsięwzięciach gminnych i ponadgminnych prezentując lokalne dziedzictwo kulinarne, jak również biorą udział w konkursach i plebiscytach, podczas których zdobywają liczne nagrody. Powiat Inowrocławski to również silne tradycje kulinarne. z lokalnych specjałów najbardziej znany jest żurek kujawski, chleb razowy ze śruty żytniej, kielbasa obsuszana, sandacz po kujawsku oraz szynka po kujawsku.

INSTYTUCJE KULTURY

Na obszarze powiatu inowrocławskiego znajduje się 128 instytucji kultury⁷¹. Należą do nich przede wszystkim świetlice wiejskie, których na terenie powiatu inowrocławskiego jest 99, instytucje kultury, miejskie i gminne domy kultury, lokalne biblioteki, które pełnią w gminach powiatu niejednokrotnie rolę jedyne go animatora i organizatora kultury. Jak wynika z informacji z gmin na terenie powiatu inowrocławskiego mieszkańcy mają do dyspozycji 20 bibliotek i filii. w ciągu roku placówki biblioteczne według Banku Danych Lokalnych za rok 2013 r. odwiedziło 23458 czytelników. w placówkach bibliotecznych dostępnych jest 101 komputerów użytkowych dla czytelników. Księgozbiór biblioteczny zaopatrzony jest w 662209 książek⁷². Na terenie powiatu inowrocławskiego działa jedno kino w Inowrocławiu. Mieszkańcy powiatu inowrocławskiego korzystają z kin, znajdujących się w Toruniu i Bydgoszczy, które posiadają bogatszy repertuar.

Do najważniejszych instytucji kultury w powiecie inowrocławskim, które zapewniają bogatą ofertę kulturalną zaliczyć należy:

Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu

Oferta kulturalna Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu obejmuje: wystawy stałe i wystawy czasowe z zakresu historii, sztuki, archeologii, etnografii, numizmatyki – około 10 imprez w ciągu roku, lekcje muzealne, prelekcje i wykłady w inowrocławskich uzdrowiskach i szkołach, współpracę z seniorami w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku, imprezy cykliczne, konferencje naukowe poświęcone Janowi Kasprówiczowi i Stanisławowi Przybyszewskiemu, historii regionu.

Młodzieżowy Dom Kultury im. Janusza Korczaka w Inowrocławiu

Młodzieżowy Dom Kultury im. Janusza Korczaka w Inowrocławiu, organizuje i prowadzi działalność pozaszkolną z dziećmi w wieku przedszkolnym, dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym (ucząca się) oraz osobami powyżej 21 roku życia.

Centrum Kultury i Sportu „Ziemowit” w Kruszwicy

Głównym przedmiotem działania CKiS „Ziemowit” w Kruszwicy jest zaspokojenie potrzeb kulturalnych społeczeństwa poprzez tworzenie oraz upowszechnienie różnych dziedzin kultury.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Gniewkowie

Szerzeniem i promocją kultury zajmuje się Miejsko Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Gniewkowie zwany Łącznicą Kulturalną. W ciągu roku kalendarzowego M-GOKSiR organizuje

⁷¹ Na podstawie informacji z Gmin

⁷² Na podstawie: Bank Danych Lokalnych 2013 r.

spotkania i konkursy literackie, przeglądy piosenek, zespołów ludowych i wokalnoinstrumentalnych. Ośrodek jest również organizatorem wyjazdów do kina, opery, teatru.

M-GOKSiR współpracuje z sołectwami organizując na wsiach pikniki, spotkania okolicznościowe, zawody sportowo-rekreacyjne. Instytucja kultury prowadzi także liczne sekcje sportowe dla mieszkańców gminy.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Gniewkowie

Biblioteka w Gniewkowie swoją siedzibę posiada w tym samym budynku, co Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji. Działa również filia biblioteczna w Wierzchosławicach. Instytucje kultury funkcjonujące na terenie Gminy Gniewkowo współpracują ze sobą i często organizują wiele ciekawych przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Janikowie

Zadaniem statutowym ośrodka jest organizowanie i prowadzenie działalności kulturalnej. w strukturze organizacyjnej ośrodka działają świetlice wiejskie oraz Międzynarodowe Centrum Promocji Dialogu, Współpracy Kulturalnej i Edukacji imienia Króla Abdullaha Bin Abdulaziza Ogółem-Sauda w Janikowie⁷³.

Ośrodek Kultury i Turystyki w Pakości

Ośrodek prowadzi działalność dydaktyczną – kulturalną oraz zajmuje się organizacją imprez oraz wyjazdów rozrywkowych i kulturalnych dla mieszkańców gminy. Zadaniem Ośrodka jest również organizowanie i prowadzenie działalności kulturalnej w świetlicach wiejskich⁷⁴.

Gminna Biblioteka Publiczna w Złotnikach Kujawskich

Na terenie gminy działa jedna biblioteka i dwie filie: Gminna Biblioteka Publiczna w Złotnikach Kujawskich, filia w Lisewie Kościelnym, filia w Tucznie. Biblioteki prowadzą działalność kulturalną i oświatową.

W bibliotekach organizowane są imprezy środowiskowe, takie jak konkursy i spotkania literackie oraz wystawy⁷⁵. w Gminie Złotniki Kujawskiej działa 15 świetlic wiejskich, nieodpowiednio wyposażonych, co utrudnia podejmowanie inicjatyw kulturalnych na terenie gminy.

Gminna Biblioteka Publiczna w Rojewie

Na terenie gminy działa jedna biblioteka i dwie filie: Gminna Biblioteka Publiczna w Rojewie, filia w Jezuickiej Strudze, filia w Rojewicach. Przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Rojewie działa Oddział dla dzieci. Biblioteki prowadzą działalność kulturalną i oświatową.

Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Dąbrowie Biskupiej

Instytucją realizującą zadania z zakresu kultury na terenie gminy jest Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Dąbrowie Biskupiej. Ośrodek swoje działania rozpoczął 1 stycznia 2011 roku i jest organizatorem imprez kulturalnych i sportowych, a w jego ofercie nie brakuje różnego rodzaju zajęć adresowanych zarówno do najmłodszych, jak i najstarszych mieszkańców gminy, od dużych imprez plenerowych, jak odbywające się corocznie Kujawskie Święto Plonów z konkursem na najpiękniejszy wieniec dożynkowy, Sołtysiady czy Święta Konstytucji 3 Maja, po bardziej

⁷³Strategia Rozwoju Gminy Janikowo na lata 2014-2020

⁷⁴ Informacja z Gminy Pakość

⁷⁵ Informacja z Gminy Złotniki Kujawskie

kameralne, jak koncerty, przedstawienia i spotkania autorskie. Ośrodek ściśle współpracuje z organizacjami pozarządowymi z terenu gminy Dąbrowa Biskupia. Wśród oferty sekcji tematycznych znajdują coś dla siebie miłośnicy rzeźby, malarstwa, decoupage'u, tańca, aerobiku i nauki gry na gitarze. Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Dąbrowie Biskupiej, pełni również funkcję świetlicy wiejskiej⁷⁶.

Gminna Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Biskupiej

Działalność w zakresie szeroko rozumianej kultury prowadzi także Gminna Biblioteka Publiczna, która powołana została 1 stycznia 2007 roku, a tradycjami sięga lat 50 –tych. Główna jej siedziba mieści się w Dąbrowie Biskupiej, a swoje filie posiada także w Pieraniu, Radojewicach i Wonorzu.

Dom Kultury i świetlice wiejskie w Rojewie

W gminie Rojewo nie funkcjonuje dom kultury. w ramach działalności kulturalnej na terenie gminy działa 7 świetlic wiejskich (Dobiesławice, Ściborze, Topola, Wybranowo, Liszkowo, Liszkowice, Rojewo) oraz Gminna Publiczna Biblioteka w Rojewie z dwoma mniejszymi oddziałami w Jezuckiej Strudze i Rojewicach, które pełnią rolę kulturalną dla mieszkańców⁷⁷.

Kujawskie Centrum Kultury w Inowrocławiu

Kujawskie Centrum Kultury jest organizatorem i współorganizatorem wielu interesujących imprez kulturalnych. w strukturze KCK funkcjonuje Instytut Prymasa Józefa Glempa oraz działają następujące sekcje: muzyczna, wokalna („Violinki”), plastyczna (przedszkole dla dzieci), teatralna (Inowrocławski Teatr Otwarty ITO), taneczna („Idenki”), tańca nowoczesnego („Szag”, „Szag Junior”), modelarska, fotograficzna i studio nagrań. KCK prowadzi także Galerię Miejską, Galerię w Ratuszu, Teatr Miejski⁷⁸.

Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich

W Gminie Inowrocław, w miejscowości Łojewo działa Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich, które mieści się w zmodernizowanym budynku dawnej Szkoły Podstawowej w Łojewie. Ważnym aspektem działalności Centrum jest promowanie sylwetki jednego z najwybitniejszych Synów Ziemi Kujawskiej Stanisława Przybyszewskiego, Izba tradycji i historii Kujaw Zachodnich.⁷⁹

W powiecie inowrocławskim prężnie działa także Szkoła Muzyczna i i II stopnia im. Juliusza Zarębskiego w Inowrocławiu⁸⁰. Wizytówką kulturalną powiatu inowrocławskiego jest Chór Inowrolaviensis Cantans. Ważną rolę w promocji tradycji Kujaw odgrywają prężnie działające w gminach na terenie powiatu zespoły folklorystyczne: „Radojewiczanie”, „Gniewkowianie”, „Wierzchosławiczanki”, „Złotniczanki”, „Pakościanie”, „Kłopotczanki”.

Wykaz instytucji kultury w gminach ORSG stanowi Załącznik nr 7 do Diagnozy (Tabela 2).

⁷⁶ Informacja z Gminy Dąbrowa Biskupia

⁷⁷ Informacja z Gminy Rojewo

⁷⁸ [http://www.inowroclaw.pl/strona-132-](http://www.inowroclaw.pl/strona-132-Instytucje_i_placowki_kultury+Kujawskie_Centrum_Kultury_w_Inowroclawiu.html)

[Instytucje_i_placowki_kultury+Kujawskie_Centrum_Kultury_w_Inowroclawiu.html](http://www.inowroclaw.pl/strona-132-Instytucje_i_placowki_kultury+Kujawskie_Centrum_Kultury_w_Inowroclawiu.html)

⁷⁹ Informacja z Referatu Promocji i Kultury Gminy Inowrocław

⁸⁰ <http://www.psmينو.com.pl/dokumenty.php?id=20>

WALORY KULTUROWE

Zabytki nieruchome zlokalizowane na terenie gmin stanowią ważny element potencjału kulturowego Powiatu w skali województwa kujawsko-pomorskiego i kraju. Zabytki to przede wszystkim obiekty o charakterze sakralnym położone na Szlaku Piastowskim.

Do najważniejszych na obszarze ORSG należy zaliczyć:

Kolegiata pw. św. Ap. Piotra i Pawła w Kruszwicy, Kościół pw. św. Mikołaja i św. Konstancji w Gniewkowie, Zespół Kościoła Parafialnego pw. Św. Piotra i Pawła w Trługu, Zespół Kościoła Parafialnego pw. Św. Mikołaja w Ludzisku, Kalwaria Pakoska, Kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Tucznie, Zespół Kościoła Parafialnego pw. Św. Andrzeja Boboli w Złotnikach Kujawskich⁸¹, Kościół pw. św. Mikołaja w Pieraniu, Park Kulturowy – „Kościół p.w. św. Oswalda”, Kościół pw. Św. Anny w Liszkowie, Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rojewicach, Kościół pw. Św. Maksymiliana Marii Kolbego i św. Benedykta, Jana, Mateusza, Izaaka i Krystyna – Pierwszych Męczenników Polskich w Płonkowie.

Zasoby i potencjały kulturowe oraz potrzeby w zakresie wsparcia poszczególnych gmin ORSG zawarto w Załączniku nr 7 do Diagnozy (Tabela 1).

WYDARZENIA KULTURALNE

Kalendarz imprez kulturalnych powiatu inowrocławskiego stanowią zarówno cykliczne wydarzenia realizowane przez instytucje kultury, jak również wydarzenia, spotkania, prelekcje i konkursy z zakresu kultury i tradycji regionu prowadzone w szkołach głównie podczas trwania roku szkolnego. w gminach na terenie powiatu inowrocławskiego organizowanych jest szereg imprez kulturalnych:

„Noc Muzeów” w Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu, wystawa modelarska w Powiatowej Hali Sportowej Kujawianka, Kujawski Festiwal Pieśni Ludowej, Lato w parku, Dożynki Powiatowe, Festiwal Artystyczny Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych, Powiatowy Dzień Seniora, Ogólnopolski Festiwal Małych Form Teatralnych „Arlekinada”, Bieg Piastowski, Ogólnopolski Festiwal Młodzieżowych Orkiestr Dętych, Inowrocławski Festiwal Światła i Smaku, Festiwal Muzyki Organowej „Jesienne Wieczory Organowe”, Powiatowy Przegląd Zespołów Folklorystycznych im. Zbigniewa Winnieckiego, Brokułowo-Cebulowy Festiwal Smaku organizowany w Gminie Dąbrowie Biskupiej, Święto Pieczonego Ziemniaka. Festyny międzygminne „Z jabłkiem w tle”, „Z indykiem w tle” organizowane w Gminie Złotniki Kujawskie. w gminach na terenie powiatu inowrocławskiego odbywają się liczne imprezy kulturalno-historyczne. w Gminie Dąbrowa Biskupia odbywają się uroczystości z okazji Powstania Wielkopolskiego, uroczystości związane z urodzinami Gen. Władysława Sikorskiego, w Gminie Gniewkowo odbywają się Dni Księżstwa Gniewkowskiego, Rocznica Wyzwolenia Miasta Gniewkowa i Odzyskania Niepodległości przez Gniewkowo, Jarmarki Gniewkowskie, Powiatowy Przegląd Zespołów Folklorystycznych im. Zbigniewa Winnieckiego, Dzień Ziemi, Europejski Dzień Bez Samochodu, w Gminie Pakość odbywają się Biegi „Kalwaryjskim Szlakiem”. w Gminie Kruszwica organizowane są także cykliczne imprezy kulturalne, a wśród nich: Majówka, Dni Kruszwicy (czerwiec), Kujawskie Nowalijki (lipiec), Imieniny Marii w Chełmcach (15 sierpnia),

⁸¹ Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2008-2015

Dożynki Gminne, Ogólnopolskie Literackie Spotkania Pokoleń (wrzesień) oraz Lato w Parku (wrzesień).

Problemem w sferze kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego jest niewystarczająco wykorzystany potencjał historyczny i kulturowy powiatu.

W gminach na terenie powiatu zidentyfikowano następujące bariery: niewystarczająco rozbudowaną infrastrukturę kultury do rosnących potrzeb kulturalnych mieszkańców powiatu, szczególnie w gminach: Dąbrowa Biskupia i Złotniki Kujawskie, niewystarczającą ofertę promującą dziedzictwo historyczne i kulturowe, niezadawalającą liczbę imprez promujących tradycje ludowe i tradycje regionu, brak wystarczającej tożsamości lokalnej mieszkańców i brak zaangażowania społecznego w podtrzymywanie tradycji kulturowych, niewystarczające wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w sferze kultury, niewystarczające środki zewnętrzne na promocję i ochronę dziedzictwa kulturowego, w tym wsparcie dla obiektów dziedzictwa kulturowego, niewystarczającą konserwację zbiorów muzealnych, zabytków historycznych i archeologicznych. Barierą w rozwoju oferty kulturalnej na terenach wiejskich są niedostateczne wykorzystanie świetlic wiejskich do działań w sferze kultury oraz nieodpowiednio wyposażone świetlice wiejskie.

Konieczna jest dalsza rozbudowa i przebudowa infrastruktury kulturalnej na terenie powiatu oraz podejmowanie działań w celu nadania lokalnym instytucjom kulturalnym oraz świetlicom wiejskim w gminach na terenie powiatu wiodącej roli w procesie integrowania społeczności lokalnej i pobudzania aktywności lokalnej.

Konieczne jest pobudzenie tożsamości lokalnej, udostępnianie szerokiej gamy wydarzeń kulturalnych, umożliwienie mieszkańcom uczestnictwa w wydarzeniach w dużych ośrodkach, dostosowanie oferty kulturalnej do zmieniających się trendów demograficznych, w tym do potrzeb osób starszych.

Należy podejmować działania promujące dziedzictwo historyczne, kulturowe Kujaw, poprzez adaptację budynku dworskiego w Złotnikach Kujawskich na Międzypokoleniowe Centrum Kultury. Konieczna jest również konserwacja zbiorów muzealnych, archiwaliów i starodruków Muzeum im. J. Kasprowicza w Inowrocławiu. Dla poprawy oferty kulturalnej konieczne są działania wykorzystujące nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne w sferze kultury, w tym digitalizacja zasobów kulturalnych.

W perspektywie do 2020 r., Powiat Inowrocławski dostrzegając potencjał lokalny, walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne powinien wypracować silną i znaczącą markę Powiatu we współpracy z gminami z terenu powiatu inowrocławskiego. Dostrzega się znaczący udział organizacji pozarządowych w kultywowaniu tradycji i dziedzictwa kulturowego.

Problemy:

- Niewystarczająco rozbudowana infrastruktura kultury do rosnących potrzeb kulturalnych mieszkańców powiatu,
- W dalszym ciągu niewystarczająca oferta promująca dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodnicze,
- Niewystarczająca konserwacja zbiorów muzealnych, zabytków historycznych i archeologicznych.

Potencjały:

- Silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw, rozwijająca się oferta kulturalna na terenie powiatu inowrocławskiego.

Wnioski:

- Rozbudowa i przebudowa infrastruktury kulturalnej na terenie powiatu (muzeum-interaktywne centrum edukacji historycznej i regionalnej w Kruszwicy, utworzenie Międzypokoleniowego Centrum Kultury w Złotnikach Kujawskich, budowa nowoczesnego Domu Kultury w gminie Dąbrowa Biskupia, renowacja zabytkowego dworku, w którym mieszkał gen. Władysław Sikorski w Parchaniu),
- Utworzenie Centrów Kultury i Tradycji Kujaw, utworzenie Galerii Muzealnej Księstwa Gniewowskiego oraz budowa amfiteatru w Gniewkowie,
- Działania promujące dziedzictwo historyczne, kulturowe i zasoby przyrodnicze, punkty informacji turystycznej, prezentacja dziedzictwa kulturowego na Półwyspie Rzepowskim,
- Rewitalizacja miast i obszarów wiejskich,
- Działania ukierunkowane na ochronę zabytków (konserwacja zbiorów muzealnych, zabytków historycznych i archeologicznych).

Turystyka**Walory przyrodnicze**

Powiat Inowrocławski jest największym powiatem w województwie kujawsko-pomorskim. Dogodne położenie na skrzyżowaniu głównych szlaków transportowych, interesująca turystycznie okolica i rozwijająca się gospodarka sprawiają, że obszar powiatu jest atrakcyjnym terenem dla mieszkańców i turystów. Walory przyrodnicze powiatu inowrocławskiego są bardzo bogate. w granicach powiatu znajduje się wiele obszarów cennych przyrodniczo i prawnie chronionych, są to:

Obszar Natura 2000 PLB040004 Ostoja Nadgoplańska to obszar specjalnej ochrony ptaków o powierzchni 9.815,8 ha. Teren ten leży we wschodniej części Pojezierza Gnieźnieńskiego. Jej teren obejmuje jezioro Gopło oraz jeziora skulskie: Skulskie, Skulska Wieś, Czartowo. Obszar jest ważną ostoją ptaków ze względu na liczne stanowiska lęgowe ptaków wodno-błotnych. Stanowi on też miejsce wypoczynku dla ptaków przelotnych. Występują tu co najmniej 24 gatunki ptaków z Załącznika i Dyrektywy Ptasiej: świergotek polny, sowa błotna, bąk, rybitwa czarna, bocian czarny, błotniak stawowy, derkacz, ortolan. Można znaleźć tu także wiele rzadkich i zagrożonych roślin, lipiennik Loesela i starodub łkowy.

Obszar Natura 2000 PLH040007 Jezioro Gopło jest dużym obszarem chronionym o powierzchni 13.459,4 ha. Najważniejszym elementem przyrodniczym obszaru jest Jezioro Gopło – dziewiąte co do wielkości jezioro w Polsce (2.154 ha). Ostoja obejmuje obszar, na którym zachowały się liczne zabytki kultury z czasów istnienia organizacji plemiennej Goplan oraz z okresu wczesnopiastowskiego. Pomimo bogatej strefy naturalnej oraz historycznej Jeziora Gopło nadal zauważa się zbyt małe wykorzystanie dziedzictwa naturalnego Jeziora Gopło na terenie Gminy Kruszwica.

Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich

Obszar ten rozciąga się na terenie trzech gmin powiatu inowrocławskiego i stanowi fragment wielkoprzestrzennego systemu obszarów chronionych województwa kujawsko – pomorskiego.

Na terenie gminy Inowrocław ochroną objęto grunty w okolicach Kanału Parchańskiego. Celem ochrony tego obszaru jest zachowanie jedyne go kompleksu leśnego wśród urodzajnych gleb w tej części Kujaw.

Na terenie gminy Dąbrowa Biskupia obszar chronionego krajobrazu występuje w okolicach Rejny, Niemojewa i Radojewic. Znajdują się tu dwa rezerваты przyrody:

- „Rejna” – o powierzchni 5,8 ha, obejmujący fragment boru mieszanego, utworzony w 1962 roku w celu ochrony wisienki stepowej. Osobliwością tego rezerwatu jest występujący w warstwie runa dziewięciśil bezłodygowy oraz sasanka polna.
- „Balczewo” – o powierzchni 24,4 ha, jeden z największych kompleksów leśnych wśród żyznych ziem kujawskich. Utworzony w 1963 roku dla ochrony miejsc lęgowych ptaków błotnych i wodnych na terenie porośniętym turzycą i kępami wierzby krzaczastej.

Na południu gminy Gniewkowo Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich obejmuje system rozległych mokradeł i bagien tzw. „Gąskich” i „Ostrowskich”. Spełniają one ważną rolę w retencji wodnej Kujaw. Pokryte są siedliskami wilgotnymi i bagiennymi, a wśród drzewostanu dominują olchy, topole, sosny, świerki i wierzby. Ten zwarty kompleks leśny pełni funkcję przeciwpowodziową.

OChK Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej (część wschodnia i zachodnia)

Obszar został utworzony na mocy Rozporządzenia Nr 9/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 roku. Stanowi fragment głównej jednostki krajobrazowej i obejmuje północną część gminy Gniewkowo oraz niewielkie, północne fragmenty gminy Rojewo. Leży w strefie wypoczynku świątecznego mieszkańców Torunia. Jednostka położona jest w większości w granicach najwyższej (72–75 m n.p.m.) terasy Pradoliny Wisły, pokrytej jednym z największych w Polsce pól wydmy. Wysokość względna wydm wynosi średnio 10–25 m i dochodzi do 30–45 m. Obszar jednostki pokrywają zwarte kompleksy borów świeżych i częściowo suchych z sosną jako gatunkiem panującym.

Park krajobrazowy Nadgoplański Park Tysiąclecia – utworzony na mocy rozporządzenia nr 252/92 Wojewody Bydgoskiego z dnia 10 grudnia 1992 r. Powierzchnia parku to 9982,71 ha. NPT to jezioro Gopło wraz z otaczającym je obszarem pól uprawnych, łąk, pastwisk, lasów, bagien i trzcinowisk. Częściowo Park położony jest na terenie gminy Kruszwica. Celem parku jest zachowanie i popularyzacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych, zachowanie miejsc lęgowych ptaków, szczególnie populacji ptaków wodnych i błotnych, zachowanie siedlisk wykorzystywanych przez ptaki przelotne oraz zimujące, zachowanie torfowisk i innych środowisk wilgotnych oraz bagiennych oraz zachowanie naturalnie ukształtowanego krajobrazu polodowcowego.

W gminach na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się 206 pomników przyrody⁸², dęby szypułkowe, lipy, jesiony, kasztanowce oraz klony.

Akweny wodne na terenie powiatu stanowią potencjał do rozwoju turystyki, który należy wykorzystać do promocji kulturalnej Powiatu.

Na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się 18 jezior: w Gminie Kruszwica znajduje się Jezioro Gopło, Jezioro Tryszczyn, Jezioro Gocanowskie, w Gminie Gniewkowo: Jezioro Stare i Jezioro Nowe, w Gminie Janikowo znajduje się Zbiornik Pakoski oraz Jezioro Ludzisko, w Gminie Pakość Jezioro Węgiereckie i Jezioro Mielno, w Gminie Złotniki Kujawskie znajdują się Jeziora: Tuczyńskie, Płażno, Leszczyńskie, Jordanowskie, Długie, Kościelne, Pęchowskie, w Gminie Inowrocław znajduje się Jezioro Szarlej i Jezioro Piotrkowickie.

Przez obszar powiatu inowrocławskiego przepływa rzeka Noteć, która jest rzeką niziną, żwirową o długości 388 km. Noteć jest główną rzeką w dorzeczu Odry na obszarze województwa kujawsko – pomorskiego. Długość Noteci w granicach województwa wynosi 127 km. Średnia wielkość przepływu w Pakości wynosi 8 m³/s. Rzeka została w dużym stopniu przeobrażona na skutek melioracji, a przede wszystkim regulacji i przystosowania jej do żeglugi⁸³.

W gminach na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się wiele kanałów:

Kanał Gniewkowski, który znajduje się na Nizinie Gniewkowskiej i posiada długość 24 km. Kanał stanowi lewobrzeżny dopływ Zielonej Strugi i zaczyna swój bieg w Zagajewicach.

Zielona Struga, zwana Zielonką to lewoboczny dopływ Wisły o długości 34,0 km w Kotlinie Toruńskiej. Rzeka wypływa z podmokłych obszarów w okolicy wsi Tarkowo. We wsi Rojewice do Zielonej Strugi wpada Kanał Chrośniański oraz potok Jezuicka Struga.

Dużym ciekim wodnym jest Kanał Parchański, znajdujący się w dorzeczu Wisły. Jest lewobrzeżnym dopływem Tążyny o długości 24,2 km.

Innym dużym ciekim na terenie powiatu jest Kanał Smyrnia (Smyrnia Duża), który jest potokiem nizinym piaszczystym o długości 20,3 km i znajduje się na Równinie Inowrocławskiej.

Jednym z najważniejszych historycznie dopływów Gopła jest Kanał Bachorza Duża na Równinie Inowrocławskiej, zwany Kanałem Piastowskim ze względu na wykorzystywanie go w średniowieczu do wodnego połączenia dorzeczy Odry i Wisły.

Turystyka aktywna

Turystyka aktywna jest obecnie jedną z najpopularniejszych form spędzania czasu wolnego. Na terenie powiatu istnieją bardzo dobre warunki do uprawiania turystyki pieszej oraz form turystyki rowerowej, kajakowej, motorowodnej, żeglarskiej, jeździeckiej, łowieckiej oraz agroturystyki. Na terenie powiatu działa 14 gospodarstw agroturystycznych.

Wśród szlaków i tras turystycznych powiatu na szczególną uwagę zasługują ciągi o charakterze międzynarodowym i krajowym. Do najważniejszych międzynarodowych szlaków zaliczyć należy Drogę Św. Jakuba, która przebiega przez Gminę Kruszwicę. w powiecie wyróżniamy również szlak turystyczny: im. Gen. Władysława Sikorskiego w Gminie Dąbrowa Biskupia oraz w Gminie

⁸²Aktualizacja Programu Ochrony środowiska Powiatu Inowrocławskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

⁸³<http://www.inowroclaw.powiat.pl/index.php?module=CMpro&func=viewpage&pageid=441>

Gniewkowo, Powstania Wielkopolskiego w Gminie Pakość, Zielonej Strugi w Gminie Rojewo. Ponadto na uwagę zasługują szlaki: Jana Kasprowicza i Stanisława Przybyszewskiego, ukazujące rodzinne strony obu pisarzy.⁸⁴ Jednym z ważniejszych szlaków przebiegających przez powiat inowrocławski jest Szlak Piastowski. Obiekty, które można zwiedzać na trasie szlaku to: Inowrocław (bazylika Imienia NMP), Kruszwica (kolegiata Św. Piotra i Pawła oraz tzw. Mysia Wieża), Mogilno (kościół Św. Jana Apostoła i Ewangelisty z kompleksem poklasztornym), Strzelno (kościół św. Prokopa i Św. Trójcy)⁸⁵.

Na obszarze powiatu znajdują się szlaki pieszo-rowerowe na terenie Gminy Kruszwica: „Mała pętla wokół jeziora Gopło” szlak zielony, „Duża pętla wokół jeziora Gopło”, „Kruszwica – Inowrocław (Markowice)”.

Sporty wodne

Powiat Inowrocławski posiada dogodne warunki do uprawiania sportów wodnych, wioślarstwa i żeglarstwa. Akweny wodne na terenie powiatu stanowią potencjał do rozwoju turystyki, który należy wykorzystać do promocji turystycznej Powiatu. *w dalszym ciągu niewystarczająco rozbudowana jest oferta turystyczna dla żeglarzy, wędkarzy oraz osób uprawiających sporty wodne szczególnie w Gminie Kruszwica.*

W Kruszwicy odbywa się wiele zawodów wioślarskich m. in. Akademickie Mistrzostwa Europy, Mistrzostwa Europy Juniorów, Centralne Regaty Otwarcia Sezonu Juniorów, Mistrzostwa Polski Juniorów, a także żeglarskich: Regaty Żeglarskie o „Puchar Polski w klasie Omega” czy Regaty o „Błękitną Wstęgę Jeziora Gopło”⁸⁶. w Janikowie organizowane są zawody motorowodne w ramach WaterFestival Janikowo Mistrzostwa Świata F350, Mistrzostwa Europy F350 i Mistrzostwa Europy F125⁸⁷. Imprezy te odbywają się na Jeziorze Pakoskim, pięknym akwenu rozciągającym się na długości 16 km, który przez Kanał Notecki posiada naturalne połączenie ze szlakami wodnymi całej Polski.

Turystyczną atrakcją znajdującą się na terenie powiatu inowrocławskiego jest Nadgoplański Park Tysiąclecia. Nadgoplański Park Tysiąclecia został włączony do sieci NATURA 2000 pod nazwą „Ostoja Nadgoplańska”⁸⁸.

Baza Gastronomiczno-Noclegowa

Jak wynika z Banku Danych Lokalnych w 2013 r. na terenie powiatu inowrocławskiego znajdowało się 20 turystycznych obiektów noclegowych⁸⁹, co stanowi spadek w stosunku do roku poprzedniego. w 2012 roku jak podaje Bank Danych Lokalnych z noclegów w powiecie inowrocławskim korzystało 61082 osób⁹⁰. Należy zaznaczyć również, iż w 2012 roku, 872 zagranicznych turystów korzystało z bazy noclegowej na terenie powiatu. w roku 2013 nastąpił wzrost odwiedzających turystów zagranicznych tj. 1415 osób. Najliczniejszą grupę turystów

⁸⁴www.inowroclaw.powiat.pl - prezentacja multimedialna.

⁸⁵http://pl.wikipedia.org/wiki/Szlak_Piastowski

⁸⁶<http://www.kruszwica.um.gov.pl/pl/page/jezioro-gop%C5%82o>

⁸⁷<http://www.motorowodne.janikowo.com/>

⁸⁸ Informacja z Gminy Kruszwica

⁸⁹ Turystyczne obiekty noclegowe rozumiane jako obiekty posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych, od 2012 r. łącznie z kwaterami agroturystycznymi i pokojami gościnnymi.

⁹⁰Portret terytorialny – Powiat Inowrocławski 2012 r.

zagranicznych stanowili Niemcy – 479 osób w 2013 r.⁹¹ Obiektów hotelowych na terenie powiatu inowrocławskiego jest 8 i ten stan rzeczy utrzymuje się na tym samym poziomie od trzech lat⁹². W gminach na terenie powiatu inowrocławskiego zlokalizowane są 43 bazy gastronomiczne.

Infrastruktura turystyczna

W gminie Kruszwica zidentyfikowano następujące problemy: *niewystarczająco rozbudowaną ofertę turystyczną dla żeglarzy, wędkarzy oraz osób uprawiających sporty wodne, zbyt małe wykorzystanie dziedzictwa naturalnego Gopła, brak funkcjonalnego powiązania ścieżek rowerowych, zbyt małą bazę noclegową i gastronomiczną.*

Konieczna jest budowa infrastruktury żeglarskiej na jeziorze Gopło, modernizacja statku Rusałka, budowa ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Konieczna jest regulacja drożności rzeki Noteć, rozbudowa bazy hotelowej w Kruszwicy.

W gminie Gniewkowo problemem jest niszczenie istniejących elementów infrastruktury turystycznej, zbyt niskie dofinansowanie na utrzymanie i tworzenie nowych elementów z zakresu turystyki, brak połączenia istniejących ścieżek rowerowych. **Konieczne jest systematyczne rozbudowywanie infrastruktury turystycznej, wytyczenie nowych i oznakowanie szlaków pieszych i rowerowych, elementy dużej i małej architektury. Niezbędna jest promocja oraz turystyczne wykorzystanie wykopalisk w miejscowości Gąski, gdzie znajdują się kurhany z IV w p.n.e.**

W gminie Pakość problemami są: *ograniczone możliwości infrastrukturalne rozwoju turystyki, niedostateczna baza noclegowa przeznaczona dla turystów.*

Konieczne jest uporządkowanie i zagospodarowanie terenów nadnoteckich w Pakości, w tym budowa bulwarów spacerowych nad Notecią, budowa przystani wodnej nad Jeziorem Pakoskim w m. Jankowo, pozyskanie nowych miejsc hotelowych, przeznaczonych do obsługi ruchu turystycznego.

W gminie Złotniki Kujawskie problemami są: *słabo rozwinięta baza hotelowo-gastronomiczna, brak szlaków turystycznych na terenie gminy, brak zainteresowania do stworzenia miejsc rekreacyjnych przy jeziorach.*

Konieczna jest zachęta inwestorów do stworzenia dobrej jakości bazy hotelowo-gastronomicznej, stworzenie szlaków turystycznych, rozwój agroturystyki, zagospodarowania miejsc przy jeziorach.

W gminie Dąbrowa Biskupia problemami są: *brak infrastruktury turystycznej w postaci noclegów bazy turystycznej, brak możliwości sfinansowania budowy ścieżek rowerowych łączących ze sobą najciekawsze miejsca.*

Konieczna jest budowa ścieżek rowerowych, stworzenie warunków i zachęcenie prywatnych osób- przedsiębiorców do stworzenia oferty turystycznej.

W gminie Rojewo problemem jest *brak szlaków turystycznych oznakowanych.*

Konieczna jest budowa parkingów śródleśnych dla grzybiarzy. Oznaczone miejsca wpłyną na rozwój turystyki, a także pozwolą na zniwelowanie problemu zanieczyszczeń w lasach, które są dokonywane przez grzybiarzy z powodu braku miejsca, w którym mogliby się zatrzymać w lesie.

⁹¹ Bank Danych Lokalnych za 2013 rok

⁹²http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=828393&p_token=0.05445498903281987

Konieczny jest rozwój turystyki opartej na istniejącym potencjale lokalnym, rozwój oferty promującej dziedzictwo historyczne, przyrodnicze i kulturowe dla rozwoju turystyki poprzez tworzenie ścieżek edukacyjnych promujących walory przyrodnicze powiatu (Gopło, Natura 2000, Kalwaria Pakoska), rozbudowa bazy turystycznej, agroturystycznej, noclegowej i gastronomicznej wobec rosnących potrzeb mieszkańców i turystów, promocja i oznakowanie szlaków turystycznych, (Szlaku Jana Kasprowicza, Stanisława Przybyszewskiego i Szlaku Gen. Władysława Sikorskiego) oraz turystyczne wykorzystanie Szlaku Piastowskiego z uwzględnieniem Kruszwicy, Inowrocławia, Pakości i Gniewkowa, w tym rozwój turystyki historycznej i wodnej oraz rewitalizacja fizyczna i społeczno-gospodarcza miast i obszarów wiejskich na terenie powiatu. Dla rozwoju turystyki niezbędna jest rozbudowa sieci ścieżek rowerowych na terenie powiatu.

Poza obszarem ORSG konieczne jest przygotowanie prezentacji i promocja miejsca wykopalisk, promowanie oraz turystyczne wykorzystanie obiektu archeologicznego „Askaukalis” w Kruszy Zamkowej, a także promowanie oraz turystyczne wykorzystanie Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich w Łojewie.

Ważne jest wykorzystanie potencjału akwenów wodnych na terenie powiatu do rozwoju turystyki poprzez udroźnienie rzeki Noteć i Kanału Górnonoteckiego z Pakości do Kruszwicy. Należy podjąć działania na rzecz promocji produktów lokalnych, w tym obiektów sakralnych oraz zintensyfikować współpracę samorządów i organizacji pozarządowych w zakresie rozwoju i promocji turystycznej Powiatu.

Uzdrowiska

Powiat Inowrocławski to silny sektor uzdrowiskowy z bogatą ofertą przyrodolecniczą.

Na terenie powiatu inowrocławskiego ważny udział w rozwoju tzw. turystyki uzdrowiskowej odgrywają uzdrowiska przyrodolecnicze, które proponują bogatą ofertę usług oraz bazę zabiegową: Sanatorium Uzdrowiskowe „Przy Tężni”, Centrum Uzdrowiskowe ENERGETYK Grupa Enea, Związek Zawodowy „Budowlani” Sanatorium „Modrzew”, Sanatorium Uzdrowiskowe, Ośrodek rehabilitacyjny i odnowy biologicznej „OAZA”, Sanatorium Uzdrowisko Inowrocław.

Wszystkie sanatoria dysponują wysoko wyspecjalizowanym personelem medycznym.

Do Sanatorium „Uzdrowisko Inowrocław” należy pierwszy na terenie powiatu Dom Seniora „AS”, który przeznaczony jest dla seniorów i osób niepełnosprawnych. Dom posiada funkcjonalne rozwiązania ułatwiające wykonywanie codziennych czynności oraz przemieszczanie się. Dom Seniora „AS” posiada 25 miejsc w pokojach o wysokim standardzie⁹³.

Walorem inowrocławskiego uzdrowiska jest Park Solankowy, oaza zieleni z licznymi zabytkowymi budynkami sanatoryjnymi, słynąca z przepięknych dywanów kwiatowych. Największą jego atrakcją jest tężnia solankowa. Dalszy rozwój turystyki, w tym turystyki uzdrowiskowej i wykorzystanie potencjału uzdrowisk ma istotne znaczenie dla budowy turystyki i konkurencyjnej gospodarki lokalnej.

Rewitalizacja fizyczna i społeczno-gospodarcza miast i obszarów wiejskich

⁹³<http://www.solanki.pl/dom-seniora-as/>

Ważnym elementem budowy potencjału turystycznego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego jest rewitalizacja miast i obszarów wiejskich.

Konieczna jest kontynuacja działań rewitalizacyjnych podejmowanych w latach 2007-2013 w miastach powiatu, w Kruszwicy, Pakości, Janikowie i Gniewkowie, co pozwoli na zachowanie ich trwałości oraz przyczyni się do ożywienia społeczno-gospodarczego i przyciągnięcia nowych inwestorów. Niezbędne jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami obszarach miast.

Działania rewitalizacyjne na obszarze ORSG będą prowadzone w oparciu o Lokalne/Gminne Programy Rewitalizacji, które zidentyfikują obszary problemowe wymagające interwencji. w ramach Strategii ORSG będzie finansowana rewitalizacja obszarów miejskich. Środki na rewitalizację obszarów wiejskich będą pochodziły z mechanizmu RLKS.

Potrzeby w zakresie realizacji działań rewitalizacyjnych w gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego do 2020 r. zawiera Załącznik nr 9 do Diagnozy.⁹⁴

Problemy:

- Niewystarczająco wykorzystany potencjał przyrodniczy, historyczny i kulturowy powiatu,
- Niewystarczająca współpraca samorządów i organizacji pozarządowych w zakresie rozwoju i promocji turystycznej Powiatu,
- Niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna oraz baza agroturystyczna,
- Niewystarczająco rozbudowana baza noclegowa i gastronomiczna,
- Niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych.

Potencjały:

- Akweny wodne na terenie powiatu jako potencjał do rozwoju turystyki,
- Bogata oferta uzdrowiskowa,
- Rozwijająca się baza noclegowa i gastronomiczna,
- Ciekawe szlaki turystyczne oraz bogate walory historyczno-kulturowe i przyrodnicze,
- Rozwinięty sektor turystyki uzdrowiskowej w Inowrocławiu.

Wnioski:

- Ścieżki edukacyjne promujące walory przyrodnicze powiatu (Gopło, Natura 2000, Kalwaria Pakoska, Księstwo Gniewkowskie),
- Promocja i oznakowanie szlaków turystycznych,
- Rozwój turystyki historycznej, wodnej i agroturystyki,
- Rewitalizacja miast i obszarów wiejskich,
- Zintegrowany program promocji turystycznej Powiatu, promocja produktów turystycznych,

⁹⁴Potrzeby w zakresie realizacji działań rewitalizacyjnych w gminach ORSG Powiatu Inowrocławskiego-załącznik nr 9 – Rewitalizacja, Tabela 4.

- Rozbudowa bazy noclegowej i gastronomicznej,
- Spójny system ścieżek rowerowych na terenie powiatu,
- Działania przyczyniające się do rozwoju turystyki uzdrowiskowej.

Sport

Wiodącymi dyscyplinami sportowymi na terenie powiatu inowrocławskiego są: koszykówka, piłka nożna, lekka atletyka, wioślarstwo, tenis stołowy oraz tenis ziemny.

Na terenie powiatu znajduje się wiele obiektów sportowych służących mieszkańcom:

- baseny kryte w Inowrocławiu i Janikowie,
- basen odkryty w Inowrocławiu,
- Inowrocławska Terma – basen Solankowy,
- tor wioślarski w Kruszwicy,
- stadiony piłkarskie w Inowrocławiu, Kruszwicy, Janikowie, Gniewkowie, Pakości i Dąbrowie Biskupiej,
- hale sportowo-widowiskowe w Inowrocławiu, w Kruszwicy oraz w Gniewkowie,
- strzelnica sportowa w Kościelcu i w Kobylnikach,
- sztuczne lodowisko,
- korty tenisowe w Inowrocławiu i w Kruszwicy,
- stacje żeglarskie w Kruszwicy, Janikowie i Łącku (Gmina Pakość).

Na terenie powiatu inowrocławskiego zarejestrowanych jest 48 stowarzyszeń kultury fizycznej oraz 44 uczniowskie kluby sportowe.

Ważnym elementem sportu młodzieżowego są Uczniowskie Kluby Sportowe działające przy szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

W gminach powiatu inowrocławskiego działają 34 kluby sportowe.

Tabela 41 Kluby sportowe na terenie gmin powiatu inowrocławskiego

Wyszczególnienie	Liczba klubów sportowych	Dyscypliny sportowe
Gmina Dąbrowa Biskupia	1	piłka nożna, siatkówka, biegi przełajowe
Gmina Złotniki Kujawskie	2	piłka nożna
Gmina Rojewo	3	brydż sportowy, piłka nożna, piłka siatkowa
Gmina Gniewkowo	6	tenis, piłka nożna, biegi, siatkówka
Gmina Kruszwica	6	wioślarstwo, lekkoatletyka, piłka nożna, tenis stołowy, koszykówka
Gmina Janikowo	11	piłka nożna
Gmina Pakość	5	piłka nożna, strzelectwo sportowe, siatkówka, sporty wodne, koszykówka

Źródło: Opracowanie Biura Rozwoju i Inicjatyw Europejskich Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu na podstawie informacji z gmin.

Do najpopularniejszych należą kluby piłkarskie, kluby koszykarskie, uczniowskie kluby sportowe, kluby lekkoatletyczne, kluby sztuk walki, a także kluby żeglarskie oraz inne związane ze sportami wodnymi.

Spośród powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w powiecie inowrocławskim odnotowano największą liczbę osób będących członkami stowarzyszeń kultury fizycznej, co świadczy o potencjale rozwojowym jaki tkwi, wśród organizacji działających w sferze sportu i kultury fizycznej.

Tabela 42 Członkowie klubów sportowych z podziałem na powiaty województwa Kujawsko Pomorskiego w latach 2006-2012

Jednostka terytorialna	Członkowie			
	2006	2008	2010	2012
	osoba	osoba	osoba	Osoba
KUJAWSKO-POMORSKIE	52532	46515	44864	52392
Powiat aleksandrowski	2039	1712	1458	1329
Powiat inowrocławski	3911	3080	4439	4011
Powiat lipnowski	2222	1590	1149	1317
Powiat mogileński	543	982	627	1051
Powiat nakielski	1787	1799	1203	1434
Powiat radziejowski	1118	1257	953	491
Powiat rypiński	1124	815	231	637
Powiat włocławski	3130	2673	2080	2070
Powiat żniński	1685	1859	2107	2503
Powiat m. Włocławek	4767	3239	2787	3699

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W powiecie występują bardzo dobre warunki do uprawniania sportów wodnych. Na obszarze powiatu znajduje się 18 jezior. Do największych należą: Jezioro Gopło i Jezioro Pakoskie, na terenie których funkcjonują liczne kluby sportowe. Do najważniejszych należą kluby żeglarskie w Kruszwicy, Janikowie i Łącku (Gmina Pakość), a także Klub Wioślarski „Gopło” w Kruszwicy.

Władze powiatu aktywnie wspierają organizację różnego rodzaju imprez sportowych na terenie powiatu. Ponadto na terenie powiatu inowrocławskiego w ostatnich latach nastąpiła poprawa stanu technicznego obiektów sportowych. w 2014 roku wybudowano boiska szkolne przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Inowrocławiu, Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Inowrocławiu, Zespole szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Inowrocławiu, Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 w Inowrocławiu, na łączną kwotę 1 585 146,83 zł⁹⁵.

⁹⁵ Informacja z Powiatowego Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół i Placówek Oświatowych

Na terenie gmin powiatu inowrocławskiego funkcjonuje wiele aktywnie działających klubów sportowych i organizacji. Do klubów sportowych, które odnoszą największe sukcesy należą: Klub Wioślarski „Gopło” w gminie Kruszwica, Klub piłkarski Unia Janikowo, Inowrocławski Klub Sportowy Karate.

W obszarze sportu na terenie powiatu inowrocławskiego zdiagnozowano następujące problemy: niedoinwestowanie bazy sportowej we wszystkich gminach w szczególności w zakresie sportów wodnych w gminie Kruszwica, niewykorzystany potencjał jezior jako bazy sportów wodnych. Barię rozwoju jest także niedostateczna oferta sportowych zajęć pozalekcyjnych, jak również małe zainteresowanie sportem wśród dzieci, młodzieży i osób starszych.

Konieczna jest rozbudowa infrastruktury sportowej na terenie powiatu inowrocławskiego oraz wykorzystanie potencjału akwenów wodnych do budowy bazy sportów wodnych. Niezbędna jest budowa Ośrodka Sportów Wodnych w Kruszwicy. Brakuje również boisk wielofunkcyjnych w gminach.

Konieczne jest również wsparcie dla klubów sportowych i organizacji działających w sferze sportu a także uwzględnienie ich potencjału i doświadczenia w podejmowaniu działań na rzecz sportu, aktywności fizycznej oraz zdrowego stylu życia wśród mieszkańców powiatu.

Problemy:

- Niedoinwestowana baza sportowa,
- Niewystarczająca promocja aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców powiatu.

Potencjały

- Rozwijająca się infrastruktura sportowa,
- Dobre warunki do uprawiania sportów wodnych (wioślarstwo, żeglarsstwo i sporty motorowodne).

Wnioski:

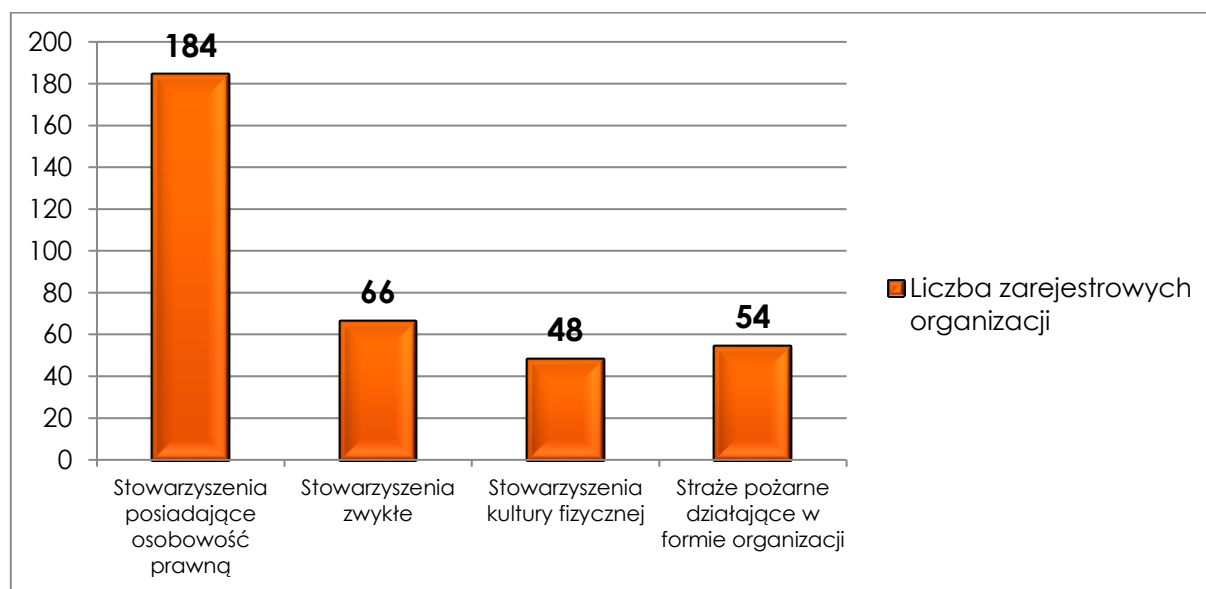
- Rozbudowa bazy sportowej, w tym w zakresie sportów wodnych, modernizacja Stadionu Miejskiego im. Mariana Teppera w Gniewkowie,
- Programy promocji aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia,
- Rozszerzenie oferty szkolnych zajęć pozalekcyjnych w zakresie sportu,
- Budowa boiska lekkoatletycznego w Gminie Dąbrowa Biskupia.

Organizacje pozarządowe

Na terenie powiatu inowrocławskiego działają 352 organizacje pozarządowe. Funkcjonują głównie w sferze upowszechniania kultury fizycznej i sportu, w zakresie nauki, edukacji i wychowania, w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji, ochrony i promocji zdrowia, a także wspierania osób niepełnosprawnych. Wśród wszystkich zarejestrowanych na terenie powiatu inowrocławskiego organizacji pozarządowych najwięcej jest organizacji posiadających osobowość prawną. Kolejno są to stowarzyszenia zwykłe, stowarzyszenia kultury fizycznej, a także ochotnicze straże pożarne działające w formie organizacji pozarządowych.

Według prowadzonej przez Starostwo Powiatowe w Inowrocławiu księgi ewidencji liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na terenie powiatu inowrocławskiego na przestrzeni lat rośnie. w roku 2012 zarejestrowanych było 317 stowarzyszeń, w roku 2013 było ich 337, natomiast w 2014 - 352. Wzrost liczby organizacji świadczy o tym, iż są one istotnym elementem w kształtowaniu oraz umacnianiu aktywności lokalnej wśród mieszkańców powiatu inowrocławskiego.

Wykres 1 Liczba i rodzaj zarejestrowanych stowarzyszeń w 2014 r.

Źródło: Opracowanie Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich na podstawie informacji Wydziału Organizacyjnego i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu.

W gminach na terenie powiatu inowrocławskiego największą liczbę zarejestrowanych organizacji odnotowano w Gminie Kruszwica – 29. Organizacje funkcjonują w wielu sferach życia społecznego, rozwiązując istotne z perspektywy lokalnej społeczności problemy.

W Gminie Janikowo działa 11 organizacji, w tym 5 stowarzyszeń w obszarze pożytku publicznego oraz 6 stowarzyszeń – klubów sportowych. w Gminie Gniewkowo działa 20 organizacji pozarządowych, głównie w obszarze oświaty, kultury, sportu oraz zdrowia.

W Gminie Dąbrowa Biskupia prężnie działa 11 organizacji pozarządowych. Są to kluby sportowe, stowarzyszenia i Ochotnicze Straże Pożarne.

Na terenie Gminy Pakość działa 17 organizacji pozarządowych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu, pomocy społecznej, rozwoju lokalnego, w zakresie bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej, ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Na terenie Gminy Złotniki Kujawskie aktywnie działa około 14 organizacji pozarządowych. Są to kluby sportowe, stowarzyszenia, koła gospodyń wiejskich, a także Związek Harcerstwa Polskiego oraz Ochotnicza Straż Pożarna działająca w formie organizacji.

W Gminie Rojewo działa 12 organizacji pozarządowych. Gmina zleca organizacjom pozarządowym w trybie konkursowym zadania w dziedzinie kultury i kultury fizycznej.

Problemami, jakie zostały zdiagnozowane wśród funkcjonujących na terenie powiatu inowrocławskiego organizacji pozarządowych są trudności finansowe, lokalowe i organizacyjne ograniczające aktywność organizacji, niewystarczające środki finansowe na realizację zadań publicznych, niedostateczne przygotowanie organizacji pozarządowych w ubieganiu się o środki zewnętrzne, niewystarczające zasoby kadrowe, niewykorzystany potencjał organizacji, niski potencjał kapitału społecznego oraz niewystarczająca współpraca wielosektorowa, a także niewielkie zainteresowanie ideą wolontariatu.

Konieczny jest dalszy rozwój sektora organizacji pozarządowych, zapewnienie organizacjom kompleksowego wsparcia prawnego, organizacyjnego, księgowego, doradztwa, tworzenie funduszy pożyczkowych, które ograniczyłyby barierę w ubieganiu się o środki zewnętrzne. Szansą dla organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu inowrocławskiego jest dostępność zewnętrznych środków na realizację zadań, współpraca partnerska z samorządami i przedsiębiorcami oraz wykorzystanie doświadczenia i potencjału organizacji pozarządowych w realizacji zadań w zakresie rozwoju lokalnego. Konieczna jest realizacja zintegrowanych projektów w zakresie ważnych dla rozwoju lokalnego problemów w obszarze rynku pracy, pomocy społecznej, zdrowia i edukacji, a także pobudzenie aktywności społeczności lokalnej oraz rozwój idei wolontariatu na terenie powiatu.

Działające na terenie gmin powiatu inowrocławskiego organizacje pozarządowe systematycznie umacniają swoją pozycję i stają się ważnymi partnerami w integracji społeczeństwa oraz w przeciwdziałaniu i rozwiązywaniu palących problemów społecznych.

Problemy:

- Trudności finansowe, lokalowe i organizacyjne organizacji pozarządowych, ograniczające aktywność organizacji,
- Niewykorzystany potencjał organizacji pozarządowych,
- Niski potencjał kapitału społecznego na terenie powiatu oraz niewystarczająca współpraca wielosektorowa,
- Niewielkie zainteresowanie ideą wolontariatu.

Potencjały:

- Duża liczba organizacji pozarządowych na terenie powiatu inowrocławskiego.

Wnioski:

- Budowa centrów organizacji pozarządowych (wsparcie prawne, organizacyjne, księgowe, doradztwo, wsparcie lokalowe), tworzenie funduszy pożyczkowych,
- Zintegrowane projekty w zakresie rozwoju lokalnego (rynek pracy, pomoc społeczna),
- Działania informacyjno-promocyjne zachęcające mieszkańców do aktywności społecznej,
- Działania informacyjno-promocyjne zachęcające mieszkańców do wolontariatu.

2.4. GOSPODARKA⁹⁶

W powiecie inowrocławskim na koniec 2013 roku zarejestrowanych było 13508 podmiotów gospodarki narodowej (według wpisu do Rejestru REGON). Najwięcej – 27% przedsiębiorstw działa w branży Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając

⁹⁶ Załącznik nr 8 - Gospodarka

motocykle (Sekcja G) – 3607 podmiotów, ponad 10% w Transporcie i gospodarce magazynowej (Sekcja H) – 1361 podmiotów, 9% w Budownictwie (Sekcja F) – 1253 podmioty oraz w Przetwórstwie przemysłowym (Sekcja C) – 1241 podmiotów. Rozkład podmiotów odpowiada rozkładowi w całym województwie kujawsko-pomorskim, w którym również najwięcej podmiotów działa w branży Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (Sekcja G) – 51 663 podmioty (27%).

W gminach na terenie powiatu najwięcej podmiotów zarejestrowanych jest w gminie Kruszwica – 1431 oraz Gniewkowo – 1036. Najmniej podmiotów zarejestrowanych jest w gminie Rojewo – 257 oraz Dąbrowa Biskupia – 300.

Tabela 43 Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007

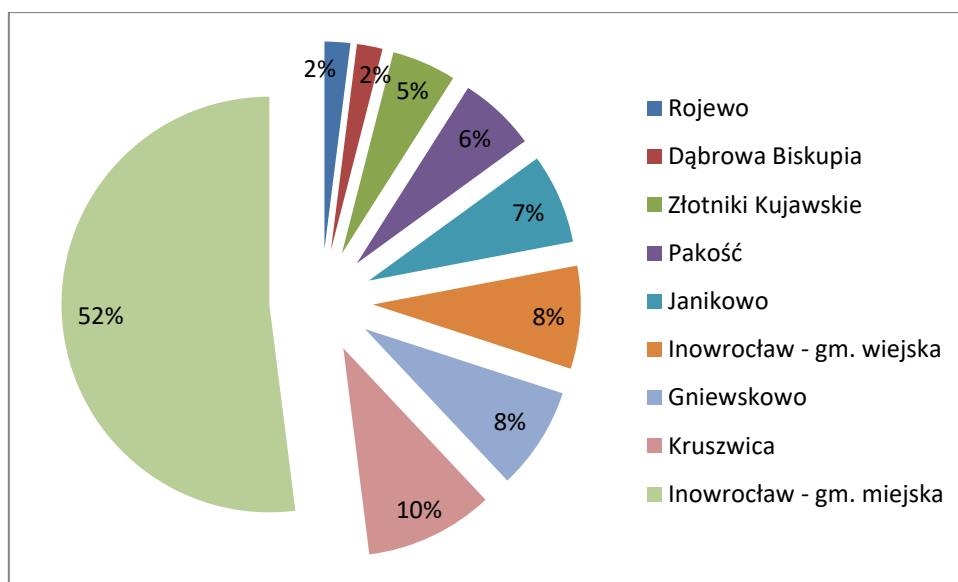
Jednostka terytorialna	ogółem	sekcja						
		A	B	C	D	E	F	G
Województwo Kujawsko-Pomorskie	191252	5104	209	17491	464	759	22388	51663
Powiat Inowrocławski	13508	606	26	1241	24	81	1253	3607
Gmina Kruszwica	1431	233	1	107	3	8	125	326
Gmina Janikowo	918	19	0	65	0	5	81	205
Gmina Gniewkowo	1036	61	0	154	0	6	96	310
Gmina Pakość	828	26	15	99	3	4	70	183
Gmina Złotniki Kujawskie	728	39	1	64	0	8	85	232
Gmina Dąbrowa Biskupia	300	56	0	33	5	2	28	81
Gmina Rojewo	257	26	2	23	1	3	34	74
Jednostka terytorialna	sekcja							
	H	I	J	K	L	M	N	O
Województwo Kujawsko-Pomorskie	12466	4600	4065	6695	8546	14314	5237	1454
Powiat Inowrocławski	1361	332	194	359	692	818	446	79
Gmina Kruszwica	13	3	1	4	2	17	5	8
Gmina Janikowo	74	19	12	19	47	39	24	9
Gmina Gniewkowo	145	17	12	19	88	26	80	7
Gmina Pakość	167	32	14	28	81	54	29	15
Gmina Złotniki Kujawskie	147	15	2	12	59	38	56	3
Gmina Dąbrowa Biskupia	30	6	1	6	3	3	6	4
Gmina Rojewo	102	16	9	18	3	30	18	3
Jednostka terytorialna	sekcja							
	P	Q	R	S i T	U			
Województwo	6972	12756	3648	12417	4			

Kujawsko-Pomorskie								
Powiat Inowrocławski	442	905	240	802	0			
Gmina Kruszwica	6	12	4	20	0			
Gmina Janikowo	24	42	20	80	0			
Gmina Gniewkowo	27	43	20	59	0			
Gmina Pakość	50	63	18	77	0			
Gmina Złotniki Kujawskie	21	23	11	41	0			
Gmina Dąbrowa Biskupia	7	5	7	16	0			
Gmina Rojewo	20	27	10	43	0			

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013 r.

Rozkład przestrzenny podmiotów gospodarczych na terenie powiatu inowrocławskiego wskazuje, iż największa liczba podmiotów gospodarczych występuje na obszarach miejskich. Ponad 50% podmiotów zarejestrowanych było w mieście Inowrocławiu, 10% w gminie Kruszwica, 8% w gminie Gniewkowo, 7% w gminie Janikowo oraz 6% w gminie Pakość. Najmniej podmiotów zarejestrowanych było w gminie wiejskiej Rojewo oraz Dąbrowa Biskupia – po 2%. Duża liczba podmiotów występuje w gminie wiejskiej Inowrocław (na koniec 2013 r. zarejestrowanych było 1 016 podmiotów), co wynika z lokalizacji gminy, która znajduje się w granicach Miasta Inowrocławia (strefa podmiejska).

Wykres 2 Rozkład przestrzenny podmiotów gospodarczych na terenie powiatu inowrocławskiego

Źródło: Bank Danych lokalnych, stan na 2013 r.

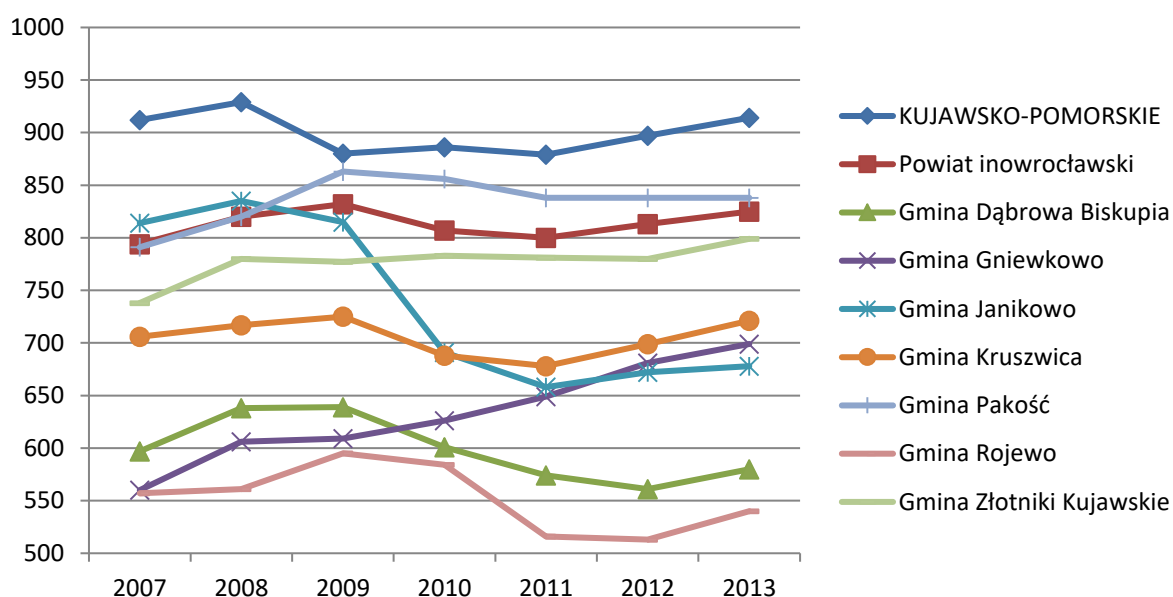
Powiat Inowrocławski pod względem liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców plasuje się w czołówce w województwie kujawsko-pomorskim. Według danych GUS na koniec 2013 r. na 10 tys. mieszkańców zarejestrowanych było 825 podmiotów gospodarczych, co stanowi 4 miejsce w województwie. Najwięcej podmiotów

gospodarczych na 10 tys. mieszkańców zarejestrowanych jest w gminie Pakość – 838 podmiotów. w gminie Złotniki Kujawskie – 799 podmiotów, Kruszwica – 721 podmiotów, Gniewkowo – 699 podmiotów, Janikowo – 678 podmiotów, Dąbrowa Biskupia – 580 podmiotów oraz Rojewo – 540 podmiotów.

Dynamika wskaźnika przedsiębiorczości dla powiatu inowrocławskiego w latach 2007-2013 na tle reszty województwa wykazuje tendencję wzrostową. w 2007 roku na 10 tys. mieszkańców zarejestrowane było 794 podmioty, natomiast w 2013 roku 825 podmiotów. Wyraźne załamanie trendu wzrostowego w 2009 r. rozwoju wskaźnika przedsiębiorczości dla województwa kujawsko-pomorskiego można było także odnotować w powiecie inowrocławskim w latach 2009-2011, co wywołane było prawdopodobnie globalnym kryzysem ekonomicznym.

Analiza dynamiki wskaźnika przedsiębiorczości w latach 2007-2013 w poszczególnych gminach powiatu inowrocławskiego wskazuje, iż w trzech gminach nastąpił spadek wskaźnika przedsiębiorczości. w gminie Dąbrowa Biskupia wskaźnik przedsiębiorczości na koniec 2013 r. wynosił 580 wobec 597 w roku 2007. w gminie Rojewo wartość wskaźnika na koniec 2013 r. wyniosła 540 wobec 557 w roku 2007. Największy spadek liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców odnotowano w gminie Janikowo – spadek o 17% (z 814 w roku 2007 do 678 w roku 2013).

Wykres 3 Wskaźnik przedsiębiorczości w latach 2007-2013 w poszczególnych gminach powiatu inowrocławskiego

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 2013 r.

W strukturze podmiotów gospodarczych na terenie powiatu dominują w ponad 95% mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające mniej niż 10 pracowników). Podobną tendencję można zaobserwować na poziomie województwa kujawsko-pomorskiego, gdzie mikroprzedsiębiorstwa stanowią 95,42%. Małe przedsiębiorstwa (od 10 do 49 pracowników) w powiecie inowrocławskim stanowią 3,88%, natomiast średnie przedsiębiorstwa (od 50 do 249 pracowników) to 0,87%. Najmniejsza grupa to duże przedsiębiorstwa (zatrudniające powyżej 250 pracowników), które stanowią zaledwie 0,13% ogółu.

W gminach powiatu inowrocławskiego struktura podmiotów gospodarczych kształtuje się na podobnym poziomie jak w całym powiecie.

Potencjał przemysłowy

Powiat Inowrocławski charakteryzuje się dobrze rozwiniętym przemysłem, w szczególności rolnospożywczym, chemicznym, metalowym, maszynowym, poligraficznym i meblarskim.

Tabela 44 Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007

Sekcje i działy według PKD 2007	Liczba podmiotów
Ogółem	13508
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	606
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	26
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	1241
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	24
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	81
Sekcja F Budownictwo	1253
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	3607
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	1361
Sekcja i Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	332
Sekcja J Informacja i komunikacja	194
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	359
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	692
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	818
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	446
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	79
Sekcja P Edukacja	442
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	905
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	240
Sekcje S i T Pozostała działalność usługowa Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	802
Sekcja U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 2013 r.

Na terenie powiatu działają duże przedsiębiorstwa przemysłowe o znaczącej pozycji rynkowej. w powiecie zlokalizowane jest również centrum dystrybucji jednej z największych sieci handlu detalicznego. O wysokim potencjale gospodarczym powiatu świadczą zlokalizowane na terenie powiatu podziemne zbiorniki paliwa(ropy naftowej). Rozwiniętą funkcję przemysłową skupia miasto Inowrocław oraz jego najbliższe sąsiedztwo. Do najważniejszych zakładów zalicza

się należą do Grupy Kapitałowej Ciech Inowrocławskie Zakłady Chemiczne Soda-Mątwy oraz należące do grupy Orlen Inowrocławskie Kopalnie Soli „Solino”.

Rolnictwo

Powiat Inowrocławski posiada duży potencjał do rozwoju rolnictwa na tle regionu. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WRPP) dla powiatu inowrocławskiego jest najwyższy w województwie i wynosi 83,8 pkt. Średnia dla województwa kujawsko-pomorskiego wynosi 69,1 pkt., natomiast średnia dla kraju to 66,6 pkt⁹⁷.

Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WRPP) określający jakość warunków przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa został opracowany przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach metodą polegającą na kompleksowej ocenie podstawowych elementów środowiska przyrodniczego (gleby, rzeźba terenu, warunki wodne, klimat).

Na obszarach wiejskich występują znaczne kompleksy gleb wysokich klas bonitacyjnych, czarnych ziem. Ponadto gospodarstwa rolne należą do jednych z największych w regionie. Powiat osiąga najwyższy wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Powiat Inowrocławski posiada także największy w regionie udział w produkcji rolniczej (ponad 11%). Na wynik ten wpływa wysoki udział powiatu w produkcji roślinnej – ponad 15%.

W strukturze gospodarstw rolnych powiatu inowrocławskiego – 68% wszystkich gruntów dominują gospodarstwa duże powyżej 20,00 ha. Gospodarstwa małe o powierzchni do 5,00 ha zajmują 3,28% gruntów, natomiast gospodarstwa średniej wielkości od 5,01 ha do 20,00 ha stanowią 28,72% użytków rolnych.

Pod względem powierzchni zasiewów zbóż Powiat Inowrocławski zajmuje trzecie miejsce w województwie kujawsko-pomorskim. Według danych GUS na koniec 2010 roku powierzchnia zasiewu zbóż w powiecie inowrocławskim wynosiła 44 262,20 ha. Powierzchnia upraw przemysłowych wyniosła 15 358,73 ha i jest największa w całym województwie kujawsko-pomorskim.

Powiat Inowrocławski zajmuje również czołowe miejsce w województwie kujawsko-pomorskim pod względem pogłowia bydła i trzody chlewnej. Według danych GUS na koniec 2010 roku pogłowie bydła liczyło 31 913 szt., natomiast pogłowie trzody chlewnej 128 498 szt.

Powiat Inowrocławski odgrywa dużą rolę w produkcji przemysłu rolno-spożywczego. Na terenie powiatu inowrocławskiego funkcjonują zakłady przetwórstwa cukrowniczego, mleczarskiego, mięsnego, tłuszczowego i owocowo-warzywnego o znaczącej pozycji rynkowej. Największe przedsiębiorstwa przemysłu rolno-spożywczego w powiecie inowrocławskim to:

- Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A.,
- Krajowa Spółka Cukrowa w Toruniu, Oddział „Cukrownia Kruszwica”,
- CUIAVIA Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Inowrocławiu,
- STRUGA Spółka Akcyjna,
- Bonduelle Polska S.A.,

⁹⁷ Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, „Sytuacja Społeczno-Gospodarcza Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Zróżnicowanie wewnętrzne województwa”, Toruń 2012, str. 10-12.

- Zakłady Przetwórstwa Cykorii „Cykoria” S.A. Wierzchosławice,
- KOM-ROL KOBYLNIKI Sp. z o.o. w Kobylnikach,
- Zakłady Przetwórstwa Zbożowo-Młynarskiego Sp. z o.o. w Kruszwicy,
- Zakłady Mięsne „VIANDO”.

Z działalnością rolniczą związany jest prężnie działający Krajowy Ośrodek Badawczo-Hodowlany Gęsi w Kołudzie Wielkiej, wyłączny hodowca gęsi Białej Kołudzkiej.

Konieczna jest promocja lokalnej produkcji roślinnej i zwierzęcej, rozwój przedsiębiorstw w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego (przechowalnie i sortownie), zidentyfikowanego przez Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa jako tzw. sektor wysokich szans. w kontekście sprecyzowanych w Regionalnej Strategii Innowacji tzw. inteligentnych specjalizacji w regionie tj. rozwoju nowoczesnego sektora rolno-spożywczego oraz wzrostu zapotrzebowania na żywność ekologiczną, konieczne jest wykorzystanie potencjału lokalnego sektora rolno-spożywczego jako lokalnej specjalizacji.

Należy również podjąć działania na rzecz wsparcia pozostałych kluczowych dla powiatu branż przemysłu, w tym chemicznego, usługowego, metalowego, meblarskiego.

Na koniec 2012 roku w powiecie inowrocławskim wartość produkcji sprzedanej przemysłu ogółem (podmioty o liczbie pracujących powyżej 9) wyniosła 5 587,1 mln zł i była najwyższa wśród powiatów z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca wyniosła 33931 zł.

W dalszym ciągu problemem jest niewystarczająca innowacyjność przedsiębiorstw oraz niski poziom współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki.

Powodem identyfikacji niniejszego problemu były kluczowe wnioski sprecyzowane w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Diagnoza działalności innowacyjnej w województwie kujawsko-pomorskim wskazała na szereg negatywnych zjawisk w tym obszarze, zachodzących zarówno w podmiotach gospodarczych, jak i naukowych. Kluczowe wnioski wskazane w dokumencie wskazują m. in. na niskie nakłady na działalność innowacyjną, w tym B+R oraz niską innowacyjność firm, szczególnie sektora MŚP w województwie kujawsko-pomorskim.

Dane GUS wskazują, iż na przestrzeni ostatnich lat spada średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim (z 17,6% w 2008 roku do 11 % w roku 2013). Odnotowano również spadek liczby przedsiębiorstw innowacyjnych przemysłowych z 32,7% w roku 2007 do 13,6% w 2013 roku⁹⁸.

Ponadto występowanie niniejszego problemu potwierdzają wnioski z przeprowadzonej przez Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS pracy badawczej pt. „Dezagregacja danych dotyczących nakładów sektora przedsiębiorstw na działalność badawczą i rozwojową (B+R) oraz personel B+R na poziom podregionów (NTS 3)”. Wyniki badania wskazują, iż nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową sektora przedsiębiorstw w 2012 roku w powiecie inowrocławskim wynosiły 3424,3 tys. zł i stanowiły jedynie 2,94% nakładów poniesionych w całym województwie kujawsko-pomorskim (116300,1 tys. zł). Największe nakłady poniesiono

⁹⁸ Załącznik do diagnozy, tabela 10 i 11

w podregionie bydgosko-toruńskim - 99440,5 tys. zł (85,5%), w podregionie grudziądzkim wynosiły 9943 tys. zł (8,55%), w podregionie świeckim - 1749,2 tys. zł (1,50%) oraz włocławskim 1743,1 tys. zł (1,50%). w całym województwie kujawsko-pomorskim nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową sektora przedsiębiorstw w 2012 roku stanowiły zaledwie 2,18% nakładów poniesionych w całym kraju. Najwyższe nakłady poniesiono w województwie mazowieckim - 31,56%, śląskim - 13,10%, małopolskim - 10,50% oraz dolnośląskim - 9,26%.

Zatrudnienie w działalności B+R sektora przedsiębiorstw (w ekwiwalentach pełnego czasu pracy - EPC) w 2012 roku w podregionie inowrocławskim wynosiło 11,3 EPC, co stanowiło zaledwie 1,26% osób zatrudnionych w całym województwie - 896,1 EPC. Najwyższy wskaźnik zatrudnienia odnotowano w podregionie bydgosko-toruńskim - 792,2 EPC (88,41%), w podregionie grudziądzkim - 62 EPC (6,92%), włocławskim 17,3 EPC (1,93%) oraz świeckim - 13,3 EPC (1,48%). w całym województwie kujawsko-pomorskim zatrudnienie w działalności B+R sektora przedsiębiorstw (w ekwiwalentach pełnego czasu pracy - EPC) w 2012 roku stanowiło 3,48% liczby osób zatrudnionych w całym kraju. Najwyższy wskaźnik odnotowano w województwie mazowieckim - 28,66%, małopolskim - 12,58% oraz podkarpackim 12,09%.

Zatrudnienie w działalności B+R sektora przedsiębiorstw (w osobach) w 2012 roku w podregionie inowrocławskim wynosiło 13 osób, co stanowiło zaledwie 1,29% osób zatrudnionych w całym województwie - 1005 osób. Najwyższy wskaźnik zatrudnienia odnotowano w podregionie bydgosko-toruńskim - 881 osób (87,66%), w podregionie grudziądzkim - 66 osób (6,57%), włocławskim 26 osób (2,59%) oraz świeckim - 19 osób (1,89%). w całym województwie kujawsko-pomorskim zatrudnienie w działalności B+R sektora przedsiębiorstw (w osobach) w 2012 roku stanowiło 3,10% liczby osób zatrudnionych w całym kraju. Najwyższy wskaźnik odnotowano w województwie mazowieckim - 28,11%, podkarpackim 14,22% i małopolskim - 12,58%.

Problem niewystarczającej innowacyjności przedsiębiorstw zidentyfikowano podczas warsztatów planowania strategicznego w obszarze: Gospodarka, przeprowadzonych w styczniu 2015 r. w spotkaniu uczestniczyli przedsiębiorcy z terenu powiatu inowrocławskiego. Podczas spotkania wypracowano cele strategiczne, propozycje kierunków działań a także działania kluczowe w obszarze Gospodarka.

Konieczne jest wsparcie działań pobudzających tworzenie długotrwałych powiązań między sektorem przedsiębiorstw oraz sektorem nauki. Należy podjąć działania na rzecz wsparcia i promocji rozwiązań klastrowych w powiecie, w tym rozwój klastrów w kluczowych dla powiatu branżach: uzdrowiskowej, poligraficznej, budowlanej.

Problemem w obszarze rozwoju przedsiębiorczości jest niska atrakcyjność inwestycyjna powiatu dla potencjalnych inwestorów oraz w dalszym ciągu niewystarczające wsparcie dla mikro i małych przedsiębiorstw z terenu powiatu. Brakuje centrów obsługi inwestorów w gminach powiatu, instytucji otoczenia biznesu, które zapewniałyby kompleksowe usługi doradcze.

Na terenie ORSG Gmina Pakość posiada udziały w Kujawsko - Pomorskim Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Toruniu, którego celem jest wspieranie przedsiębiorców poprzez poręczanie spłaty kredytów oraz pożyczek.

Konieczne jest podjęcie działań ukierunkowanych na wzrost rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej powiatu. Wyniki raportu „Atrakcyjność inwestycyjna regionów” opracowanego

w 2014 r. przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie wskazują na niedostateczną otwartość inwestycyjną większości gmin w kraju.

Konieczny jest dalszy rozwój usług doradczych, lokalnych inkubatorów przedsiębiorczości oferujących wsparcie dla potencjalnych inwestorów, w tym również na terenach wiejskich, a także rozwój podmiotów ekonomii społecznej.

Tereny inwestycyjne

Tereny inwestycyjne na obszarze ORSG stanowią około 165 ha⁹⁹. Największą ofertą terenów inwestycyjnych dysponują Gminy: Pakość – 52,78 ha tereny nieuzbrojone, Janikowo – 48,8 ha tereny uzbrojone, Złotniki Kujawskie – 42 działki o łącznej powierzchni 39,51271 ha tereny częściowo uzbrojone, Rojewo – 15 ha tereny uzbrojone, Kruszwica – 7,6972 ha tereny częściowo uzbrojone, Gniewkowo – 2,2538 ha tereny nieuzbrojone. Dostępne działki są przeznaczone pod funkcje mieszkaniową, usługową i przemysłową. Gmina Dąbrowa Biskupia nie posiada własnych, uzbrojonych terenów inwestycyjnych, natomiast tereny takie są uwzględnione w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Istnieje potrzeba promocji terenów inwestycyjnych i zachęty inwestorów do stworzenia nowych miejsc pracy na terenie gmin powiatu. Konieczne jest opracowanie kompleksowej oferty wsparcia dla przedsiębiorstw w postaci terenów inwestycyjnych, dostępnych zasobów lokalowych, instytucji otoczenia biznesu, usług doradczych, funduszy pożyczkowych.

Uporządkowania wymaga przestrzeń inwestycyjna. Brak spójnego zagospodarowania przestrzennego powiatu stanowi barierę zarówno w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, turystyki, mieszkalnictwa wielorodzinnego, jednorodzinne, socjalnego. Istotnym problemem jest słabo rozwinięta przestrzeń inwestycyjna na obszarach wiejskich (brak terenów inwestycyjnych, stref ekonomicznych). Niewystarczająco wykorzystany jest istniejący potencjał dla rozwoju turystyki, związany z funkcjonowaniem Parku Kulturowego „Kalwaria Pakoska”.

Z uwagi na duży potencjał uzdrowiskowy powiatu ważne jest także wspieranie rozwoju turystyki uzdrowiskowej i wykorzystanie jego potencjału do budowy lokalnej gospodarki.

Konieczne jest również wsparcie dla działalności gospodarczej bazującej na odnawialnych źródłach energii (OZE). Istotne jest wykorzystanie korzystnych warunków dla rozwoju energetyki wiatrowej na terenie powiatu.

Problemy:

- Niewystarczająca innowacyjność przedsiębiorstw oraz niski poziom współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki,
- Niewystarczające zaplecze naukowo-badawcze,
- Niska atrakcyjność inwestycyjna dla potencjalnych inwestorów,
- Brak spójnego zagospodarowania przestrzennego,
- Niewystarczające wsparcie dla małych przedsiębiorstw,
- Deficyt wód dla celów rolnictwa i turystyki.

Potencjały:

⁹⁹Na podstawie informacji z gmin, maj 2015 r.

- Dobrze rozwinięty przemysł, w szczególności rolno-spożywczy, chemiczny, metalowy, poligraficzny i meblarski,
- Na terenie powiatu działają duże przedsiębiorstwa przemysłowe o znaczącej pozycji rynkowej,
- Lokalizacja na terenie powiatu centrum dystrybucji jednej z największych sieci handlu detalicznego,
- Lokalizacja na terenie powiatu Krajowego Ośrodka Badawczo-Hodowlanego Gęsi w Kołudzie Wielkiej,
- Duży potencjał do rozwoju rolnictwa na tle regionu,
- Bogate zasoby surowcowe: soli kamiennej, kruszyw naturalnych i wapieni,
- Lokalizacja na terenie powiatu podziemnych zbiorników paliwa (ropy naftowej),

Wnioski:

- Wsparcie bezpośrednie przedsiębiorstw, wsparcie Instytucji Otoczenia Biznesu,
- Promocja produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- Wsparcie na rzecz badań i innowacji w przedsiębiorstwach rozpoczynających lub rozwijających działalność B+R (od fazy badań poprzez etap prac rozwojowych, do etapu wdrożenia, etap tzw. pierwszej produkcji),
- Zakup oraz wdrożenie wyników prac B+R zakupionych od jednostek naukowych, wsparcie działań pobudzających tworzenie długotrwałych powiązań między sektorem przedsiębiorstw oraz sektorem nauki konsorcja przedsiębiorstw i jednostek,
- Wsparcie przedsięwzięć infrastrukturalnych dotyczące infrastruktury B+R,
- Przedsięwzięcia związane z uporządkowaniem i przygotowaniem terenów w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych, uzbrojeniem terenów inwestycyjnych w media oraz budową lub modernizacją układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego,
- Rozwój infrastruktury biznesowej,
- Promocja terenów inwestycyjnych,
- Działania na rzecz spójnego zagospodarowania przestrzennego,
- Upowszechnianie dobrych praktyk w biznesie,
- Rozwój usług doradczych (inkubatory przedsiębiorczości, centra wspierania przedsiębiorczości),
- Rozwój podmiotów ekonomii społecznej.

2.5. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza ORSG Powiatu Inowrocławskiego została przeprowadzona we wszystkich najważniejszych obszarach, tj. położenie geograficzne, transport i komunikacja, infrastruktura środowiska, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, rynek pracy, kultura, edukacja, rewitalizacja, etc., których analiza pozwala dokonać oceny stanu homogeniczności powiatu pod kątem jakości życia oraz stanu rozwoju gospodarczego.

Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego zamieszkuje 77 143 osób, w tym 39 034 kobiet i 38 109 mężczyzn. z analiz wynika, iż największa liczba osób z powiatu inowrocławskiego zamieszkuje Gminę Kruszwica. Ogólna liczba ludności Powiatu zmniejszyła się na przestrzeni lat, co świadczy o licznej migracji ludności.

Położenie Powiatu jest mocną stroną ze względu na bliskość dużych miast takich jak Toruń i Bydgoszcz. Miasta te stanowią ważne ośrodki gospodarcze, akademickie oraz kulturalne województwa kujawsko-pomorskiego. Kolejną szansą i równocześnie potencjałem dla rozwoju obszaru jest jego atrakcyjność przyrodnicza i turystyczna. Powiat Inowrocławski posiada duży potencjał do rozwoju rolnictwa na tle regionu. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla powiatu inowrocławskiego jest najwyższy w województwie.

Powiat Inowrocławski to silnie rozwinięty ośrodek świadczeń specjalistycznych stacjonarnych i diagnostycznych usług zdrowotnych oraz rozbudowana infrastruktura ochrony zdrowia. Największym ośrodkiem zdrowia jest Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. L. Błażka w Inowrocławiu. Ponadto na obszarze ORSG najwięcej podmiotów opieki zdrowotnej zlokalizowanych jest na terenie Gminy Pakość, Gminy Gniewkowo oraz Gminy Kruszwica. w gminach Dąbrowa Biskupia oraz Złotniki Kujawskie działają dwa podmioty prowadzące działalność leczniczą.

Homogeniczność powiatu wyraża się przede wszystkim w aspektach edukacji oraz w sferze pomocy społecznej. Sfera edukacji na terenie ORSG wymaga wciąż poprawy, szkoły potrzebują lepszego wyposażenia w nowoczesny sprzęt oraz uruchomienia nowych kierunków dostosowanych do potrzeb rynku pracy.

Gminy ORSG oferują podobne formy aktywizacji osób wykluczonych społecznie, bezrobotnych i niepełnosprawnych. Podobne zjawisko można zaobserwować w usługach opiekuńczych, społeczność się starzeje, co jest trendem ogólnokrajowym. w związku z powyższym należy rozbudować usługi związaną z opieką dla osób starszych. Również opieka nad dziećmi do lat 3 jest w powiecie słabo rozwinięta, tylko nieliczne placówki otwierają żłobki. Na terenie ORSG dynamicznie rozwija się edukacja przedszkolna. w dalszym ciągu problemem jest edukacja przedszkolna na terenach wiejskich. Istnieje duża potrzeba uruchomienia nowych lub rozbudowa istniejących placówek przedszkolnych oraz ich doposażenie, głównie w gminach Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo.

Wszystkie gminy odczuwają niedostatek w infrastrukturze drogowej. Wymaga ona modernizacji ze względu na zły stan oraz budowy nowych dróg, które ułatwią komunikację zarówno mieszkańcom jak i przejeźdnym. Problemem na terenie powiatu jest również słabo rozwinięta sieć gazowa, szczególnie w gminach Dąbrowa Biskupia i Rojewo, niedostateczne zaopatrzenie w energię elektryczną na obszarach wiejskich, niewystarczający dostęp do Internetu oraz braki

w zakresie gospodarki odpadami. Pomimo stosunkowo dobrze rozwiniętej sieci kanalizacyjnej na tle regionu, szczególną potrzebę dostrzega się na obszarach wiejskich, gdzie nowo wybudowane gospodarstwa domowe nie mają dostępu do kanalizacji. Ponadto problemem jest znaczne rozproszenie budownictwa wiejskiego, konieczna jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Wszystkie gminy także w podobnym stopniu borykają się z problemami niedostatków w infrastrukturze środowiska oraz zgłaszają podobne zapotrzebowanie w zakresie realizacji projektów poprawiających efektywność energetyczną budynków.

Niezbędna jest również budowa ścieżek rowerowych oraz wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne.

W poniższym rozdziale przedstawiono najważniejsze problemy zdiagnozowane na ORSG Powiatu Inowrocławskiego.

2.6. WNIOSKI z DIAGNOZY

Lista problemów zidentyfikowanych w procesie przeprowadzania części diagnostycznej niniejszej Strategii została przedstawiona w poniższej tabeli.

I. PRZESTRZEŃ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. dogodne położenie w sieci komunikacyjnej, na przecięciu szlaków komunikacyjnych, 2. stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych, 3. stosunkowo dobrze rozwinięta sieć wodociągowo-kanalizacyjna na tle regionu, 4. dobrze rozwinięta sieć gazowa przesyłowa na tle regionu, 5. dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej,	1. niezadawalający stan techniczny dróg, w szczególności dróg zamiejskich, 2. brak obwodnic miast, w szczególności Miasta Inowrocławia, Kruszwicy, Pakości i Gniewkowa¹⁰⁰, 3. ograniczona dostępność do dróg ekspresowych, 4. niewystarczająco rozwinięty system transportu publicznego, 5. słabo rozwinięta sieć gazowa szczegółowa, 6. niedostateczne zaopatrzenie w energię elektryczną na obszarach wiejskich, 7. niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, 8. niewystarczający dostęp do Internetu na terenach wiejskich, 9. braki w zakresie infrastruktury technicznej dotyczącej gospodarki odpadami (instalacje do segregacji), 10. niewystarczające wyposażenie jednostek służb publicznych w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. budowa obwodnic miast, w tym miasta	1. ograniczone środki finansowe na wsparcie

¹⁰⁰Budowa obwodnicy miasta Inowrocławia została rozpoczęta wiosną 2015 r. Planowane zakończenie budowy obwodnicy (I etap) to 2017 r.

Inowrocławia, Kruszwicy, Pakość i Gniewkowa, 2. korzystne warunki inwestycyjne dla rozwoju energetyki wiatrowej na terenie powiatu, 3. dostępność środków UE w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 na wsparcie gospodarki niskoemisyjnej, w tym poprawę efektywności energetycznej oraz infrastruktury informatycznej, 4. realizacja projektów w ramach nowego instrumentu polityki terytorialnej – tzw. Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, 5. kontynuacja realizacji projektów z zakresu rozbudowy regionalnej i lokalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.	infrastruktury drogowej w nowej perspektywie finansowej UE, 2. zagrożenie powodziowe wynikające z braku właściwego utrzymania koryta rzeki Noteć oraz Kanału Parchańskiego.
--	---

II. SPOŁECZEŃSTWO

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. dobrze rozwinięta sieć samorządowych instytucji pomocy społecznej, 2. realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, 3. nowatorskie w skali kraju rozwiązania w zakresie opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej – małe placówki opiekuńczo-wychowawcze, 4. bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego, 5. dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna, 6. wysokie wyniki ze sprawdzianów szóstoklasisty oraz egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w szkołach na terenie powiatu, 7. zaangażowanie szkół w życie kulturalne, sportowe i społeczne powiatu, gmin, 8. silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw, 9. rozwijająca się oferta kulturalna na terenie powiatu inowrocławskiego, 10. rozwijająca się baza noclegowa i gastronomiczna, 11. ciekawe szlaki turystyczne oraz bogate walory historyczno-kulturowe i przyrodnicze, 12. rozwinięty sektor turystyki uzdrowiskowej w Inowrocławiu, 13. rozwijająca się infrastruktura sportowa, 14. dobre warunki do uprawiania sportów wodnych (wioślarstwo, żeglarstwo i sporty motorowodne), 15. silny rozwinięty ośrodek świadczeń	1. wysoka stopa bezrobocia oraz utrzymujący się wśród osób bezrobotnych wysoki udział kobiet i osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, 2. niedostateczna liczba ofert pracy szczególnie dla osób niepełnosprawnych, 3. niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie, 4. w dalszym ciągu niewystarczająca do potrzeb infrastruktura pomocy społecznej, 5. pogłębiający się odpływ migracyjny młodych, wykształconych i przedsiębiorczych osób z powiatu, 6. niewystarczająca oferta pomocy i opieki nad osobami starszymi, 7. wysoka liczba osób objętych wsparciem z pomocy społecznej z powodu bezdomności zagrażająca wykluczeniu społecznemu, szczególnie w gminie Kruszwica, Pakość oraz Gniewkowo, 8. niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla osób o niskim statusie ekonomicznym, w tym również dla osób bezdomnych, przebywających w schroniskach oraz nieposiadających żadnego miejsca pobytu, zwłaszcza w gminie Kruszwica, Pakość i Gniewkowo, 9. niewystarczające umiejętności do pełnienia roli rodzicielskiej, 10. utrzymująca się wysoka liczba dzieci w pieczy zastępczej, 11. niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych,

specjalistycznych stacjonarnych i diagnostycznych usług zdrowotnych oraz rozbudowana infrastruktura ochrony zdrowia na terenie powiatu inowrocławskiego, 16. dobrze rozwinięty system ratownictwa medycznego, 17. dobrze rozwinięta podstawowa opieka ambulatoryjna na szczeblu powiatowym, 18. bogata oferta uzdrowiskowa. 19. duża liczba organizacji pozarządowych na terenie powiatu inowrocławskiego.	12. braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo, 13. niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy, 14. niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej), 15. niewystarczająca oferta stypendialna dla uczniów, 16. niewystarczający rozwój edukacji doświadczalnej, 17. niewystarczające poradnictwo zawodowe dla uczniów szkół gimnazjalnych, 18. niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, 19. niewystarczające kompetencje zawodowe nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii, 20. niewystarczające zainteresowanie osób dorosłych kształceniem ustawicznym, 21. niewystarczająco rozbudowana infrastruktura kultury do rosnących potrzeb kulturalnych mieszkańców powiatu, 22. w dalszym ciągu niewystarczająca oferta promująca dziedzictwo kulturowe i historyczne, 23. niewystarczająco wykorzystany potencjał przyrodniczy, historyczny i kulturowypowiatu, 24. niewystarczające wykorzystanie nowoczesnych technologii TIK w sferze usług publicznych (administracji, kultury, turystyki, zdrowia, edukacji), 25. niewystarczająca konserwacja zbiorów muzealnych, zabytków historycznych i archeologicznych, 26. niewystarczająca współpraca samorządów i organizacji pozarządowych w zakresie rozwoju i promocji turystycznej Powiatu, 27. niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna oraz baza agroturystyczna, 28. niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych, 29. niedoinwestowana baza sportowa, w szczególności w zakresie sportów wodnych, 30. niewystarczająca promocja aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia wśród
---	--

	mieszkańców powiatu, 31. niewystarczająca liczba programów profilaktyki i promocji zdrowia, 32. niewystarczająca opieka długoterminowa, w tym geriatryczna, 33. niedostosowana do aktualnych potrzeb infrastruktura opieki nad matką i dzieckiem, 34. nierozwiązany problem leczenia psychiatrycznego na terenie powiatu, 35. niewystarczająca opieka stomatologiczna, szczególnie na obszarach wiejskich, 36. infrastruktura ratownictwa medycznego niedostosowana do potrzeb, 37. w dalszym ciągu niewystarczająca do rosnących potrzeb mieszkańców powiatu infrastruktura ochrony zdrowia, 38. brak izby wytrzeźwień, 39. trudności finansowe, lokalowe i organizacyjne organizacji pozarządowych, ograniczające aktywność organizacji, 40. niewykorzystany potencjał organizacji pozarządowych, 41. niski potencjał kapitału społecznego na terenie powiatu oraz niewystarczająca współpraca wielosektorowa, 42. niewielkie zainteresowanie ideą wolontariatu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. znaczny potencjał intelektualny mieszkańców powiatu, 2. dostępność środków UE na wsparcie edukacji, kultury, turystyki, zdrowia, ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych, w tym kontynuację realizacji innowacyjnych projektów, 3. rozwój sektora „srebrnej” gospodarki, 4. rozwój ekonomii społecznej, 5. promocja kształcenia zawodowego i ustawicznego, 6. stabilne zainteresowanie ze strony uczniów szkołami zawodowymi, 7. zintensyfikowanie współpracy szkół zawodowych z przedsiębiorstwami, 8. nowy sposób zdobywania kwalifikacji zawodowych – kursy zawodowe, 9. konkurencyjna oferta szkół niepublicznych na terenie powiatu inowrocławskiego, 10. realizacja planowanych innowacyjnych przedsięwzięć kulturalnych w regionie, 11. wykreowanie marki Powiatu z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych, 12. udział organizacji pozarządowych	1. niekorzystne zmiany demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa, 2. trudna sytuacja osób niepełnosprawnych, kobiet i osób po 50 roku życia na rynku pracy, 3. wysokie koszty pracy ograniczające wzrost zatrudnienia w przedsiębiorstwach, 4. spadek liczby podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne, 5. niewystarczająca świadomość znaczenia kształcenia zawodowego wśród młodzieży, 6. zmniejszająca się subwencja oświatowa, 7. częste zmiany systemowe i programowe w systemie edukacji, 8. zwiększająca się liczba absolwentów gimnazjów podejmujących dalszą naukę w powiatach ościennych, 9. ograniczone środki finansowe na rozwój i promocję kultury, turystyki, sportu, opiekę medyczną, promocję zdrowia i programy profilaktyki, dla nowych i małych organizacji pozarządowych, 10. zalew kultury masowej, 11. uzależnienie młodzieży od multimediiów, 12. niewystarczający dostęp do specjalistycznych

w kultywowaniu tradycji i dziedzictwa kulturowego, 13. możliwość wykorzystania nowoczesnych technologii TIK w sferze kultury i turystyki, 14. budowa ośrodka szkoleniowego sportów wodnych dla województwa kujawsko-pomorskiego w Kruszwicy, 15. wzrost oferty prywatnych usług medycznych i opiekuńczych, 16. ukierunkowanie leczenia na rozwiązanie aktualnych i przyszłych problemów epidemiologicznych i demograficznych, 17. możliwości tworzenia firm społecznych i spółdzielni socjalnych, 18. realizacja projektów partnerskich we współpracy wielosektorowej, 19. wykorzystanie dotychczasowych doświadczeń organizacji pozarządowych w tym LGD w realizacji nowego instrumentu „Rozwój lokalny kierowany przez społeczność”.	usług medycznych, 13. brak rozwiązań systemowych dotyczących tworzenia regionalnych centrów zdrowia psychicznego, 14. wzrost popytu na świadczenia specjalistycznej opieki stacjonarnej i ambulatoryjnej ze strony mieszkańców powiatów ościennych, 15. odpływ personelu medycznego do dużych ośrodków miejskich i poza granice kraju, 16. niestabilna polityka zdrowotna państwa, możliwe niekorzystne rozwiązania w systemie opieki medycznej, 17. niewielkie zainteresowanie ideą wolontariatu.
--	--

II. GOSPODARKA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. dobrze rozwinięty przemysł, w szczególności rolno-spożywczy, chemiczny, metalowy, poligraficzny i meblarski, 2. na terenie powiatu działają duże przedsiębiorstwa przemysłowe o znaczącej pozycji rynkowej, 3. lokalizacja na terenie powiatu centrum dystrybucji jednej z największych sieci handlu detalicznego, 4. lokalizacja na terenie powiatu Krajowego Ośrodka Badawczo-Hodowlanego Gęsi w Kołudzie Wielkiej, 5. duży potencjał do rozwoju rolnictwa na tle regionu, 6. bogate zasoby surowcowe: soli kamiennej, kruszyw naturalnych i wapieni, 7. lokalizacja na terenie powiatu podziemnych zbiorników paliwa (ropy naftowej), 8. akweny wodne na terenie powiatu jako potencjał do rozwoju turystyki.	1. niewystarczająca innowacyjność przedsiębiorstw oraz niski poziom współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki, 2. niewystarczające zaplecze naukowo-badawcze, 3. niska atrakcyjność inwestycyjna dla potencjalnych inwestorów, 4. brak spójnego zagospodarowania przestrzennego, 5. deficyt wód dla celów rolnictwa i turystyki.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. wykorzystanie inteligentnych specjalizacji w regionie (rozwój nowoczesnego sektora rolno-spożywczego, wzrost zapotrzebowania na żywność ekologiczną, rozwój sektora turystyki uzdrowiskowej i zdrowotnej), 2. dostępność Bydgoszczy i Torunia jako głównych ośrodków rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego, 3. rozwój i wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu w województwie kujawsko-pomorskim, 4. powołanie Kujawsko-Pomorskiej Agencji Innowacyjności, 5. dostępność zwrotnych instrumentów finansowania przedsiębiorstw, 6. wsparcie rozwoju powiązań między przedsiębiorstwami np. klastry (w szczególności branży poligraficznej i uzdrowiskowej), 7. dostępność środków UE na rozwój działalności B+R, gospodarki niskoemisyjnej i zielonej gospodarki.	1. dominująca pozycja ośrodków metropolitalnych Bydgoszczy i Torunia stwarza zagrożenie marginalizacji powiatów, 2. odpływ migracyjny wykwalifikowanych kadr do dużych ośrodków, 3. niekorzystne zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa, spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, 4. niska atrakcyjność inwestycyjna województwa kujawsko-pomorskiego na tle kraju.

Opracowanie: Biuro Rozwoju i Inicjatyw Europejskich Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu we współpracy z gminami z terenu powiatu inowrocławskiego oraz partnerami społeczno-gospodarczymi.

2.7. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego stanowi podsumowanie i uporządkowanie syntetycznych informacji uzyskanych w wyniku przeprowadzonej diagnozy i została opracowanawielopłaszczyznowo w następujących obszarach:

- I. Przestrzeń, obejmującym Transport i komunikację publiczną, infrastrukturę środowiska, społeczeństwo informacyjne, bezpieczeństwo publiczne,
- II. Społeczeństwo, obejmującym rynek pracy, pomoc społeczną, zdrowie, edukację, kulturę, turystykę, sport i współpracę wielosektorową oraz
- III. Gospodarka, obejmującym rolnictwo.

Materiałem źródłowym do opracowania Analizy SWOT były wnioski z diagnozy ORSG Powiatu Inowrocławskiego przeprowadzonej we współpracy z instytucjami i podmiotami, które mogą mieć wpływ na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej ORSG, m.in. JST, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa, partnerzy społeczni oraz gospodarczy, instytucje rynku pracy, organizacje skupiające pracodawców, instytucje pomocy i integracji społecznej, Lokalna Grupa Działania, szkoły i placówki prowadzące kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne. Stanowią one efekt przeprowadzonych warsztatów planowania strategicznego w poszczególnych obszarach. Przedmiotowe wnioski przedstawione zostały w poprzednim rozdziale.

ANALIZA SWOT ORSG Powiatu Inowrocławskiego	
Mocne strony	Słabe strony
- dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej, - dogodnie położenie w sieci komunikacyjnej, na przecięciu szlaków komunikacyjnych, - stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych, - bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego, - zaangażowanie szkół w życie kulturalne, sportowe i społeczne powiatu, gmin, - silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw, - ciekawe szlaki turystyczne oraz bogate walory historyczno-kulturowe i przyrodnicze, - bogata oferta uzdrowiskowa. - duża liczba organizacji pozarządowych na terenie powiatu inowrocławskiego, - dobrze rozwinięty przemysł, w szczególności rolno-spożywczy, chemiczny, metalowy, poligraficzny i meblarski, - lokalizacja na terenie powiatu Krajowego Ośrodka Badawczo-Hodowlanego Gęsi w Kołudzie Wielkiej, - duży potencjał do rozwoju rolnictwa na tle regionu, - bogate zasoby surowcowe: soli kamiennej, kruszyw naturalnych i wapieni.	- niezadawalający stan techniczny dróg, w szczególności dróg zamiejskich, - brak obwodnic miast, w szczególności Miasta Inowrocławia, Kruszwicy, Pakości i Gniewkowa¹⁰¹, - ograniczona dostępność do dróg ekspresowych - brak spójnego systemu ścieżek rowerowych, - niedostateczne zaopatrzenie w energię elektryczną na obszarach wiejskich, - niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, - niewystarczająco dostosowana do potrzeb mieszkańców infrastruktura kanalizacji sanitarnej i wodociągowej, - niewystarczający dostęp do Internetu na terenach wiejskich, - niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie, - niewystarczająca oferta pomocy i opieki nad osobami starszymi, - wysoka stopa bezrobocia oraz utrzymujący się wśród osób bezrobotnych wysoki udział kobiet i osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, - niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych, - braki w infrastrukturze żłobkowej

¹⁰¹Budowa obwodnicy miasta Inowrocławia została rozpoczęta wiosną 2015 r. Planowane zakończenie budowy obwodnicy (I etap) to 2017 r.

	i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia, Rojewo, - niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy, - niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej), - niewystarczające wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, - niewystarczający rozwój edukacji doświadczalnej, - niewystarczająco rozbudowana infrastruktura kultury do rosnących potrzeb kulturalnych mieszkańców powiatu, - w dalszym ciągu niewystarczająca oferta promująca dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodnicze, - niewystarczająco wykorzystany potencjał przyrodniczy, historyczny i kulturowy powiatu, - niewystarczające wykorzystanie nowoczesnych technologii TIK w sferze kultury i turystyki, - niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna oraz baza agroturystyczna, - niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych, - niewystarczające zaplecze naukowo-badawcze.
Szanse	Zagrożenia
- korzystne warunki inwestycyjne dla rozwoju energetyki wiatrowej na terenie powiatu, - dostępność środków UE w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 na wsparcie gospodarki niskoemisyjnej, w tym poprawę efektywności energetycznej oraz infrastruktury informatycznej, - realizacja projektów w ramach nowego instrumentu polityki terytorialnej – tzw. Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, - kontynuacja realizacji projektów z zakresu rozbudowy regionalnej i lokalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, - dostępność środków UE na wsparcie edukacji, kultury, turystyki, zdrowia, ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych, w tym kontynuację realizacji innowacyjnych projektów, - konkurencyjna oferta szkół niepublicznych na terenie powiatu inowrocławskiego, - wykreowanie marki Powiatu z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych,	- ograniczone środki finansowe na wsparcie infrastruktury drogowej w nowej perspektywie finansowej UE, - trudna sytuacja osób niepełnosprawnych, kobiet i osób po 50 roku życia na rynku pracy, - spadek liczby podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne, - niewystarczająca świadomość znaczenia kształcenia zawodowego wśród młodzieży, - ograniczone środki finansowe na rozwój i promocję kultury, turystyki, sportu, opiekę medyczną, promocję zdrowia i programy profilaktyki, dla nowych i małych organizacji pozarządowych, - niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług medycznych, - niska atrakcyjność inwestycyjna województwa kujawsko-pomorskiego na tle kraju.

- możliwość wykorzystania nowoczesnych technologii TIK w sferze kultury i turystyki, - budowa ośrodka szkoleniowego sportów wodnych dla województwa kujawsko-pomorskiego w Kruszwicy, - możliwości tworzenia firm społecznych i spółdzielni socjalnych, - realizacja projektów partnerskich we współpracy wielosektorowej, - wykorzystanie inteligentnych specjalizacji w regionie (rozwój nowoczesnego sektora rolno-spożywczego, wzrost zapotrzebowania na żywność ekologiczną, rozwój sektora turystyki uzdrowiskowej i zdrowotnej), - dostępność środków UE na rozwój działalności B+R, gospodarki niskoemisyjnej i zielonej gospodarki.	
---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy ORSG Powiatu Inowrocławskiego

Powyższa Analiza SWOT Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego przedstawia najważniejsze mocne i słabe strony obszaru, a także szanse i zagrożenia zidentyfikowane na jego poziomie. Dzięki temu możliwy jest wybór najistotniejszych kierunków rozwoju w celu zniwelowania słabych stron i możliwie najbardziej efektywnego sposobu wykorzystania stron mocnych. Niewątpliwie należy zwrócić uwagę na obszary rozwojowe, tj. szanse wynikające z posiadanych przez obszar walorów, zarówno społecznych, kulturowych, jak i infrastrukturalnych. Zastosowanie rozwiązań mogących znacząco wpłynąć na postępowy rozwój ORSG Powiatu Inowrocławskiego pozwoli także wyeliminować lub znacznie obniżyć wpływ potencjalnych zagrożeń.

W powyższe wpisują się proponowane rozwiązania projektowe, stanowiące element części strategicznej opracowania.

3. TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA

Terytorialny wymiar wsparcia ma znaczenie w koncentracji działań w wymiarze przestrzennym oraz we wskazaniu odpowiednich obszarów interwencji dla zidentyfikowanych problemów. Wsparcie ORSG w wymiarze terytorialnym będzie polegało na wykryciu problemów zidentyfikowanych w powiecie oraz w poszczególnych gminach, a następnie na podjęciu działań służących zmniejszeniu lub całkowitemu wyeliminowaniu problemu.

Celem terytorialnego wymiaru wsparcia jest wykorzystanie czynników rozwoju obszarów oraz utworzenie nowych form współpracy pomiędzy samorządem powiatowym a gminami.

Terytorialny wymiar wsparcia uwzględnia główne problemy rozwojowe oraz potencjały ORSG. w niniejszej Strategii został on opracowany w odniesieniu do priorytetów inwestycyjnych, które przewidują zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego. Umożliwi to realizację poszczególnych priorytetów inwestycyjnych w sposób najlepiej odpowiadający potrzebom ORSG.

Tabela 45 Terytorialny wymiar wsparcia

Priorytet inwestycyjny	Cel szczegółowy	Terytorialny wymiar wsparcia
4c Wsparcie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	Zwiększona efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkaniowych	Zdiagnozowanym problemem w ORSG Powiatu Inowrocławskiego jest niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. W latach 2007-2013 na terenie ORSG realizowano inwestycje w zakresie termomodernizacji w obiektach użyteczności publicznej, zwłaszcza szkół, Szpitala, urzędów gmin, świetlic. Nie były to działania kompleksowe wykorzystujące odnawialne źródła energii. Ze względu na to, że wiele obiektów wymaga przeprowadzenia kompleksowej termomodernizacji wraz z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii podjęte zostaną inwestycje związane z termomodernizacją budynków użyteczności publicznej, w tym urzędów, ośrodków, szkół, domów opieki społecznej oraz hal widowiskowych. Planowane przedsięwzięcia będą wynikały z planów gospodarki niskoemisyjnej dla poszczególnych obszarów. Ponadto realizacja przedsięwzięć zostanie poprzedzona wykonaniem audytów energetycznych. Potrzeby na terenie ORSG w zakresie poprawy efektywności energetycznej prezentuje Załącznik nr 1 do Diagnozy, Tabela 20.
4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	Zwiększone wykorzystanie transportu publicznego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych	Strategia niskoemisyjna stała się promocją dla terenów ORSG. Celem ORSG jest zmniejszenie emisji CO₂ dla zwiększenia jakości powietrza, potencjału przyrodniczego oraz dla rozwoju turystyki. w związku z powyższym planowana jest m.in. budowa ścieżek rowerowych oraz pieszo-rowerowych, które będą służyć zarówno mieszkańcom, jak i turystom. Zwiększony ruch pieszy i rowerowy oznacza zmniejszenie ruchu pojazdów spalinowych i tym samym prowadzi do ograniczenia emisji CO₂. Na terenie ORSG łączna długość ścieżek rowerowych wynosi 29,3 km. Obecna infrastruktura drogowa nie zachęca mieszkańców i turystów do korzystania z dróg lokalnych dla transportu rowerowego, co daje dodatkowy argument

		dla powstania spójnego systemu ścieżek rowerowych. Dostrzega się również potrzebę poprawy efektywności energetycznej. w związku z powyższym planowana jest wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne. Przyczyni się to do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej oraz opłat za korzystanie z energii.
6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej cele wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	Zwiększony odsetek ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z dyrektywą dotyczącą ścieków komunalnych	Stopień zwodociągowania powiatu inowrocławskiego jest dość dobry, wynosi 94,4% (obszar miejski 98,1%, obszar wiejski 87,5%). Natomiast stopień skanalizowania na terenie powiatu wynosi niespełna 68,1%, co jest niezadowalające. Większość samorządów widzi problem we wciąż niewystarczająco dostosowanej do potrzeb mieszkańców sieci wodno-kanalizacyjnej. Szczególną potrzebę dostrzega się na obszarach wiejskich, gdzie nowo wybudowane gospodarstwa domowe nie mają dostępu do kanalizacji. Ponadto problemem w tym obszarze jest znaczne rozproszenie budownictwa wiejskiego. w związku z powyższym planuje się budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, czy też budowę kanalizacji sanitarnej. Pozwoli to na podwyższenie standardu życia mieszkańców oraz przyczyni się do ochrony środowiska przyrodniczego.
6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Zwiększona atrakcyjność obiektów kultury regionu kujawsko- pomorskiego	Powiat Inowrocławski to silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw. Ważną rolę na tym terenie odgrywają koła gospodyń wiejskich, które uczestniczą w przedsięwzięciach gminnych i ponadgminnych, prezentując lokalne dziedzictwo kulinarne. Na terenie ORSG znajduje się wiele instytucji kultury, m.in. domów kultury, świetlic wiejskich, bibliotek, muzeów i innych, które cieszą się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców oraz turystów. Problemem ORSG jest niewystarczająco wykorzystany potencjał kulturowy, historyczny i przyrodniczy oraz niewystarczająca oferta promująca dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodnicze. Zarówno obiekty historyczne, w tym

		sakralne, jak i kulturowe wymagają wsparcia finansowego w zakresie konserwacji i modernizacji. w związku z tym podjęte zostaną działania w kierunku konserwacji zbiorów muzealnych, archiwaliów i starodruków oraz adaptacji budynków związanych z Kulturą, a także budowa ścieżki edukacyjnej promującej walory historyczno-przyrodnicze. Budowanie tożsamości lokalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych pozwoli na zbudowanie pozytywnego wizerunku ORSG. Zasoby i potencjały kulturowe na terenie ORSG oraz potrzeby w zakresie wsparcia prezentuje Załącznik nr 7 do Diagnostyki, Tabela 1.
9bWspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich	Wzrost ożywienia społecznego i gospodarczego na obszarach miejskich i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie	Działania rewitalizacyjne na obszarze ORSG powinny być prowadzone w oparciu o Lokalne/Gminne Programy Rewitalizacji, które zidentyfikują obszary problemowe wymagające interwencji. w ramach Strategii ORSG będzie finansowana rewitalizacja obszarów miejskich. Środki na rewitalizację obszarów wiejskich będą pochodziły z mechanizmu RLKS. Problemami zidentyfikowanymi na terenie powiatu inowrocławskiego są: niewykorzystany potencjał przyrodniczy, historyczny i kulturowy, słabo wypromowana turystyka i agroturystyka obszaru oraz związana z nimi baza noclegowa i gastronomiczna. W związku z ww. problemami zostały wskazane tereny, które zostaną potraktowane priorytetowo przy realizacji zadań naprawczych. Ponadto podejmowane działania rewitalizacyjne będą komplementarne do działań społecznych. Inwestycje będą zlokalizowane na obszarach znajdujących się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego kapitału społecznego, lub niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. W ramach działań przewiduje się rozbudowę infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej

		i agroturystycznej wraz z przebudową dróg i chodników. Potrzeby w zakresie działań rewitalizacyjnych w gminach ORSG ujęto w Załączniku nr 9 do Diagnostyki.
9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia	Dużym problemem w powiecie inowrocławskim jest bezrobocie i ubóstwo. z tego powodu 10,6% osób korzysta ze środowiskowej pomocy społecznej. Największą grupę osób korzystających z pomocy stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym. w powiecie dużym problemem oprócz ubóstwa jest bezrobocie, również wśród osób niepełnosprawnych. Na koniec 2014 r. w PUP w Inowrocławiu zarejestrowanych było 12.408 osób, w tym 6.909 kobiet. 483 to osoby niepełnosprawne. Konieczne są działania ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową, działania ukierunkowane na integrację społeczną i rehabilitację społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych oraz działania służące wzmocnieniu kompetencji społecznych. Niezbędna jest realizacja zintegrowanych projektów we współpracy z instytucjami rynku pracy, pomocy społecznej oraz Trzeciego Sektora. Dodatkowym problemem ORSG Powiatu Inowrocławskiego jest utrzymująca się wysoka liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz niewystarczające wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Ze względu na nowatorskie w skali kraju rozwiązania w zakresie opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej – powstawanie małych placówek opiekuńczo wychowawczych, Powiat Inowrocławski ma duży potencjał do rozwiązania ww. problemu. W związku z tym planuje się realizację projektów, które mają na celu aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców wykluczonych społecznie, osób niepełnosprawnych i ubogich a także ich rodzin.
9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług	Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych Zwiększenie dostępności usług społecznych	Problemem na terenie ORSG jest niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie, niewystarczająca oferta pomocy i opieki nad osobami starszymi. Prognozowane zmiany demograficzne determinują potrzebę

socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych	budowania więzi międzypokoleniowej oraz podejmowania działań na rzecz osób starszych zarówno w zakresie pomocy społecznej, zdrowia, edukacji i rynku pracy. Na obszarze powiatu inowrocławskiego funkcjonuje 5 domów pomocy społecznej z łącznie 436 miejscami, które stanowią instytucjonalną formę opieki skierowaną do osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności. Istniejące placówki nie mają dostatecznego wyposażenia, środków transportu, etc. Mała ilość miejsc w placówkach opiekuńczych oraz niedostateczne doposażenie jest jednym z problemów zdiagnozowanych w obszarze pomocy społecznej. w związku z powyższym planuje się realizację projektów m.in. związanych z rozwojem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz osób niesamodzielnych, utworzenie dodatkowych miejsc pobytu w Sieci Klubów Dziennego Pobytu w Gminie Janikowo, rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych z terenu Gminy Pakość, Wsparcie centrum usług asystenckich i usług opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi w powiecie inowrocławskim celem zapewnienia osobom niesamodzielnym wysokiej jakości usług opiekuńczych pozwalających na jak najdłuższe funkcjonowanie w swoim środowisku. Dodatkowo planuje się aktywizację społeczną i kulturalną uczestników Domu Dziennego Pobytu w Gniewkowie. Niezbędny staje się rozwój pomocy społecznej, a także dostępność do opieki paliatywnej czy geriatric. Ważnym elementem jest zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych, dalszy rozwój usług opiekuńczych, a przede wszystkim zwiększenie ich różnorodności oraz zachowanie równowagi pomiędzy stacjonarną pomocą a usługami opiekuńczymi. Dodatkowo w opiekę nad seniorem powinna być włączona rodzina, nawet wtedy, gdy osoba starsza przebywa w instytucji świadczącej wsparcie. Należy dążyć do rozwoju usług
---	--	---

		skierowanych do osób starszych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej skierowanej do tej grupy. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi obszaru włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa należy poszukiwać rozwiązań idących w kierunku instytucjonalnej pomocy.
10a Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	Lepsza jakość usług edukacyjnych w zakresie szkolnictwa zawodowego Lepszy dostęp do usług edukacyjnych w zakresie wychowania przedszkolnego	Powiat Inowrocławski posiada dość dobrze rozwiniętą ofertę usług edukacyjnych. z diagnozy wynika, że problemem na ORSG jest niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych, niewystarczające dostosowanie oferty edukacyjnej, w tym kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy. w związku z tym niezbędne jest podniesienie zarówno jakości kształcenia jak i dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Zakres pomocy obejmuje inwestycje związane z modernizacją infrastruktury edukacyjnej, tj. stworzenie i unowocześnienie pracowni praktycznej nauki zawodu zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy oraz wyposażenie pracowni dydaktycznych w sprzęt komputerowy oraz multimedialny, co pozwoli na poprawę efektywności procesu kształcenia, stworzenie w szkole warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy, lepsze przygotowanie uczniów do egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe. Powiat inowrocławski dysponuje bogatą ofertą edukacji przedszkolnej. w latach 2007-2013 objęta była ona wsparciem z udziałem środków Unii Europejskiej. Jednakże w dalszym ciągu występują braki w infrastrukturze przedszkolnej, szczególnie na terenie gmin Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo. Istniejące placówki nie zaspokajają potrzeb mieszkańców. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli w ciągu ostatnich trzech lat potwierdza potencjalne rosnące zapotrzebowanie na nowe miejsca przedszkolne. Niezbędne jest zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach poprzez budowę nowych lub adaptację dodatkowych pomieszczeń na przedszkola.

		Ważne jest również dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych.
10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz na zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	Zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce, kreatywności, pracy zespołowej), doradztwo edukacyjno-zawodowe, rozwijanie zindywidualizowanego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnym potrzebami edukacyjnymi oraz rozwijanie kompetencji uczniów niezbędnych na rynku pracy poprzez staże zawodowe	Problemem jest niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych uczniów oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej). Większość szkół oferuje zajęcia pozalekcyjne jedynie w zakresie obowiązującego programu nauczania (głównie przedmiotów ogólnokształcących). Problemem są również niewystarczające kwalifikacje zawodowe nauczycieli oraz brak odpowiedniego wyposażenia szkół, szczególnie pracowni komputerowych, pracowni do nauki przedmiotów matematyczno-przyrodniczych oraz językowych. Konieczne jest również objęcie opieką uczniów niepełnosprawnych oraz uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Potrzebne jest wprowadzenie zajęć specjalistycznych, m.in. logopedycznych, korekcyjno-kompensacyjnych, czy dydaktyczno-wyrównawczych oraz rozwijających uzdolnienia. Słabo rozwinięte jest również doradztwo edukacyjno-zawodowe. Główną potrzebą jest rynek pracy, który oczekuje osób, które na etapie szkoły nabędą kompetencje kluczowe niezbędne w pracy zawodowej. Realizacja projektów umożliwi poznanie predyspozycji zawodowych uczniów, wybór odpowiedniej ścieżki edukacyjnej, a w przyszłości wybór zawodu. w związku z powyższym należy położyć nacisk na szkolenie dla nauczycieli oraz rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego.
10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, Ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia	Zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów szkół zawodowych, w szczególności poprzez podniesienie efektywności kształcenia zawodowego Uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy,	Szkolnictwo zawodowe na terenie powiatu inowrocławskiego wymaga dostosowania do potrzeb rynku pracy. Według informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu na koniec kwietnia 2015 r. ogólna liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu inowrocławskiego wynosiła 13139 w tym liczba absolwentów wynosiła 2428 (18,48% ogólnej liczby bezrobotnych). Wśród absolwentów największą grupę

zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	umiejętności i kwalifikacji zawodowych przez osoby dorosłe należące do grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez udział w kwalifikacyjnych kursach zawodowych, kursach umiejętności zawodowych oraz innych formach pozaszkolnych	stanowili absolwenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 479 osób (co stanowi 19,72% ogólnej liczby bezrobotnych absolwentów) oraz absolwenci z wykształceniem średnim zawodowym - 642 osoby (co stanowi 26,44% ogólnej liczby bezrobotnych absolwentów). Niezbędne jest doposażenie szkół zawodowych w sprzęt i materiały dydaktyczne oraz realizacja zajęć pozalekcyjnych z przedmiotów zawodowych i kursów zawodowych dostosowanych do potrzeb pracodawców. Celem planowanych przedsięwzięć jest podniesienie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych, które ukierunkowane jest na potrzeby rynku pracy. Zwiększy to ich szanse na zatrudnienie.
--	---	--

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawione w powyższej tabeli problemy oraz ich przyszłe kierunki działań zapobiegawczo-naprawczych w odniesieniu do priorytetów inwestycyjnych objętych polityką terytorialną wskazują, iż problemy występują nie tylko na poziomie powiatu, ale również gmin i miast. Daje to możliwość podjęcia przedsięwzięć, które pozwolą na wyeliminowanie bądź też zmniejszenie problemów dzięki współpracy z jednostkami sąsiednimi. Prowadzi to do zmiany sposobu współdziałania władz samorządowych na rzecz łamania barier granic podziałów administracyjnych.

Terytorialny wymiar polityki rozwoju zakłada możliwość podjęcia współpracy z jednostkami sąsiednimi dla realizacji zadań istotnych dla całej wspólnoty powiatowej. Wymusza również zmianę sposobu współdziałania władz samorządowych z innymi poziomami polityki terytorialnej na rzecz rozwoju, który wykracza poza formalne podziały granic administracyjnych.

4. CELE ROZWOJOWE

Realizacja działań objętych niniejszą Strategią ORSG Powiatu Inowrocławskiego wpłynie na osiągnięcie celów rozwojowych obszaru. Cele te zostały podzielone na cele strategiczne oraz odpowiadające im cele operacyjne. Ich strukturę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 46 Cele rozwojowe ORSG Powiatu Inowrocławskiego

Cel strategiczny	Cele operacyjne
1. Rozwój infrastruktury technicznej	1. Budowa oraz modernizacja dróg. 2. Budowa spójnego systemu ścieżek rowerowych. 3. Rozwój komunikacji publicznej. 4. Rozwój sieci gazowej. 5. Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej dostosowanej do potrzeb mieszkańców. 6. Poprawa jakości systemu energetycznego i wspieranie efektywności energetycznej. 7. Rozwój infrastruktury technicznej dotyczącej gospodarki odpadami.
2. Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji	1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu. 2. Rozwój usług opiekuńczych oraz wsparcie instytucjonalne dla osób niesamodzielnych. 3. Aktywizacja i wsparcie dla rodzin w wychowaniu i opiece nad dziećmi. 4. Rozwój systemu pieczy zastępczej. 5. Rozwój współpracy międzysektorowej.
3. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy	1. Upowszechnianie edukacji przedszkolnej i zwiększenie miejsc w przedszkolach poprzez tworzenie, modernizację i doposażenie obiektów przedszkolnych. 2. Poprawa jakości kształcenia zawodowego poprzez wyposażenie placówek oraz organizację dodatkowych zajęć. 3. Rozwój kompetencji kluczowych uczniów na wszystkich poziomach kształcenia oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy, a także podnoszenie kwalifikacji i kompetencji nauczycieli. 4. Poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych.
4. Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej	1. Poprawa jakości oraz udoskonalenie oferty usług zdrowotnych. 2. Rozwój systemu opieki długoterminowej, w tym geriatrycznej. 3. Rozwój lecznictwa psychiatrycznego na terenie powiatu. 4. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców poprzez rozwój programów profilaktycznych i działań edukacyjnych.
5. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów	1. Ochrona zabytków, tworzenie i modernizacja instytucji i obiektów kultury.

przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego	2. Poprawa jakości i rozwój oferty działalności kulturalnej. 3. Ochrona środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego. 4. Edukacja ekologiczna i budowanie świadomości mieszkańców dotyczącej ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.
6. Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego	1. Zwiększenie zatrudnienia osób bezrobotnych, w tym: osób niepełnosprawnych, kobiet oraz osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. 2. Zwiększenie zatrudnienia osób odchodzących z rolnictwa. 3. Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw poprzez rozwój współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem nauki. 4. Rozwój zaplecza naukowo-badawczego. 5. Rozwój wsparcia dla małych przedsiębiorstw. 6. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu. 7. Rozwój sektora rolno-spożywczego.

Źródło: opracowanie własne

Powyższe cele strategiczne i operacyjne spójne są z dokumentami strategicznymi szczebli: wspólnotowego, krajowego, regionalnego oraz lokalnego.

Tabela 47 Zgodność strategii ORSG z dokumentami strategicznymi szczebla wspólnotowego

Dokument strategiczny szczebla wspólnotowego	Założenia dokumentu, z którym spójne są cele Strategii ORSG Powiatu Inowrocławskiego
Strategia Europa 2020	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego wykazuje spójność z dwoma z trzech priorytetów Strategii Europa 2020: - Wzrost zrównoważony – transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej; - Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu – czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. W celu realizacji priorytetów zdefiniowano siedem inicjatyw przewodnich, które stanowią instrumenty realizacji celów strategii „EUROPA 2020”. Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego jest zgodna z następującymi inicjatywami: - Mobilna młodzież (działania na rzecz poprawy wyników systemu kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy) jest spójna z celem strategicznym Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej; - Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia (działania na rzecz modernizacji rynku pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności

	zawodowej i lepszego dopasowania podaży do popytu na rynku pracy) jest spójny z celem strategicznym Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej; - Europejski program walki z ubóstwem (działania na rzecz spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym) jest spójny z celem strategicznym Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji.
Agenda Terytorialna Unii Europejskiej	Celem Agendy Terytorialnej UE jest sześć priorytetów terytorialnych dla UE, z dwoma z nich zgodność wykazuje Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego, tj.: - Priorytet Usprawnienie powiązań terytorialnych na rzecz obywateli, społeczności i przedsiębiorstw jest spójny z celem strategicznym Rozwój infrastruktury technicznej; - Priorytet Zarządzanie i budowanie powiązań między ekologicznymi, krajobrazowymi i kulturowymi walorami regionów jest spójny z celem strategicznym Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych obszaru.

Źródło: opracowanie własne

Spójność Strategii ORSG Powiatu Inowrocławskiego z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego przedstawia poniższa tabela:

Tabela 48 Spójność Strategii ORSG Powiatu Inowrocławskiego z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego

Dokument strategiczny szczebla krajowego	Założenia dokumentu, z którym spójne są cele Strategii ORSG Powiatu Inowrocławskiego
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 Trzecia fala nowoczesności	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju zakłada, że w roku 2030 polska gospodarka stanie się gospodarką konkurencyjną i innowacyjną. w osiągnięciu takiego stanu ma pomóc realizacja jedenastu celów strategicznych określonych w dokumencie. Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego wykazuje spójność z następującymi celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju: - Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki wpisuje się w cel nr 3 strategii, tj. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy; - Cel 4 Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki zgodny jest z celem 6 Strategii – Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego; - Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfarestate” wpisuje się w dwa cele strategii: Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji oraz Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej; - Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz

	ochrona i poprawa stanu środowiska wpisuje się w cel 1 strategii: Rozwój infrastruktury technicznej - Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju wpisuje się w cel 5 strategii – Ochrona dziedzictwa kulturowego i promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego.
Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne społeczeństwo Konkurencyjna gospodarka Sprawne państwo	W Strategii Rozwoju Kraju 2020 określono obszary interwencji. Strategia ORSG wpisuje się w 2 obszary strategiczne i wykazuje spójność z następującymi celami: Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka – Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego jest spójny z celem Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy. Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko jest spójne z celem strategii: Rozwój infrastruktury technicznej. Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna – Cel III.1. Integracja społeczna, Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych są spójne z następującymi celami strategii: Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji, Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej oraz Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego. Cel II Konkurencyjna gospodarka (II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego oraz II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarczej) zgodny jest z celem 6 Strategii – Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony Miasta Obszary wiejskie	Celem strategicznym KSRR jest efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwojowych kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Strategia ORSG wpisuje się w następujące cele strategiczne i operacyjne: - Cel 1 Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (1.2.2. Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych) zgodny jest z celem 6 Strategii – Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego, natomiast (1.3.6 Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego) jest spójny z celem strategicznym Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego; - Cel 2 Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe) jest spójny z trzema

	celami strategii: Rozwojem nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy, Wzmocnieniem systemu opieki zdrowotnej i Ochroną dziedzictwa kulturowego oraz promocją walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Celem strategicznym polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie. Strategia ORSG wpisuje się w dwa cele KPZK: - Cel 4 – Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski jest spójny z celem 5 strategii, tj. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego; - Cel 5 – Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa jest spójny z celem 1 strategii Rozwój infrastruktury technicznej.
Krajowa Polityka Miejska	Strategia ORSG jest zgodna z następującymi celami szczegółowymi Krajowej Polityki Miejskiej: - Cel Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich dokreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia jest spójny z celem 2 strategii – Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji oraz z celem 6 Strategii – Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego; - Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich jest spójny z celem 1 strategii – Rozwój infrastruktury technicznej oraz celem 5, tj. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego..

Źródło: opracowanie własne

Informacje w zakresie spójności Strategii z dokumentami szczebla regionalnego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 49 Spójność Strategii ORSG Powiatu Inowrocławskiego z dokumentami strategicznymi szczebla regionalnego

Dokument strategiczny szczebla regionalnego	Założenia dokumentu, z którym spójne są cele Strategii ORSG Powiatu Inowrocławskiego
Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego przyczynia się do realizacji poszczególnych Priorytetowych Obszarów Strategii Województwa, między innymi przez: - cel strategiczny Rozwój Infrastruktury technicznej jest zgodny z Priorytetem Modernizacja przestrzeni wsi i miast, - cel Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy oraz cel Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej jest zgodny z Priorytetem Nowoczesne Społeczeństwo, - cel Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy oraz Cel 6 Strategii – Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego jest zgodny z Priorytetem Konkurencyjna Gospodarka.
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego przyczynia się do realizacji celów Regionalnej Strategii Innowacji Województwa, między innymi przez: - cel strategiczny Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy jest zgodny z Celem Strategicznym nr I – Ukształtowanie innowacyjnych i kreatywnych postaw społeczności regionu (Cel operacyjny I.1 Rozwój innowacyjnej edukacji; działanie: Wprowadzenie innowacyjnego szkolnictwa zawodowego). - Cel strategiczny 6 Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego zgodny jest z Celem strategicznym II Ukształtowanie sektora nauki jako zaplecza innowacyjnej gospodarki (II.1. Rozwój potencjału naukowo-badawczego na rzecz innowacyjnej gospodarki) oraz Celem strategicznym III Ukształtowanie regionalnej gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności (III.1. Rozwój innowacyjności i powiązań sieciowych przedsiębiorstw).
Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego oparta jest na zintegrowanym podejściu do rozwoju społeczno-gospodarczego z uwzględnieniem relacji funkcjonalno-przestrzennych danego obszaru. Jedną z możliwych form realizacji Polityki terytorialnej jest poziom ponadlokalny (powiatowy)- ORSG obejmujący terytorium wyznaczone granicami powiatu ziemskiego. Strategia ORSG wykazuje zgodność z Załoženiami polityki terytorialnej województwa kujawsko – pomorskiego na lata 2014 – 2020.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego przyczynia się do realizacji poszczególnych Priorytetowych Obszarów RPO między innymi przez: - cel Strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny z Osią Priorytetową 3 – Efektywność energetyczna

	i gospodarka niskoemisyjna w regionie , - cel Strategiczny Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego jest zgodny z Osią Priorytetową 4 – Region przyjazny środowisku, - Cel Strategiczny Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy jest zgodny z Osią Priorytetową 6 – Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry, - cel Strategiczny Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji jest zgodny z Osią Priorytetową 7 -Rozwój lokalny kierowany przez społeczność , - Cel Strategiczny Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy jest zgodny z Osią Priorytetową 8 – Aktywni na rynku pracy, - cel Strategiczny Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji jest zgodny z Osią Priorytetową nr 9 -Solidarne społeczeństwo, - cel Strategiczny Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej jest zgodny z Osią Priorytetową 10 – Innowacyjna edukacja. - Cel strategiczny 6 Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego zgodny jest z Osią Priorytetową 1 – Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu (Cel tematyczny 1. Wzmacnianie badań naukowych , rozwoju terytorialnego innowacji) oraz Osią Priorytetową 8 Aktywni na rynku pracy
--	--

Źródło: opracowanie własne

Poza powyższymi działaniami objęte Strategią ORSG Powiatu Inowrocławskiego wpisują się w cele dokumentów strategicznych poziomu lokalnego, w tym w:

Tabela 50 Spójność Strategii ORSG Powiatu Inowrocławskiego z dokumentami strategicznymi szczebla lokalnego

Dokument strategiczny szczebla lokalnego	Założenia dokumentu, z którym spójne są cele Strategii ORSG Powiatu Inowrocławskiego
Strategia Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego do 2020 roku	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego przyczynia się do realizacji poszczególnych Priorytetowych Obszarów Strategii Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego do 2020 roku: - cel strategiczny Wzmacnianie systemu opieki zdrowotnej jest zgodny z Priorytetem i Zdrowie, aktywne społeczeństwo i efektywne usługi (Cel strategiczny 1 - Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu poprzez zwiększenie dostępności i rodzajów świadczonych Usług oraz zapewnienie wysokiej jakości Usług medycznych dostosowanych do obecnych i prognozowanych demograficznych i epidemiologicznych oraz cel strategiczny 2 Zapewnienie wysokiej jakości pomocy społecznej dla przyszłych pokoleń); - cel strategiczny Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy jest zgodny z Priorytetem i Zdrowie, aktywne społeczeństwo i efektywne usługi (cel

	strategiczny 3 – zapewnienie edukacji otwartej na rynek pracy i aktualne wyzwania na wszystkich poziomach nauczania); - cel strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny z Priorytetem II Zrównoważony rozwój, spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna (cel strategiczny 1 – Zapewnienie dostępności komunikacyjnej oraz spójnej, funkcjonalnej i efektywnej sieci dróg na obszarze powiatu); - cel strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny z Priorytetem II Zrównoważony rozwój, spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna (cel strategiczny 2. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego na terenie powiatu oraz wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną); - cel strategiczny Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych obszarów jest zgodny z Priorytetem III – Tożsamość dziedzictwo (cel strategiczny 1 – Zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego powiatu); - cel strategiczny Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej ORSG Powiatu Inowrocławskiego jest zgodny z Priorytetem IV. Konkurencyjna otwarta na wyzwania gospodarka (cel strategiczny 1. Wzrost zatrudnienia i aktywizacja zawodowa mieszkańców powiatu). - cel strategiczny Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego zgodny jest z priorytetem I: Gospodarka i miejsca pracy.
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Inowrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego przyczynia się do realizacji poszczególnych Priorytetowych Obszarów Strategii Zintegrowanych Inwestycji dla Inowrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014 -2020: - cel strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny z Priorytetem 1. Środowisko (Działanie 1.1. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego wspierania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i sektorze mieszkaniowym, Działanie 1.2. Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz Działanie 1.4. Gospodarka wodno - kanalizacyjna); - cel strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny z Priorytetem 2. Transport (Działanie 2.2. Rozwój ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-jezdných); - cel strategiczny Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego jest zgodny z Priorytetem 3. Rewitalizacja (Działanie 3.2. Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych wraz z ich pierwotnym zachowaniem); - cel strategiczny Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji jest zgodny z Priorytetem 4. Społeczeństwo (Działanie 4.1. Aktywizacja społeczności lokalnej i osób wykluczonych oraz Działanie 4.2. Rozwój usług społecznych); - cel strategiczny Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy jest zgodny z Priorytetem 5. Edukacja (Działanie 5.1. Edukacja przedszkolna i kształcenie

	ogólne, Działanie 5.2. Kształcenie zawodowe, Działanie 5.3. Kształcenie osób dorosłych).
Strategia Rozwoju Gminy Kruszwica na lata 2007-2017	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego koresponduje z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Kruszwica na lata 2007 – 2017: - cel strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny z celem strategicznym nr 2 Poprawa jakości życia na obszarze gminy; - cel strategiczny Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego jest zgodny z celem strategicznym 3. Zwiększenie turystycznego zainteresowania gminą; - cel strategiczny Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy jest zgodny z celem strategicznym 4. Wzrost jakości kapitału ludzkiego i aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy. - cel strategiczny 6 Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego zgodny jest z celem strategicznym 1 -Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych świadczonych przez gminę, cel szczegółowy 1.5. Opracowanie i wdrożenie standardów kompetencji dla pracowników.
Strategia Rozwoju Gminy Gniewkowo na lata 2014-2020	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego koresponduje z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Gniewkowo na lata 2014 – 2020: - cel strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny z celem strategicznym 2. Poprawa jakości życia na obszarze Gminy (cel szczegółowy 2.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej i komunikacyjnej; 2.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno- kanalizacyjnej); - cel strategiczny Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego jest zgodny z celem strategicznym 3. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy (cel szczegółowy: 3.1. Rozwój i promocja gminy poprzez historię oraz 3.3. Promocja walorów przyrodniczych); - cele strategiczne: Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej i cel strategiczny Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych obszaru jest zgodny z celem strategicznym 4. Budowa kapitału ludzkiego i aktywizacja zawodowa mieszkańców (cele szczegółowe 4.1. Poprawienie standardów jakości usług instytucji pomocy społecznej., 4.2. Podnoszenie i dostosowanie kwalifikacji bezrobotnych do wymogów rynku pracy, 4.3. Upowszechnienie edukacji szkolnej i przedszkolnej. 4.4. Kontynuacja systemu staży i praktyk zawodowych w oparciu o współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami, 4.5. Upowszechnianie kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy, 4.6. Dostosowanie kwalifikacji nauczycieli do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju kształcenia i rynku pracy, 4.7. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy); - cel strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny

	z celem strategicznym 5. Wzmacnianie potencjału gospodarczego Gminy (cel szczegółowy 5.3. Działanie na rzecz infrastruktury drogowej). - Cel strategiczny Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego zgodny jest z celem strategicznym 5 Wzmacnianie potencjału gospodarczego Gminy.
Strategia Rozwoju Gminy Janikowo na lata 2014-2020	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego koresponduje z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Janikowo na lata 2014 – 2020: - cel strategiczny Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego jest zgodny z celem strategicznym I. Integracja społeczności gminy i poprawa warunków życia jej mieszkańców (cel operacyjny 1. Poprawa komunikacji społecznej oraz 2. Zaangażowanie mieszkańców w rozwój oferty spędzania wolnego czasu); - cel strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny z celem strategicznym III. Rozwój infrastruktury technicznej poprawiającej jakość życia mieszkańców (cele operacyjne: nr 1. Poprawa jakości dojazdu zgodnie z potrzebami mieszkańców i produkcji rolniczej m.in. poprzez poprawę stanu dróg, 2. Modernizacja sieci wodociągowej i rozbudowa sieci kanalizacyjnej, 3. Poprawa stanu zaopatrzenia w energię ze źródeł ekologicznych); - cel strategiczny Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy jest zgodny z celem strategicznym nr IV Unowocześnienie systemu edukacji i dostosowanie do rynku pracy (cel operacyjny 1. Rozwój nowoczesnych form kształcenia i wychowania młodzieży). - cel strategiczny 6 Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego zgodny jest z Celem strategicznym II. Rozwój gospodarczy i poprawa sytuacji na rynku pracy (cel 1. Rozwój małej przedsiębiorczości na terenie gminy wykorzystujący walory gospodarcze i specyfikę Janikowa oraz 4. Wsparcie przemian w rolnictwie).
Strategia Rozwoju Gminy Pakość na lata 2014-2020	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego koresponduje z celami i kierunkami rozwoju Gminy Pakość zapisanymi w Strategii Rozwoju Gminy Pakość na lata 2014 – 2020: - cele strategiczne: Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy, Wzmacnianie rozwoju społecznego i integracji oraz Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej są zgodne z Kierunkiem 1 – Sprawne usługi publiczne (1.1. Zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjum; 1.2. Poprawa kwalifikacji zawodowych ludności dorosłej; 1.3. Zapewnienie powszechnego dostępu do opieki przedszkolnej; 1.4. Zapewnienie opieki dla dzieci w wieku żłobkowym; 1.6. Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości ochrony zdrowia; 1.7. Wzmacnianie zdolności do realizacji zadań z zakresu opieki społecznej oraz rozwiązywania problemów grup dotkniętych

	wykluczeniami społecznymi; - cel strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny z Kierunkiem 3 – Rozwój infrastruktury technicznej (3.2. Zapewnienie obsługi w zakresie odbioru i oczyszczania ścieków); 3.6. Termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej; 3.7. Rozwój elektroenergetyki oraz energetyki ciepłej wykorzystującej odnawialne źródła energii; 3.8. Zapewnienie pewności zasilania w energię elektryczną; - cel strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny z Kierunkiem 4. – Poprawa dostępności komunikacyjnej (4.1. Rozbudowa systemu dróg gminnych; 4.2. Osiągnięcie i utrzymanie właściwego stanu technicznego dróg gminnych; 4.3. Rozwój sieci dróg rowerowych dla transportu i rekreacji; 4.4. Osiągnięcie i utrzymanie właściwego stanu technicznego dróg powiatowych; 4.5. Osiągnięcie i utrzymanie właściwego stanu technicznego dróg wojewódzkich; 4.6. Poprawa dostępności gminy w komunikacji publicznej). - cel strategiczny Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego jest zgodny z Kierunkiem 5 - Przestrzeń dla mieszkańców (5.6. Ochrona dziedzictwa kulturowego Kalwarii Pakoskiej); - cel strategiczny Wzmacnianie systemu opieki zdrowotnej jest zgodny z Kierunkiem 6 – Przestrzeń dla gospodarki (6.7. Wsparcie dla rozwoju komercyjnych placówek opiekuńczych dla ludności starszej). - cel strategiczny 6 Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego zgodny jest z Kierunkiem 6 – Przestrzeń dla gospodarki (6.3. Instytucjonalne wsparcie przedsiębiorców na terenie gminy oraz 6.4. Wsparcie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego)
Strategia Rozwoju Gminy Złotniki Kujawskie	Strategia Rozwoju Gminy Złotniki Kujawskie jest w trakcie aktualizacji. Będzie ona spójna ze Strategią ORSG Powiatu Inowrocławskiego.
Strategia Rozwoju Gminy Dąbrowa Biskupia na lata 2014-2020	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego koresponduje z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Dąbrowa Biskupia na lata 2014 – 2020: - cel strategiczny Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji jest zgodny z Celem strategicznym I: Zintegrowana i aktywna społeczność gminy Dąbrowa Biskupia; - cel strategiczny Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji oraz cel strategiczny Rozwój oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy są zgodne z Celem strategicznym III: Lepsze warunki życia i pracy. - Cel strategiczny nr 2 Wzrost konkurencyjności gospodarczej gminy zgodny jest z celem 6 Strategii Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego.
Lokalny Program Rozwoju	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego koresponduje

Gminy Rojewo na lata 2013-2020	z celami rozwojowymi gminy Rojewo zawartymi w Lokalnym Programie Rozwoju Gminy Rojewo na lata 2013 – 2020: - cele strategiczne: Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego i Rozwój infrastruktury technicznej są zgodne z celem: Wykorzystanie walorów przyrodniczych Gminy (Rozwój infrastruktury turystycznej, Promocja walorów przyrodniczo – krajobrazowych gminy, Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy, Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej) - cel strategiczny Rozwój infrastruktury technicznej jest zgodny z celem Rozwój infrastruktury technicznej Gminy Rojewo (Przebudowa dróg gminnych, Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej); - cel strategiczny Rozwój oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy jest zgodny z celem Poprawa standardu życia mieszkańców (organizacja przedszkolna, unowocześnienie wyposażenia jednostek oświatowych, zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla uczniów). - cel strategiczny Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego zgodny jest z celem strategicznym 4 Wzrost jakości kapitału ludzkiego i aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy.
---------------------------------------	---

Źródło: opracowanie własne

Dokument strategiczny	Główne cele i założenia dokumentu oraz zgodność Strategii ORSG z dokumentem strategicznym
Lokalny/ Gminny Program Rewitalizacji	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego powinna być spójna z Lokalnymi/Gminnymi Programami Rewitalizacji. Dlatego też powinny się w niej znaleźć projekty z zakresu rewitalizacji społeczno – gospodarczej wynikające z powyższych dokumentów. Jednostki samorządu terytorialnego, które zdecydują się prowadzić procesy rewitalizacyjne, po pojawieniu się szczegółowych wytycznych dotyczących rewitalizacji, będą zobowiązane do opracowania Lokalnych/Gminnych Programów Rewitalizacji.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego musi być spójna z Planami gospodarki niskoemisyjnej. Gminy, które planują przeprowadzić działania finansowane w ramach priorytetu PI 4c (Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym) oraz PI 4e (Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu) są zobligowane do opracowania Planów Gospodarki Niskoemisyjnej. We wszystkich gminach ORSG trwają prace nad opracowaniem Planów Gospodarki

	Niskoemisyjnej.
Plan Mobilności Miejskiej	Strategia ORSG powinna też być spójna z Planem Mobilności Miejskiej. Dlatego Gminy, które w ramach Strategii ORSG chcą realizować projekty w zakresie PI e (Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu) są zobligowane do opracowania tego dokumentu.
Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez społeczność	Zgodnie z zasadami realizacji instrumentu Rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w Polsce. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) – to nowy instrument terytorialny – wprowadzony przez KE do realizacji w perspektywie finansowej na lata 2014 – 2020. Instrument ten bazuje na stosowanym w latach 2007 – 2013 w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) i Wspólnej Polityki Rybołówstwa (WPRyby) podejściu LEADER. w ramach RLKS mogą być realizowane działania w ramach następujących priorytetów, które wchodzą w zakres polityki terytorialnej: - 9 d Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność - 9vi Strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Strategie RLKS, które są opracowywane na lata 2014 – 2020 powinny wykazywać zgodność ze Strategią ORSG.

Źródło: opracowanie własne

5. PRIORYTETY INWESTYCYJNE

Priorytety inwestycyjne dla ORSG Powiatu Inowrocławskiego stanowią uszczegółowienie celów strategii i są one zgodne z ustalonymi kierunkami rozwoju. w poniższej tabeli zostały przedstawione metody realizacji celów poprzez wskazanie konkretnych rozwiązań operacyjnych, jest to tzw. logika interwencji strategicznej.

Tabela 51 Logika interwencji strategicznej

L.p.	Zidentyfikowany problem/potencjał	Cel	Sposób realizacji celu	Zasięg terytorialny działań	Wskaźniki celu
1.	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej	Rozwój infrastruktury technicznej Poprawa jakości systemu energetycznego i wspieranie efektywności energetycznej	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Powiat Inowrocławski Gmina Kruszwica Gmina Gniewkowo Gmina Złotniki Kujawskie Gmina Dąbrowa Biskupia	• Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych –652,04 ton równoważnika CO₂/rok • Szacowany roczny spadek gazów cieplarnianych: 76,7 Mg/rok • Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków: 23 sztuki • Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – ok. 2 696 927,77 kWh/rok • Zwiększenie efektywności energetycznej powyżej: 40% • Efekt energetyczny – roczne zmniejszenie zaopatrzenia na energię – 37,9% • Redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych, czyli przeciwdziałanie niskiej emisji – 25%
2.	<u>Problem:</u> Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych. Niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych, <u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność	Rozwój infrastruktury technicznej Budowa spójnego systemu ścieżek rowerowych Poprawa jakości systemu energetycznego i wspieranie efektywności energetycznej	Budowa ścieżek rowerowych i ciągów pieszo - rowerowych Wymiana źródeł światła i sieci energooszczędnego oświetlenia	Gmina Kruszwica Gmina Janikowo Gmina Gniewkowo Gmina Pakość Gmina Złotniki Kujawskie	• Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – tony równoważnika: 104,2 CO₂/rok • Liczba punktów świetlnych w zabudowie mieszkaniowej i ciągach komunikacyjnych: 395 sztuk • Oszczędność energii elektrycznej: 38%

	energetyczna na terenie powiatu <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej				• Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych: 19,8 km • Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”: 1 sztuka
3.	<u>Problem:</u> Niewystarczająco dostosowana do potrzeb mieszkańców sieć wodno - kanalizacyjna <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć wodociągowo – kanalizacyjna na tle regionu	Rozwój infrastruktury technicznej Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej dostosowanej do potrzeb mieszkańców	Budowa kanalizacji sanitarnej Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Złotniki Kujawskie Gmina Rojewo	• Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków: 220 RLM • Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków : 95% • Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków 45 szt. • Liczba dodatkowych osób korzystających z przyzagrodowych oczyszczalni ścieków: 140-180 osób • Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę: 900 osób
4.	<u>Problem:</u> Niewystarczająca konserwacja zbiorów muzealnych, zabytków historycznych i archeologicznych <u>Potencjał:</u> Silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw <u>Problem:</u> Niewystarczająco wykorzystany potencjał przyrodniczy, historyczny i kulturowy powiatu <u>Problem:</u> Niewystarczająco rozbudowana infrastruktura kultury do rosnących potrzeb mieszkańców	Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych obszaru ORSG Powiatu Inowrocławskiego Ochrona środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego Edukacja ekologiczna i budowanie świadomości mieszkańców dotyczącej ochrony dziedzictwa kulturowego	Działania ukierunkowane na ochronę zabytków (konserwacja zbiorów muzealnych, archiwaliów i starodruków) Rozbudowa i przebudowa infrastruktury	Powiat Inowrocławski Gmina Złotniki Kujawskie	• Zwiedzający muzea i oddziały w gestii samorządu gmin, powiatów i miast na prawach powiatu (osoby /1000 mieszkańców) : 119 osób/1000 mieszkańców • Liczba instytucji kultury objętych wsparciem: 1 sztuka • Liczba zabytków ruchomych objętych wsparciem: 131 sztuk • Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin o około 200 osób/rok 19500 zwiedzających

	powiatu <u>Potencjał:</u> Rozwijająca się oferta kulturalna na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Problem:</u> Niewystarczająca oferta promująca dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodnicze <u>Potencjał:</u> Ciekawe szlaki turystyczne oraz bogate walory historyczno-kulturowe i przyrodnicze	i przyrodniczego Poprawa jakości i rozwój oferty działalności kulturalnej Ochrona zabytków, tworzenie i modernizacja instytucji i obiektów kultury	kulturalnej na terenie powiatu		
5.	<u>Problem:</u> Niezadawalający stan dróg, w szczególności dróg zamiejskich <u>Potencjał:</u> Dogodne położenie sieci komunikacyjnej na przecięciu szlaków komunikacyjnych <u>Problem:</u> Wysoka stopa bezrobocia oraz utrzymujący się wśród osób bezrobotnych wysoki udział kobiet i osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym <u>Problem:</u>	Rozwój infrastruktury technicznej Budowa oraz modernizacja dróg Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Powiatu Inowrocławskiego Zwiększenie zatrudnienia osób bezrobotnych, w tym: osób niepełnosprawnych, kobiet oraz osób w szczególnie trudnej	Działania z zakresu rewitalizacji fizycznej i społeczno-gospodarczej Budowa i rozbudowa dróg gminnych oraz chodników Stworzenie infrastruktury wspierającej aktywizację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem Realizacja programów w zakresie zatrudnienia lub samo zatrudnienia dla osób bezrobotnych, długotrwale	Gmina Kruszwica Gmina Gniewkowo Gmina Pakość Gmina Janikowo	• Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 3 sztuk • Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich: 6400 m² • Wskaźnik ożywienia społeczno-gospodarczego na obszarach miejskich: 1% • Długość przebudowanych dróg gminnych: 0,75 km • Długość przebudowanych chodników: 0,2 km

Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie <u>Potencjał:</u> Dobrze rozwinięta sieć samorządowych instytucji pomocy społecznej <u>Problem:</u> Niedoinwestowana baza sportowa, w szczególności w zakresie sportów wodnych <u>Potencjał:</u> Dobre warunki do uprawiania sportów wodnych (wioślarstwo, żeglarstwo i sporty motorowodne) <u>Potencjał:</u> Rozwijająca się infrastruktura sportowa <u>Problem:</u> Niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna oraz baza agroturystyczna <u>Potencjał:</u> Ciekawe szlaki turystyczne oraz bogate walory historyczno-kulturowe i przyrodnicze <u>Potencjał:</u> Rozwijająca się oferta kulturalna na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Potencjał:</u> Rozwijająca się baza noclegowa i gastronomiczna <u>Problem:</u> W dalszym ciągu niewystarczająca oferta promująca dziedzictwo	sytuacji na rynku pracy Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego Ochrona zabytków, tworzenie i modernizacja instytucji i obiektów kultury Poprawa jakości i rozwój oferty działalności kulturalnej Ochrona środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego	bezrobotnych i kobiet Tworzenie miejsc rekreacji np. skateparku Budowa Centrum kulturowo-sportowo-rekreacyjnego Zagospodarowanie i rewitalizacja terenów nadbrzeżnych Noteci Rozbudowa infrastruktury żeglarskiej Rozbudowa bazy sportowej w zakresie sportów wodnych		
---	---	---	--	--

	historyczne, kulturowe i przyrodnicze <u>Problem:</u> Niewystarczająco wykorzystany potencjał przyrodniczy, historyczny i kulturowy powiatu <u>Potencjał:</u> Silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw <u>Problem:</u> Niewystarczająca promocja aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia wśród mieszkańców powiatu	Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej Poprawa stanu zdrowia mieszkańców poprzez rozwój programów profilaktycznych i działań edukacyjnych	Programy promocji aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia		
6.	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie	Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego	Działania ukierunkowane na aktywizację społeczno-	Powiat Inowrocławski Gmina Pakość	• Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w ramach projektu: 240 osób

<u>Problem:</u> Niedostateczna liczba ofert pracy szczególnie dla osób niepełnosprawnych <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym <u>Problem:</u> Niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Problem:</u> Utrzymująca się wysoka liczba dzieci w pieczy zastępczej <u>Potencjał:</u> Nowatorskie w skali kraju rozwiązania w zakresie opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej – małe placówki opiekuńczo – wychowawcze	Zwiększenie zatrudnienia osób bezrobotnych, w tym osób: niepełnosprawnych, kobiet oraz osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu Aktywizacja i wsparcie dla rodzin w wychowaniu i opiece nad dziećmi Rozwój systemu pieczy zastępczej	zawodową osób, rodzin i grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym Działania w zakresie podnoszenia kompetencji wychowawczych rodziców, nauka radzenia sobie z trudnymi zachowaniami dzieci i modyfikacje tych zachowań Działania w zakresie opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej	• Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu: 307 osób • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu: 173 osób • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): 52 os. • Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie – 34 osób • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) -55 osób • Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej – 19% • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w projekcie: 106 • Liczba osób z dysfunkcjami, która rozpoczęła naukę na poziomie ponadgimnazjalnym: 9 • Liczba osób z dysfunkcjami, kończąca edukację na poziomie gimnazjalnym objętych wsparciem
---	--	---	--

					w projekcie: 16 • Wskaźnik efektywności społeczno-zawodowej: 56% • Liczba osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub/i orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego objętych wsparciem w projekcie: 160 • Liczba osób, które podjęły kontynuację nauki: 40 • Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu: 35% (13 osób) • Poprawa dostępu do rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez dostęp do usług wspierających aktywizację zawodową: 30 • Wzrost aktywności i integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez udział w działaniach o charakterze środowiskowym: 30 • Podniesienie własnej wartości i poziomu motywacji osób objętych wsparciem w ramach aktywizacji społecznej w projekcie: 30 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objęta kontraktami socjalnymi w ramach projektu: 14 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objęta PAL w ramach projektu: 16
--	--	--	--	--	---

					• Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym dla których stworzono ścieżkę reintegracji społecznej w ramach projektu: 30 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych stażami zawodowymi w projekcie: 12 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami wspierającymi aktywizację zawodową w ramach projektu: 30 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych szkoleniami i kursami zawodowymi w ramach projektu: 30 • Liczba uczestników projektu zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, którzy wzięli udział w spotkaniu integracyjnym oraz wyjeździe integracyjnym w ramach projektu: 30 • Liczba osób z otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność i integracja społeczna poprzez udział w działaniach o charakterze środowiskowym: 30
--	--	--	--	--	---

7.	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie <u>Problem:</u> Niewystarczająca oferta pomocy i opieki nad osobami starszymi <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym <u>Problem:</u> Niewystarczająca do potrzeb infrastruktura pomocy społecznej <u>Potencjał:</u> Dobrze rozwinięta sieć samorządowych instytucji pomocy społecznej	Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu Rozwój usług opiekuńczych oraz wsparcie instytucjonalne dla osób niesamodzielných	Działania ukierunkowane na rozwój usług opiekuńczych skierowanych do osób niesamodzielných Wsparcie instytucjonalne dla osób starszych – domy dziennego pobytu, kluby dziennego pobytu, usługi komercyjne Działania ukierunkowane na aktywizację społeczną i kulturalną osób objętych wsparciem w programie Zwiększenie dostępności do usług publicznych o charakterze społecznym i kulturalnym	Powiat Inowrocławski Gmina Janikowo Gmina Gniewkowo Gmina Pakość	• Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 170 osób • Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu: 6 Klubów Dziennego Pobytu • Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 14 os. (opiekunów osób niesamodzielných) • Liczba utworzonych miejsc dziennego pobytu w Klubach Dziennego Pobytu: 90 os. • Liczba doposażonych pomieszczeń – 1 szt. • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi i świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 90 os.
8.	<u>Problem:</u> Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych <u>Potencjał:</u> Wysokie wyniki ze sprawdzianów szóstoklasisty oraz egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w szkołach na terenie powiatu	Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy Poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych	Rozbudowa i doposażenie bazy dydaktycznej na wszystkich poziomach edukacji Zintegrowany system	Powiat Inowrocławski Gmina Pakość Gmina Rojewo	• Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe wśród uczniów ZSZ i technikum: ok. 68% • Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe wśród uczniów technikum: ok. 83% • Zdawalność egzaminów

<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo <u>Potencjał:</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	Poprawa jakości kształcenia zawodowego poprzez wyposażenie placówek oraz organizację dodatkowych zajęć Upowszechnienie edukacji przedszkolnej poprzez tworzenie, modernizację i doposażenie obiektów przedszkolnych	współpracy z przedsiębiorcami (rozwój kierunków kształcenia we współpracy z przedsiębiorstwami) Promocja kształcenia zawodowego i ustawicznego Kształcenie przydatnych kwalifikacji zawodowych dostosowanych do potrzeb rynku pracy Tworzenie nowych miejsc przedszkolnych Wsparcie istniejących placówek wychowania przedszkolnego w zakresie generowania nowych miejsc przedszkolnych oraz poprawy świadczenia usług edukacyjnych Modernizacja i adaptacja budynków użyteczności publicznej na szkolenia przez całe życie		potwierdzających kwalifikacje zawodowe wśród uczniów ZSZ – 85,55% • Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego i ustawicznego wykorzystujących doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych: 4 sztuk • Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty: 9 sztuk • Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej (CI35), w tym: Liczba miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego – 2181 osób • Liczba uczniów technikum przystępujących do egzaminu zawodowego: 100% • Zdawalność egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik geodeta w kwalifikacji B. 34, B. 35, B. 36 w kolejnych latach – nie mniej niż 30% z każdej kwalifikacji • Liczba uczniów korzystających z pracowni w procesie dydaktycznym kształcenia zawodowego: 60 osób/rok szkolny • Liczba uczniów technikum przystępujących do egzaminu zawodowego technik żywienia i usług gastronomicznych
---	--	--	--	--

					w kwalifikacji T.6 i T.15: 80% • Odsetek dzieci w wieku 3-5 lata objętych wychowaniem przedszkolnym: 60% • Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym: 53% • Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej: 260 sztuk • Liczba utworzonych miejsc w przedszkolu dla dzieci w wieku przedszkolnym: 60 • Liczba powstałych obiektów infrastruktury: 1 • Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – 50 dzieci • Liczba osób korzystających z objętej wsparciem infrastruktury przedszkolnej: 80 osób
9.	<u>Problem:</u> Niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) <u>Problem:</u> Niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych <u>Problem:</u> Niewystarczające kompetencje zawodowe nauczycieli w zakresie	Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy Rozwój kompetencji kluczowych uczniów na wszystkich poziomach kształcenia oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy, a także podnoszenie kwalifikacji i kompetencji nauczycieli	Realizacja zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz pozalekcyjnych w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) Rozwijanie zindywidualizowanego podejścia do uczniów o	Powiat Inowrocławski Gmina Kruszwica Gmina Janikowo Gmina Pakość Gmina Złotniki Kujawskie Gmina Dąbrowa Biskupia Gmina Rojewo	• Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu: 3338 osób • Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy zostali objęci programem: 100 os. • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych programem: ok.30 os. • Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje oraz nabyli kompetencje po opuszczeniu programu: 64 os. • Liczba szkół i placówek oświatowych wykorzystujących

	wykorzystania nowoczesnych technologii <u>Problem:</u> Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych <u>Problem:</u> Niewystarczające poradnictwo zawodowe dla uczniów szkół gimnazjalnych <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo <u>Potencjał:</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	Poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych Poprawa jakości kształcenia zawodowego poprzez wyposażenie placówek oraz organizację dodatkowych zajęć Upowszechnienie edukacji przedszkolnej poprzez tworzenie, modernizację i doposażenie obiektów przedszkolnych	specjalnych potrzebach edukacyjnych Realizacja programów w zakresie poniesienia kwalifikacji/kompetencji zawodowych nauczycieli (w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii ICT i indywidualnego podejścia do ucznia). Działania w zakresie wyposażenia szkół w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych Rozbudowa i doposażenie bazy oświatowej na wszystkich poziomach edukacji Doradztwo edukacyjno – zawodowe Wsparcie istniejących placówek wychowania przedszkolnego w zakresie generowania nowych miejsc przedszkolnych oraz poprawy świadczenia		sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych: 29 • Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych: 9 • Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie: 64 os. • Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu – 68 os. • Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS: 62 nauczycieli • Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie: 3615 os. • Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych: 24 • Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie: 29 • Liczba uczniów niepełnosprawnych, którzy przystąpili do zajęć logopedycznych i socjoterapeutycznych: 60 osób • Liczba uczniów, biorących udział w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych: 50 os. • Liczba uczniów uczęszczających
--	--	---	---	--	---

			usług edukacyjnych		w zajęciach specjalistycznych: 75 • Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne: 300 • Liczba doposażonych szkół: 5 • Liczba uczniów uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie: 300 • Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – 290 • Liczba osób opiekujących się dziećmi objętych wsparciem programu: 7 • Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS – 100% • Liczba szkół w których pracownie wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 27 • Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 8 • Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej- 230 • Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 301 • Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone
--	--	--	--------------------	--	--

					w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 1 • Liczba dzieci objętych programem: 210 • Liczba placówek uczęszczających w programie: 1 • Liczba placówek, których sale zajęć wyposażono w sprzęt do prowadzenia zajęć z elementami gimnastyki korekcyjnej: 1 • Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS: 101 osób
10.	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy <u>Problem:</u> Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego	Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy Poprawa jakości kształcenia zawodowego poprzez wyposażenie placówek i organizację dodatkowych zajęć Poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych	Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy Realizacja zajęć pozalekcyjnych w zakresie przedmiotów zawodowych oraz kursów zawodowych Realizacja pozaszkolnych form kształcenia Działania w zakresie wyposażenia i doposażenia szkół w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji	Powiat Inowrocławski	• Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS: 9 sztuk • Liczba uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, którzy wzięli udział w zajęciach: 396 osób • Liczba uczniów placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki: 41 osób • Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili kompetencje zawodowe po opuszczeniu programu – 441 osób • Liczba uczniów, którzy podnieśli,

			kształcenia zawodowego Rozbudowa i doposażenie bazy oświatowej na wszystkich poziomach edukacji. Realizacja staży zawodowych we współpracy z pracodawcami		nabyli lub uzupełnili umiejętności praktyczne po opuszczeniu programu – 41 osób, • Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – 46 osób • Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego: 9 sztuk • Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie – 490 osób • Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie: 111 osób • Liczba osób niepełnosprawnych objętych projektem – 12 os.
--	--	--	--	--	--

6. TRYB I ZASADY NABORU PROJEKTÓW

Nabór projektów- propozycji przedsięwzięć do Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego prowadzony był w ramach prac nad Strategią Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego z zachowaniem partnerskiego modelu współpracy, tj. udziału m.in. jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw, partnerów społecznych oraz gospodarczych, instytucji rynku pracy, organizacji skupiających pracodawców, instytucji pomocy i integracji społecznej, Lokalnej Grupy Działania, szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, kościołów i związków wyznaniowych.

Tryb i zasady naboru projektów- propozycji przedsięwzięć do Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego został przyjęty Uchwałą Komitetu Sterującego Nr 1/2015 z dnia 10 marca 2015 r.

W wyniku naboru propozycji przedsięwzięć do Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, zostały zidentyfikowane przedsięwzięcia i cele ważne z punktu widzenia rozwoju Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, które będą realizowane w ramach polityki terytorialnej lub z wykorzystaniem innych możliwości finansowania. Przedsięwzięcia ujęte w Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego wskazane do realizacji w ramach polityki terytorialnej będą przedmiotem negocjacji w ramach Kontraktu Regionalnego, tj. porozumienia zawartego pomiędzy jednostkami samorządowymi Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego a IZ RPO WK-P.

Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego po uzyskaniu pozytywnej opinii IZ RPO będzie podstawą do uruchomienia konkursów z „kodem dostępu”.

Ogłoszenie o naborze zostało podane do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie: na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu, w Biuletynie Informacji Publicznej- www.bip.inowroclaw.pl, na stronie internetowej Powiatu Inowrocławskiego- www.inowroclaw.powiat.pl, zakładka Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, na stronie internetowej gmin będących sygnatariuszami Porozumienia na rzecz rozwoju Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, na stronie internetowej partnerów społeczno-gospodarczych, będących członkami Komitetu Sterującego z głosem opiniodawczo-doradczym tj. na stronie Lokalnej Grupy Działania „Czarnoziem Na Soli”, na stronie Cechu Rzemiosł Różnych w Inowrocławiu oraz Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Inowrocławskiego.

Integralną częścią ogłoszenia o naborze był Tryb i zasady naboru projektów- propozycji przedsięwzięć do Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, który określał propozycje kryteriów wyboru projektów do finansowania w ramach polityki terytorialnej. Ponadto informację o pracach nad Strategią oraz ogłoszenie naborze projektów do Strategii ORSG zamieszczono w Tygodniku Powiatu i Gmin.

Zgłoszone projekty musiały odpowiadać na zidentyfikowane problemy i potencjały w ramach Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, które zostały

wypracowane podczas warsztatów planowania strategicznego z udziałem partnerów, sygnatariuszy Porozumienia na rzecz rozwoju Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego oraz partnerów społeczno-gospodarczych. Analiza SWOT dla Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego przeprowadzona w obszarach: Przestrzeń, Społeczeństwo i Gospodarka oraz Logika strategicznej interwencji zawierająca propozycje zidentyfikowanych problemów i potencjałów ORSG stanowiły integralną część ogłoszenia o naborze. Wnioskodawcy składając propozycje projektu mieli możliwość zaproponowania nowego własnego problemu lub potencjału ORSG, który powinien zostać zidentyfikowany i jest ważny dla rozwoju ORSG.

Projekty składane były przez beneficjentów na specjalnym formularzu fiszki projektowej wraz z wykazem przykładowych wskaźników, które dostępne były na stronie internetowej Powiatu Inowrocławskiego-www.inowroclaw.powiat.pl, zakładka Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, na stronie internetowej gmin będących sygnatariuszami Porozumienia na rzecz rozwoju Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego oraz na stronie internetowej partnerów społeczno-gospodarczych, będących członkami Komitetu Sterującego z głosem opiniodawczo-doradczym.

Wybór projektów przewidzianych do finansowania w ramach polityki terytorialnej odbył się w dwóch etapach na podstawie szczegółowych kryteriów wyboru projektów przyjętych przez Zarząd ORSG uchwałą nr 4/2015 z dnia 11 czerwca 2015 r. Etap pierwszy polegał na ocenie projektów pod kątem ich zgodności z czterema podstawowymi kryteriami. Były nimi kryteria dostępu: złożenie projektu w terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze, złożenie projektu na formularzu wskazanym w ogłoszeniu o naborze, zawieranie się w katalogu beneficjentów uprawnionych do ubiegania się o dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, wpisywanie się projektu w priorytety inwestycyjne objętego polityką terytorialną w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Tabela 52 Priorytety Inwestycyjne w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020 odnoszące się do poziomu powiatowego polityki terytorialnej

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym. 4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. 6b - Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie. 6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. 9b - Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich. 10a - Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.
Europejski Fundusz Społeczny
8 iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę. 9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie. 9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. 10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i poza formalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia. 10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, Ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Drugi etap wyboru projektów polegał na ocenie merytorycznej według sześciu kryteriów:

- stopnia, w jakim projekt wpłynie na realizację strategii województwa,
- stopnia, w jakim projekt wpłynie na rozwiązanie zdiagnozowane problemów Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego,
- stopnia, w jakim projekt wpłynie na realizację wskaźników Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 r. oraz RPO WK-P na lata 2014-2020,
- gotowości projektu do realizacji – stopnia przygotowania inwestycji do realizacji,

- terminu realizacji przedsięwzięcia – preferowane projekty z zakończeniem realizacji do 31.12.2018r.,
- realizacji projektu w partnerstwie wielosektorowym.

Analiza złożonych projektów pozwoliła na przyznanie odpowiedniej punktacji oraz podział na projekty podstawowe, wpisujące się w kryteria wyboru projektów oraz na projekty rezerwowe, które nie zmieściły się w limicie środków finansowych.

Projekty, które nie spełniły powyższych kryteriów zostały umieszczone na liście projektów komplementarnych. Projekty te zostały przewidziane do finansowania z innych źródeł, poza polityką terytorialną.

Ponadto w ramach prowadzonego naboru projektów, beneficjenci mogli składać projekty jako tzw. komplementarne, odpowiadające na problemy i potencjały zarówno zdiagnozowane, jak również własne proponowane do uwzględnienia w dalszych pracach nad Strategią ORSG. Ostateczna lista projektów komplementarnych zawiera przedsięwzięcia odpowiadające na problemy zdiagnozowane na obszarze ORSG Powiatu Inowrocławskiego. Ich realizacja może przyczynić się w perspektywie długoterminowej do rozwiązania problemów i wyzwań rozwojowych zidentyfikowanych na obszarze ORSG. Ponadto na liście projektów komplementarnych umieszczono projekty zgłoszone przez Gminę Inowrocław, ujęte w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Inowrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020.

7. LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ ORAZ INSTRUMENTY REALIZACJI

W Strategii ujęto 317 projektów o łącznej wartości: 979 627 803,79 w tym:

- 61 projekty umieszczono na liście podstawowej,
- 31 projekty umieszczono na liście rezerwowej,
- 225 projekty umieszczono na liście komplementarnej.

Projekty z listy podstawowej finansowane będą ze środków własnych beneficjentów oraz ze źródeł zewnętrznych, w tym:

- z EFRR w 62,15% dofinansowania ze źródeł zewnętrznych,
- z EFS w 37,85% dofinansowania ze źródeł zewnętrznych.

Tabela 53 Wartość projektów z listy podstawowej w podziale na Priorytety Inwestycyjne RPO WK-P 2014-2020

PI	Wartość (zł)	% udział
4c	15 332 192,17	22,9
4e	11 515 416,13	17,2
6b	0,00	0,00
6c	0,00	0,00
9b	8 866 936,71	13,3
10a	8 479 943,65	12,7
8iv	628 428,21	0,9
10i	7 571 515,55	11,3
10iv	1 184 668,27	1,8
9i	8 097 559,59	12,1
9iv	5 191 000,00	7,8
Podsumowanie:	66 867 660,28	100

Źródło: opracowanie własne

Tabela 54 Lista podstawowa projektów finansowanych w ramach EFRR

L.p.	Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Powiązany problem/potencjał	Okres realizacji	Koszt (zł)	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki
1.	Termomodernizacja budynków placówek oświatowych na terenie powiatu inowrocławskiego – II etap	Powiat Inowrocławski	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej	2020 r.- 2022 r.	4 729 543,47	EFRR: 4 020 111,95 Środki własne: 709 431,52	4c	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO₂/rok): - II LO w Inowrocławiu – 35,6 Mg/rok - ZS w Kruszwicy – 92,5 Mg/rok Razem: 128,1 Mg/rok Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (sztuki) – 2 sztuki Zmniejszenie rocznego zużycia energii końcowej w źródle w budynkach publicznych (MWh/a) – 427,28 MWh/a, w tym: - II LO w Inowrocławiu – 118,79 MWh/a - ZS w Kruszwicy – 308,49 MWh/a
2.	Termomodernizacja budynków szkoły Podstawowej nr 1 i	Gmina Gniewkowo	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na	III kw. 2014-31.08.2018 r.	2 217 373,47	EFRR: 1 663 030,10 Środki własne: 554 343,37	4c	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych

	Hali widowiskowo-sportowej w Gniewkowie		terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej					- o 262.470,0 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 85 ton równoważnika CO ₂ /rok Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt. Efekt energetyczny - roczne zmniejszenie zapotrzebowania na energię – o 52,20 %
3.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Kruszwica-Zespół Szkół Ogólnokształcących	Gmina Kruszwica	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do	Lipiec 2015 – Czerwiec 2018	1 941 381,58	EFRR: 999 966,64 Środki własne: 941 414,94	4c	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków-1 szt. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych 108,700 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych: 67,820 tony równoważnika CO ₂ /rok

			rozwoju energii odnawialnej					
4.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum im. Ziemi Kujawskiej w Dąbrowie Biskupiej	Gmina Dąbrowa Biskupia	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej	Marzec- Październik 2018	1 183 582,51	EFRR: 522 228,64 Środki własne: 661 353,87	4c	Zmodernizowane 4 budynki szkolne Zwiększenie efektywności energetycznej: 30% Zwiększenie wielkość redukcji tlenków siarki Redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych, czyli przeciwdziałanie niskiej emisji – 25% Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno – bytowe. Wyremontowane i odpowiednio wyposażone placówki pozwalają na osiągnięcie lepszych efektów dydaktycznych. Jakość życia mieszkańców gminy wzrasta wraz z rozwojem bazy edukacyjnej i wychowawczej. Dzięki wyremontowanym, wyposażonym i

								sprawniej funkcjonującym placówkom dzieci i młodzież mają szansę na zdobycie wiedzy i umiejętności potrzebnych im do stawienia czoła rosnącym wciąż wymogom. Poprawia się nie tylko bezpieczeństwo uczniów i wykładowców, ale i estetyka odnawianego obiektu. Budynek szkolny w Dąbrowie Biskupiej: - Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych -449747, 50 kWh/rok - Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - 405, 79 tony równoważnika, CO2/rok Budynek szkolny w Parchaniu: - - Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w
--	--	--	--	--	--	--	--	---

								budynkach publicznych - 5053,39 kWh/rok - Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - 4, 10 tony równoważnika, CO2/rok Budynek szkolny w Pieraniu: - Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - 1049,74 kWh/rok - Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - 0, 85 tony równoważnika, CO2/rok Budynek szkolny w Ośniszczewku: - Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - 7540,31.kWh/rok - Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - 6, 12 tony równoważnika, CO2/rok
5.	Termomodernizacja budynku Szkoły	Gmina Dąbrowa	<u>Problem:</u> Niewystarczająca	2020 r.	1 083 208,50	EFRR: 920 727,22	4c	Zmniejszenie rocznego zużycia energii

	Podstawowej Pieranie	Biskupia	efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej			Środki własne: 162 481,28		pierwotnej w budynkach publicznych - 1049,74 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - 0,85 tony równoważnika, CO₂/rok
6.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej: budynek Urzędu Gminy Dąbrowa Biskupia	Gmina Dąbrowa Biskupia	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki	Marzec- Październik 2020	838 808,39	EFRR: 712 987,12 Środki własne: 125 821,27	4c	Zmodernizowany budynek użyteczności publicznej – szt. 1, Zwiększenie efektywności energetycznej – 30% Zwiększenie wielkość redukcji tlenków siarki Redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych, czyli przeciwdziałanie niskiej emisji – 25%

			fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej					Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno - bytowe Wyremontowany i odpowiednio wyposażony budynek użyteczności publicznej pozwala na osiągnięcie lepszych efektów pracy i sprawnie funkcjonującej Jednostki Samorządu Terytorialnego Dzięki wyremontowanym, wyposażonym i sprawnie funkcjonującym placówkom mieszkańcy gminy mają szansę na łatwy dostęp do administracji. Poprawia się nie tylko bezpieczeństwo prawników i petentów, ale i estetyka odnawianego obiektu Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - 22388,63 kWh/rok Szacowany roczny
--	--	--	---	--	--	--	--	---

								spadek emisji gazów cieplarnianych - 18,18 tony równoważnika CO2/rok
7.	Kompleksowa termomodernizacja siedziby Ochotniczej Straży Pożarnej w Złotnikach Kujawskich	Gmina Złotniki Kujawskie	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej	IV kw. 2016-III kw. 2018	489 908,93	EFRR: 261 401,73 Środki własne: 228 507,20	4c	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - 121 620,417 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - 23,630 ton równoważnika CO2/rok Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków - 1 sztuka
8.	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Złotnikach Kujawskich	Gmina Złotniki Kujawskie	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz	I kw. 2016-IV kw. 2017	733 331,20	EFRR: 487 535,59 Środki własne: 162 511,87	4c	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - 401819,200 kWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - 99,68 ton równoważnika

			niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej					CO2/rok Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków - 1 sztuka Ilość zaoszczędzonej Energii elektrycznej [MWh/rok] – 6,350
9.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Kruszwica – świetlica w Kruszwicy	Gmina Kruszwica	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej	Czerwiec 2017 – Grudzień 2019	1 100 000,00	EFRR: 807 500,00 Środki własne: 292 500,00	4c	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków-1 szt. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych: 25,5 MgCO2/rok Zwiększenie efektywności energetycznej: powyżej 25% Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych: 89 180,56 kWh/rok
10.	Kompleksowa modernizacja	Gmina Rojewo	<u>Problem:</u> Niewystarczająca	I kwartał 2020 - IV	1 015 054,12	EFRR: 862 796,00	4c	Szacowany roczny spadek emisji gazów

	energetyczna budynku Szkoły Podstawowej w Rojewie		efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej	kwartał 2021		Środki własne: 152 258,12		cieplarnianych to 30 tony/ rok (tony równoważnika CO2/ rok) Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (sztuki) – 1 sztuka Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok) – 170 kWh/rok
11.	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych na terenie Gminy Kruszwica- I etap	Gmina Kruszwica	<u>Problem:</u> Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych Niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych, <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych,	Marzec 2015 – Grudzień 2018	734 806,11	EFRR: 290 979,07 Środki własne: 443 827,04	4e	Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych: 0,97 km Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych: 6,95 tony równoważnika CO2/ rok Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”: 1szt.
12.	Budowa ścieżek pieszo –	Gmina Kruszwica	<u>Problem:</u> Brak spójnego	Marzec 2015 -	1 700 000,00	EFRR: 1 209 020,93	4e	Długość wybudowanych ścieżek

	rowerowych na terenie Gminy Kruszwica- II etap		systemu ścieżek rowerowych Niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych, <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych,	Styczeń 2021		Środki własne: 490 979,07		pieszo-rowerowych: 0,83 km Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych: 6 ton równoważnika CO ₂ /rok
13.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 246 Paterek – Dąbrowa Biskupia od km 65+055 do km 68+481 polegająca na budowie drogi dla rowerów na odcinku Kaczkowo-Gniewkowo – I etap oraz Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 246 Paterek – Dąbrowa Biskupia od km 72+608 do km 74+300 polegająca na budowie drogi dla rowerów na odcinku Lipie-	Gmina Gniewkowo	<u>Problem:</u> Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych Niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych, <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych	I kwartał 2020 – IV kwartał 2020	2 233 000,00	EFRR: 1 500 000,00 Środki własne: 733 000,00	4e	Długość wybudowanej ścieżki rowerowej – 5,03 km Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 24,29 ton równoważnika CO ₂ /rok

	Murzynko – II etap							
14.	Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Pakość-Aleksandrowo, gm. Barcin	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych Niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych, <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych,	IV kw. 2015 r. -III kw. 2018	839 815,65	EFRR: 442 797,89 Środki własne: 397 017,76	4e	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych –1,485 km, Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 6,5 ton równoważnika CO ₂ /rok
15.	Wymiana źródeł światła i budowa sieci energooszczędnego oświetlenia ulicznego w Janikowie etap I, etap II, etap III	Gmina Janikowo	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej	II kw. 2017 – IV kw. 2020	5 234 280,53	EFRR: 3 011 573,00 Budżet państwa: 88 575,00 Środki własne: 2 134 132,53	4e	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej: 347,81 MWh Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – MgCO ₂ /rok: 282 Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych – 749 szt.
16.	Przebudowa chodnika wzdłuż ulicy Przemysłowej na ciąg pieszo-rowerowy, etap II w miejscowości Janikowo	Gmina Janikowo	<u>Problem:</u> Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych. Niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych,	II kw. 2016- III kw. 2018	773 513,84	EFRR: 657 486,76 Środki własne: 116 027,08	4e	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – tony równoważnika CO ₂ /rok – 19 ton Długość wybudowanych ścieżek

			<u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych					rowerowych - 2,4065 km
17.	Zagospodarowanie Parku Wolności w Gniewkowie na cele rozwoju społecznego	Gmina Gniewkowo	<u>Problem:</u> Niezadawalający stan dróg, w szczególności dróg zamiejskich <u>Potencjał:</u> Dogodne położenie sieci komunikacyjnej, na przecięciu szlaków komunikacyjnych	IV kwartał 2019 – IV kwartał 2020	2 800 000,00	EFRR: 2 100 000,00 Środki własne: 700 000,00	9b	Liczba wspartych obiektów zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji – 5 szt. Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 5,2665 ha Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywo wanej przestrzeni w miastach – 5 000 osób Wskaźnik LPR: Liczba osób w wieku 60 lat i więcej korzystających z rewitalizowanych obszarów: 1 000 osób.
18.	Wzrost ożywienia społeczno - gospodarczego na obszarze rewitalizowanym Kruszwicy poprzez	Gmina Kruszwica	<u>Problem:</u> Niedoinwestowana baza sportowa w szczególności w zakresie sportów wodnych.	Sierpień 2016- grudzień 2019	2 467 524,71	EFRR: 2 097 396,00 Środki własne: 370 128,71	9b	<u>Wskaźniki produktu:</u> 1) Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 2 szt.

	przebudowę budynku CKiS w Kruszwicy oraz zagospodarowanie przyległej przestrzeni miejskiej		<u>Potencjał:</u> Dobre warunki do uprawiania sportów wodnych (wioślarstwo, żeglarstwo i sporty motorowodne) <u>Problem:</u> Niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna oraz baza agroturystyczna. <u>Potencjał:</u> Rozwijająca się baza noclegowa i gastronomiczna					2) Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich: 2640m2 <u>Wskaźnik rezultatu:</u> 1) Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów – 500 osób 2) Wskaźnik ożywienia społeczno – gospodarczego na obszarach miejskich: 1 %.
19.	Adaptacja budynku po Przedszkolu Publicznym w Pakości na potrzeby utworzenia ośrodka integracji społecznej	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna oraz baza agroturystyczna <u>Potencjał:</u> Ciekawe szlaki turystyczne oraz bogate walory historyczno-kulturowe i przyrodnicze	I kw. 2019 –IV kw. 2020	2 069 412,00	EFRR: 1 759 000,00 Środki własne: 310 412,00	9b	Wskaźniki produktu: - budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 1600 m², - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Wskaźniki rezultatu: - liczba osób korzystających z

								wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich – 100 os.
20.	Przebudowa zaplecza Centrum Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej na rzecz umożliwienia realizacji programów społecznych przez NGO	Gmina Janikowo	<u>Problem:</u> Niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna oraz baza agroturystyczna <u>Potencjał:</u> Ciekawe szlaki turystyczne oraz bogate walory historyczno-kulturowe i przyrodnicze	II kw. 2018r.-II kw. 2019 r.	580 000,00	EFRR: 493 000,00 Środki własne: 87 000,00	9b	Wskaźniki produktu: Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich: 2 Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 2 Wskaźniki rezultatu bezpośredniego: Liczba osób korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich: 250 Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/ rekultywowanej przestrzeni w miastach: 250

21.	Dostosowanie zaplecza Centrum żeglarstwa i sportów wodnych w Janikowie do potrzeb realizacji Programu aktywizacji dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym	Gmina Janikowo	<u>Problem:</u> Niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna oraz baza agroturystyczna <u>Potencjał:</u> Ciekawe szlaki turystyczne oraz bogate walory historyczno-kulturowe i przyrodnicze	II kw. 2018r.-IV kw. 2019 r.	950 000,00	EFRR: 807 500,00 Środki własne: 142 500,00	9b	Wskaźniki produktu: Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich: 1 Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 1 Wskaźniki rezultatu bezpośredniego: Liczba osób korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich: 1000 Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/ rekultywowanej przestrzeni w miastach: 1000
22.	Rozwój bazy kształcenia zawodowego na terenie powiatu	Powiat Inowrocławski	<u>Problem:</u> Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz	2019-2020	1 469 114,72	EFRR: 1 181 651,06 Środki własne: 287 463,66	10a	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

inowrocławskiego		wyposażenia obiektów szkolnych. <u>Potencjały:</u> Wysokie wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty oraz egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w szkołach na terenie powiatu. <u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego					[szt.] – 3 Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne [szt.] – 1 Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego [szt.] – 8 Liczba wspartych warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego – 13 Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej [osoby] (CI 35) – 753 Liczba uczniów korzystających ze wspartych warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego – 753 Liczba miejsc w
------------------	--	--	--	--	--	--	---

								infrastrukturze kształcenia zawodowego - 753
23.	Tworzenie nowych miejsc przedszkolnych poprzez budowę przedszkola miejskiego w Pakości	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo <u>Potencjał</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	30.03.2018 r.- 30.11.2018 r.	4 110 233,01	EFRR: 2 550 000,00 Środki własne: 1 560 233,01	10a	Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 101, Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej [szt.] – 1, Liczba osób korzystających z objętej wsparciem infrastruktury przedszkolnej - 210
24.	Przebudowa przedszkola w Dąbrowie Biskupiej wraz z wyposażeniem	Gmina Dąbrowa Biskupia	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo <u>Potencjał</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	2018-2019	1 700 000,00	EFRR: 997 339,00 Środki własne: 702 661,00	10a	Liczba utworzonych miejsc w przedszkolu dla dzieci w wieku przedszkolnym – 60 Liczba wspartych obiektów infrastruktury – 1 Liczba osób korzystających z objętej wsparciem infrastruktury przedszkolnej – 100 Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych

								wychowaniem przedszkolnym – 60%
25.	"PAROWOZIK - Systemowe Uniwersalne Przedszkole Edukacyjno- Rozwojowe"	P.W. E-MIR Mirosław Majewski	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo <u>Potencjał:</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	2018-2019	114 000,00	EFRR: 96 900,00 Środki własne: 17 100,00	10a	Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym – 50% Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej (CI 35), w tym: 45 osób Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 45 osób Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 1 szt.
26.	Modernizacja budynku Samorządowego Przedszkola w Gniewkowie	Gmina Gniewkowo	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo <u>Potencjał:</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	IV kw. 2019 – IV kw. 2020	1 086 595,92	EFRR: 923 606,53 Środki własne: 162 989,39	10a	Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym – 40%; Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej (CI 35), w tym: - 285 osób;

								Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 285 osób; Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 1 szt.
	PODSUMOWANIE				44 194 488,66	Dof. EFRR: 31 376 535,23		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 55 Lista rezerwowa projektów finansowanych w ramach EFRR

L.p.	Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Powiązany problem/potencjał	Okres realizacji	Koszt (zł)	Źródła finansowania	PI
1.	Program dofinansowania zakupu i montażu ekologicznych źródeł ciepła oraz zakupu i montażu instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do	III kw. 2017-IV kw. 2018	150 000,00	EFRR: 120 000,00 Środki własne: 30 000,00	4c

			rozwoju energii odnawialnej				
2.	Poprawa efektywności gospodarowania energią ciepłą poprzez wymianę źródeł ciepła, sieci przesyłowej i instalacji transformatorów ciepła w Szpitalu Powiatowym w Inowrocławiu	Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. Ludwika Błażka w Inowrocławiu	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii <u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej	II-III kw. 2016 – IV kw. 2020	11 500 000,00	EFRR: 9 775 000,00 Środki własne: 1 725 000,00	4c
3.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Pakość	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Niewystarczająca efektywność energetyczna na terenie powiatu, w tym niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	I kw. 2019-III kw. 2020	1 500 000,00	EFRR: 1 275 000,00 Środki własne: 225 000,00	4c

			<u>Potencjał:</u> Dobre warunki fizjograficzne do rozwoju energii odnawialnej				
4.	Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Pakość-Wielowieś	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych Niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych	I kw. 2019-IV kw. 2020	2 600 000,00	EFRR: 2 210 000,00 Środki własne: 390 000,00	4e
5.	Budowa ciągu pieszo-jezdnego przy drodze powiatowej nr 2512C prowadzącej z miejscowości Krężoły do miejscowości Tuczno	Gmina Złotniki Kujawskie	<u>Problem:</u> Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych Niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych	II kw. 2016-IV kw. 2017	1 219 512,20	EFRR: 1 036 585,37 Środki własne: 182 926,83	4e
6.	Budowa ścieżki rowerowej Lipie-Gąski	Gmina Gniewkowo	<u>Problem:</u> Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych. Niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych, <u>Potencjał:</u>	Marzec 2017-Sierpień 2018	600 000,00	EFRR: 510 000,00 Środki własne: 90 000,00	4e

			Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych				
7.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Tuczno ul. Średnia, Tuczno-Podgaj, Tuczno-Wieś	Gmina Złotniki Kujawskie	<u>Problem:</u> Niewystarczająco dostosowana do potrzeb mieszkańców sieć wodno-kanalizacyjna <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć wodociągowo-kanalizacyjna na tle regionu	IV kw. 2018-II kw. 2020	1 865 853,66	EFRR: 1 585 975,61 Środki własne: 279 878,05	6b
8.	Budowa i przebudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rucewo-Rucewko, Złotniki Kujawskie, Tuczno, Mierzwin i Będzitowo	Gmina Złotniki Kujawskie	<u>Problem:</u> Niewystarczająco dostosowana do potrzeb mieszkańców sieć wodno-kanalizacyjna <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć wodociągowo-kanalizacyjna na tle regionu	II kw. 2016-IV. kw.2020	4 553 562,89	EFRR: 3 870 528,46 Środki własne: 683.034,43	6b
9.	Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Rojewo	Gmina Rojewo	<u>Problem:</u> Niewystarczająco dostosowana do potrzeb mieszkańców sieć wodno-kanalizacyjna <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze	II kw. 2018 – II kw. 2019	727 948,92	EFRR: 618 756,58 Środki własne: 109 192,34	6b

			rozwinięta sieć wodociągowo-kanalizacyjna na tle regionu				
10.	Budowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Jezuicka Struga, Gmina Rojewo	Gmina Rojewo	<u>Problem:</u> Niewystarczająco dostosowana do potrzeb mieszkańców sieć wodno-kanalizacyjna <u>Potencjał:</u> Stosunkowo dobrze rozwinięta sieć wodociągowo-kanalizacyjna na tle regionu	II kw. 2018.- II kw. 2019	2 500 000,00	EFRR: 2 125 000,00 Środki własne: 375 000,00	6b
11.	Adaptacja na izbę pamięci i renowacja Dworku Generała Władysława Sikorskiego wraz z otaczającym go parkiem	Gmina Dąbrowa Biskupia	<u>Problem:</u> Niewystarczająco rozbudowana infrastruktura kultury do rosnących potrzeb kulturalnych mieszkańców powiatu. <u>Potencjał:</u> Silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw	Marzec 2016- Październik 2018	1 000 000,00	EFRR: 850 000,00 Środki własne: 150 000,00	6c
12.	Ścieżka edukacyjna promująca walory historyczno-przyrodnicze Parku Kulturowego Kalwaria Polska i Gminy Pakość	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Niewystarczająco wykorzystany potencjał przyrodniczy,	I kw. 2017-IV kw. 2017	100 000,00	EFRR: 85 000,00 Środki własne: 15 000,00	6c

			historyczny i kulturowy powiatu. <u>Potencjał:</u> Ciekawe szlaki turystyczne oraz bogate walory historyczno-kulturowe i przyrodnicze				
13.	Renowacja zewnętrznej bryły zabytkowego kościoła w Pieraniu	Gmina Dabrowa Biskupia	<u>Problem:</u> Niewystarczająca oferta promująca dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodnicze <u>Potencjał:</u> Silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw	Marzec 2016 – Październik 2018	100 000,00	EFRR: 85 000,00 Środki własne: 15 000,00	6c
14.	Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego Kruszwicy poprzez konserwację wyposażenia zabytkowej Kolegiaty p.w. ŚŚ. Piotra i Pawła oraz zagospodarowanie przyległego terenu	Parafia Kościoła Rzymsko – Katolickiego p.w. Św. Ap. Piotra i Pawła w Kruszwicy	<u>Problem:</u> Niewystarczająca oferta promująca dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodnicze <u>Problem:</u> Niewystarczająca konserwacja zbiorów muzealnych, zabytków historycznych i archeologicznych.	Maj 2016 – Grudzień 2017	100 000,00	EFRR: 85 000,00 Środki własne: 15 000,00	6c

			<u>Problem:</u> Niewystarczająco wykorzystany potencjał przyrodniczy, historyczny i kulturowy powiatu. <u>Potencjał:</u> Silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw				
15.	Konserwacja zbiorów muzealnych, archiwaliów, starodruków Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu	Powiat Inowrocławski/Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu	<u>Problem:</u> Niewystarczająca konserwacja zbiorów muzealnych, zabytków historycznych i archeologicznych. <u>Problem:</u> Niewystarczająca oferta promująca dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodnicze. <u>Potencjał:</u> Silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw	II kw. 2017 – II kw. 2018	200 000,00	EFRR: 170 000,00 Środki własne: 30 000,00	6c

16.	Rewitalizacja starej części miasta Kruszwicy-etap III	Gmina Kruszwica	<u>Problem:</u> Niewystarczająco wykorzystany potencjał przyrodniczy, historyczny i kulturowy powiatu <u>Potencjał:</u> Silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw	Kwiecień 2017 – Grudzień 2020	3 000 000,00	EFRR: 2 300 000,00 Środki własne: 500 000,00 EFS: 200 000,00	9b
17.	Osiedlowy park wypoczynku i rekreacji z drogami dojazdowymi i parkingami	Gmina Kruszwica	<u>Problem:</u> Niewystarczająco wykorzystany potencjał przyrodniczy, historyczny i kulturowy powiatu <u>Potencjał:</u> Silne tradycje kulturowe i historyczne oraz zasoby przyrodnicze Kujaw	Styczeń 2016 – Grudzień 2017	2 000 000,00	EFRR: 1 500 000,00 Środki własne: 350 000,00 EFS: 150 000,00	9b
18.	Budowa Centrum Wspierania Lokalnej Społeczności w Dziarnowie	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Niewystarczająca oferta pomocy i opieki nad osobami starszymi	II kw. 2019 – IV kw 2020	700 000,00	EFRR: 595 000,00 Środki własne: 105 000,00	9b
19.	Aktywizacja społeczna i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez utworzenie ośrodka	Gmina Kruszwica	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób	Styczeń 2018 – Grudzień 2023	4 000 000,00	EFRR: 3 000 000,00 Środki własne: 700 000,00	9b

	sportowo - rehabilitacyjnego na obszarze zdegradowanym Kruszwicy		wykluczonych społecznie. <u>Potencjał:</u> Dobrze rozwinięta sieć samorządowych instytucji pomocy społecznej <u>Problem:</u> Niewystarczająca promocja aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców powiatu. Niewystarczająca liczba programów profilaktyki i promocji zdrowia.			EFŚ: 300 000,00	
20.	Przystosowanie pomieszczenia dla organizacji pracowni analityczno-pomiarowej zjawisk fizycznych	Powiat Inowrocławski/ Zespół Szkół Budowlanych im. gen. Władysława Sikorskiego w Inowrocławiu	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia, do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy. <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Problem:</u> Niezsadawiający stan infrastruktury	2019-2020	139 290,00	EFRR: 118 396,50 Środki własne: 20 893,50	10a

			edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych <u>Potencjał:</u> Wysokie wyniki ze sprawdzianów szóstoklasisty oraz egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w szkołach na terenie powiatu				
21.	Wyposażenie szkolnej pracowni systemów energetyki odnawialnej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 w Inowrocławiu	Powiat Inowrocławski/ Zespół Szkół Budowlanych im. gen. Władysława Sikorskiego w Inowrocławiu	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia, do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Problem:</u> Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych <u>Potencjał:</u> Wysokie wyniki ze sprawdzianów	2019-2020	145 160,00	EFRR: 123 386,00 Środki własne: 21 774,00	10a

			szóstoklasisty oraz egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w szkołach na terenie powiatu				
22.	Wyposażenie szkolnej pracowni w kwalifikacji B.30 Sporządzanie kosztorysów oraz przygotowywanie dokumentacji przetargowej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 w Inowrocławiu	Powiat Inowrocławski/ Zespół Szkół Budowlanych im. gen. Władysława Sikorskiego w Inowrocławiu	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia, do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Problem:</u> Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych <u>Potencjał:</u> Wysokie wyniki ze sprawdzianów szóstoklasisty oraz egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w szkołach na terenie powiatu	2019-2020	70 240,00	EFRR: 59 704,00 Środki własne: 10 536,00	10a

23.	Utworzenie i unowocześnienie pracowni kształcenia praktycznego w Centrum Kształcenia Praktycznego w Inowrocławiu w kwalifikacjach B.18, B.05, B.06, B.07	Powiat Inowrocławski/CKP w Inowrocławiu	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia, do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Problem:</u> Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych <u>Potencjał:</u> Wysokie wyniki ze sprawdzianów szóstoklasisty oraz egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w szkołach na terenie powiatu	2019-2020	510 300,00	EFRR: 433 755,00 Środki własne: 76 545,00	10a
24.	„Światłowody najszybszą drogą do nowoczesnej telekomunikacji” Nowoczesny i innowacyjny sprzęt światłowodowy dla pracowni sieci telekomunikacyjnych w Zespole Szkół	Powiat Inowrocławski/ Zespół Szkół Chemiczno-Elektronicznych im. Jana Pawła II w Inowrocławiu	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia, do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy	2019-2020	90 000,00	EFRR: 76 500,00 Środki własne: 13 500,00	10a

	Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Jana Pawła II w Inowrocławiu		Niewystarczające wykorzystanie nowoczesnych technologii TIK w sferze edukacji <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Problem:</u> Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych <u>Potencjał:</u> Wysokie wyniki ze sprawdzianów szóstoklasisty oraz egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w szkołach na terenie powiatu				
25.	Wyposażenie szkolnej pracowni Organizacji napraw i eksploatacji środków technicznych (pracownia komputerowa) w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II w Kościelcu	Powiat Inowrocławski/ Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Kościelcu	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia, do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy <u>Potencjał:</u>	2019-2020	67 500,00	EFRR: 57 375,00 Środki własne: 10 125,00	10a

			Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Problem:</u> Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych <u>Potencjał:</u> Wysokie wyniki ze sprawdzianów szóstoklasisty oraz egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w szkołach na terenie powiatu				
26.	Wyposażenie pracowni szkolnej w zawodzie technik weterynarii w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Kobylnikach	Powiat Inowrocławski/ Zespół Szkół Weterynaryjno-Przyrodniczych w Kobylnikach	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia, do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy. <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego <u>Problem:</u> Niezadawalający stan	2019-2020	454 756,00	EFRR: 386 542,60 Środki własne: 68 213,40	10a

			infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych <u>Potencjał:</u> Wysokie wyniki ze sprawdzianów szóstoklasisty oraz egzaminów gimnazjalnych, maturalnych i zawodowych w szkołach na terenie powiatu				
27.	Modernizacja i adaptacja pomieszczeń Szkoły Podstawowej w Rojewie na Centrum Kształcenia Osób Dorosłych Gminy Rojewo	Gmina Rojewo	<u>Problem:</u> Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych. <u>Potencjał</u> Bogata oferta edukacyjny szkół na terenie powiatu inowrocławskiego	I kw. 2017– IV kw. 2018	1 518 000,00	EFRR: 1 290 300,00 Środki własne: 227 700,00	10a

Źródło: opracowanie własne

Tabela 56 Lista podstawowa projektów finansowanych w ramach EFS

L.p.	Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Powiązany problem/potencjał	Okres realizacji	Koszt (zł)	Źródła finansowania	PI	Wskaźniki
1.	Stworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w Gminie Złotniki Kujawskie	Gmina Złotniki Kujawskie	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo	III kwartał 2020 r. - IV kwartał 2022 r.	628 428,21	EFS: 534 163,97 Środki własne 94 264,24 zł	8iv	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują po zakończeniu projektu – 20 Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu – 6 Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu – 14 Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – 20 Liczba osób

								opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie - 3
2.	Przygody z nauką	Gmina Kruszwica	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia, do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy Niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej), Niewystarczające kompetencje zawodowe nauczycieli, Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia	Czerwiec 2018 - Lipiec 2019	414 875,00	EFS: 352 643,75 Wkład krajowy: 41 487,50 Środki własne: 20 743,75	10i	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu: 529 osób Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy zostali objęci programem: 20 osób Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych programem: około 20 osób, Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje oraz nabyli kompetencje po opuszczeniu programu: 26 osób Liczba szkół i placówek oświatowych wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych: 6 szt.

			obiektów szkolnych na terenie powiatu, Niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, Niewystarczająca promocja aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców powiatu. <u>Potencjały:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego				Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć 6 szt. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych - 6 szt. Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS: ok 40 os. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie: 26 os. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie: 529 os. Liczba szkół i placówek systemu oświaty
--	--	--	--	--	--	--	---

								wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych: 6szt. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie: 6 szt. Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty –6 sztuk Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu: 26 os.
3.	Przygody z nauką II etap	Gmina Kruszwica	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia, do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy Niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji	sierpień 2019 - lipiec 2020	415 426,25	EFS: 353 112,31 Środki własne: 62 313,94	10i	Wskaźniki rezultatu: 1/ liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu: około 500 osób 2/ liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy zostali objęci programem - 20 3/ liczba osób z

			kluczowych oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej), Niewystarczające kompetencje zawodowe nauczycieli, Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych na terenie powiatu, Niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, Niewystarczająca promocja aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców				niepełnosprawnościami objętych programem: około 20 osób, 4/ liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje oraz nabyli kompetencje po opuszczeniu programu: 16 osób 5/ liczba szkół i placówek oświatowych wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych: 8 szt. 6/ liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć 8 szt. 7/ liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych - 8 szt. 8/ Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS: ok 50 os. Wskaźniki produktu: 1/ Liczba nauczycieli
--	--	--	---	--	--	--	---

			powiatu. <u>Potencjały:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego					objętych wsparciem w programie: 16 osób 2/ liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie: 500 osób 3/ liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych: 8 szt. 4/ Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie: 8 szt. 5/Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty sztuk – 8 6/Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu: 16os.
4.	Zostań Omnibusem II	Powiat Inowrocławski	<u>Problem:</u> Niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz	2019 – 2020	867 254,54	EFS: 737 166,35 Środki własne: 130 088,19	10i	Liczba osób objętych szkoleniami / doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych [osoby] – 32,

			umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej). Niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych. Niewystarczający rozwój edukacji doświadczalnej <u>Potencjały:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego				Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne [szt.] – 7, Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [osoby] – 41, Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie – 583, Liczba szkół i placówek oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – (sztuki) - 7 sztuk, Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie – (sztuki) - 3 sztuki
--	--	--	---	--	--	--	--

								Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu – 554, Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby] – 41, Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – (sztuki) - 7 sztuk, Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych - 3 szt. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych lub
--	--	--	--	--	--	--	--	---

								doposażonych w ramach programu w sprzęt niezbędny do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz uczniami młodszymi – 3, Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi i uczniów młodszych objętych pracą indywidualną – 93, Liczba szkół i placówek systemu oświaty, które wykorzystują sprzęt niezbędny do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi – 3.
5.	Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych w szkołach na terenie Gminy Dąbrowa Biskupia pn. „Po lepszą przyszłość”	Gmina Dąbrowa Biskupia	<u>Problem:</u> Niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz	Styczeń 2017 – Grudzień 2018	800 000,00	EFS: 680 000,00 Środki krajowe: 80 000,00 Środki własne:	10i	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne – 300 Liczba doposażonych szkół – 5.

			umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych. Niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego			40 000,00	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie – 300. Liczba uczniów którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu – 200 os. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych - 5 szt. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych (szt.)- 5 Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie(szt.)- 1 Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie(osoby) -250 osoby.
--	--	--	--	--	--	-----------	--

								Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 1
6.	Podnoszenie osiągnięć edukacyjnych uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Pakość poprzez indywidualizowanie procesu nauczania i wychowania	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej). Niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych.	I kw. 2020 – II kw. 2021	258 330,41	EFS: 219 580,85 Wkład krajowy: 25 833,04 Wkład własny: 12 916,52	10i	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu - 108, Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie - 108, Liczba uczniów, biorących udział w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych - 50, Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach specjalistycznych - 75, Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć

			<u>Potencjały:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego					edukacyjnych – 1, Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 1, Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 1, Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych - 1
7.	Nowoczesna Szkoła Informacyjna i Komunikacyjna	Gmina Złotniki Kujawskie	<u>Problemy:</u> Niewystarczające kompetencje zawodowe nauczycieli w zakresie wykorzystywania nowoczesnych technologii. Niezadawalający	III kw. 2016- III kw. 2018	289 206,25	EFS: 245 825,31 Wkład krajowy: 28 920,62 Środki własne: 14 460,32	10i	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu [osoby] – 150 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po

			stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych. <u>Potencjały:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego				opuszczeniu programu [osoby] – 16 Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych [szt.] – 2 Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych [szt.] – 2 Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie [osoby] – 150 Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [osoby] – 16 Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie
--	--	--	--	--	--	--	---

								[osoby] – 16 Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych [szt.] – 2 Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie [szt.] – 2 Liczba uczniów zagrożonych przedwczesnym opuszczeniem systemu oświaty objętych wsparciem w programie – 72 Liczba uczniów którzy uzyskali kompetencje z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych – 60 Liczba uczniów którzy uzyskali kompetencje z j. angielskiego – 24
--	--	--	--	--	--	--	--	--

								Liczba uczniów, którzy uzyskali kompetencje z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych podczas zajęć dodatkowych – 40 Liczba uczniów, którzy uzyskali kompetencje informatyczne – 32 Liczba uczniów, którzy uzyskali kompetencje z języka angielskiego podczas zajęć dodatkowych – 32 Liczba uczniów, którzy uzyskali kompetencje z ekologii podczas zajęć dodatkowych – 24 Liczba uczniów, która zmniejszyła deficyty rozwojowe podczas zajęć terapeutycznych – 25 Liczba szkół podstawowych, które wykorzystywały zakupione wyposażenie
--	--	--	--	--	--	--	--	--

								podczas zajęć – 1 Liczba gimnazjów, które wykorzystywały zakupione wyposażenie podczas zajęć – 1 Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje związane z poruszaniem się po rynku pracy – 20 Liczba nauczycieli, którzy podwyższyli kwalifikacje w zakresie TIK w programie – 16 Liczba nauczycieli, którzy podwyższyli kwalifikacje w Zakresie wykorzystywania metody eksperymentu w edukacji – 16 Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach matematyczno-przyrodniczych – 60 Liczba uczniów
--	--	--	--	--	--	--	--	--

								uczestniczących w zajęciach z języka angielskiego – 24
								Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach dodatkowych matematyczno przyrodniczych – 40
								Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach komputerowych – 32
								Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach dodatkowych z języka angielskiego -32
								Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach dodatkowych z ekologii – 24
								Liczba uczniów, którzy uczestniczyli w zajęciach terapeutycznych -25
								Liczba szkół podstawowych,

								których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie – 1 Liczba gimnazjów, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie – 1 Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie edukacyjno-zawodowym – 20 Liczba uczniów uczestniczących w szkole leśnej na Barbarce – 150 Liczba uczniów biorących udział w wyjeździe edukacyjnym do Torunia – 150
8.	Doświadczam, obserwuję, uczę się – jutro zbuduję lepszy świat	Gmina Janikowo	<u>Problem:</u> Niewystarczające kształcenie w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych oraz	III kw. 2018 – II kw. 2019	139 541,44	EFS: 118 610,22 Środki własne: 6 980,25 Wkład krajowy:	10i	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [osoby] – 3 Liczba uczniów

			umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy (przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej). Niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych. <u>Potencjały:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego			13 950,97	objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie – 63 Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie [osoby] – 3 Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych [szt.] - 1 Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu -63 Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby]- 3
--	--	--	--	--	--	-----------	--

								Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych [szt.] -1
9.	"Nie garb się-nie wystarczy" Kształtowanie prawidłowej postawy ciała dzieci w wieku przedszkolnym z terenu gminy Pakość poprzez organizowanie zajęć rekreacyjno-ruchowych z elementami gimnastyki korekcyjnej	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Rojewo i Dąbrowa Biskupia <u>Potencjał:</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	III kw. 2018- III kw. 2019	100 000,00	EFS: 85 000,00 Środki własne: 15 000,00	10i	- liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu - 2, - liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej- 50, - liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie - 101, - liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie - 2 - liczba dzieci, które dzięki uczestnictwu w zajęciach dodatkowych zwiększyły swoje

								szanse edukacyjne – 50, - liczba dzieci korzystających z nowo utworzonych miejsc przedszkolnych – 50
10.	„Przedszkole szansą na lepsze jutro” – rozpoczęcie działalności nowo wybudowanego przedszkola w Gminie Dąbrowa Biskupia	Gmina Dąbrowa Biskupia	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Rojewo i Dąbrowa Biskupia <u>Potencjał:</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	Wrzesień 2020 r. - Sierpień 2021 r.	611 338,10	EFS: 519 637,38 Środki własne: 91 700,72	10i	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 50 Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskania dofinansowania ze środków EFS – 100 % (cel szczegółowy 1) Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji – 50
11.	Rozwój Samorządowego Przedszkola oraz oddziałów przedszkolnych na terenie Gminy Gniewkowo	Gmina Gniewkowo	<u>Problem:</u> Niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych <u>Problem:</u>	IV kw. 2019 r. - IV kw. 2022 r.	982 387,39	Środki RPO (EFS): 835 029,28 Środki własne: 147 358,11	10i	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – 240 osób Liczba dzieci objętych w ramach programu

			Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych <u>Potencjał:</u> Bogata oferta edukacyjna przedszkoli na terenie powiatu inowrocławskiego					dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 50 osób Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS – 100% Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 50 szt.
12.	"PAROWOZIK - Systemowe Uniwersalne Przedszkole Edukacyjno-Rozwojowe"	P.W. E-MIR Mirosław Majewski	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Dąbrowa Biskupia i Rojewo <u>Potencjał:</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	2018-2019	228 000,00	EFS: 193 800,00 Środki własne: 34 200,00	10i	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS – 100% Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w ramach programu zwiększającymi ich kompetencje edukacyjne w edukacji

								przedszkolnej – 45 osób Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 45 sztuk Liczba nauczycieli objętych wsparciem w ramach programu – 3 osoby Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej – 1 sztuka
13.	Nowoczesne przedszkole - przez zabawę poznajemy świat	Gmina Gniewkowo	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Rojewo i Dąbrowa Biskupia <u>Potencjał:</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	IV kw. 2019 r. - IV kw. 2022 r.	950 274,52	EFS: 807 733,34 Środki własne: 142 541,18	10i	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – 270 osób Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 130 osób Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które

								funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS – 100% (270 miejsc)
								Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 130 szt.
14.	Nie garb się - nie wystarczy 2. Kształtowanie prawidłowej postawy ciała dzieci w wieku przedszkolnym z terenu gminy Pakość poprzez organizowanie zajęć rekreacyjno - ruchowych z elementami gimnastyki korekcyjnej	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Rojewo i Dąbrowa Biskupia <u>Potencjał:</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	1 sierpnia 2019 r. – 31 sierpnia 2020 r.	200 000,00	EFS: 170 000,00 Środki własne: 30 000,00	10i	Liczba dzieci objętych programem – 210, Liczba dzieci, które dzięki uczestnictwu w zajęciach dodatkowych zwiększyły swoje szanse edukacyjne – 80, Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 2, Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej - 80,

								Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 210, Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 2.
15.	„Planeta przedszkolaka – Pokonać Bariery – Rozwój dodatkowych zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym w Gminie Dąbrowa Biskupia”	Gmina Dąbrowa Biskupia	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej szczególnie na terenie Gminy Pakość, Rojewo i Dąbrowa Biskupia <u>Potencjał:</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna	Czerwiec 2019 r. - Sierpień 2020 r.	1 013 382,85	EFS: 695 726,20 Środki własne: 100 726,20	10i	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskania dofinansowania ze środków EFS - 100% Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji- 25 os. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 25 szt.
16.	Przedszkolakiem być- rozwój oferty przedszkolnej w Gminie Dąbrowa Biskupia	Gmina Dąbrowa Biskupia	<u>Problem:</u> Braki w infrastrukturze żłobkowej i przedszkolnej	wrzesień 2020 - sierpień 2021	301 498,80	EFS: 256 273,80 Środki własne: 45 225,00	10i	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w

			szczególnie na terenie Gminy Pakość, Rojewo i Dąbrowa Biskupia <u>Potencjał:</u> Dynamicznie rozwijająca się edukacja przedszkolna					edukacji – 15 Liczba nauczycieli objętych programem – 2 osoby
17.	Twoja wiedza – Twoja przyszłość II	Powiat inowrocławski	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych. <u>Potencjały:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu inowrocławskiego	III kw. 2017– III kw. 2018	586 699,95	EFS: 498 694,95 Środki własne: 29 335,00 Środki budżetu państwa: 58 670,00	10iv	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS (szt.) – 9 szt. Liczba uczniów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zakończyli udział w zajęciach (osoby) – 396 osób Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki (osoby) – 41 osób

								Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili kompetencje zawodowe po opuszczeniu programu – 441 osób Liczba uczniów, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili umiejętności praktyczne po opuszczeniu programu – 41 osób Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – 46 osób Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego (szt.) – 9 szt. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia
--	--	--	--	--	--	--	--	---

								zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie – 490 osób Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie (osoby) – 111 osób. Liczba uczniów niepełnosprawnych objętych projektem – 12 osób
18.	Twoja wiedza – Twoja przyszłość III	Powiat inowrocławski	<u>Problem:</u> Niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia obiektów szkolnych. <u>Potencjały:</u> Bogata oferta edukacyjna szkół na terenie powiatu	2019-2020	597 968,32	EFS: 508 273,06 Środki własne: 89 695,26	10iv	Liczba osób objętych szkoleniami / doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych [osoby] – 50 os. Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne [szt.] – 3 szt. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki

			inowrocławskiego					zawodu objętych wsparciem w programie [osoby] – 12 os. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego [szt.] – 9 szt. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby] – 12 os. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS [szt.] – 9 szt.
--	--	--	------------------	--	--	--	--	--

								Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie – 200 os. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili kompetencje zawodowe po opuszczeniu programu – 180 os. Liczba uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe uczestniczących w kursach zawodowych – 83 os. Liczba uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zostali objęci wsparciem w formie zajęć z ładu przestrzennego – 10 os. Liczba uczniów niepełnosprawnych
--	--	--	--	--	--	--	--	---

								objętych projektem – 12 os.
19.	Aktywność-Integracja	PCPR w Inowrocławiu w partnerstwie z „Pro Europa” (Liderem)	<u>Problemy:</u> Niedostateczna liczba ofert pracy szczególnie dla osób niepełnosprawnych. Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie. <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym <u>Problem:</u> Niewystarczające wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. <u>Problem:</u> Utrzymująca się wysoka liczba dzieci w pieczy zastępczej.	Styczeń 2021 - Grudzień 2022	500 000,00	EFS: 425 000,00 Środki własne: 75 000,00	9i	Liczba osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności objętych wsparciem w projekcie – 32 Wskaźnik zatrudnieniowy – 12 % Wskaźnik społeczno zatrudnieniowy – 34%

			<u>Potencjały:</u> Nowatorskie w skali kraju rozwiązania w zakresie opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej – małe placówki opiekuńczo-wychowawcze.					
20.	Postaw na aktywność – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Pakość	Gmina Pakość	<u>Problemy</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie. Wysoka stopa bezrobocia oraz utrzymujący się wśród osób bezrobotnych wysoki udział kobiet i osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy <u>Potencjały:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz	07.05.2018 r. - 31.10.2019 r.	182 191,20	EFS: 154 862,52 Środki własne: 27 328,68	9i	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły kompetencje zawodowe – 5 osób, Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (min.22% UP) - 4 osoby, Wskaźnik efektywności społecznej (min. 34% UP) – 6 osób, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 4

			osób zagrożonych wykluczeniem społecznym				osoby, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu – 1 osoba, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 15 osób, Liczba osób objętych usługą o charakterze społecznym lub zdrowotnym – 15 osób, Liczba osób objętych usługą o charakterze zawodowym – 6 osób, Liczba osób z otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w projekcie – 25 osób
21.	Aktywność się opłaca – wsparcie w	Gmina Pakość w partnerstwie ze	<u>Problem:</u> Niewystarczające	IV kwartał 2020 - IV	671 669,39	EFS: 570 918,98	9i - liczba osób zagrożonych ubóstwem

zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem z terenu Gminy Pakość	Stowarzyszeniem "Kraina Rozwoju"	kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie. Wysoka stopa bezrobocia oraz utrzymujący się wśród osób bezrobotnych wysoki udział kobiet i osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.	kwartał 2022		Środki własne: 100 750,41	lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 60, - liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie – 30 osób, - wskaźnik efektywności zatrudnieniowej – 15% (11 osób), - liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 25 osób (35%), - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 11 osób, - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych
--	----------------------------------	--	--------------	--	------------------------------	---

								wspieraniem w programie – 70, - liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 8 osób
22.	Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Kruszwica	Gmina Kruszwica Partner: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie. <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.	2020- 2023	1 500 000,00	EFS: 1 275 000,00 Środki własne: 225 000,00	9i	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 100 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu: 85 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu: 50 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po

								opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): 25 osób Wskaźnik efektywności społecznej: 34%- 34 osoby Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej: 25%- 25 osób.
23.	Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Gniewkowo	Fundacja Pro Europa Partner: Gmina Gniewkowo	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	01.01.2021-31.12.2022	820 000,00	EFS: 697 000,00 Środki własne: 123 000,00	9i	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 45 osób Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C): 5 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu: 15 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem

								społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu: 10 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): 7 osób Wskaźnik efektywności społecznej w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami – 34%* Wskaźnik efektywności społecznej dla pozostałych osób lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – 34%* Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami – 12% *
--	--	--	--	--	--	--	--	---

								Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla pozostałych osób lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – 25%* * Wartość procentowa określona w oparciu o wymagania efektywności społeczno zawodowej. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły kompetencje: 40 osób
24.	Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców gminy Dąbrowa Biskupia zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Aktywizacja - to przyszłość	Fundacja Gospodarcza Proeuropa	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych	Kwiecień 2017 r. – Grudzień 2018 r.	327 375,00	Środki RPO (EFS): 278 268,74 Środki własne: 49 106,26	9i	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 30 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi

			wykluczeniem społecznym					na własny rachunek) –7 Poprawa dostępu do rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez dostęp do usług wspierających aktywizację zawodową – 30 Podniesienie własnej wartości i poziomu motywacji osób objętych wsparciem w ramach aktywizacji społecznej w projekcie - 30 Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 4 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objęta kontraktami socjalnymi w ramach projektu - 14 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem
--	--	--	-------------------------	--	--	--	--	--

								społecznym objęta PAL w ramach projektu - 16 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym dla których stworzono ścieżkę reintegracji społecznej w ramach projektu - 30 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych stażami zawodowymi w projekcie - 12 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami wspierającymi aktywizację zawodową w ramach projektu - 30 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych szkoleniami i kursami zawodowymi w ramach projektu - 30 Liczba uczestników
--	--	--	--	--	--	--	--	--

							projektu zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, którzy wzięli udział w spotkaniu integracyjnym oraz wyjeździe integracyjnym w ramach projektu – 30 Liczba osób z otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność i integracja społeczna poprzez udział w działaniach o charakterze środowiskowym - 30
25.	Wyszkolenie zespołu pracowników do obsługi terenów zielonych i obiektów rekreacji	Gmina Janikowo	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób	II kw. 2020 - III kw 2020r.	250 000,00	EFS: 212 500,00 Środki własne: 37 500,00	9i Liczba uczestników szkolenia, które prowadzi do uzyskania kwalifikacji pozwalających na wykonywanie prac: 12 Liczba osób objętych wstępną kwalifikacją, szkoleniami i nauką praktyczną wykonywania prac: 12

			bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym					Liczba osób, które nabyły uprawnienia do obsługi sprzętu: 8 Liczba osób podejmujących i utrzymujących pracę (lub/i samozatrudnionych) po uzyskaniu kwalifikacji: 6
26.	Aktywna rodzina - wsparcie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Pakość	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	I-II kwartał 2021 – III-IV kwartał 2022	220 000,00 zł	EFS: 187 000,00 Środki własne: 33 000,00	9i	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 12 os. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 1 os. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 7 os.
27.	Kluby dla młodzieży - FEJS, SNAP i INSTA	Gmina Pakość	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych	II kwartał 2020 r. - III -IV kwartał 2022 r.	450 000,00	EFS: 382 500,00 Środki własne: 67 500,00	9i	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

			społecznie <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym					– 30 os. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 3 os. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu – 1 osoba
28.	Klub Integracji Społecznej dla mieszkańców powiatu inowrocławskiego	Fundacja Ekspert-Kujawy	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	01.06.2018-31.12.2019	1 476 324,00	EFS: 1 254 875,40 Środki własne: 221 448,60	9i	Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby]: 130 Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C) [osoby]: 20 Wskaźniki rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które

								uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby]: 35 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu [osoby]: 46 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) [osoby]: 20 Wskaźnik efektywności społecznej [procent]: 34 Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej w odniesieniu do osób lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym [procent]: 22 Wskaźnik efektywności
--	--	--	--	--	--	--	--	--

								zatrudnieniowej w odniesieniu do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności, osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi [procent]: 12 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły kompetencje [osoby]: 46
29.	Program aktywizacji społeczno - zawodowej dla Powiatu Inowrocławskiego	Fundacja Gospodarcza Pro Europa	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz	01.2022-12.2023	1 700 000,00	EFS: 1 445 000,00 Środki własne: 255 000,00	9i	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 90 osób Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C): 10 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem

			zagrożonych wykluczeniem społecznym					lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu –25 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu –23 osoby Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 15 os. Wskaźnik efektywności społecznej w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami – 34%* Wskaźnik efektywności społecznej dla pozostałych osób lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub
--	--	--	---	--	--	--	--	---

								wykluczeniem społecznym – 34%* Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami – 12% Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla pozostałych osób lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – 25% * Wartość procentowa określona w oparciu o wymagania efektywności społeczno zawodowej. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły kompetencje: 50 osób.
30.	Sieć Klubów Seniora w Gminie Janikowo	Gmina Janikowo w partnerstwie z Fundacją Pro Europa	<u>Problemy:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie	I kw. 2020 – IV kw. 2022	1 200 000,00	EFS: 1 020 000,00 Wkład krajowy: 120 000,00 Środki własne:	9iv	liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 45 osób

			<u>Potencjały:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.			60 000,00		liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 3 Kluby Dziennego Pobytu liczba utworzonych miejsc dziennego pobytu w Klubach Dziennego Pobytu - 30
31.	Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych z terenu gminy Pakość	Gmina Pakość w partnerstwie ze Stowarzyszeniem „Pomocna dłoń”	<u>Problemy</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie. <u>Potencjały:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.	I kwartał 2021– IV kwartał 2021	200 000,00	EFS: 170 000,00 Wkład krajowy: 10 000,00 Środki własne: 20 000,00	9iv	liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 1, liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie - 40
32.	Pogodna Jesień Życia w powiecie inowrocławskim	Fundacja Ekspert Kujawy	<u>Problemy</u> Niewystarczająca oferta pomocy i opieki nad osobami	Marzec 2019- Gdudzień 2020	1 000 000,00	EFS 850 000,00 Wkład krajowy:	9iv	Wskaźniki produktu: Liczba osób objętych szkoleniami / doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych

			starszymi. Niewystarczająca do potrzeb infrastruktura pomocy społecznej <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym			50 000,00 Środki własne: 100 000,00	[osoby] 6 Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne [szt.] 1 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie 156 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami asystenckimi i opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej w programie 136 Liczba opiekunów faktycznych objętych wsparciem w projekcie 20 Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w
--	--	--	--	--	--	---	---

								projekcie 15 Liczba Centrów Usług Środowiskowych 1 Wskaźniki rezultatu: Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu 20 Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu 20
33.	Centrum Aktywności Seniora	Gmina Dąbrowa Biskupia – partnerstwo z podmiotem gospodarczym, podmiotem społecznym	<u>Problemy</u> Niewystarczająca oferta pomocy i opieki nad osobami starszymi. Niewystarczająca do potrzeb infrastruktura pomocy społecznej <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji	2020-2022	1 000 000,00	EFS 850 000,00 Wkład krajowy: 50 000,00 Środki własne: 100 000,00	9iv	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie: 15 osób Liczba osób objętych szkoleniami (doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych (osoby) – 10 osób,

			zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym					Liczba nowoutworzonych miejsc – 10 osób, Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu- 10 osób, Liczba osób uczestniczących w zajęciach w klubie samopomocy- 15 osób
34.	Klub Seniora - rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych z terenu Gminy Gniewkowo	Fundacja Pro Europa przy współpracy z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji w Gniewkowie oraz Gminą Gniewkowo	<u>Problemy</u> Niewystarczająca oferta pomocy i opieki nad osobami starszymi. W dalszym ciągu niewystarczająca do potrzeb infrastruktura pomocy społecznej Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie	I kwartał 2021- IV kwartał 2022	691 000,00	EFS: 587 350,00 Środki własne: 103 650,00	9iv	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 15 osób Liczba nowoutworzonych miejsc – 10 Liczba osób objętych szkoleniami / doradztwem w zakresie

			<u>Potencjały:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym					kompetencji cyfrowych [osoby] – 10 Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu – 10 Liczba osób uczestniczących w zajęciach w Klubie Seniora – 15
35.	Utworzenie i prowadzenie Klubów Dziennego Pobytu w Pakości oraz świetlicach wiejskich w Radłowie i Wielowisi, gm. Pakość	Gmina Pakość w partnerstwie z Ośrodkiem Kultury i Turystyki w Pakości, Stowarzyszeniem „Pomocna dłoń” oraz Stowarzyszeniem Rozwoju Sołectwa Wielowieś w gminie Pakość	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie <u>Problem:</u> Niewystarczająca oferta pomocy i opieki nad osobami starszymi <u>Problem:</u> Niewystarczające zasoby lokalowe dla osób o niskim poziomie ekonomicznym <u>Potencjał:</u>	II kw. 2017 r. - IV kw. 2019 r.	1 100 000,00	Środki RPO (EFS): 935 000,00 Środki własne: 110 000,000 Budżet państwa: 55 000,00	9iv	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 60 osób Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 3 Kluby Dziennego Pobytu Liczba utworzonych miejsc dziennego pobytu w Klubach

			Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji społecznej osób starszych, w szczególności osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym					Dziennego Pobytu – 40 miejsc
	PODSUMOWANIE				22 673 171,62	Dof. EFS 19 106 546,41		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 57 Lista rezerwowa projektów finansowanych w ramach EFS

L.p.	Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Powiązany problem/potencjał	Okres realizacji	Koszt (zł)	Źródła finansowania	PI
1.	Zajęcia aktywizacyjne dla dorosłych zagrożonych wykluczeniem społecznym w Centrum Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej w Janikowie	Gmina Janikowo	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie. Wysoka stopa bezrobocia oraz utrzymujący się wśród osób bezrobotnych wysoki udział kobiet i osób w szczególności	II kw. 2019r.-IV kw. 2022 r.	60 000,00	EFS: 51 000,00 Środki własne: 9 000,00	9i

			trudnej sytuacji na rynku pracy <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.				
2.	Zajęcia aktywizacyjne dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym w Centrum Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej w Janikowie	Gmina Janikowo	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie. Wysoka stopa bezrobocia oraz utrzymujący się wśród osób bezrobotnych wysoki udział kobiet i osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych	II kw. 2019r.- IV kw. 2022 r.	100 000,00	EFS: 85 000,00 Środki własne: 15 000,00	9i

			wykluczeniem społecznym.				
3.	Zajęcia aktywizacyjne dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym w Centrum żeglarstwa i sportów wodnych w Janikowie	Gmina Janikowo	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie. Wysoka stopa bezrobocia oraz utrzymujący się wśród osób bezrobotnych wysoki udział kobiet i osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.	I kw. 2020 r.-II kw. 2023 r.	250 000,00	EFS: 212 500,00 Środki własne: 37 500,00	9i
4.	Działania z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców Gminy Gniewkowo (OR 1. Centrum Gniewkowa)	Fundacja Pro Europa Partner: Gmina Gniewkowo	<u>Problem:</u> Niewystarczające kompleksowe wsparcie dla osób wykluczonych społecznie. Wysoka stopa bezrobocia oraz	01.01.2020-31.12.2021	400 000,00	EFS: 340 000,00 Środki własne: 60 000,00	9i

			utrzymujący się wśród osób bezrobotnych wysoki udział kobiet i osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy <u>Potencjał:</u> Realizacja innowacyjnych projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.				
--	--	--	---	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

Tabela 58 Lista komplementarna projektów

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Koszt całkowity	Termin realizacji
1.	Rozbudowa budynku gastronomicznego "Zajazd u Piasta Kołodzieja"	Zakład wielobranżowy Jerzy Rasała	6 150 000,00	2017 r.
2.	Udrożnienie rzeki Noteci i kanału Górnonoteckiego z Pakości do Kruszwicy (odcinkowo)	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu	1 200 000,00	2019-2021
3.	Uruchomienie regularnej komunikacji publicznej na trasie: Inowrocław-Rojewo-Stara Wieś-Solec Kujawski- Bydgoszcz	Przedsiębiorstwo Transportowe Tomasz Sternal	1 143 900,00	2019-2020
4.	Uruchomienie regularnej komunikacji publicznej na trasie: Inowrocław-Rojewo-Jarki-Kąkol-Toruń	Przedsiębiorstwo Transportowe Tomasz Sternal	1 143 900,00	2019-2020
5.	Rehabilitacja dla najmłodszych	Centrum Medyczne SIRMED	2 386 508,00	2016-2018
6.	Pomocna dłoń dla osób starszych	Centrum Medyczne SIRMED	1 746 558,00	2016-2019
7.	Samodzielny rodzic	Centrum Medyczne SIRMED	1 035 138,00	2016-2020
8.	Dzienny Dom Pobytu dla osób niesamodzielnych jako kontynuacja obecnie realizowanego programu w ramach działania 9.3.2	Centrum Medyczne SIRMED	1 500 000,00	07.2018-06.2020
9.	Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstwa PPHU "ASKAL" LAKS PIOTR	PPHU "ASKAL" LAKS PIOTR	1 045 500,00	2016-2017

10.	Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstwa Ośrodek Doradztwa Biznesowego Jarosław Napierała poprzez zakup sprzętu	Ośrodek Doradztwa Biznesowego Jarosław Napierała	615 000,00	2016
11.	Sieć wodno-kanalizacyjna na terenie gminy Kruszwica	Gmina Kruszwica	10 000 000,00	2015-2018
12.	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie Aglomeracji Kruszwica	Gmina Kruszwica	5 000 000,00	2016-2017
13.	Budowa Ośrodka Sportu Wodnych w Kruszwicy	Gmina Kruszwica	4 600 000,00	2017-2018
14.	Budowa obwodnicy Kruszwicy w ciągu drogi krajowej nr 62	Gmina Kruszwica	300 000 000,00	2016-2023
15.	Poprawa dostępu do usług społecznych poprzez utworzenie Centrum Wsparcia Rodziny	Gmina Kruszwica	1 500 000,00	2016-2020
16.	Budowa kanalizacji ściekowej na terenie Gminy Janikowo	Gmina Janikowo	6 340 000,00	2016-2020
17.	Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w Janikowie	Gmina Janikowo	14 600 000,00	2017-2019
18.	Budowa kompostowni odpadów zielonych z terenów komunalnych i ogrodów oraz punktu przeładunkowego składowania odpadów segregowanych.	Gmina Janikowo	1 710 000,00	2016
19.	Budowa i modernizacja dróg na terenie Gminy Janikowo	Gmina Janikowo	3 000 000,00	2016-2020
20.	Budowa ciągu komunikacyjnego łączącego ul. Piasta z ul. Inowrocławską wraz z modernizacją parkingów przy ul. Dreckiego i sklepie Miła, ciągów pieszych i drogowych oraz modernizacją nawierzchni ul. Dreckiego oraz chodnikiem przy ul. Inowrocławskiej	Gmina Gniewkowo	800 000,00	marzec 2017- październik 2017
21.	Modernizacja nawierzchni ul. 17 Stycznia wraz z modernizacją parkingu przy gimnazjum	Gmina Gniewkowo	500 000,00	marzec 2016- październik 2016

22.	Modernizacja nawierzchni ul. Piasta	Gmina Gniewkowo	700 000,00	marzec 2018- październik 2018
23.	Budowa parkingu dla autokarów przy drodze krajowej na potrzeby Szlaku Piastowskiego	Gmina Gniewkowo	350 000,00	marzec 2018- październik 2018
24.	Modernizacja nawierzchni ul. Paderewskiego	Gmina Gniewkowo	400 000,00	marzec 2019- październik 2019
25.	Modernizacja dróg osiedlowych Chrzastowo I	Gmina Gniewkowo	400 000,00	marzec 2017- październik 2017
26.	Modernizacja drogi Gniewkowo-Bąbolin	Gmina Gniewkowo	800 000,00	wrzesień 2015- sierpień 2016
27.	Modernizacja drogi gminnej Zajezerze-Suchatówka	Gmina Gniewkowo	500 000,00	marzec 2018- październik 2018
28.	Modernizacja drogi gminnej Gniewkowo-Wielowieś-Wierzchosławice	Gmina Gniewkowo	2 500 000,00	kwiecień 2016- sierpień 2016
29.	Kontynuacja prac wykopaliskowych w Gąskach oraz przygotowanie prezentacji i promocja miejsca wykopalisk w formie utworzonego skansenu	Gmina Gniewkowo	350 000,00	wrzesień 2017- wrzesień 2018
30.	Budowa budynku mieszkalnego, wielorodzinnego z lokalami socjalnymi przy ulicy Cmentarnej 2 w Gniewkowie	Gmina Gniewkowo	2 200 000,00	II kwartał 2015-II kwartał 2017
31.	Budowa, przebudowa, remont sieci kanalizacji sanitarnej w ciągu DW 255 Pakość – Strzelno oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej wraz z przebudową sieci kanalizacji w ul. Różanej w Pakości	Gmina Pakość	3 617 563,24	II kwartał 2017 - II kwartał 2018

32.	„Budowa rekreacyjnej ścieżki pieszo-rowerowej Rybitwy – Wielowieś”	Gmina Pakość	446 000,00 zł	III kwartał 2017 – II kwartał 2018 r.
33.	Budowa wielorodzinnego budynku z lokalami komunalnymi, w tym z lokalami socjalnymi oraz mieszkaniami chronionymi w Pakości	Gmina Pakość	2 200 000,00	II kwartał 2017 r. – II kwartał 2019 r.
34.	Utworzenie Punktu Wspierania Przedsiębiorczości w Pakości	Gmina Pakość	260 000,00	II kwartał 2016 r. - IV kwartał 2020 r.
35.	Objęcie terenów, stanowiących własność Gminy Pakość Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną	Gmina Pakość	5 000 000,00	II kwartał 2016 r. - IV kwartał 2020 r.
36.	Budowa zakładu przetwarzania odpadów na składowisku odpadów komunalnych w m. Giebnia, gmina Pakość	Gmina Pakość	12 000 000,00	po 2018 r.
37.	Budowa obwodnicy Pakości	Gmina Pakość	60 000 000,00	po 2018 r.
38.	Program dofinansowania utylizacji i transportu zdemontowanych wyrobów zawierających azbest.	Gmina Pakość	150 000,00	I kwartał 2016 r. – IV kwartał 2018 r.
39.	Przebudowa systemu dróg lokalnych przebudowa drogi gminnej relacji Rybitwy – Gorzany	Gmina Pakość	1 500 000,00	I kwartał 2019 r.- IV kwartał 2020 r.
40.	Działalność Centrum Wspierania Lokalnej Społeczności w Dziarnowie	Gmina Pakość	1 100 000,00	2021 - 2022
41.	Budowa boiska lekkoatletycznego w Dąbrowie Biskupiej	Gmina Dąbrowa Biskupia	732 931,32	marzec - lipiec 2018

42.	Warsztaty integracyjne dla mieszkańców Gminy Dąbrowa Biskupia	Gmina Dąbrowa Biskupia	300 000,00	2016-2020
43.	Warsztaty sportowe i rekreacyjne dla mieszkańców Gminy Dąbrowa Biskupia	Gmina Dąbrowa Biskupia	300 000,00	2016-2020
44.	Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	Gmina Dąbrowa Biskupia	1 000 000,00	2016 – 2018
45.	Blżej Kultury	Gmina Dąbrowa Biskupia	500 000,00	2016-2018
46.	Budowa Ośrodka Kultury wraz z doposażeniem	Gmina Dąbrowa Biskupia	2 000 000,00	marzec - październik 2018
47.	Przebudowa dróg lokalnych dla potrzeb publicznej komunikacji między powiatowej na trasie Rojewo - Solec Kujawski (węzeł S10)	Gmina Rojewo	4 000 000,00	2019
48.	Przebudowa dróg lokalnych dla potrzeb publicznej komunikacji między powiatowej na trasie Rojewo - Jarki - Kąkol	Gmina Rojewo	7 000 000,00	2018
49.	Budowa sieci kanalizacyjnej Rojewo-Ściborze	Gmina Rojewo	3 000 000,00	2018
50.	Budowa sieci kanalizacyjnej Rojewo-Liszkowo	Gmina Rojewo	5 000 000,00	2017
51.	Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych dla Gminy Inowrocław	Gmina Inowrocław	1 000 000,00	2018-2023
52.	Budowa schroniska dla bezdomnych Zwierząt przy ul. Poznańskiej, Gmina Inowrocław - koncepcja architektoniczna	Gmina Inowrocław	5 000 000,00	2018-2023

53.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Balczewo	Gmina Inowrocław	467 400,00	2017-2018
54.	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z rozbudową sieci wodociągowej w m. Gnojno	Gmina Inowrocław	1 617 919,32	2018
55.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Jacewo	Gmina Inowrocław	415 125,00	2018-2023
56.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Dziennice	Gmina Inowrocław	215 865,00	2017-2018
57.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Jacewo	Gmina Inowrocław	415 125,00	2016-2017
58.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Jacewo	Gmina Inowrocław	1 076 865,00	2018-2019
59.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Orłowo	Gmina Inowrocław	276 750,00	2018-2023
60.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Sławęcinek i Gnojno	Gmina Inowrocław	771 825,00	2018-2023
61.	Budowa stacji podniesienia ciśnienia Łatkowo	Gmina Inowrocław	159 900,00	2017-2018
62.	Budowa stacji podniesienia ciśnienia Słońsko	Gmina Inowrocław	159 900,00	2017-2018
63.	Budowa ścieżki rowerowej Inowrocław-Sławęcinek, wzdłuż drogi krajowej nr 25	Gmina Inowrocław	900 000,00	2016-2020
64.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Jaksice - Borkowo, wzdłuż drogi krajowej nr 25	Gmina Inowrocław	1 600 000,00	2016-2020
65.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Jaksice - Stefanowo, wzdłuż drogi krajowej nr 25	Gmina Inowrocław	1 400 000,00	2016-2020
66.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Łatkowo - Szadłowice, wzdłuż drogi krajowej nr 15	Gmina Inowrocław	1 200 000,00	2017
67.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Łatkowo w kierunku Orłowa, wzdłuż drogi Powiatowej 2524C	Gmina Inowrocław	1 600 000,00	2018-2019
68.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej na odcinku Tupadły - Krusza Zamkowa wraz z rozbudową oświetlenia	Gmina Inowrocław	2 143 239,21	2018
69.	Budowa ścieżki pieszo - rowerowej przy drodze wojewódzkiej nr 252 Jacewo - Marulewy	Gmina Inowrocław	460 047,72	2016-2019

70.	Budowa ścieżki pieszo - rowerowej Sikorowo - Inowrocław wzdłuż drogi powiatowej nr 2567C	Gmina Inowrocław	1 200 000,00	2017-2018
71.	Budowa przedszkola w miejscowości Jacewo	Gmina Inowrocław	4 030 000,00	2017-2020
72.	Doposażenie jednostek OSP na terenie gminy Inowrocław	Gmina Inowrocław	250 000,00	2019-2020
73.	Przebudowa istniejącej jednostopniowej stacji uzdatniania wody na stację dwustopniowego pompowania wody wraz z trzema zbiornikami i instalacją zestawu hydroforowego w Jaksicach	Gmina Inowrocław	711 212,06	2018
74.	Modernizacja SUW Łojewo	Gmina Inowrocław	147 600,00	2017-2018
75.	Przebudowa drogi gminnej nr 150504C (ul. Powstańców Wielkopolskich), stanowiących dz. Nr 142/1 w m. Jaksice	Gmina Inowrocław	110 991,19	2016
76.	Przebudowa drogi gminnej nr 150511C Orłowo - Gnojno (Chmalówka)	Gmina Inowrocław	1 125 000,00	2019-2020
77.	Przebudowa drogi gminnej nr 150513C Gnojno - Kłopot	Gmina Inowrocław	687 500,00	2019-2020
78.	Przebudowa drogi gminnej nr 150515C oraz drogi wewnętrznej stanowiącej działkę nr 72 w m. Słońsko	Gmina Inowrocław	499 856,28	2016
79.	Przebudowa drogi gminnej nr 150525C Sikorowo - Jaronty - droga W252	Gmina Inowrocław	1 750 000,00	2019-2022
80.	Przebudowa drogi gminnej nr 150537C Batkowo - Popowskie Huby	Gmina Inowrocław	247 508,13	2017
81.	Przebudowa drogi gminnej 150538C Krusza Podlotowa - Piotrkowice	Gmina Inowrocław	1 593 750,00	2019-2022
82.	Przebudowa drogi wew. Jaksice - Radłówek	Gmina Inowrocław	407 965,32	2016
83.	Przebudowa drogi wew. Stanowiącej działkę nr 19/8 i 20/7 w m. Sławęcinek	Gmina Inowrocław	116 751,51	2016
84.	Przebudowa drogi wew. Stanowiącej działkę nr 140/1, 18/1 i 27 w m. Sikorowo	Gmina Inowrocław	462 500,00	2019-2022
85.	Przebudowa drogi gminnej nr 150554 C	Gmina Inowrocław	330 000,00	2017-2020
86.	Przebudowa drogi wew. Orłowo - Więclawice wraz z przebudową fragmentu drogi wew. Stanowiącej dz. Nr 21 i 49 obręb Orłowo	Gmina Inowrocław	1 000 000,00	2019-2022
87.	Przebudowa drogi wewnętrznej Sławęcinek - Cieślin	Gmina Inowrocław	1 875 000,00	2017-2018

88.	Przebudowa Drogi wewnętrznej stanowiącej dz. nr 51 w m. Jaronty	Gmina Inowrocław	415 003,83	2017
89.	Przebudowa drogi wewnętrznej stanowiącej dz. nr 275 w m. Tupadły	Gmina Inowrocław	184 460,31	2017
90.	Przebudowa drogi wewnętrznej w m. Sikorowo (ul. Rzeczna)	Gmina Inowrocław	437 500,00	2019
91.	Rekultywacja terenu składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Karczyn w Gminie Inowrocławiu	Gmina Inowrocław	621 754,45	2015
92.	Termomodernizacja i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław - budynki komunalne CIS Łojewo - Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich, Referat Promocji, lokale mieszkalne (budynek byłej Szkoły Podstawowej w Łojewie)	Gmina Inowrocław	300 000,00	2019
93.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław - budynki komunalne SP Turzany wraz z budynkiem świetlicy wiejskiej	Gmina Inowrocław	300 000,00	2019-2022
94.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław - budynki komunalne - świetlica wiejska w Miechowicach	Gmina Inowrocław	200 000,00	2019-2022
95.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław- budynki komunalne - budynkiem świetlicy wiejskiej w RadłóWKu	Gmina Inowrocław	200 000,00	2019-2022
96.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław - budynki komunalne - "Pałac" Latkowo wraz ze świetlicą	Gmina Inowrocław	230 000,00	2019-2022
97.	Termomodernizacja budynków komunalnych Gminy Inowrocław - budynki komunalne Świetlica Wiejska i remiza Strażacka Gnojno	Gmina Inowrocław	250 000,00	2018-2019
98.	Termomodernizacja budynków komunalnych – Gminnego Zakładu Komunalnego w m. Kruśliwiec oraz świetlicy wiejskiej wraz z remizą OSP w m. Gnojno, na terenie gminy Inowrocław	Gmina Inowrocław	1 283 985,99	2018

99.	Termomodernizacja budynków komunalnych Gminy Inowrocław - Gimnazjum w Żalinowie wraz z lokalami mieszkalnymi	Gmina Inowrocław	100 000,00	2014-2023
100.	Termomodernizacja budynków komunalnych Gminy Inowrocław - Szkoła Podstawowa w Orłowie	Gmina Inowrocław	300 000,00	2018-2023
101.	Wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia ulicznego w gminie Inowrocław	Gmina Inowrocław	800 000,00	2019-2022
102.	Zmiana systemu ogrzewania w świetlicy wiejskiej w m. Orłowo gm. Inowrocław	Gmina Inowrocław	80 000,00	2017-2023
103.	Rewaloryzacja zabytkowego parku w Kruszy Zamkowej	Gmina Inowrocław	350 000,00	2015-2023
104.	Tworzeniu nowych miejsc wychowania przedszkolnego oraz rozszerzenia oferty ośrodków wychowania przedszkolnego poprzez rozbudowę Szkoły Podstawowej w m. Góra o budynek przedszkola	Gmina Inowrocław	460 498,86	2018
105.	Aktywizacja społeczno - zawodowa osób zagrożonych i wykluczonych społecznie Gminy Inowrocław	Gmina Inowrocław	700 000,00	2017-2023
106.	Centrum Integracji Społecznej - nowoczesne i efektywne kształcenie	Gmina Inowrocław	300 000,00	2017-2023
107.	Doposażenie biblioteki w Jaksicach	Gmina Inowrocław	20 000,00	2017-2023
108.	Kierunek Biblioteka	Gmina Inowrocław	15 000,00	2017-2023
109.	Kujawski Dom Seniora	Gmina Inowrocław	650 000,00	2017-2023
110.	Kujawskie Centrum Ginących Zawodów - obiekt edukacyjno - turystyczny	Gmina Inowrocław	500 000,00	2017-2023
111.	Łojewska Spółdzielnia Socjalna - utworzenie spółdzielni osób prawnych na terenie Gminy Inowrocław	Gmina Inowrocław	150 000,00	2015-2016
112.	Utworzenie inkubatora przetwórstwa lokalnego z siedzibą w m. Łojewo	Gmina Inowrocław	500 000,00	2017-2023
113.	Naukowy Zawrót Głowy	Gmina Inowrocław	229 468,10	2017-2018
114.	Naukowa Przygoda	Gmina Inowrocław	542 265,58	2018-2021

115.	Promocja czytelnictwa w Gminie Inowrocław	Gmina Inowrocław	22 000,00	2017-2017
116.	Rozwijanie uzdolnień uczniów poprzez rozszerzenie oferty dodatkowych zajęć pozalekcyjnych oraz poprawa dostępności dzieci i młodzieży do innowacyjnych metod nauczania i nowoczesnych technologii w edukacji.	Gmina Inowrocław	700 000,00	2017-2023
117.	Silna ekonomia społeczna - cykl szkoleniowy dla podmiotów ekonomii społecznej z terenu Gminy Inowrocław	Gmina Inowrocław	100 000,00	2017-2023
118.	Utworzenie Domu Dziennego Pobytu wraz z wyposażeniem	Gmina Inowrocław	900 000,00	2019-2023
119.	Utworzenie mieszkania treningowego dla osoby niepełnosprawnej intelektualnie	Gmina Inowrocław	200 000,00	2017-2023
120.	Utworzenie i funkcjonowanie środowiskowego Domu Samopomocy w Żalinowie	Gmina Inowrocław	1 106 085,60	2018-2020
121.	Wzrost świadomości ekologicznej poprzez rozbudowę sieci ekologicznych ścieżek edukacyjnych przy szkołach podstawowych	Gmina Inowrocław	162 587,11	2015-2016
122.	Zapewnienie usług opiekuńczych dla starszych osób w miejscu zamieszkania	Gmina Inowrocław	210 000,00	2017-2023
123.	W rodzinie siła	PCPR w Inowrocławiu	672 000,00	2016-2017
124.	W rodzinie siła II	PCPR w Inowrocławiu	672 000,00	2018-2019
125.	W rodzinie siła III	PCPR w Inowrocławiu	672 000,00	2020-2021
126.	Zwiększenie dostępności i jakości usług opiekuńczych świadczonych na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami	DPS Inowrocław	130 000,00	2016-2018
127.	„ Aktywnie w Domu - aktywnie w środowisku ”	DPS w Ludzisku	120 000,00	2017-2020
128.	Działania terapeutyczne aktywizujące dla niepełnosprawnych mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Warzynie	DPS Warzyn	140 000,00	2016-2017
129.	Zakup samochodu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych – mieszkańców DPS w Warzynie	DPS Warzyn	120 000,00	2018
130.	Budowa siłowni zewnętrznej alternatywnego miejsca spotkań i aktywnego wypoczynku wraz z ogrodzeniem terenu	DPS Parchanie	220 000,00	2020

131.	Rozbudowa infrastruktury Domu	DPS w Inowrocławiu	1 400 000,00	2016-2018
132.	Rewitalizacja parku otaczającego Dom Pomocy Społecznej w Ludzisku	DPS Ludzisko	700 000,00	2017-2020
133.	Rewitalizacja parku otaczającego Dom Pomocy Społecznej w Tarnówku	DPS Tarnówko	1 500 000,00	2017-2020
134.	Modernizacja zaplecza rehabilitacyjno-terapeutycznego i gospodarczego dla niepełnosprawnych mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Warzynie	DPS w Warzynie	3 120 000,00	2018-2020
135.	Modernizacja nawierzchni pieszo-jezdni i placów, wykonanie pochylni dla osób niepełnosprawnych	DPS w Warzynie	167 136,53	2015
136.	Budowa placówki opiekuńczo-wychowawczej w Kruszwicy	Powiat Inowrocławski	1 340 384,80	2017-2019
137.	Zwiększenie dostępności i jakości świadczonych usług w Oddziale Intensywnej Terapii Szpitala Powiatowego w Inowrocławiu poprzez przystosowanie do aktualnie obowiązujących przepisów prawnych	Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. L. Błażka w Inowrocławiu	4 500 000,00	2019-2020
138.	Zwiększenie jakości świadczonych usług w Zakładzie Anatomii Patologicznej Szpitala Powiatowego w Inowrocławiu poprzez przystosowanie do aktualnie obowiązujących przepisów prawnych	Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. L. Błażka w Inowrocławiu	2 500 000,00	2017-2020
139.	Zwiększenie dostępności i jakości świadczonych usług w Bloku Operacyjnym Szpitala Powiatowego w Inowrocławiu poprzez przystosowanie do aktualnie obowiązujących przepisów prawnych	Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. L. Błażka w Inowrocławiu	8 500 000,00	2018-2020
140.	Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień w Inowrocławiu	Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. L. Błażka w Inowrocławiu	22 500 000,00	2017-2020
141.	Zwiększenie jakości świadczonych usług w Zakładzie Mikrobiologii Szpitala Powiatowego w Inowrocławiu poprzez przystosowanie do aktualnie obowiązujących przepisów prawnych	Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. L. Błażka w Inowrocławiu	1 500 000,00	2019-2020

142.	Kompleksowa poprawa jakości w zakresie opieki nad matką i dzieckiem w okresie okołoporodowym na terenie powiatu inowrocławskiego	Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. L. Błażka w Inowrocławiu	6 500 000,00	2018-2020
143.	Przeniesienie działalności Zakładu Medycyny Ratunkowej z całą infrastrukturą poprzez adaptację i modernizację pomieszczeń w lokalizacji Poznańskiej 97	Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. L. Błażka w Inowrocławiu	2 500 000,00	2019-2020
144.	Zwiększenie dostępności i jakości świadczonych usług w oddziale SOR Szpitala Powiatowego w Inowrocławiu poprzez przystosowanie do aktualnie obowiązujących przepisów prawnych	Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. L. Błażka w Inowrocławiu	5 500 000,00	2019-2020
145.	„Zwiększenie dostępności i jakości świadczonych usług w bloku operacyjnym Szpitala Powiatowego w Inowrocławiu poprzez przystosowanie do aktualnie obowiązujących przepisów prawnych”.	Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. L. Błażka w Inowrocławiu	4 739 076,00	2018-2020
146.	Przebudowa ulicy Przemysłowej w ciągu drogi powiatowej nr 2548C Rybitwy - Janikowo	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	5 105 750,00	2020
147.	Przebudowa ulicy 1 Maja w Janikowie w ciągu drogi powiatowej nr 2553C Cieślin - Kościelec - Janikowo	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	1 926 600,00	2020
148.	Przebudowa drogi powiatowej Jaksice-Tuczno-Rybitwy nr 2507C wraz z przebudową mostu drogowego	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	8 403 203,00	2020
149.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2407C Kołodziejewko-Kołodziejewo-Trląg – I etap	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	2 811 761,29	2018
150.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2572C Bąkowo - Chróstowo	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	11 253 000,00	2020
151.	Przebudowa drogi powiatowej Helenowo - Cieślin nr 2510C wraz z przebudową mostu	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	16 693 600,00	2020
152.	Przebudowa ulicy Wiejskiej w Janikowie w ciągu drogi powiatowej nr 2561C Janikowo - Sielec - Kołuda Wielka	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	2 047 500,00	2020
153.	Przebudowa ulicy Mątewskiej nr 2567C w Inowrocławiu	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	3 950 700,00	2019
154.	Przebudowa ulicy Solankowej nr 3418C w Inowrocławiu	Powiat Inowrocławski – ZDP	2 000 000,00	2019-2020

		w Inowrocławiu		
155.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2535 Słońsko - Gąski	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	6 458 400,00	2020-2022
156.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2518C Czyste - Inowrocław	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	8 074 950,00	2019-2020
157.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2528C Murzynno - Żyrosławice - Opoczki - Przybranowo wraz z poszerzeniem	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	6 316 050,00	2018-2019
158.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2541C Balczewo - Dziennice	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	8 041 800,00	2019-2020
159.	Budowa chodnika wraz ze ścieżką rowerowa w ciągu drogi powiatowej nr 3419C ulica Szymborska w Inowrocławiu od ulicy Makuszyńskiego do ulicy Dybalskiego	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	1 187 500,00	2019-2020
160.	Modernizacja Domu Rodziny Jana Kasprowicza/Oddział w Szymborzu wraz z zakupem instalacji systemu zabezpieczeń przed włamaniem, pożarem, kradzieżą i zniszczeniem.	Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu	630 000,00	2019-2020
161.	"Modernizacja drogi w Chlewiskach w kierunku Straszewa"	Gmina Dąbrowa Biskupia	1 600 000,00	2018
162.	Budowa drogi do Dziewy	Gmina Dąbrowa Biskupia	500 000,00	2018
163.	Budowa drogi do Głojkowa	Gmina Dąbrowa Biskupia	500 000,00	2018
164.	"Modernizacja drogi Brudnia - Modliborzyce"	Gmina Dąbrowa Biskupia	1 600 000,00	2018
165.	Budowa drogi w Niemojewie	Gmina Dąbrowa Biskupia	1 000 000,00	2018
166.	Budowa drogi w Parchankach	Gmina Dąbrowa Biskupia	400 000,00	2018
167.	Budowa drogi w Przybysławiu w kierunku na Sędzin	Gmina Dąbrowa Biskupia	800 000,00	2018
168.	Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020	LGD Czarnoziem na soli	26 550 000,00	2016-2023
169.	Doposażenie Ochotniczej Straży Pożarnej w Pakości poprzez zakup hydraulicznego zestawu do ratownictwa drogowego	Gmina Pakość	65 000,00	2017
170.	Odrestaurowanie wnętrza kaplic: Kajfasz – Więzienie oraz Pożegnanie z Matką, wchodzących w skład Kalwarii Pakoskiej	Fundacja „Kalwaria Pakoska”	130 000,00	2016-2017

171.	Renowacja kościoła pw. św. Mikołaja i św. Konstancji w Gniewkowie	Gmina Gniewkowo	1 000 000,00	2016-2020
172.	Rekultywacja terenu przy Centrum Zarządzania Kryzysowego w Gniewkowie	Gmina Gniewkowo	100 000,00	2017
173.	Rozbudowa zaplecza technicznego siedziby OSP w Gniewkowie	Gmina Gniewkowo	350 000,00	2016
174.	Modernizacja i rozbudowa remizy OSP w Murzynku	Gmina Gniewkowo	150 000,00	2018
175.	Modernizacja remizy OSP w Szadłowicach	Gmina Gniewkowo	150 000,00	2017
176.	Budowa słonecznej suszarni osadów ściekowych, magazynu wysuszonego osadu oraz zagospodarowanie terenu wraz z dojazdem dla oczyszczalni ścieków w Mierzwinie	Gmina Złotniki Kujawskie	1 248 708,00	2015
177.	Przebudowa drogi gminnej Dąbrówka Kujawska - Krążkowo	Gmina Złotniki Kujawskie	1 250 000,00	2017
178.	Przebudowa drogi gminnej Leszcze - Tuczo	Gmina Złotniki Kujawskie	1 500 000,00	2016-2017
179.	Przebudowa drogi gminnej Rucewko - Pęchowo	Gmina Złotniki Kujawskie	600 000,00	2020
180.	Przebudowa drogi gminnej Pęchowo - Będzitówek	Gmina Złotniki Kujawskie	2 250 000,00	2020
181.	Przebudowa ul. Wspólna w Tarkowie Górnym	Gmina Złotniki Kujawskie	600 000,00	2019
182.	Przebudowa ul. Średniej w miejscowości Tuczo	Gmina Złotniki Kujawskie	800 000,00	2020
183.	Budowa ścieżki rowerowej z miejscowości Złotniki Kujawskie do miejscowości Niszcze	Gmina Złotniki Kujawskie	1 050 000,00	2020
184.	Budowa ścieżki rowerowej z miejscowości Złotniki Kujawskie do miejscowości Dąbrówka Kujawska	Gmina Złotniki Kujawskie	5 250 000,00	2020
185.	Termomodernizacja siedziby Ośrodka Sportu i Rekreacji w Złotnikach Kujawskich	Gmina Złotniki Kujawskie	2 192 238, 66	2017-2018
186.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Palczynie	Gmina Złotniki Kujawskie	1 200 000,00	2020

187.	Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z zagospodarowaniem terenu przy Szkole Podstawowej w Złotnikach Kujawskich	Gmina Złotniki Kujawskie	400 000,00	2018
188.	Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z zagospodarowaniem terenu przy Zespole Placówek Oświatowych w Tucznie	Gmina Złotniki Kujawskie	400 000,00	2019
189.	Poprawa bezpieczeństwa ludności oraz wzmocnienie zintegrowanych służb ratowniczych poprzez rozbudowę budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Kruszwicy	Gmina Kruszwica	450 000,00	2017-2018
190.	Modernizacja kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gniewkowie wraz z zagospodarowaniem terenu.	Gmina Gniewkowo	500 000,00	I kwartał 2017- IV kwartał 2017
191.	Wsparcie systemu bezpieczeństwa poprzez doposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie Gminy Rojewo	Gmina Rojewo	200 000,00	I kwartał 2017 - IV kwartał 2019
192.	Realizacja partnerskich programów profilaktycznych w ochronie zdrowia	Powiat Inowrocławski, Gminy z terenu powiatu inowrocławskiego	2 000 000,00	2017-2020
193.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2533 C Lipie – Modliborzyce od m. Gąski do m. Modliborzyce	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	3 056 528,75	2018
194.	Remont drogi powiatowej nr 2520 C Chrzastowo – Wielowieś na odcinku od km 2+022 do km 2+182 oraz od km 2+210 do km 2+297	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	73 450,99	2017
195.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2521 C Płonkowo – Wierzchosławice	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	800 000,00	2019-2020
196.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2519 C Dąbie – Chrzastowo na odcinku od 2+290 do 3+200	Powiat Inowrocławski – ZDP w Inowrocławiu	500 000,00	2018-2020

197.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2573C Dąbrowa Biskupia - Przybysław	Powiat Inowrocławski - ZDP w Inowrocławiu	1 250 000,00	2018-2020
198.	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie inowrocławskim (I)	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu	6 148 900,00	I – IV kwartał 2015
199.	Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w powiecie inowrocławskim (I)	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu	6 252 223,84	I kwartał 2015 – II kwartał 2016
200.	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie inowrocławskim (II)	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu	6 277 123,75	01.01.2016-31.12.2016
201.	Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w powiecie inowrocławskim (II)	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu	3 166 729,58	01.01.2016-31.12.2016
202.	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie inowrocławskim (III)	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu	12 718 051,00	01.01.2017-31.12.2018
203.	Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w powiecie inowrocławskim (III)	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu	10 834 786,00	01.01.2017-31.12.2018
204.	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie inowrocławskim (IV)	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu	11 096 480,00	01.01.2019 - 31.12.2020
205.	Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w powiecie inowrocławskim (IV)	Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu	10 562 604,00	01.01.2019 - 31.12.2020
206.	Program dofinansowania przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Pakość	Gmina Pakość	200 000,00	I kw. 2016-IV kw. 2018

207.	Adaptacja budynku dworskiego w Złotnikach Kujawskich po starym przedszkolu na Międzypokoleniowe Centrum Kultury	Gmina Złotniki Kujawskie	1 707 317,07	2020
208.	Wzrost ożywienia społeczno - gospodarczego na obszarze rewitalizowanym Gminy Janikowo / projekty w obszarze społecznym	Gmina Janikowo	823 529,00	III kw. 2017-IV kw.2020
209.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Dąbrówka Kujawska	Gmina Złotniki Kujawskie	813 008,13	2020
210.	Przebudowa mostu drogowego w m. Janikowo w ciągu drogi powiatowej nr 2553C Cieślin – Kościelec – Janikowo do drogi 255	Powiat Inowrocławski -ZDP w Inowrocławiu	4 285 049,95	2017-2019
211.	Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0	Województwo Kujawsko-Pomorskie/Powiat Inowrocławski	5 028 003,49	2018-2021
212.	Budowa boiska wielofunkcyjnego z zapleczem socjalnym we wsi Dziarnowo	Gmina Pakość	1 200 000,00	2020 - 2021
213.	Budowa hali sportowo-rekreacyjnej	Gmina Pakość	1 000 000,00	2021 - 2022
214.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2528C Murzynno-Żyrosławice-Opoczki-Przybranowo"	Powiat Inowrocławski -ZDP w Inowrocławiu	3 405 899,47	2019
215.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2535C Słońsko-Gąski	Powiat Inowrocławski -ZDP w Inowrocławiu	8 113 835,24	2020
216.	Rozbudowa skrzyżowania ulic: Stanisława Staszica, Górnicza, Poznańska, Prymasa Józefa Glempa w Inowrocławiu	Powiat Inowrocławski -ZDP w Inowrocławiu	7 502 060,58	2019-2020

217.	Remont drogi powiatowej nr 2566C Inowrocław - Marulewy od km 1+530 do km 2+350 - w miejscowości Miechowice	Powiat Inowrocławski -ZDP w Inowrocławiu	713 527,10	2019
218.	Remont drogi powiatowej nr 2542C Modliborzyce - Pieranie od km 0+000 do km 0+780 - w miejscowości Modliborzyce	Powiat Inowrocławski -ZDP w Inowrocławiu	802 474,84	2019
219.	Budowa placówki opiekuńczo-wychowawczej w Kruszwicy	Powiat Inowrocławski	1 421 286,07	2017-2019
220.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Gąski	Gmina Gniewkowo	1 326 711,27	
221.	Przebudowa drogi gminnej w Kawęczynie	Gmina Gniewkowo	3 149 877,31	
222.	Budowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Gniewkowo	Gmina Gniewkowo	1 890 000,00	
223.	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Gniewkowo	Gmina Gniewkowo	2 550 000,00	
224.	Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Gniewkowo objętym MPZP	Gmina Gniewkowo	3 200 000,00	
225.	Opracowanie dokumentacji projektowej wraz z realizacją zadania polegającego na rozbudowie boiska wielofunkcyjnego w Parku Wolności wraz z zadaszeniem trybun, budową bieżni 4-stanowiskowej, modernizacją zaplecza socjalnego i boiska treningowego	Gmina Gniewkowo	2 000 000,00	
	Razem:		870 538 019,84	

Źródło: opracowanie własne

8. WSKAŹNIKI DO OSIĄGNIĘCIA W OBSZARZE

W wyniku realizacji projektów ujętych na liście podstawowej osiągnięte zostaną następujące wartości wskaźników realizacji strategii obszaru:

Tabela 59 Wskaźniki do osiągnięcia w obszarze

Nazwa funduszu	PI	Wskaźniki planowane do osiągnięcia w ramach danego PI
EFRR	4c	• Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych –895,62 równoważnika CO₂/rok • Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 13 sztuk • Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych –1 362 625,467 kWh/rok • Efekt energetyczny – roczne zmniejszenie zaopatrzenia na energię – 52,20% • Zwiększenie efektywności energetycznej: 30% • Redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych, czyli przeciwdziałanie niskiej emisji – 25% • Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – 6,350 MWh/rok
EFRR	4e	• Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych –10,7215 km • Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych –344,74 tony równoważnika CO₂/rok • Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”: 1 sztuka • Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – 347,81 MWh • Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych – 749 szt.
EFRR	9b	• Liczba wspartych obiektów zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji – 5 szt. • Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 5,2665 ha • Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach – 6 250 osób • Liczba osób w wieku 60 lat i więcej korzystających z rewitalizowanych obszarów – 1 000 osób • Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 6 szt. • Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 2640 m² • Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów – 500 osób • Wskaźnik ożywienia społeczno – gospodarczego na obszarach miejskich – 1 % • Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 1600 m², • Liczba osób korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich – 1 350 os. • Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 3
EFRR	10a	• Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.] – 3 • Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne [szt.] – 1 • Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego [szt.] – 8

		• Liczba wspartych warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego – 13 • Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej [osoby] (CI 35) – 753 • Liczba uczniów korzystających ze wspartych warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego – 753 • Liczba miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego - 753 • Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym: 50% • Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 431 sztuk • Liczba utworzonych miejsc w przedszkolu dla dzieci w wieku przedszkolnym – 60 • Liczba wspartych obiektów infrastruktury – 1 • Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej [szt.] – 1 • Liczba osób korzystających z objętej wsparciem infrastruktury przedszkolnej – 310 osób • Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej (CI 35), w tym – 330 osób • Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 2 szt.
EFS	8iv	• Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują po zakończeniu projektu – 20 • Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu – 6 • Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu – 14 • Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – 20 • Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie - 3
EFS	9i	• Liczba osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności objętych wsparciem w projekcie – 32 • Wskaźnik zatrudnieniowy – 12 % • Wskaźnik społeczno zatrudnieniowy – 34 % • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły kompetencje zawodowe – 5 osób, • Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej (min. 22% UP) – 4 osoby • Wskaźnik efektywności społecznej (min. 34% UP) – 6 osób, • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 71 osób • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu – 2 osoby • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 492 osoby • Liczba osób objętych usługą o charakterze społecznym lub zdrowotnym – 15 osób, • Liczba osób objętych usługą o charakterze zawodowym – 6 osób, • Liczba osób z otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w projekcie – 25 osób • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,

	które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu –250 osób • Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie – 30 osób • Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej –20% (36 osób) • Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 25 osób (35%) • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 11 osób • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie –16 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu –136 osób • Wskaźnik efektywności społecznej: 34 % – 34 osoby • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C) – 35 osób • Wskaźnik efektywności społecznej w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami – 34%* • Wskaźnik efektywności społecznej dla pozostałych osób lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – 34%* • Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami – 12% * • Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla pozostałych osób lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – 25%* * Wartość procentowa określona w oparciu o wymagania efektywności społeczno zawodowej. • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły kompetencje –136 osób • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) –7 osób • Poprawa dostępu do rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez dostęp do usług wspierających aktywizację zawodową –30 • Podniesienie własnej wartości i poziomu motywacji osób objętych wsparciem w ramach aktywizacji społecznej w projekcie – 30 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objęta kontraktami socjalnymi w ramach projektu –14 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objęta PAL w ramach projektu –16 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym dla których stworzono ścieżkę reintegracji społecznej w ramach projektu –30 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych stażami zawodowymi w projekcie –12 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami wspierającymi aktywizację zawodową w ramach
--	---

		projektu –30 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych szkoleniami i kursami zawodowymi w ramach projektu – 30 • Liczba uczestników projektu zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, którzy wzięli udział w spotkaniu integracyjnym oraz wyjeździe integracyjnym w ramach projektu – 30 • Liczba osób z otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność i integracja społeczna poprzez udział w działaniach o charakterze środowiskowym – 30 • Liczba uczestników szkolenia, które prowadzi do uzyskania kwalifikacji pozwalających na wykonywanie prac – 12 • Liczba osób objętych wstępną kwalifikacją, szkoleniami i nauką praktyczną wykonywania prac – 12 • Liczba osób, które nabyły uprawnienia do obsługi sprzętu – 8 • Liczba osób podejmujących i utrzymujących pracę (lub/i samozatrudnionych) po uzyskaniu kwalifikacji – 6 • Wskaźnik efektywności społecznej [procent] – 34 • Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej w odniesieniu do osób lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym [procent] – 22 • Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej w odniesieniu do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności, osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi [procent] – 12
EFS	9iv	• Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie –105 osób • Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 6 Klubów Dziennego Pobytu • Liczba utworzonych miejsc dziennego pobytu w Klubach Dziennego Pobytu – 70 • Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 21 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 226 • Liczba osób objętych szkoleniami / doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych (osoby) – 26 • Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne [szt.] – 1 • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami asystenckimi i opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej w programie – 136 • Liczba opiekunów faktycznych objętych wsparciem w projekcie – 20 • Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w projekcie – 15 • Liczba Centrów Usług Środowiskowych – 1 • Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 20 • Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu – 40

		• Liczba nowoutworzonych miejsc – 20 osób • Liczba osób uczestniczących w zajęciach w klubie samopomocy – 15 osób Liczba osób uczestniczących w zajęciach w Klubie Seniora – 15
EFS	10i	• Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu – 1487 osób • Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy zostali objęci programem – 40 os. • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych programem – 40 os. • Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 106 osób • Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 30 • Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć – 14 • Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 25 szt. • Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS – 90 os. • Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 109 os. • Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – 1537 os. • Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 26 sztuk • Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie – 20 szt. • Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 14 sztuk • Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu – 61 os. • Liczba osób objętych szkoleniami / doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych [osoby] – 32 • Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne [szt.] – 7 • Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie – 646 • Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu – 617 • Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych lub doposażonych w ramach programu w sprzęt niezbędny do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz uczniami młodszymi – 3 • Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi i uczniów młodszych objętych pracą indywidualną – 93 • Liczba szkół i placówek systemu oświaty, które wykorzystują sprzęt niezbędny do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi – 3 • Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne – 300 • Liczba doposażonych szkół – 5 • Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia

	w programie – 300 • Liczba uczniów, biorących udział w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych – 50 os. • Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach specjalistycznych – 75 • Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 1 • Liczba uczniów zagrożonych przedwczesnym opuszczeniem systemu oświaty objętych wsparciem w programie – 72 • Liczba uczniów którzy uzyskali kompetencje z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych – 60 • Liczba uczniów którzy uzyskali kompetencje z j. angielskiego – 24 • Liczba uczniów, którzy uzyskali kompetencje z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych podczas zajęć dodatkowych – 40 • Liczba uczniów, którzy uzyskali kompetencje informatyczne – 32 • Liczba uczniów, którzy uzyskali kompetencje z języka angielskiego podczas zajęć dodatkowych – 32 • Liczba uczniów, którzy uzyskali kompetencje z ekologii podczas zajęć dodatkowych – 24 • Liczba uczniów, która zmniejszyła deficyty rozwojowe podczas zajęć terapeutycznych – 25 • Liczba szkół podstawowych, które wykorzystywały zakupione wyposażenie podczas zajęć – 1 • Liczba gimnazjów, które wykorzystywały zakupione wyposażenie podczas zajęć – 1 • Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje związane z poruszaniem się po rynku pracy – 20 • Liczba nauczycieli, którzy podwyższyli kwalifikacje w zakresie TIK w programie – 16 • Liczba nauczycieli, którzy podwyższyli kwalifikacje w zakresie wykorzystywania metody eksperymentu w edukacji – 16 • Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach matematyczno-przyrodniczych – 60 • Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach z języka angielskiego – 24 • Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach dodatkowych matematyczno przyrodniczych – 40 • Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach komputerowych – 32 • Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach dodatkowych z języka angielskiego – 32 • Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach dodatkowych z ekologii – 24 • Liczba uczniów, którzy uczestniczyli w zajęciach terapeutycznych – 25 • Liczba szkół podstawowych, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie – 1 • Liczba gimnazjów, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie – 1
--	---

		• Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie edukacyjno-zawodowym – 20 • Liczba uczniów uczestniczących w szkole leśnej na Barbarce – 150 • Liczba uczniów biorących udział w wyjeździe edukacyjnym do Torunia – 150 • Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 400 • Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 611 • Liczba dzieci, które dzięki uczestnictwu w zajęciach dodatkowych zwiększyły swoje szanse edukacyjne – 130 • Liczba dzieci korzystających z nowo utworzonych miejsc przedszkolnych – 50 • Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS – 100% (270 miejsc) • Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – 510 • Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w ramach programu zwiększającymi ich kompetencje edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 45 • Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej – 1 sztuka • Liczba dzieci objętych programem: 210 • Liczba nauczycieli objętych programem – 2 osoby
EFS	10iv	• Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS – 18 sztuk • Liczba uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, którzy wzięli udział w zajęciach – 396 osób • Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki – 41 osób • Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili kompetencje zawodowe po opuszczeniu programu – 621 osób • Liczba uczniów, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili umiejętności praktyczne po opuszczeniu programu – 41 osób, • Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – 46 osób • Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego – 18 sztuk • Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie – 690 osób • Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie – 111 osób • Liczba osób niepełnosprawnych objętych projektem – 24 osoby • Liczba osób objętych szkoleniami / doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych [osoby] – 50 os. • Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne [szt.] – 3 szt. • Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie [osoby]

		– 12 os. • Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego [szt.] – 9 szt. • Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby] – 12 os. • Liczba uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe uczestniczących w kursach zawodowych – 83 os. • Liczba uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zostali objęci wsparciem w formie zajęć z ładu przestrzennego – 10 os.
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektu

9. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA

Strategia ORSG jest dokumentem zawierającym podstawowe kierunki rozwoju powiatu i gmin tworzących ORSG ujęte w cele strategiczne i operacyjne. System monitoringu stanowi ważny element mechanizmu wdrażania Strategii, służy śledzeniu postępów wdrażania, w oparciu o ustalone wskaźniki celów strategicznych, operacyjnych oraz planowanych działań. Dane pozyskiwane z systemu monitoringu umożliwiać będą podejmowanie decyzji co do dalszych kierunków wdrażania Strategii, odpowiednio do zmieniających się czynników zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych.

Zgodnie z nowymi uwarunkowaniami polityki regionalnej w kraju, koniecznym i celowym działaniem w trakcie realizacji Strategii będzie tworzenie warunków dla ścisłej współpracy władz Powiatu z partnerami samorządowymi oraz prywatnymi i pozarządowymi.

W etap wdrażania Strategii, zaangażowane zostaną instytucje i podmioty, które będą mogły mieć wpływ na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej ORSG. Oprócz jednostek samorządu terytorialnego będą to również organizacje pozarządowe, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorstwa, instytucje rynku pracy, lokalne grupy działania, szkoły, spółdzielnie, kościoły, etc.

System wdrażania Strategii

Wdrażanie Strategii, nadzór nad jej realizacją i kontrolowanie jej przebiegu jest kluczem do tego, aby strategia mogła przynieść zaplanowane i długoterminowe efekty. Podstawą skutecznego wdrażania strategii rozwoju jest ciągła analiza ryzyk, reagowanie na wszelkie ewentualne zagrożenia w realizacji poszczególnych planowanych działań zakładanych celów. Strategia jest dokumentem otwartym, umożliwiającym wprowadzenie zapisów wynikających ze zmieniających się warunków.

Skuteczne wdrożenie Strategii ma ogromne znaczenie dla osiągnięcia trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Realizacja działań ujętych w Strategii leży w gestii podmiotów odpowiedzialnych za ich wdrożenie, jako beneficjentów zadań zaplanowanych w niniejszym dokumencie.

Jednym z elementów wdrażania Strategii są działania informacyjno-promocyjne oraz stosowanie efektywnych kanałów komunikacji, które mają na celu propagowanie i upowszechnianie informacji na temat Strategii, jej założeń oraz realizacji zaplanowanych działań. Zarówno projekt Strategii, jak i jego ostateczny kształt zostaną opublikowane na stronie sygnatariuszy porozumienia na rzecz rozwoju ORSG oraz partnerów społeczno-gospodarczych. Także na etapie konsultacji społecznych projektu Strategii ORSG opinie i uwagi do jego treści mieszkańcy będą mogli zgłaszać za pośrednictwem formularza konsultacji.

ORSG Powiatu Inowrocławskiego posiada potencjał kadrowy, który umożliwi terminowe wdrożenie Strategii. Będzie odpowiedzialny szczególnie za przygotowanie i realizację propozycji projektowych do końca 2018 roku oraz osiągnięcie wskaźników rezultatu do końca 2018 roku, a także przygotowanie i realizację propozycji projektowych po 2018 roku oraz osiągnięcie wskaźników rezultatu do końca 2023 roku.

Organem, który nadzoruje wdrażanie Strategii jest Komitet Sterujący, w skład którego wchodzi po jednym upoważnionym przedstawicielu Stron Porozumienia na rzecz rozwoju ORSG oraz przedstawiciel Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego i po jednym upoważnionym przedstawicielu LGD, środowiska gospodarczego oraz społecznego z głosem opiniotawczym-doradczym. Przewodniczącym Komitetu Sterującego jest Starosta Inowrocławski.

Do zadań Komitetu Sterującego w zakresie prac nad Strategią przede wszystkim należy:

- zatwierdzanie Strategii i jej aktualizacji,
- przedkładanie Strategii do zaopiniowania IZ RPO oraz Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- zatwierdzanie listy projektów stanowiących integralną część Strategii i jej aktualizacji;
- zatwierdzenie rocznego raportu monitoringowego nt. wdrażania Strategii, a następnie przekazywanie tego dokumentu do oceny i zatwierdzenia IZ RPO.

Komitet realizuje swoje zadania zgodnie z Regulaminem pracy Komitetu Sterującego ORSG, określającym zasady oraz tryb jego pracy. Organem, który jest odpowiedzialny za wykonanie założeń Strategii jest Zarząd ORSG. w skład Zarządu wchodzi: Przewodniczący Zarządu oraz dwóch członków.

Do zadań Zarządu należy:

- przygotowanie na podstawie zasad wyboru projektów, wskazanych w Strategii, propozycji szczegółowych kryteriów wyboru projektów i uzgodnienie ich w porozumieniu z Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz z IZ RPO;
- wybór projektów, w tym opracowanie listy rankingowej projektów, jej aktualizacja, przedkładanie do zaopiniowania Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- przygotowanie rocznego raportu monitoringowego nt. wdrażania Strategii;
- przygotowanie porządku obrad oraz projektów uchwał na posiedzenie Komitetu Sterującego;
- nadzór nad realizacją uchwał Komitetu Sterującego;
- reprezentowanie Stron Porozumienia w kontaktach z instytucjami zewnętrznymi w sprawach związanych z opracowywaniem i wdrażaniem Strategii.

Szczegółowe zasady funkcjonowania Zarządu oraz Komitetu Sterującego określa regulamin, zatwierdzany przez Komitet ORSG.

System monitorowania Strategii

Dla efektywnej realizacji zapisów Strategii, niezbędne jest opracowanie skutecznego systemu monitoringu realizacji jego ustaleń. Monitoring ten polegał będzie na bieżącym gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zbieranych od realizatorów projektów w ramach Strategii. Proces ten będzie służył identyfikacji realizowanych przedsięwzięć oraz

ich ocenie pod kątem zgodności ze Strategią. Monitoring posłuży do śledzenia zdarzeń, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na osiągnięcie przyjętych celów rozwoju ORSG oraz pozwoli na podjęcie ewentualnych działań zapobiegawczo-naprawczych.

System monitorowania przewiduje:

- ocenę poziomu realizacji wskaźników zgodnie z matrycą logiczną Celów Tematycznych, Priorytetów Inwestycyjnych, jak i wybranymi wskaźnikami produktu i rezultatu oraz spełnienie przez wskaźniki warunków SMART,
- analizę i ocenę stopnia realizacji przyjętych celów oraz adekwatność doboru do nich wskaźników,
- analizę i ocenę harmonogramu wdrażania Strategii,
- dokonywanie odniesień do Strategii rozwoju województwa,
- monitoring ogólnego poziomu rozwoju obszaru,
- możliwość dokonywania korekt wartości wskaźników w procesie realizacji zamierzonych działań,
- analizę realizacji strategii w celu jej ewentualnej aktualizacji,
- wykonanie cyklicznych sprawozdań z realizacji Strategii ORSG.

Sprawozdawczość z monitoringu przeprowadzana będzie przez Zarząd Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego w formie rocznego raportu monitoringowego nt. wdrażania Strategii. Będzie on przygotowany w oparciu o raporty cząstkowe sygnatariuszy Porozumienia na rzecz rozwoju ORSG, zawierające informacje podmiotów zaangażowanych w jej realizację na temat przygotowywania i realizacji przedsięwzięć oraz osiągniętych lub planowanych wskaźników. Roczne raporty monitoringowe zatwierdzane będą przez Komitet Sterujący zgodnie z treścią zawartego Porozumienia na rzecz rozwoju ORSG. Wnioski z systematycznego procesu monitorowania Strategii posłużą do ewentualnej aktualizacji Strategii i pozwolą na modyfikację oraz dokonywanie korekt wartości wskaźników poszczególnych zadań. Postęp prac w zakresie wdrażania założeń Strategii będzie podlegał również monitorowaniu przez IZ RPO w okresie kwartalnym do końca 2018 r., natomiast w okresie półrocznym po 2018 r.

10. KONSULTACJE SPOŁECZNE STRATEGII

Strategiczne zarządzanie rozwojem lokalnym jest procesem złożonym wymagającym zaangażowania wielu podmiotów i partnerskiego podejścia. w proces przygotowania Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego zostały zaangażowane wszystkie instytucje i podmioty, które mogą mieć wpływ na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej ORSG. Proces konsultacji zaplanowano na etapie diagnozowania, formułowania wyzwań rozwojowych, kierunków działań, naboru propozycji projektów proponowanych do realizacji w ramach ORSG oraz na etapie projektu dokumentu.

Prace nad Strategią Obszaru Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego prowadzone były równolegle do prac nad Strategią Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego do 2020 r. do udziału w których zaproszono samorządy z terenu powiatu inowrocławskiego, organizacje pozarządowe, Lokalną Grupę Działania „Czarnoziem Na Soli”, przedsiębiorców, szkoły

i placówki prowadzące kształcenie ogólne, zawodowe, ustawiczne, kluby sportowe, instytucje rynku pracy, instytucje pomocy społecznej, służby bezpieczeństwa publicznego.

Wypracowane wnioski zostały wykorzystane w pracach nad Strategią Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, co pozwoliło na zachowanie komplementarności obu dokumentów, identyfikację problemów rozwojowych oraz wskazanie możliwych narzędzi ich rozwiązania lub zniwelowania oraz sprecyzowanie wyzwań i potrzeb rozwojowych.

Informacje o pracach nad Strategią ORSG publikowano na stronie internetowej ORSG oraz na łamach „Tygodnika Powiatu i Gmin”. w pracach nad Strategią zaangażowani byli również partnerzy społeczno- gospodarczy uczestniczący w Komitecie Sterującym ORSG z głosem opiniodawczo- doradczym, tj. Lokalna Grupa Działania „Czarnozem Na Soli”, Cech Rzemiosł Różnych w Inowrocławiu, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Inowrocławskiego.

Częścią procesu planowania i przygotowania Strategii były warsztaty planowania strategicznego z udziałem samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych oraz spotkania konsultacyjne prowadzone podczas trwającego naboru projektów- propozycji przedsięwzięć do Strategii ORSG Powiatu Inowrocławskiego, które służyły omówieniu założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego oraz zasad przygotowania fisek projektowych. w ramach prowadzonego naboru prowadzono również indywidualne konsultacje z potencjalnymi wnioskodawcami.

Warsztaty planowania strategicznego, w tym spotkania sygnatariuszy Porozumienia ORSG z udziałem partnerów społeczno-gospodarczych oraz spotkania konsultacyjne prowadzono w okresie od grudnia 2014 r. do maja 2015 r.

Podczas prac nad Strategią przeprowadzono warsztaty planowania strategicznego w następujących obszarach: Edukacja, Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego, Turystyka, Sport, Infrastruktura techniczna: drogowa, ochrony środowiska, Społeczeństwo informacyjne, Bezpieczeństwo publiczne, Zdrowie, Pomoc społeczna, Rynek pracy oraz w obszarach Gospodarka z uwzględnieniem rolnictwa i rozwoju sektora rolno-spożywczego i Współpraca wielosektorowa.

Celem warsztatów planowania strategicznego było wspólne wypracowanie wyzwań rozwojowych oraz wskazanie kierunków działań dla rozwoju Powiatu oraz Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego w perspektywie do 2020 r. w poszczególnych obszarach.

Każdy z warsztatów został poprzedzony prezentacją obrazu statystycznego powiatu w oparciu o dane z Głównego Urzędu Statystycznego i Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego, analizą Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 r. oraz prezentacją założeń Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. w wyniku warsztatów wskazano potencjały endogeniczne powiatu, zidentyfikowano potrzeby rozwojowe oraz wypracowano analizę SWOT Powiatu Inowrocławskiego i sformułowano wnioski w obszarze: Przestrzeń, Społeczeństwo i Gospodarka. Wnioski z diagnozy znajdują odzwierciedlenie w konstrukcji diagnozy, którą opracowano w układzie: Przestrzeń, Społeczeństwo i Gospodarka.

Warsztaty przeprowadzono z udziałem Eksperta ds. Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego¹⁰².

W pracach nad Strategią ORSG wykorzystano również postulaty samorządów tworzących ORSG wypracowane podczas prac nad Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 r., Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Kontraktem Terytorialnym. Uwzględniono także postulaty mieszkańców zgłoszone podczas prac nad Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020r, podczas których pytano mieszkańców w postaci badania ankietowego o potrzeby i wyzwania rozwojowe dla powiatu w perspektywie do 2020 r.

W marcu 2015 r. Komitet Sterujący Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego zaopiniował propozycję Analizy SWOT dla ORSG Powiatu Inowrocławskiego oraz propozycję Logiki Strategicznej Interwencji.

10 marca 2015 r. Komitet Sterujący ORSG przyjął tryb i zasady naboru projektów-propozycji przedsięwzięć do Strategii ORSG Powiatu Inowrocławskiego.

Zgodnie z przyjętym Trybem i zasadami naboru projektów, w wyniku prac nad Strategią zostały zidentyfikowane przedsięwzięcia i cele ważne z punktu widzenia rozwoju Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, które będą realizowane w ramach polityki terytorialnej lub z wykorzystaniem innych możliwości finansowania.

Ogłoszenie o naborze zostało zamieszczone na stronie internetowej Powiatu Inowrocławskiego, w zakładce ORSG Powiatu Inowrocławskiego, na stronie internetowej gmin, sygnatariuszy Porozumienia na rzecz rozwoju ORSG Powiatu Inowrocławskiego oraz na stronie partnerów społeczno-gospodarczych, tj. Lokalnej Grupy Działania Czarnoziem Na Soli, Cech Rzemiosł Różnych w Inowrocławiu oraz Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Inowrocławskiego. Informacje o naborze zamieszczono również na łamach „Tygodnika Powiatu i Gmin”.

Wraz z ogłoszeniem o naborze zamieszczono Tryb i zasady naboru projektów zawierające propozycje kryteriów oceny projektów w ramach Polityki terytorialnej, formularz fiszki projektu oraz załącznik, tj. Wykaz przykładowych wskaźników.

Integralną częścią ogłoszenia była wypracowana propozycja Analizy SWOT dla ORSG w obszarze: Przestrzeń, Społeczeństwo i Gospodarka oraz Logika strategicznej interwencji zawierająca propozycje wypracowanych problemów/potencjałów, celów oraz kierunków działań.

Zgłoszone projekty musiały odpowiadać na zidentyfikowane problemy i potencjały w ramach Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego, które zostały wypracowane podczas warsztatów planowania strategicznego z udziałem partnerów, sygnatariuszy Porozumienia na rzecz rozwoju Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego oraz partnerów społeczno-gospodarczych. Wnioskodawcy składając propozycję projektu mieli możliwość zaproponowania także nowego własnego problemu lub potencjału ORSG, który powinien zostać zidentyfikowany i jest istotny dla rozwoju ORSG.

¹⁰² Wnioski z warsztatów zostały zawarte w załączniku nr 10 do Strategii ORSG

Prowadzone szerokie konsultacje także w procesie naboru projektów pozwoliły na udział samorządów, partnerów społeczno-gospodarczych i wypracowanie projektów partnerskich.

Informacje o pracach nad Strategią oraz informacje na temat propozycji projektów zostały przekazane przez Sygnatariuszy Porozumienia na posiedzeniach Rad Gmin i Rady Powiatu.

Projekt dokumentu był przedmiotem konsultacji społecznych, które zostały przeprowadzone za pośrednictwem stron internetowych wszystkich sygnatariuszy Porozumienia na rzecz rozwoju ORSG oraz stron partnerów społeczno-gospodarczych, wchodzących w skład Komitetu Sterującego ORSG. Uwagi i propozycje zmian do dokumentu można było zgłaszać na formularzu konsultacji w formie pisemnej lub elektronicznej, uzasadniając swoje propozycje. W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych zgłoszono uwagi ze strony samorządów, ich jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych, osób fizycznych, dotyczące m.in. zmian redakcyjnych, merytorycznych, w tym propozycji dodatkowych projektów jako tzw. komplementarnych. Komitet Sterujący ORSG Powiatu Inowrocławskiego uwzględnił część uwag.

Strategia jest dokumentem, dla którego na etapie projektu należy rozstrzygnąć czy konieczne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Decyzję o konieczności przeprowadzenia oceny wydaje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, działając na podstawie art. 48 ust. 1 oraz art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii ORSG.

SPIS TABEL

TABELA 1. DROGI W POWIECIE INOWROCŁAWSKIM.....	10
TABELA 2 CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWO-KANALIZACYJNEJ NA TERENIE POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	15
TABELA 3 AGLOMERACJE W GMINACH ORSG POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	19
TABELA 4 ZMIESZANE ODPADY KOMUNALNE ZEBRANE NA TERENIE POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO.	23
TABELA 5 ILOŚĆ ZINWENTARYZOWANYCH WYROBÓW AZBESTOWYCH NA TERENACH GMIN POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	24
TABELA 6 KORZYSTAJĄCY Z SIECI GAZOWEJ W GMINACH POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	26
TABELA 7 ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W MIASTACH NA TERENIE POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	27
TABELA 8 ENERGIA ELEKTRYCZNA W POWIECIE INOWROCŁAWSKIM W LATACH 2007-2013	27
TABELA 9 ISTNIEJĄCE ELEKTROWNIE WIATROWE NA TERENIE GMINY KRUSZWICA	28
TABELA 10 EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH W 2013 R.	30
TABELA 11 PLANY GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ W GMINACH ORSG POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO.....	31
TABELA 12 ŚREDNIA LICZBA ZGŁOSZEŃ O BRAKU DOSTĘPU DO INTERNETU Z CAŁEGO POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO W PRZELICZENIU NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW	33
TABELA 13 LICZBA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI W 2013 I 2014 R.	38
TABELA 14 LUDNOŚĆ POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO NA TLE KRAJU I WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO- POMORSKIEGO W LATACH 2007-2014.....	39
TABELA 15 GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA NA 1 KM ² W REGIONIE I POWIECIE	39
TABELA 16 LICZBA URODZEŃ I ZGONÓW W POLSCE, REGIONIE I NA TERENIE POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO W LATACH 2007-2014	40
TABELA 17 STRUKTURA WIEKOWA WG GRUP EKONOMICZNYCH.....	41
TABELA 18 PROGNOZA DEMOGRAFICZNA DLA POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	42
TABELA 19 STOPA BEZROBOCIA W KRAJU, W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM, W POWIECIE INOWROCŁAWSKIM W ROKU 2014.....	43
TABELA 20 STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE INOWROCŁAWSKIM W LATACH 2007-2014.....	45
TABELA 21 LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W LATACH 2007-2014	45
TABELA 22 LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH Z PODZIAŁEM NA MIEJSCE ZAMIESZKANIA W LATACH 2007-2014 ..	47
TABELA 23 LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO Z PRAWEM DO ZASIŁKU W LATACH 2007-2014	48
TABELA 24 UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2008-2013	52
TABELA 25 OSOBY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ.....	53
TABELA 26 ZASIĘG KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE INOWROCŁAWSKIM WG EKONOMICZNYCH GRUP W WIEKU W LATACH 2009-2013.....	53
TABELA 27 LICZBA OSÓB BEZDOMNYCH NA TERENIE GMIN ORSG POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO.....	54
TABELA 28 ZASOBY MIESZKANIOWE I POTRZEBY MIESZKAŃCÓW GMIN ORSG POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	55
TABELA 29 LICZBA OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA OŚRODKA INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	57
TABELA 30 LICZBA PODMIOTÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ NA TERENIE POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	66
TABELA 31 PODMIOTY OPIEKI ZDROWOTNEJ.....	67
TABELA 32 WSKAŹNIK ZDROWIA.....	68
TABELA 33 ANALIZA PORÓWNAWCZA PRZYCZYN ZGONÓW NA SKUTEK NOWOTWORÓW, CHUK I CHOROBY UKŁADU ODDECHOWEGO NA POZIOMIE KRAJU, WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO ORAZ POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO W LATACH 2010-2012	69

TABELA 34 LICZBA PRZEDSZKOLI/PUNKTÓW PRZEDSZKOLNYCH ORAZ DZIECI UCZĘSZCZAJĄCYCH DO PRZEDSZKOLI/PUNKTÓW PRZEDSZKOLNYCH W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH ORSG POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO W LATACH SZKOLNYCH 2012/13, 2013/2014 ORAZ 2014/2015	75
TABELA 35 LICZBA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH ORAZ LICZBA UCZNIÓW UCZĘSZCZAJĄCYCH DO PLACÓWEK SZKOLNYCH W LATACH 2012/2013, 2013/2014 ORAZ 2014/2015	76
TABELA 36 LICZBA SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH ORAZ LICZBA UCZNIÓW UCZĘSZCZAJĄCYCH DO PLACÓWEK W LATACH 2012/2013, 2013/2014, ORAZ 2014/2015	77
TABELA 37 LICZBA UCZNIÓW UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH DLA KTÓRYCH ORGANEM PROWADZĄCYM JEST POWIAT INOWROCŁAWSKI W CIĄGU OSTATNICH TRZECH LAT.....	78
TABELA 38 ZAWODY DEFICYTOWE W 2014 R.	82
TABELA 39 ZAWODY NADWYŻKOWE W 2014 R.	83
TABELA 40 LICZBA UCZNIÓW UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKÓŁ SPECJALNYCH, DLA KTÓRYCH ORGANEM PROWADZĄCYM JEST POWIAT INOWROCŁAWSKI W CIĄGU OSTATNICH TRZECH LAT	84
TABELA 41 KLUBY SPORTOWE NA TERENIE GMIN POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	101
TABELA 42 CZŁONKOWIE KLUBÓW SPORTOWYCH Z PODZIAŁEM NA POWIATY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO POMORSKIEGO W LATACH 2006-2012	102
TABELA 43 PODMIOTY WG SEKCJI I DZIAŁÓW PKD 2007	106
TABELA 44 PODMIOTY WG SEKCJI I DZIAŁÓW PKD 2007	109
TABELA 45 TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA.....	125
TABELA 46 CELE ROZWOJOWE ORSG POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	133
TABELA 47 ZGODNOŚĆ STRATEGII ORSG Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI SZCZEBŁA WSPÓLNOTOWEGO	134
TABELA 48 SPÓJNOŚĆ STRATEGII ORSG POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI SZCZEBŁA KRAJOWEGO	135
TABELA 49 SPÓJNOŚĆ STRATEGII ORSG POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI SZCZEBŁA REGIONALNEGO	138
TABELA 50 SPÓJNOŚĆ STRATEGII ORSG POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI SZCZEBŁA LOKALNEGO	139
TABELA 51 LOGIKA INTERWENCJI STRATEGICZNEJ	146
TABELA 52 PRIORYTETY INWESTYCYJNE W RAMACH RPO WK-P NA LATA 2014-2020 ODNOSZĄCE SIĘ DO POZIOMU POWIATOWEGO POLITYKI TERYTORIALNEJ	163
TABELA 53 WARTOŚĆ PROJEKTÓW Z LISTY PODSTAWOWEJ W PODZIALE NA PRIORYTETY INWESTYCYJNE RPO WK-P 2014-2020.....	165
TABELA 54 LISTA PODSTAWOWA PROJEKTÓW FINANSOWANYCH W RAMACH EFRR.....	166
TABELA 55 LISTA REZERWOWA PROJEKTÓW FINANSOWANYCH W RAMACH EFRR.....	185
TABELA 56 LISTA PODSTAWOWA PROJEKTÓW FINANSOWANYCH W RAMACH EFS	200
TABELA 57 LISTA REZERWOWA PROJEKTÓW FINANSOWANYCH W RAMACH EFS.....	252
TABELA 58 LISTA KOMPLEMENTARNA PROJEKTÓW	256
TABELA 59 WSKAŹNIKI DO OSIĄGNIĘCIA W OBSZARZE	274

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1 LICZBA I RODZAJ ZAREJESTROWANYCH STOWARZYSZEŃ W 2014 R.	104
WYKRES 2 ROZKŁAD PRZESTRZENNY PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	107
WYKRES 3 WSKAŹNIK PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W LATACH 2007-2013 W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO	108